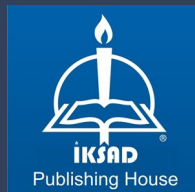

NASİHATNAME-İ ARİSTO (Dil Özellikleri - Metin - Dizinler)

Doç. Dr. Ahmet KAYASANDIK

NASİHATNAME-İ ARİSTO
(Dil Özellikleri - Metin - Dizinler)

Hazırlayan
Doç. Dr. Ahmet KAYASANDIK

DOI: <https://dx.doi.org/10.5281/zenodo.14547894>

Copyright © 2024 by iksad publishing house
All rights reserved. No part of this publication may be reproduced,
distributed or transmitted in any form or by
any means, including photocopying, recording or other electronic or
mechanical methods, without the prior written permission of the publisher,
except in the case of
brief quotations embodied in critical reviews and certain other
noncommercial uses permitted by copyright law. Institution of Economic
Development and Social
Researches Publications®
(The Licence Number of Publicator: 2014/31220)
TÜRKİYE TR: +90 342 606 06 75
USA: +1 631 685 0 853
E mail: iksadyayinevi@gmail.com
www.iksadyayinevi.com

It is responsibility of the author to abide by the publishing ethics rules.
Iksad Publications – 2024©

ISBN: 978-625-378-083-8
Cover Design: İbrahim KAYA
December / 2024
Ankara / Türkiye
Size = 15,98x23,99 cm

Doç. Dr. Ahmet KAYASANDIK

18.01.1964'te Bünyan'da (Kayseri) doğdu. Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği bölümünü bitirdikten sonra çeşitli ortaöğretim kurumlarında edebiyat öğretmenliği yaptı. 1993-1996 yılları arasında Aşgabat Türkiye Türkçesi Eğitim Öğretim Merkezinde kurucu müdürlük ve öğretmenlik görevinde bulundu. Yüksek lisansını *Türkmen Türkçesinde Cümle Yapısı* adlı teziyle Erciyes Üniversitesinde tamamladı. Doktorasını *Âdâb-ı Makâl (Dil özellikleri - Metin- Dizin)* adlı teziyle 2009 yılında Selçuk Üniversitesinde bitirdi. 1998-2013 yılları arasında Selçuk Üniversitesinde Türk Dili okutmanlığı görevinde bulundu. Yeni Türk Dili alanında 2021'de doçent unvanını aldı. 2014 yılından beri Abdullah Gül Üniversitesinde öğretim elemanı olarak görevini sürdürmektedir. Evli ve iki çocuk babasıdır.

turkdili.gen.tr

kayasandik@gmail.com

ÖN SÖZ

Tarih sahnesinde değişik coğrafyalarda varlığını devam ettiren Türklerin yüzyıllar boyunca oluşturdukları büyük bir medeniyete ve müstesna bir kültüre sahip oldukları malumdur. Destan hayatı yaşamaktan destanlarını yazıya geçiremeyen bu millet, tarihî süreçte çok sayıda devletle ve milletle komşuluk etmiştir. Onların diline ve kültürüne katkılarda bulunduğu gibi onların dillerine ve kültürlerine ait birçok unsuru da kendi imbiğinden geçirerek aslanın vücudunun yediği hayvanlardan oluşması misali büyük bir medeniyet meydana getirmiştir. Bunun doğal bir sonucu olarak yüzyıllar boyunca hepsi birbirinden değerli binlerce eser telif edilmiş, bazılarının tercümesi özgününden daha nitelikli bir o kadar eser de kültürel mirasta hak ettiği yeri almıştır.

Çoğu dinî mahiyette olmakla beraber fen ve sosyal bilimler alanında yazılan bu eserlerin titizlikle incelenerek gün ışığına çıkarılması, bu konularda araştırma yapanların öncelikli sorumluluklarındandır. Daha nitelikli ve hacimli eserlere öncelik verilerek bunların dil özelliklerin tespit edilmesi hatta günümüz Türkçesine aktarılması Türk dili ve kültürü için hem önemli hem de gereklidir.

Müellifinin ve müstensihinin adı bulunmayan ve tek nüshası Süleymaniye Kütüphanesi Hüsrev Paşa koleksiyonunda 277271 bibliyografik kayıt numarasıyla kayıtlı bulunan eser, 53 varak hacindedir. Harekeli nesihle ve özenle istinsahı yapılan yazmanın başı ve sonu tamdır. *Nasihatname-i Aristo* özellikle konusu, dil özellikleri ve söz varlığı yönünden incelenmeye değerdir.

Metnin transkripsiyonunda kullanılan çeviri yazı alfabesiyle kısaltmalar, giriş bölümünden önce verildi. Bu incelemenin giriş bölümünde önce nasihatname ve Aristo hakkında kısa bilgi verildi. Daha sonra eserin nüsha tavsifi, adı ve müellifi, özellikleri, konusu ve bölümleriyle dili ve üslubuna dair bilgiler aktarıldı. Metnin kuruluşunda nasıl bir yol izlendiği belirtilerek giriş bölümü tamamlandı.

Çalışmanın *dil özellikleri* ana başlığını taşıyan birinci bölümünde eserin yazım özellikleri, ses bilgisi ve şekil bilgisi incelenmiştir. Bu bölümde imlası kalıplaşmış eklerden bahsedilmedi. Belirtilmesi

gereken yazım özellikleri sıralandı. EAT metinlerinin incelendiği yüzlerce eserde bulunan ses ve şekil bilgisine dair aynı bilgileri tekrar etmekten mümkün olduğunca kaçınıldı. Bu bölümde ses ve şekil hususiyetleri değerlendirilirken sınırlı örneklerin hepsi yazıldı ancak çok sayıda örnek varsa bunlardan seçmeler yapıldı. Aynı örnek birden fazla yerde geçmişse bunlardan sadece birinin yeri gösterildi.

Nasihatname-i Aristo'nun transkripsiyonlu metni, *metin* başlığı altında verildi. Metnimizde sadece az sayıda bulunan özel isimler büyük harflerle başlatıldı. Bunlar dışında büyük harfler kullanılmadı. Yazmanın başında yer alan ve fihrist olarak değerlendirilebilecek kısımda ve bölüm başlarında altın yaldızla yazılan ifadeler metinde kırmızı yazıldı. Yine altın yaldızla durak işaretlerine benzer semboller * işaretiyle gösterildi. Yazmada yanlış harekelenen birkaç kelime düzeltildi ve tamamlanan eksikler [] işareti içinde verildi. Okunabilen ancak burada yazıldığı şekliyle sözlüklerde bulunamayan birkaç kelime yazmadaki şekliyle metin kısmında eski harflerle yazıldı. İmla özelliklerin görülmesi düşüncesiyle farklı yazım şekilleri bulunan kelimeler için tasarrufta bulunularak bunlar tek bir yazımda birleştirilmedi. Bu niteliktekiler dizinde de ayrı madde başlarında gösterildi ve birbirlerine göndermeler yapıldı.

Kaynakça kısmında doğrudan alıntı yapılmadığı hâlde inceleme ve karşılaştırma için müracaat edilen eserlere de yer verildi.

Dizinler bölümü, gramatikal dizin ve ekler dizininden ibarettir. Dizinlerin hangi esaslar göre oluşturulduğu bu bölümün başında sıralandı.

Son olarak eserin tezhibi, özeni gibi hususlar hakkında fikir vermesi için seçilen dört sayfanın fotoğrafı *tpkibasım örnekleri* başlığı altına kondu.

İncelemede dikkatimizden kaçan eksiklikler veya başka hatalar varsa bunların bildirilmesinden ziyadesiyle memnun oluruz. Türk kültürünün çok değerli yazmalarının ayrıca günümüz Türkçesine aktarılarak yeni neslin istifadesine sunulması da buna benzer bilimsel çalışmalar kadar yararlı olacaktır.

Kayseri, Aralık 2024 / Doç. Dr. Ahmet KAYASANDIK

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ	iii
ÇEVİRİ YAZI ALFABESİ	vi
KISALTMALAR	vii
GİRİŞ	1
1. Aristo	2
2. Nasihatname-i Aristo	3
2.1. Nüsha Tavsifi	4
2.2. Eserin Adı ve Müellifi	4
2.3. Eserin Özellikleri	5
2.4. Eserin Konusu ve Bölümleri	6
2.5. Dili ve Üslubu	8
3. Çeviri Yazılı Metnin Kuruluşunda İzlenen Yöntem	8
DİL ÖZELLİKLERİ	10
1. Yazım Özellikleri	10
1.1. Seslerin Yazılışı	10
1.2. Eklerin Yazılışı	14
1.3. Kelimelerin Yazılışı	16
1.4. Tamlamaların Yazılışı	17
1.5. Yanlış/Eksik Yazılan Kelimeler	18
2. Ses Bilgisi	18
2.1. Ünlüler	18
2.2. Ünsüzler	21
3. Şekil Bilgisi	25
3.1. Kelime Türetme (Yapım Ekleri)	25
3.2. Yapılarına Göre Fiiller	29
3.3. Fiil Çekimi	30
3.4. Şekil Bilgisi Bakımından Dikkati Çeken Hususlar	32
KAYNAKÇA	34
METİN	37
DİZİNLER	56
GRAMATİKAL DİZİN	58
EKLER DİZİNİ	113
TIPKIBASIM ÖRNEKLERİ	135

ÇEVİRİ YAZI ALFABESİ

ا / آ	a, e / ā	ص	ş
ب	b, p	ض	d, z
پ	p	ط	t, d
ت	t	ظ	z
ث	ş	ع	‘
ج	c, ç, ğ	غ	ğ
چ	ç	ف	f
ح	h	ق	k
خ	h	ك	g, k, ñ
د	d	ل	l
ذ	z	م	m
ر	r	ن	n
ز	z	و	v (o,ö,u,ü,ū)
ژ	j	ه	h (a, e)
س	s	ی / ی	y (ı, i, ī)
ش	ş	ء	‘

KISALTMALAR

Ar.	: Arapça
b.h.	: Belirtme hâli eki
bk.	: Bakınız
C	: Cilt
Ç. 1. k.	: Çokluk birinci kişi
Ç. 2. k.	: Çokluk ikinci kişi
Ç. 3. k.	: Çokluk üçüncü kişi
EAT	: Eski Anadolu Türkçesi
Far.	: Farsça
hzl.	: hazırlayan
k.a.	: Kişi adı
krş.	: Karşılaştırınız
Moğ.	: Moğolca
mm	: Milimetre
MÖ	: milattan önce
S	: Sayı
s.	: Sayfa
s.f.	: Sıfat-fiil eki
T. 1. k.	: Teklik birinci kişi
T. 2. k.	: Teklik ikinci kişi
T. 3. k.	: Teklik üçüncü kişi
TDK	: Türk Dil Kurumu
Yay.	: Yayınevi/yayımları
Yun.	: Yunanca
z.f.	: Zarf-fiil eki

GİRİŞ

İlk insan Hazreti Âdem'den beri, belki de yaratışında var olan bir düşünceden dolayı, insanoğlu tarih boyunca edindiği deneyimleri, neyin doğru neyin yanlış olduğunu yeni kuşaklara aktarma, bunları başkalarıyla paylaşma ihtiyacı duymuştur. Bunun doğal bir sonucu olarak da bilginler halka, padişahlar tebaalarına, öğretmenler öğrencilerine, şeyhler müritlerine, ebeveynler çocuklarına, büyükler küçüklerine, bilenler bilmeyenlere doğrusunu anlatmayı, tecrübelerini aktarmayı görev saymışlardır. Böylece daha dürüst, daha bilgili, daha akıllı, daha ahlaklı bireylere sahip toplumlar meydana getirilmek istenmiştir. Özellikle belli bir toplulukta saygın kimseler öğüt vermeyi adeta meslek edinmişlerdir. Bu niyetin bir sonucu olarak hem dünya hem de Türk edebiyatında "nasihatname" kategorisinde değerlendirilebilecek bir yazın oluşmuştur. Her ne kadar Türklerin nasihat kitaplarını Müslüman olduktan sonra yazdıkları iddia edilse de çerçeve geniş tutulduğunda Türkçenin en eski ürünlerinde bile yukarıda sayılan niteliklerde unsurlar tespit etmek mümkündür. İslam dini ve İslam ahlakı konuların işlendiği eserlerin İslamlıktan sonra yazılmaya başlandığını söylemek daha doğru bir tespit olur.

Arapça "nush" mastarından türeyen "nasihat" kelimesi sözlüklerde "kendi iradesiyle bir türlü doğru yolu bulamayan kimseye onun iyiliğini düşünerek kötü ve yanlış davranışlardan uzaklaştırmak veya yol göstermek amacıyla söylenen söz; öğüt (Ötüken Türkçe Sözlük); bir kimseye doğru yolu göstermek, yapması ve yapmaması gereken şeyler üzerine dikkatini çekmek için söylenen söz, öğüt, pend (Misalli Büyük Türkçe Sözlük) şeklinde tanımlanmaktadır.

Bizim edebiyatımızda öğretici mahiyetteki nasihatnamelerin çoğu İslam dininin emir ve yasakları odağında töreye ve geleneklere uygun olarak yapılmasında sakınca olmayan veya yapılması hoş karşılanmayan davranışları ele alır. Menakıbnamelerde tarikat büyüklerinin hayatıyla tasavvufî terbiye ön plandayken siyasetnamelerde devletteki çözümler, telhis veya layihalarda ise politik ve askerî tehlikeleri gidermeye yönelik nasihatler ağırlıklıdır.

İnsanlığın her devrinde evrensel geçerliliği bulunan ahlaki değerleri bu nitelikteki eserlerde tespit mümkünken tarihî süreçte değişen düşüncelerin ve anlayışların da yansımalarını yine bu kaynaklarda izlemek olasıdır.

Edebiyat tarihimizde çok sayıda örneği bulunan nasihatnamelerden *Kutadgu Bilig* (Yusuf Has Hacib), *Siyaset-name* (Nizamü'l-mülk), *Pend-name* (Feridüddin Attar), *Risaletü'n-nushiyye* (Yunus Emre), *Çarh-name* (Ahmed Fakih), *Maarif-name* (Sinan Paşa), *Hayriyye* (Nabi) ve *Pend-i Gülistan-ı Şerif* (Erzurumlu Mehmed Şerif) akla ilk gelen tanınmış eserlerden bazılarıdır.

Her ne kadar incelediğimiz yazmanın başına sonradan *Vasiyetnâme-i Arestatalis* notu yazılmış ve kütüphane kaydı da buna göre oluşturulmuş olsa da bu eser, yukarıda anılan telhis veya layiha kapsamında değerlendirilebilecek bir nasihatname niteliğindedir. *Eserin adı* alt başlığında da bunun gerekçesine değinildi.

1. Aristo

Müslümanların fonetik zaruretler yüzünden özgün biçimi Aristoteles olan ismini Aristütâlîs, Aristâtâlîs, Aristâlîs ve kısaltılmış olarak Aristû gibi farklı imlalarla yazıp okudukları Aristo, antik Yunan'ın meşhur filozoflarından biridir. MÖ 384-322 yılları arasında yaşayan Aristo, felsefe ve bilimin çoğu alanında sistematik bir yaklaşım geliştirmiştir. İslam felsefesinde de önemli etkileri olduğu bilinen Aristo hakkında sadece ülkemizde bile yüzlerce tez hazırlanmıştır. Kaya'nın (1991: 375-378) verdiği bilgilere göre hekim bir aileden gelen Aristo, Trakya'da doğmuş, Atina'da Platon'un Akademisindeki yirmi yıllık eğitiminden sonra Platon'un düşüncelerini eleştirerek kendi özgün felsefi sistemini kurmuştur. Kral II. Filip'in davetiyle sekiz yıl genç İskender'in eğitimiyle ilgilenmiş, bu süreçte "cihan imparatorunun hocası" unvanını kazanmıştır. İskender, Asya seferine çıkınca Atina'ya dönerek Lykeion adlı okulunu kurmuştur. Burada derslerini öğrencileri arasında gezinerek verdiği için onun kurduğu felsefe ekolüne de Peripatos (yürüyen) adı verilmiştir.

Aristo mantık, metafizik, ahlak, siyaset, doğa bilimleri ve biyoloji gibi birçok alanda eserler vermiştir. Mantık alanındaki eserleri "Organon" adı altında toplanmış, metafizik düşüncelerini "Metafizika" adlı çalışmasında sistematize etmiştir. Ahlak felsefesi alanında "Ethica Nicomachea", siyaset alanında ise "Politica" adlı eserleriyle dikkat çeker. Tabiat bilimleriyle ilgili eserleri arasında "Historia Animalium", "De Generatione Animalium" ve "De Partibus Animalium" sayılabilir.

Ayrıca, duyular ve algı üzerine yazdığı risaleler, Helenistik dönemde “Parva Naturalia” başlığı altında toplanmıştır.

Aristo'nun düşünceleri, İslam dünyasında tercüme sayesinde VIII. yüzyıldan itibaren tanınmış ve yoğun bir ilgi görmüştür. Özellikle mantık ve metafizik alanında Müslüman düşünürler üzerinde büyük etkiler bırakmıştır. Ancak bazı Arapça eserlerde ona atfedilen ve dinî motifler içeren mektuplar gibi yazıların doğruluğu tartışmalıdır.

Keskin zekası ve tecrübeye dayalı yaklaşımıyla antik Yunan düşüncesini zirveye taşıyan Aristo, bilimlerin sistematize edilmesinde öncü bir rol üstlenmiştir. Yüzden fazla eseri bulunan Aristo, Batı ve Doğu dünyasında bilimin ve felsefenin kurucularından biri olarak anılmaktadır.

2. Nasihatname-i Aristo

Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı yazma eserler veri tabanında "Aristo" terimi basit aramada sorgulandığında altısı matbu, 35'i yazma olmak üzere toplam 41 eser görüntülenmektedir. Bunların 34'ü Arapça, dördü Farsça, ikisi Türkçedir. Dil filtresi Türkçe olarak sınırlandırılıp "Aristoteles" araması yapıldığında ise on eser bulunmaktadır. Bunlardan kütüphane kaydına göre *İskender Zülkarneyn'e Hocası Aristoteles Tarafından Gönderilen Nasihatname Tercemesi*, *Gâlib u Mahbûb*, *İskender'e Nasihat*, *Nasihat-name (2)* ve *Terceme-i Mufassal* adlı eserlerin müellifi Aristo olarak yazılmıştır. *Vasiyetname-i Aristoteles (2)*, *Nasihat-ı Aristoteles* ve *Terceme-i Kıyafetname-i Aristoteles* adlı eserlerin ise müellif kaydı yoktur. Bunlardan incelediğimiz eserin dışındakilerin çoğu birkaç yaprak hacminindedir.

Kaya (1991: 378), klasik kaynaklarda Aristo'ya izâfe edilen birçok mektubun bulunduğunu, bunların mahiyet itibarıyla siyaset ve ahlâk konularında İskender'e hitaben yazıldığı iddia edilen öğütler olduğunu belirttikten sonra Allah'a hamdüsenâ ile başlayan, dünyayı ve dünya nimetlerini küçümseyen, alçak gönüllülüğü ve tevekkülü tavsiye eden dinî motifli bu yazıların Aristo'nun düşünce tarzıyla bağdaşmasının mümkün olmadığını da ilave eder.

Erdoğan'ın (2013) yüksek lisans tezi olarak hazırladığı ve Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Bağdat Köşkü 369 numarada kayıtlı *Risale-i Âdâb-ı Harb* ile incelediğimiz yazma arasında kısmi benzerlikler vardır. Her iki eserin aynı kaynaktan mülhem olması muhtemeldir.

2.1. Nüsha Tavsifi

Müellifi ve müstensihi tespit edilemeyen eser, tek nüshadır. Bu eserin önce mikrofilm alınmış, daha sonra dijital görüntüleri kaydedilmiştir. Aynı nüshanın mikrofilm de Süleymaniye Kütüphanesinde mikrofilm koleksiyonunda 03736 koleksiyon numarasıyla kayıtlı olup bibliyografik kayıt numarası 658929'dur. İncelediğimiz eserin kütüphane kaydından da yararlanılarak düzenlenen nüsha tavsifi aşağıdaki şekildedir:

Eser adı: Vasîyetnâme-i Aristotales

Kütüphane adı: Süleymaniye Kütüphanesi

Koleksiyon adı: Hüsrev Paşa

Koleksiyon no.: 316

Bibliyografik kayıt no.: 277271

Tasnif no.: 170/ Etik (Ahlak felsefesi)

Konu: Felsefe ve psikoloji

Ölçüleri: 210x125-155x95 mm.

Yaprak sayısı: 53 yk.

Satır sayısı: 1b 7 satır, 2a-20a arası 9 satır, 20a-53a arası 11 satır

Yazı türü: Arap harfli harekeli nesih

Dil: Türkçe

Başı: Arestatalis evvel kitabında eydür hamd olsun şol Allah'a ki bize viribdi ma'ârif-i

Sonu: temme bi'avni'l-lahi ve hüsn-i tevfiķihi ve şalla'l-lahü 'ala seyyidinâ muhammedin ve şahbihi ecma'in

2.2. Eserin Adı ve Müellifi

Yazmanın cilt kapağını tutan soldaki boş sayfanın sağ üst köşesine farklı bir yazıyla *Vasîyetnâme-i Arestatalis* ifadesi yazılmıştır. Kütüphane kaydı yapılırken de bu ifadeye itibar edilerek eserin adı bu şekilde künyesine işlenmiş olmalıdır. Başı ve sonu tam olan yazmada

ne müellifinin ne de müstensihinin adı geçmektedir. Aşağıda eserin içeriğinden ve metninden de açıkça anlaşılacağı üzere bu kitap, bir vasiyetname mahiyetinde değildir. Eserde padişahların ve bir kısım insanların karakterleriyle savaş sanatına dair bilgiler verilmektedir. Bu sebeple yazma adının *Nasihatname-i Aristo (Aristo'nun Öğütleri)* şeklinde düzeltilmesi gerektiği kanaatindeyiz. Bu çalışmada biz bu adlandırmayı uygun bulduk.

Eserin ilk satırındaki "*Areştâtalıs evvel kitabında eydür*" ve 8b/1 satırının sonundaki "*Areşto eydür*" ifadelerini referans göstererek müellifinin Aristo olduğunu söylemek çok iddialı olur. Baştaki ve sondaki dualarla eserdeki İslami ifadeleri, terimleri Aristo ile bağdaştırmak bilimsel gerçeklerle çelişir. Bu yüzden yazmanın başka bir eserin tercümesi veya muhtasarı olma ihtimali çok yüksektir. Metne bakıldığında bunun bir nakil olması daha muhtemeldir. Ayrıca kütüphane kaydında da müellifine dair bir bilgi yoktur.

2.3. Eserin Özellikleri

Sayfa ölçüleri yukarıda verilen elli üç varak hacmindeki eserin cildi sağlam ve muntazam olduğu için başı sonu tamdır. Sayfa ebadı 210x125 mm olan yazmanın yazı alanı 155x95 mm'dir. 1b'de 7 satır, 2a-20a arasında 9 satır ve 20a-53a arasında 11 satır bulunan yazmanın sayfa kenarlıkları altın yaldızlı ve çok düzgündür. Çok okunaklı harekeli nesihle siyah mürekkeple yazılan eserin bap adlarını yazmada ve durak işaretine benzer küçük süslerde de altın yaldız kullanılmıştır. Bunlar metin bölümünde (*) işaretiyle gösterilmiş ve altın yaldızla yazılan kelimeler kırmızıyla renklendirilmiştir.

Ekteki tıpkıbasım örneklerinde de görüleceği üzere yazmanın mükemmel tezhipli serlevhasının ortasına eser adı değil, besmele yazılmıştır. İlk on varagın muhtelif yerlerinde mürekkep yanıkları ve nemden kaynaklı boya dağılmaları diğer varaklara nispeten daha fazladır. Mürekkebi iyice dağıldığı için okunamayan birkaç kelime metinde (...) işaretiyle gösterilmiştir.

Otuz bölüm olarak düzenlenen yazmanın başında fihrist mahiyetinde hangi bölümde (bapta) hangi konunun işlendiği yazılmıştır. Buradaki bölüm numaraları da altın yaldızla yazılmıştır. Metin içinde

2., 10., 12., 15., 16., 22., 23., 24., 27., 28., 29. ve 30. bap ifadeleri iki çizgi arasında; diğer bap adları ise normal satırda yine altın yaldızla yazılmıştır.

Müşir kullanılmayan yazmanın hareketleri kusursuz ve eksiksizdir denilebilir. Unutulan birkaç harf metinde [] işareti içinde tarafımızdan eklenerek tashih edilmiştir.

Boş bırakılan ilk sayfanın sağ üst köşesine sonradan *Vasiyetnâme-i Arestatalis* yazılmıştır. Bunun altında ise "merhum peder efendinin terekesinden alınmıştır sene 1204" ifadesi mevcuttur. Üçüncü sayfada ise Eyüp Hüsrev Paşa Kütüphanesi ve Süleymaniye Kütüphanesi kayıt kaşeleri vardır. Her iki kaşede de *Kısım: Hüsrev Paşa* ve *Eski Kayıt Numarası: 316* yazılıdır.

2.4. Eserin Konusu ve Bölümleri

Otuz bölüm hâlinde düzenlenen yazma; padişahların ve yakınlarının nitelikleri, öğüt verenler ve tutanlar, gözcüler ve casuslar, askerî birlikler, savaş sırasında yapılması ve sakınılması gereken hususlar, pusular, suçlulara verilecek cezalar, kaleler alma ve bunları koruma gibi konularda bilgiler veren öğretici bir eserdir.

Serlevhasındaki besmeleyle başlayan eserde önce ilahî maarifi verdiği, dinî ve dünyevi işlerde doğru yolu bulmayı gösterdiği ve felsefi kanunları başısladığı için Allah'a hamdedilir; onun yakın meleklerine, gönderdiği peygamberlerine ve veli kullarına selam gönderilir.

Okuyucuların bu kitabı rehber edinmesi umularak onlara yadigâr bırakılmak istendiği ifade edilir. Allah'tan ümidinin karada, denizde ve beldelelerdeki kullar tarafından burada anlatılar kılavuzluğunda gereğinin yapılması istenerek eserin yazılma sebebi kısaca özetlenir. Kitabın otuz bölüm olarak düzenlendiği ve her bölümde gereken tedbirlerin Allah'ın yardımıyla ayrıntılı olarak yazıldığı belirtilir.

Bu otuz bölümde hangi konuların anlatıldığı fihrist mahiyetinde bölüm numaraları ve bölüm başlıklarıyla sıralanır. Kitapta işlenen konu başlıkları aşağıdadır:

Birinci bölüm: Padişahların tedbirinin güzelliği ve memleketi koruma

İkinci bölüm: Padişahların ve ashabının erdemleri

Üçüncü bölüm: Sakınılması gereken kimselerden sakınma ve herhangi bir kişiye inanmama

Dördüncü bölüm: Padişahların mülayimliği

Beşinci bölüm: Bir konuyu tecrübeli kişilerle konuşma

Altıncı bölüm: Sır saklama

Yedinci bölüm: Öğüt verenler ve bunları tutanlar

Sekizinci bölüm: Gözcüler ve casuslar

Dokuzuncu bölüm: Saz, birinden zorla alınan silah ve asker

Onuncu bölüm: Askerde olması gereken nesnelere

On birinci bölüm: Asker sınıflarının adları

On ikinci bölüm: Seferde sakınılması gerekenler

On üçüncü bölüm: Seferde korku durumunda ne yapılmalı?

On dördüncü bölüm: Asker bir yerde konakladığı zaman alınacak önlemler

On beşinci bölüm: Savaşılacak yerin nitelikleri

On altıncı bölüm: Alaylar oluşturma

On yedinci bölüm: Az asker için hangi önlemler alınmalı?

On sekizinci bölüm: Savaşta önlem için gereken bazı mevzilerin adları

On dokuzuncu bölüm: Savaş zamanında yapılacaklar

Yirminci bölüm: Düşman galip geliyor gibi görüldüğünde yapılacaklar

Yirmi birinci bölüm: Düşman kırıldığında yapılacaklar

Yirmi ikinci bölüm: Nöbetçiler için alınacak önlemler

Yirmi üçüncü bölüm: Pusular kurma

Yirmi dördüncü bölüm: Gece baskınları

Yirmi beşinci bölüm: Gece baskınlarından korkulduğunda neler yapılmalı?

Yirmi altıncı bölüm: Savaşta askerinin ne kadar olduğunun padişahlar tarafından bilmesinin gerekliliği

Yirmi yedinci bölüm: Padişahların kendi niteliklerinden bilmesi gerekenler

Yirmi sekizinci bölüm: Suçlar ve suçluların cezalandırılmasının gerekliliği

Yirmi dokuzuncu bölüm: Kaleler düşürmek ve fethetmek

Otuzuncu bölüm: Kaleleri korumak için alınacak önlemler

Yukarıda sıralananlar kendi bölümünün niteliğine göre gerektiği kadar ayrıntıya yer verilerek eserde işlenmiştir.

2.5. Dili ve Üslubu

Eserin yazıldığı tarihe ve istinsah tarihine dair yazmada bir kayıt yoktur. Yukarıda bahsedildiği üzere yazma sahibi, bunun pederinin terekkesinden hicrî 1204'te alındığını not düşmüştür. Yazıldığı tarih belirtilmemekle beraber eserde Eski Anadolu Türkçesinin izlerine rastlanmaktadır. Bunlar aşağıda dil özelliklerinin incelendiği bölümde örnekleriyle belirtilmiştir.

Eser, öğretici nitelikte olduğu için dili zamanına göre yalındır denilebilir. Askerî terimler çoğunlukla Arapçadır. Asker sınıflarının adlarının sıralandığı on birinci bölümde Farsça terkipler vardır. Bu terimlerdeki ve kısa dua ifadelerindeki terkipler dışında yabancı dil unsurlarıyla kurulmuş tamlamalar pek bulunmaz.

Eserinin dilinin sade olmasının bir diğer sebebi ise sanat yapma amacından uzak bir anlayışla yazılmış olmasıdır. Yine de Arapça, Farsça kelimelerin çokça geçmesi eserin dönemi ve konusu itibarıyla normaldir.

İsim cümleleri ve emir ifadeli cümleler çoğunluktadır. Emir ifadelerinde çoğunlukla *komaya*, *getüre*, *almayalar*, *itmeyeler*, *gönderile*, *yürisün* şeklinde yapılar kullanılmıştır.

Nelerin bilinmesi veya yapılması isteniyorsa bunlar çoğunlukla cümlenin başında *gerekdür ki* ifadesiyle vurgulanmış, birden fazlası sıralandığında ise bunlar "*ve dahı gerekdür ki*" kalıbıyla birbirine bağlanmıştır.

Besmeyleyle başlanan eserin başında âdet olduğu üzere hamdele ve salveyle yer verilmiş çok kısa bir sebep-i teliften sonra hangi bapta hangi konunun işleneceği *içindekiler* mahiyetinde sıralanmış ve bunlar ilgili bölümlerde (gerekirdiği kadar) kısa, az ve öz biçimde anlatılmıştır.

Gereklilik kipinin -A *gerekdür* kalıbıyla ifadesi yanında emir morfeminin eski şekli *olğıl* (1) ve *bilgil* (6) örneklerinde tespit edilmiştir. Ayrıca metinden tespit edilen ikili yazımlar dil özellikleri bölümünde gösterilmiştir.

3. Çeviri Yazılı Metnin Kuruluşunda İzlenen Yöntem

Çeviri yazılı metnin kuruluşunda aşağıda belirtilen hususlar gözetilmiştir:

a) Arapça, Farsça kelimelerin yazılışında Prof. Dr. İsmail Ünver'in *Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler* adlı makalesindeki ilkeler gözetildi.

b) *Allah, Tanrı, Arestatalis, Aresto* özel adları dışında büyük harfler kullanılmadı.

c) Birkaç kelimedeki düzeltme veya ekleme [] işareti içinde gösterildi.

ç) Türkçe kelimelerin sonunda *be* (ب) ile yazılan ve *p* okunan harf (*p*) ile, *cim* (ج) yazılan ve *ç* okunan harf ise (*ç*) ile gösterildi.

d) Metnin yazımında Times New Roman Tr fontu ve transkripsiyonu tercih edildi. *Peltek se* harfi için teknik gerekçelerle ş karakteri kullanıldı.

DİL ÖZELLİKLERİ

Mevcut kataloglara göre -şimdilik- tek nüshası bulunan *Nasihatname-i Aristo*'da Eski Anadolu Türkçesinin karakteristik imla ve gramer özelliklerinden de örnekler vardır. Dönemin dil özellikleri şimdiye kadar yapılan çok sayıdaki meşhur ve nitelikli araştırmalarla tespit edilmiş bulunmaktadır. Bu nedenle zaten bilinen ve tespiti yapılan hususların aynıyla tekrarı bilimsel araştırmanın ilkeleriyle de örtüşmeyeceğinden burada tekrara düşmemeye özen gösterildi. Bu anlayışla eserin yazım, ses ve yapı bilgisi yönünden anılması uygun görülen hususlarının aşağıda yer alan alt başlıklarda özetlenmesi tercih edildi.

1. Yazım Özellikleri

Harekeli nesihle ve özenle istinsahı yapılan *Nasihatname-i Aristo*'nun imlasının oldukça tutarlı olduğu söylenebilir. Yazım sorunlarının günümüzde bile tamamen çözümlendiği gerçeği göz önünde bulundurulursa bu nitelikteki eserlerden herhangi biri için imlası mükemmeldir, değerlendirmesini yapmak neredeyse imkânsızdır. Bu yüzden incelediğimiz eserde de sayıca az olsa da ikili yazımlar, seslerin ve eklerin yazımında aşağıda sıralanan bazı farklılıklar vardır. Pek çok eserde bulunan imlası klişeleşmiş kelimelerle eklerin yazımını tek tek örneklemenin çalışmayı gereksiz yere uzatacağı değerlendirildi ve metindeki sayıca az yazım özellikleri alt başlıklarla aşağıda sıralandı:

1.1. Seslerin Yazılışı

EAT metinlerinin çoğunda özellikle ünlülerin imlasında tutarsızlıklar ve farklılıklar olduğu malumdur. Metnimizde de ünlü ve ünsüz seslerin yazımında farklı ve karakteristik bir yazım biçimi yoktur. Örnekleriyle aşağıda sıralanan ünlülerin ve ünsüzlerin yazımı EAT metinlerinde karşılaşılabilecek niteliktedir:

Ünlülerin Yazılışı

a) A Ünlüsü

Bu ünlü medli elifle, üstünlü elifle, üstünle ve üstünlü güzel he ile yazılmıştır.

A sesi kelime başında hem medli elifle hem üstünlü elifle yazılmıştır:

anı (52a/4)	أَنِي
adı (38b/6)	أَدِي
aylık (22a/6)	أَيْلِقُ
az (15b/6)	أَزْ
at (14b/9)	أَتْ
aşağa (39a/8)	أَشْعَا

Medli elifle yazılan *a* sesi Eski Türkçedeki asli uzun ünlü olarak yorumlanabilir.

İçte medli elifle ve üstünlü elifle yazılan ve üstünle gösterilen örneklerden seçilenler şunlardır:

var-ısa (51a/1)	وَأَرْسَةَ
yoldaşımı (43b/1)	يُؤَلِّدْ أَتَشِينِي
kılmayasın (21a/11)	قَلَمَيَّاسِينَ
varacak (13a/4)	وَأَرْجَقُ
kırtarmağa (12b/1)	قُورُتْرَمَغَةَ
ortada (22b/2)	أُورُتْدَةَ
yayan (10a/4)	يِيَانُ
yoldaşım (44a/10)	يُؤَلِّدْ أَتَشِينُ
kaçarlar (10a/9)	قَاجْرُلُرُ
kadardır (10a/6)	قَدَّرُ

A ünlüsü sonda üstünlü elifle ve üstünlü güzel he ile yazılmış bazı yerlerde üstünle gösterilmiştir.

aşağa (39a/8)	أَشْعَا
olmaya (21a/9)	أُولْمِيَا
kova (13b/5)	قُوَّة
taşra (10b/7)	طُشْرَةَ
vara (13a/5)	وَارَةَ
taşrada (28b/1)	طُشْرَدَةَ

b) *E* Ünlüsü

E ünlüsü başta üstünlü elifle; içte üstünlü elifle, üstünle ve sonda üstünlü elifle, güzel he ile yazılmıştır:

eksilenün (11a/7)	أَكْسِلَانُكُ
eserse (9b/6)	أَسْرَسَةَ
bilmeyeler (21b/5)	بِلْمِيَالُرُ

bileler (14b/8)	بِلَالِرُ
beceneden (11a/2)	بَجَنَه دَنْ
kesesin (11a/2)	كَسَه سِينُ
ceng (10a/5)	جَنْكُ
itmeyesin (15a/7)	أُتْمِيَه سِينُ
iderler (21b/10)	اِدْرُلُرُ
itdürececek (13a/4)	اِتْدُرَه جَكْ
itmeye (12b/4)	أُتْمِيَا
ide (22a/2)	اِيْدَه

c) *I Ünlüsü*

I sesi başta elifle esre, ortada *y* ile esre veya esreyle; sonda *y* ve esreyle yazılmış, bir örnekte ise esreyle gösterilmiştir:

ıssı (40b/2)	اِسِّي
ırağdan (28b/8)	اِرْقُدَنْ
ırmağa (28a/2)	اِرْمَاغَه
yakın (41a/7)	يَقِينُ
çıkmağ (41b/8)	چَقْمَقُ
çıkıcağ (40b/1)	چَقِقَقُ
kımıldasunlar (29b/6)	قِمْلُدَاسُونْلُرُ
yapışmağ (16b/2)	يَايِشْمَقُ
yardım (14b/5)	يَارِدِمُ
katı (10a/4)	قَتِي
ba'zı (44b/10)	بَعْضُ

ç) *İ Ünlüsü*

İ sesi başta hemzeli elifle esre; elif, *y* ve esreyle veya elifle esreyle yazılmıştır:

idecek (13b/6)	اِدِهَجَكُ
inüp (10a/4)	اِينِبُ
itmeye (11a/9)	اِينْمِيَه
ilçiye (21a/9)	اَلْجِيَه
ide (9b/7)	اِدَه
ide (9b/4)	اِدَه
içerü (48a/8)	اِچْرُ

İçte *y* ile esre veya esreyle yazılmıştır:

biş (25b/7)	بِيَشُ
-------------	--------

virilen (21a/10)	ویرلن
yil (29b/3)	ییل
kimesneler (18a/1)	کیمسنه لُر
virici (23b/2)	ورجی
yir (29a/4)	یر
yitişe (39b/5)	یتیشه
Sonda ise y ve esreyle yazılmış, esreyle gösterilmiştir:	
kişi (21b/4)	کشی
gözciler (19b/7)	کوز جیلر
virdi (53a/5)	ورد

Ki bağlacı çoğu yerde که şeklinde birkaç yerde (53a/5) ise کی şeklinde yazılmıştır.

d) O ve Ö Ünlüleri

İlk hece dışında Türkçede *o* ve *ö* sesleri bulunmaz. Bunlar başta elif ve vavla yazılıp ötreyle harekelenmiştir:

oğlar-ile (10a/5)	اؤقار یله
olsa (28a/1)	اؤلسه
olur (10a/8)	اؤلور
otlu (27b/9)	اوتلو
ögdi (47a/7)	اؤکدی

İçte ise vavla yazılıp ötre konmuş veya sadece harekeyle gösterilmiştir:

kova (13b/5)	قوة
tolayına (22a/7)	طولایینه
döne (31a/11)	دونه
gözleyüp (11a/9)	کوز لیب
dört (23b/11)	دورت

e) U ve Ü Ünlüleri

U ve *ü* sesleri kelime başında elif, vav ve ötreyle veya elif ve ötreyle; içte vav ve ötreyle yazılmıştır:

uzada (10b/4)	اؤزده
umuru (12b/8)	اموری
uyur (46b/7)	ایور
dursunlar (27b/4)	طورسونلر
yuğarusına (26a/4)	یوقاروسینه
büyük (15b/4)	بویک

küçük (18a/8)	كُؤُكُ
sünüler-ile (10a/5)	سُكُولِرِلَه
eksük (30b/7)	اَكْسُكُ
güneş (9b/4)	كُنْشُ
Sonda ise vav ve ötreyle yazılmış, birkaç yerde ötreyle harekelenmiştir:	
qarañu (41a/2)	قَرَاكُؤُ
otlu (27b/9)	اوتْلُؤُ
şulu (27b/9)	صُولُؤُ
diyü (21a/8)	دِيؤُ
dürlü (40b/9)	دُرْلُؤُ
ilerü (35b/4)	اَلِرُؤُ
yirlü (24a/8)	يِرْلُؤُ
kendüñ (21b/1)	كَنْدُكُ

Ünsüzlerin Yazılışı

Ünsüzlerin imlası diğer EAT metinlerindeki gibidir. Metnimizde aynı kelimedeki *c/ç*, *b/p*, *s/ş*, *t/ğ* gibi ünsüzlerin ikili şekilde yazımı enderdir. Tespiti yapılan birkaç kelime aşağıda kelimelerin yazımı alt başlığında örneklenmiştir. *Toz*, *tozlu*, *tozlu*, *tozsuz* kelimeleri ط ile değil ت ile yazılmıştır.

Geleneksel imlanın bir yansıması olarak art ünlülerin bulunduğu kelimelerin başındaki *d* ünsüzü ð (ط) ile yazılmıştır. Bu nitelikteki kelimelerin başındaki ð ünsüzü *d* olarak okundu. Bunun tek istisnası *ğursun* (34b/5) kelimesinin *dursun* (31a/6) şeklinde de yazılmış olmasıdır.

Türkçenin ses özelliklerinden biri de kelime sonunda *b*, *c*, *d*, *g* ünsüzlerinin bulunmamasıdır. Bir yazım özelliği olarak Türkçe kelimelerin sonunda da *b* ile yazılan fakat *p* olarak okunan harfler transkripsiyonlu metinde *p* harfiyle, benzer şekilde *c* ile yazılan ancak *ç* olarak okunan harfler ise *ç* harfiyle yazıldı.

1.2. Eklerin Yazılışı

EAT metinlerinden tespit edilen ve klişeleşen imlaya uygun olarak yazılan eklerin imlası sınırlı bazı örnekler dışında *Nasihatname-i Aristo*'da da aynıdır. Klasik imla dışında tespit edilenler aşağıda örneklenmiştir:

a) Bildirme eki metnimizde sadece *-dUr* şeklinde yuvarlak ünlüyle yazıldığı için düz ünlüyle biten köklerde/gövdelerde düzlük-yuvarlaklık uyumuna aykırı imla da görülmektedir:

hağdur (19b/6)	حَفْدُرُ
kaçdur (48b/11)	قَاجْدُرُ
olanlarıñdur (16b/7)	اُولَانْلَرُكُ دُرُ
vardur (44b/5)	وَأَزْدُرُ
dürüstdür (17b/8)	دُرُسْتُ دُرُ
gerekdür (6a/9)	كَرْكُدُرُ
mümkindür (48b/11)	مُمْكِنُ دُرُ
yirdür (31b/2)	يِرْدُرُ

b) Normalde bitişik yazılması gerektiği hâlde ayrı yazılan bazı yapım ve çekim eklerinin bulunduğu kelimeler aşağıdadır:

gideler (39b/1)	كَيْدَةٌ لَرُ
getüresin (18a/4)	كَنْتُورَةٌ سَيْنُ
idecek (18b/1)	أَيْدَةٌ جَكُّ
idevüz (49b/1)	إِدَةٌ وُزُّ
ilçileşe (13a/9)	الْحِجَى لَشَّةَ
ilçileşecek (13a/9)	إِيْلِحِي لَشَّةَ جَكُّ
süstlik (33a/3)	سُسْتُ لِكُ
şikestelik (13b/3)	شِكِسْتَةٌ لِكُ
hilmde (15b/9)	جَلْمُ دَةٌ
kullarından (19a/2)	قَوْلُ لَرْنُ دَنْ
kişiyi (19b/3)	كِشِي يِي
cümlesiniñ (20b/2)	جُمْلَةٌ سَيْنُكُ
kanķısın (12b/9)	قَنْقِي سَيْنُ
şakļayasın (21a/2)	صَقْلِيَّةٌ سَيْنُ
leşkeriniñ (36a/10)	لَشَكْرِي نَكُّ
‘amelleri (14b/8)	عَمَلُ لَرِي
göñüllerin (18a/4)	كُؤْكُلُ لَرْنُ
kalbleri (37a/9)	قَلْبُ لَرِي

Kelimenin sonundaki ünlü güzel he ile yazılmışsa bundan sonra gelen ekler, yukarıda da örneklendiği gibi ayrı yazılmıştır.

c) İşaret zamiri *bu* kelimesinin yönelme hâli ekini almış bir örneğinde ek, güzel he ile yazılmıştır:

buña (45a/2) بُوْكَه

ç) Aitlik eki *-ki*, ünsüzle biten kelimeyle bitişik yazılırken bulunma hâlinde sonra ayrı yazılmıştır. Bulunma hâlinin ünlüsü güzel he ile yazıldığı hâlde kendinden sonra gelen harfle bitleştirilmemiştir:

evvelki (2b/2) اَوَّلْكِ

ardındaki (34b/3) اَرْدِيْنْدَهْ كِي

öñindeki (28a/6) اَوْنِيْنْدَهْ كِي

d) Eski Türkiye Türkçesindeki *-mAdIn* eki bir örnekte *-meden* şeklinde yazılmıştır:

itmeden (6a/8) اِتْمَنْنْ

bilmedin (40a/11) بِلْمِدِيْنْ

1.3. Kelimelerin Yazılışı

Eski Anadolu Türkçesi metinlerindeki imla tutarsızlıklarıyla incelediğimiz eserin imlası karşılaştırılırsa yazımının çok tutarlı olduğu söylenebilir. Çok okunaklı bir nesihle özenle yazılan ve dikkatli harekelenen metinden aşağıda tespit edilen az sayıdaki örnek, imlasının tutarlılığına dair söylediklerimizi doğrular niteliktedir:

a) Aşağıdaki birkaç kelime ve eklerde ikili yazımı tespit edilmiştir.

Eklerdeki farklılıkların çoğu aslında hareke kaynaklıdır:

beşinci (17b/3)	بَشِيْنِجِي	~	biş (25b/7)	بِيْشِنْ
buña (40a/4)	بُوْكَأ	~	buña (45a/2)	بُوْكَه
cebeli (25a/6)	جَبَلِي	~	cebelü (25a/6)	جَبَلُو
dağı (24b/2)	دَاغِي	~	dağı (30a/10)	دَاغِي
dursun (31a/6)	دُوْرْسُوْنُ	~	dursun (34b/5)	طُوْرْسُوْنُ
gözciler (19b/7)	كُوْرْجِيْلِرْ	~	gözcüleri (20a/8)	كُوْرْجِيْلِرِي
görünür (44b/7)	كُوْرْئُوْرُ	~	görünmeye (31b/11)	كُوْرْئُمِيْهْ
ide (22a/2)	اِيْدَهْ	~	ide (35a/8)	اِيْدَهْ
kındıra (13a/1)	قِيْنْدِرَهْ	~	kındura (49b/9)	قِيْنْدِرَهْ
ki (21a/7)	كِي	~	ki (53a/5)	كِي
kimesne (20a/7)	كِيْمَسْنَهْ	~	kimse (45a/1)	كِيْمَسَهْ
konıla (48a/10)	قُوْنِلَهْ	~	konulduğı (49a/8)	قُوْنُلْدُوْغِي
korğu (14b/2)	قُوْرْقُو	~	korğı (32b/11)	قُوْرْقِي
kürk (30a/1)	كُوْرْكُ	~	kürkler (29b/11)	كُوْرْكُ لُرْ
nice (46a/4)	نِيْجَهْ	~	niçe (19a/5)	نِيْجَهْ

ol (11b/2)	أُولُ	~	o (44a/7)	أُو
olunmaya (3a/4)	أُولِنْمِيَا	~	olunmaya (36a/3)	أُولِنْمِيَا
şınķun (37a/10)	صِنْقُونُ	~	şınķunluğuñ (9a/2)	صِنْقُونُلُغْكَ
tozlu (9b/3)	تُوْزْلِي	~	tozlu (29a/5)	تُوْزْلُو
üç (32b/7)	أُج	~	üç (22b/1)	أُج
yüksek (29a/4)	يُكْسَكْ	~	yüksek (29a/11)	يُكْسَكْ
yürisün (27a/7)	يُورِسُونُ	~	yürisün (27a/6)	يُورِسُونُ
dönmesin (16a/1)	دُنْمَاسِنُ			

b) Aşağıdaki kelimeler bitişik yazılmıştır:

andan sonra (34b/6)	أَنْدَنْصُكْرَةَ
at nalı (35a/7)	أَتْنَالِي
mādem ki (32b/6)	مَادَامِكِه
ne-y-ise (45b/3)	نَيْسَةَ
oldı ki (22a/5)	أُولْدِيكِه
ol kadar (13b/3)	أُولْقَدْرُ
şınduğından sonra (38a/2)	صِنْدُوْغِنْ دَنْصُكْرَةَ
yitişmeg-içün (24a/11)	يْتِشْمَكِيچُونُ

c) Ayrı yazılan kelimelerden seçilenler aşağıdadır:

alıgörmek (35a/1)	أَلِي كُورْمَكْ
gözdeduralar (37b/4)	كُورْدِي طُورَةَ لُرْ
idebile (37b/7)	إِدَةَ بِلَةَ
şiyabildilerse (41b/10)	صِيَهْ بِلْدِلِرْسَهْ

ç) *Ve* bağlacı metnimizde en fazla kullanılan bağlaçtır. Ayrıca *u/ü*'nün bağlaç olarak kullanıldığı az sayıda örnek vardır. Bunlar çoğunlukla ötreyle yazılmıştır:

feth ü zafer (11a/3)	فَتْحُ وَ ظَفَرُ
saz u seleb (21b/6)	سَازُ وَ سَلْبُ
taķ'ım u ālāt-ı (25a/9)	تَقْعِيمُ الْأَتِ
cüst ü çālāk (44a/5)	جُسْتُ وَ چَالَاكْ

1.4. Tamlamaların Yazılışı

Farsça tamlamalardan bazıları *ye* (ی) yerine *esreyle* işaret edilmiştir. İlk kelimesi ünlüyle biten birkaç örnekte ise (ء) kullanılmıştır:

ālāt-ı cengden (52a/7)	الْأَتِ جَنْكَدَنْ
ālāt-ı harbi (21b/8)	الْأَتِ حَرْبِي
hamle-i fevt (32b/5)	حَمَلَةَ ءِ قَوْتُ

hıfz-ı memleketin (2b/3)	حِفْظِ مَمْلَكَتَيْنِ
hükemā-yı şalātından (20b/8)	حُكْمَايَ سَلَاطِينَدَنْ
hüsn-i tedbîrin (2b/3)	حُسْنِ تَدْبِيرِنِ
kuvvet-i kalb (10a/7)	قُوَّتِ قَلْبِ
māl-ı ganîmet (47a/3)	مَالِ غَنِيمَتِ
şadr-ı leşker (32a/6)	صَدْرِ لَشْكَرِ
şafā-yı hâtır (6a/3)	صَفَايَ حَاطِرِ

Metnin başındaki ve sonundaki kısa dua ifadelerinde birkaç Arapça tamlama vardır. Alınma kelimelerdeki tamlamalar yukarıda örneklendiği gibi Farsça kuralına göre oluşturulmuştur.

1.5. Yanlış/Eksik Yazılan Kelimeler

Harekesi unutulmuş veya eksik/yanlış yazılmış kelimelerden metnimizde bulunanlar aşağıdadır:

bir[i] (6b/9) (7a/1) (40b/10)	بِرْ
işlen[icek] (36b/11)	اِشْلَنْ
güve[n]meyüp (51a/6)	كُوَيْمِيُوبْ
bit[d]ükden (52b/9)	بِتْكَدَنْ
varıcağ (28b/4)	وَارِجْكَ

2. Ses Bilgisi

2.1. Ünlüler

Ünlülere dair ses değişimleri ve ses olayları, aşağıdaki alt başlıklarda örnek kelimeleriyle sıralanmıştır. Birden fazla örneği olan kelimelerden sadece birinin yeri gösterilmekle yetinildi. Daha fazla örnek için dizinlere bakılabilir:

a) i/e sorunu (i>e, e>i): Bu ses değişmesi tarihî metinlerde karışıklık arz etmektedir. *Elif* ve *ye* ile yazılan *i* ünlüsü *e* olarak da okunmaktadır. İncelediğimiz metinde *i* ile yazılan ama günümüzde *e* ile söylenen kelimeler şunlardır:

di-	: demek/ diyü (21a/8), dirlar (22b/2)
divşür-	: devşirmek/ divşüre (26b/11)
gice	: gece/ gice (28b/5)
ilçi	: elçi/ ilçiyeye (13a/9)
irkek	: erkek/ irkek (40b/6)

it-	: etmek/ itdüm (2a/9)
iy	: ey/ iy (19a/5)
nire	: nere/ niresinde (29a/10)
vir-	: vermek/ virüp (5b/5)
yir	: yer/ yir (21b/7)
yil	: yel/ yil (5b/9)
yig	: yeğ/ yig (44b/8)
yitiş-	: yetişmek/ yitişse (36a/2)
yitür-	: yetirmek/ yitürmez (46a/1)

Bugün *i* ile yazılırken metnimizde *e* ile tespit edilen tek kelime vardır:

eyü : iyi (8a/7)

Metnimizde hem *i* hem *e* ile yazılan iki kelime vardır:

biş (21b/7) ~ bişinci (17b/7)

diyü (21a/8) ~ deyüp (19a/4)

Günümüzde kelime başında *e* ile söylenen *idecek*, *iniüp*, *ilçiye* gibi kelimelerde baştaki sesin hemzeli elif ve esreyle yazılması kapalı *e* sesini belirtmek için tercih edilmiş olabilir. *İde* kelimesinin farklı yazım şekillerinin bulunması ve benzer nitelikteki sesin diğer kelimelerde bu şekilde yazılmaması bu hususun ihtiyatlı değerlendirilmesini gerektirmektedir.

b) u/o değişmesi: Aynı harfle yazılması sebebiyle eski yazıda *o*, *ö*, *u*, *ü* seslerinin doğru tespiti güçtür. Bu yüzden genel kabule uyarak *uyur* (46b/7), *yürür* (23a/8) ve *yukarusına* (26a/4) kelimeleri böyle okundu.

c) Artlık-önlük uyumu: Metnimizde *inanmağı* (2b/8) örneği hariç Türkçe kelimelerde artlık-önlük uyumu tamdır. *İ-* fiilinin zarf-fiil biçimi olan *iken* kelimesi *-ken* şeklinde ekleşir. Bu sebeple de şu iki örnek bu uyum dışındadır: *kovarken* (38a/5), *kaçarken* (38a/6)

ç) Düzlük-yuvarlaklık uyumu: Metnimizde bu uyuma aykırılık oluşturan kelimelerden aşağıdaki örnekler seçilmiştir:

eksük (30b/7)

köprileri (26b/9)

kodılar (46b/10), olurdu (43b/3); göçdiler (53a/6)

kaçdur (48b/11), olmuşdur (24a/9), vardur (44b/6); gerekdür (8a/5)
gözcilerdür (23b/6)
çıkduğı (10b/8); bindügi (43b/1), gitdügi (38a/6), iderdük (20b/10)
itdüm (2a/9)
getürelüm (51a/2), idelüm (52b/8), söyleşelüm (49a/10)
içerü (30a/11)
yirlü (25b/4)
ba‘zımız (52b/9), birbirimiz (52b/8)
üzerüñüze (35b/1), yirüñüzden (35a/10)
atıñ (32b/4); beginüñ (29b/11), çerinüñ (25a/8), ehlinüñ (50a/9),
kişinüñ (19a/1)
cümleñüz (35a/10), içinüzde (50b/8)
olmasun (50b/10); dilesün (51a/2), gelsün (45b/4), gelmesün (45b/4),
gezsünler (34b/11), gitmesün (34b/72), görmesünler (44b/1)
anlaruñ (19a/4), yapıñuñ (35a/9)
açup (52a/10), çıkup (52a/10), varup (48b/1); berkidüp (16b/5), gelüp
(42a/10), inüp (35a/8), virüp (5b/5), bekleyüp (44a/3), diyüp (19a/4),
gözleyüp (51b/11)
kaçmayup (13b/4), güvenmeyüp (51a/6), virmeyüp (10b/5)
bilür (43b/6), gelür (11a/7), gönderür (52a/4)
idevüz (49b/6)
kendüsünde (40a/2)

EAT metinlerinde yuvarlak ünlüyle tespit edilen aynı kelimenin metnimizde hem düz hem yuvarlak ünlülü biçimlerinin bulunması bunların dudak uyumuna girmeye başlaması olarak yorumlanabilir:

cebeli (25a/6) ~ cebelü (25a/6),
gözciler (19b/7) ~ gözcüleri (20a/8)
görünür (44b/7) ~ görünmeye (31b/11)
kındıra (13a/1) ~ kındura (49b/9)
konıla (48a/10) ~ konulduğı (49a/8)
korqu (14b/2) ~ korqu (32b/11)
olunmaya (3a/4) ~ olınmaya (36a/3)
tozlı (9b/3) ~ tozlu (29a/5)
yürisün (27a/7) ~ yürüsün (27a/6)

d) Ünlü türemesi: Türkçenin ses özelliklerinden biri de kelime ve hece sonunda bulunacak ünsüz gruplarında bir sınırlama olmasıdır. Alınma kelimelerden bu nitelikte olmayan ünsüz grupları arasında ünlü türetilir. Metnimizde bazıları harekeyle de olsa işaretlenen bu türeme sesler, kelimeye ünlüyle başlayan bir ek getirildiğinde de genellikle düşer. Bu ses olayı özellikle Arapçadan alınan kelimelerde görülür. Ancak metnimizde geçen kelimelerde bunun örneği azdır:

biribirinüñ (14b/5); ‘ağılda (11b/9), ehil (9a/5), emir (16a/5), hüsün (8a/4)

e) Ünlü düşmesi: Kelimeden bir ünlünün düşmesi bir hecenin eksilmesi demektir. Bu sebeple bazı çalışmalarda ünlü düşmesi, hece düşmesi başlığında değerlendirilir. Biz hece düşmesiyle bir ünlünün yanında ünsüzün de düştüğünü vurgulamak düşüncesiyle bu şekildeki ses olayını hece düşmesi olarak adlandırmayı uygun bulduk. Türkçe kelimelerdeki ünlü düşmelerinden başka özellikle Türkçenin ses özelliklerine uymayan alınma kelimelerde sondaki ünsüz grupları arasında türetilen ünlüler, kelimenin ünlüyle başlayan bir ek alması durumunda düşürülür. Metnimizdeki örneklerinden seçilenler aşağıdadır:

ay(ı)rılanın (25a/8), beñ(i)zer (25a/11), gög(ü)si (30a/5), göñ(ül)üni (52b/11), oy(u)natmakda (15a/1)
ehli (40a/11), emrinde (19b/8), fikri (51b/10), haşmına (32b/2), hayr (45b/2), hilmde (16a/9), kısmına (22b/3), naqşı (31a/1)

f) Kaynaşma: Ünlü birleşmesi de denilen bu ses olayı, sonu ünlüyle biten kelimeden sonra ünlüyle başlayan bir kelime veya ek gelmesi durumunda bu iki ünlünün kaynaşmasıdır:

bu+eyle > böyle (30a/8), şu+ol > şol (20b/10), ne+ise+ne > nesne (37b/2)

2.2. Ünsüzler

Kökeni Türkçe olan kelimelerin yazılışında *ayın, hemze, d, h, ħ, ş, ź, z, z* harfleri kullanılmaz. Kalıplaşmış imlayla yazılan aşağıdaki ekler, ötümsüz ünsüzle sonlanan kelimelere getirilince ünsüz uyumuna aykırılık meydana gelmektedir. Bunun metnimizdeki örneklerinden şunlar seçilmiştir:

+çA : hacetce (13b/9)

- +dA : atda (14b/9), otlağda (28b/3), uğraşda (14a/2)
bağlamağda (23a/2), kırmağda (14a/3), oturmağda
(14b/9) oynatmağda (15a/1), kovmağdan (13b/7);
göçmekde (23a/2), itmekde (12a/4), işde (16b/1),
yüksekde (10a/1)
- +dAn : ırağdan (28b/8), kırğdan (26a/3), oğdan (37b/1),
otlağdan (28b/5); yüksekden (33b/6), hâcetden (52a/9),
göçmekden (7b/8), içmekden (38a/7), itmekden (15a/9)
- dİ : bırağdı (46b/11), çığdı (22a/7), kağdı (47a/4), korğutdı
(47a/10); düşdi (33a/7), gitdi (46b/11)
- +dUr : kağdur (48b/11), yoğdur (8b/9); dürüstdür (17b/8),
gerekdür (5b/4)
- dUm : itdüm (2a/7)
- +dUk : gitdügi (38a/6), itdügi (5b/9), bitdükden (52b/9),
itdükden (32a/3)

Metnimizdeki ünsüz gelişmeleri/değişmeleriyle ses olayları aşağıda sıralanarak örneklenmiştir:

a) b/v değişmesi: Eski Türkçedeki *b* ünsüzünün sızıcılaşması sebebiyle oluşan bu ses olayının metnimizdeki örneklerinden bazıları şunlardır:

b- > v- : bar->var- (13a/5), bir->vir- (12a/6)

-b- > -v-: av- (52a/11), idevüz (49b/1), savaş (44b/2), davar
(28b/4)

-b>-v>ø : sub>suv>şu (38a/7)

b) -d/-y- değişikliği: Eski Türkçedeki *d* iç sesinin sızıcı *y* sesine dönüşerek sızıcılaşmasını örneklemek için metnimizden seçilen kelimeler şunlardır:

ayruğ (51b/4), ayruklıklar (9a/6), büyük (15b/4), eyü (8a/7), uyur
(46b/7), yayak (44b/9)

c) g ünsüzünün sızıcılaşması: Bunun metnimizdeki iki örneği şovuk (40b/3) ve kov- (13b/5) kelimeleridir.

ç) ğ ve g seslerinin gelişmesi: Kelime sonundaki ve bazı eklerin başındaki bu seslerin zamanla düşmesi yutulma adı da verilen ses olayını örnekler. Metnimizden seçilen aşağıdaki kelimelerde bu ses olayı vardır:

kapıg > kapu+ (42a/3), katıg > katı (6b/4), korku (14b/2), süñü+ (10a/5); kum+lı toz+lı (9b/3), taş+lı (9b/4); atlıg > at+lu (33a/7), ad+lu şan+lu (24b/2), ot+lu, şu+lu, odun+lu (27b/9), kol+lu (28a/9), toz+lu (29a/5), cebe+lü (25a/6), dür+lü (40b/19), gerek+lü (15b/1), heybet+lü (12b/4), şevket+lü (26b/8), yir+lü (25b/4); kergek > gerek (4a/1)

-ğan, -gen> -an, en: başan (7b/1), çıkan (42a/7), kalan 4(2b/1), kovan (37b/6) olan (2a/8); düşen (46b/5), gelen (8a/9), iden (31a/5)

-GUÇI > -(y)UcI: tut-ıcı+ (3a/3), şakla-yıcı (17b/6); id-ici+ (3a/3), vir-ici (23b/2)

Metnimizde tek örneği bulunan ısıg > ıssı (40b/2) kelimesindeki ğ sesi düşerken s ikizleşmesi olmuştur.

d) k/h değişikliği: Metnimizdeki *ahşām* (28b/4) ve *daḥı* (5b/1) kelimelerinde bulunan bu değişme de sızıcılaşmayı örnekler.

e) ç ünsüzünün ötümlüleşmesi: Eski Türkçedeki ç ötümsüz sesinin yerini ötümlü karşılığı olan c ünsüzüne bırakması ötümlüleşme adı verilen ses olaylarından biridir. Bu ses *niçe* (19a/6) kelimesinde korunurken aynı kelimenin *nice* (46a/4, 51b/11) şeklinde yazılışı da vardır. Metnimizden seçilen örnekler şunlardır:

acukdur- (6b/1), bunca (24b/3), dördüncü (2b/8), kılıca (36b/5), otuzuncu (51b/5), sekizinci (3a/4), üçüncü (15a/1), yolcu (46a/1)

f) k/-g- değişikliği: Eski Türkçedeki k sesinin ötümlüleşerek yerini g sesine bıraktığı kelimelerden aşağıdaki örnekler seçilmiştir:

geç- (27b/11), gerek- (16a/2), getir- (20a/2), gibi (23a/7), girü (13b/2) , geç- (12a/6), gönder- (34a/2), gör- (49b/9), göñlüni (52b/11), göz (49a/9) gözle- (11a/9), güç (21b/7), gün- (49b/7)

İki ünlü arasında kaldığında ötümlüleşerek -k->-ğ- / -k->-g- değişikliği olanlardan seçilen örnekler ise şunlardır:

ağruğı (27b/6), alçağa (33b/7), bırağa (12a/8), ırmağa (28a/2), konağa (28a/4), kuşağımı (43b/1), şingunluğuñ (9a/2), yarağı (15b/5); dilâverliği (43a/7), gereği (37a/10), yüregın (38a/8); atmağa (48b/8), çıkarmağa (36b/4), kırtarmağa (12b/1); dönmege (13b/4), göçmegi (27b/10), yitişmege (32b/2)

g) t/d değişmesi: Ötümlü *d*- sesi Eski Türkçede kelime başında bulunmaz. Bu ses yerini zamanla ötümlü karşılığı olan *d*- ünsüzüne bırakır. Art ünlülerin bulunduğu kelimelerin başında *d* ünsüzü geleneksel imlayla *t* (ط) ile yazılmıştır. Metnimizde *d* olarak okunan kelimelerden şunlar seçilmiştir:

tağ- (28a/72), tağıl- (36a/5), tarlığan- (53a/71), tavar (28b/4), tokuz (30b/7), tol- (12a/2), tolayı- (41b/4), toyur- (6a/9), tur- (28a/5), tut- (3a/3), tuy- (19a/5)

d-'ye dönüşenler: degül-(20b/11), depe- (23b/4), depren- (35a/10), dırnağ- (39a/2), dört (27b/3), dile- (51a/2), dur- (31b/6), dut- (43b/9), dutsağ- (50b/2), duy- (10a/9), düz- (2a/2), dürlü (40b/9)

Aşağıdaki kelimelerde ise iç sesteki *t* ötümlüleşerek *d* sesine dönmüştür:

eyde (9a/3), idil- (33a/3), gider- (8a/2), incid- (40a/10), işidil- (19a/9), itdür- (13a/4), kazdur- (22a/8), kondur- (28b/3), katdur- (38a/8), olmuşdur (24a/9), ulaşdur- (39b/9), yokdur (8b/9); düşmişdür (50b/8), gerekdür (5b/4), itdür- (13a/4), yitişdür- (33a/6)

ğ) Ünsüz türemesi: Metnimizdeki Arapça *dayim* (51a/4) kelimelerindeki *-y-* sesi ve aşağıdaki kelimelerde bulunan *-n-* ve *-y-* sesleri ünsüz türemesini örneklemek için seçilenlerdendir:

ardına (27b/11), atını (43b/1), binidinde (40a/2), busıya (9b/1), güninde (44a/77), içinde (28a/8), kolayına (14b/7), koyalar (9b/1), şınduğına (37a/9), umurına (23b/5), yoldaşına (33b/3); araya (42b/6), avlaya (52b/11), bilmeye (20a/9), bozmaya (17b/3), çıkmaya (40a/11), depeye (28a/8), dileye (52b/7), diyü (21a/8), geçmeye (38a/5), gizleyüp (15b/2), itmeyeler (7b/8), kaçmayuþ (13b/4), komayuþ (2a/6), konmaya (26b/7), şaklayıcı (17b/6), saymaya (20a/11), virmeyüp (10b/5)

h) Ünsüz düşmesi: Yukarıdaki (ç) maddesinde örneklenen kelimeler aynı zamanda ünsüz düşmesinin de örnekleridir. Ayrıca metnimizde sıkça geçen *ol-* fiilinin başındaki *b-* sesi de zamanla düşmüştür. şub > şuv > şu (38a/7) örneğinde ise son ünsüz düşmüştür. keltür- > getür- (39a/8) örneğinde ise orta hecedeki *l* ünsüzü düşmüştür.

ı) Tekleşme: Alınma kelimelerdeki şeddeli harfin tek yazılması (ve söylenmesi) sonda tekleşme olarak değerlendirilebilir: *hakk* > *hak* (53a/5), *şaff* > *şaf* (23a/3)

ı) Hece düşmesi: Metnimizde çokça geçen ve *-dUr* şekliyle kullanılan *-dUrUr* yüklem eki, *tur-* fiilinden ortaya çıkmıştır. Bu ekin geçtiği kelimeler hece düşmesini de örnekler. Ayrıca *imdi* (7a/8) ve *şol* (5a/1) kelimelerinde de hece düşmesi vardır.

j) Birleşme: İki kelimenin zamanla bütünleşerek tek kelimeye dönüşmesi, birleşme olarak tanımlanabilir. Bunun metnimizdeki örnekleri birbirin (21b/5), *degüldür* (7b/2), *kimesne* (20a/7), *kimse* (45a/1) kelimeleridir.

k) Ulanma: Metnimizden bir yazım biçimi olarak kendinden önceki kelimeye bitişik yazılanlardan şunlar seçilmiştir:

‘*adu-y-ıla* (9b/2), *iki-y-ise* (31a/4), *anuñ-içün* (8a/2), *dīn-içün* (44b/4), *yitişmeg-içün* (24a/11), *gāfil-iken* (48a/3), *kaçarken* (38a/6)

Bunlardan başka metnimizde geçen *deprenmeñ* (35a/10) (-b->-p-), *isterse* (10b/4) (-d->-t-) ve *gögsi* (30a/5) (z>s) kelimeleri ötümsüzleşme örneklerindedir.

Ayrıca *dümdüz* ikilemesi metnimizde *dübdüz* (30a/4) şeklinde geçmektedir.

3. Şekil Bilgisi

İncelememizin *gramatikal dizin* ve *ekler dizini* bölümünde çekim eklerinin tamamı alfabe sırasıyla listelendiğinden burada metnimizden tespit edilen yapım ekleri örnekleriyle sıralandı ve belirtilmesi gereken biçim özellikleri üzerinde duruldu. Dizinlerde kelimelerin ve eklerin geçtiği yerler bulunduğu için örnek kelimenin geçtiği yerlerden sadece biri gösterildi. Diğer yerler için dizinlere bakılabilir. Yapım eklerinden sınırlı örnekleri bulunanların tamamı verilirken metnimizde örneği çok olanlardan seçmeler yapmakla yetinildi.

3.1. Kelime Türetme (Yapım Ekleri)

İncelediğimiz eserden tespit edilen yapım ekleri örnekleriyle aşağıda sıralanmıştır:

a) İsimden isim yapma ekleri:

- +AĞ : dırn+ağ+ (39a/2)
 +An : oğ(u)l+an (18a/8)
 +ArU : il+erü (13a/5), yuk+aru+ (26a/4)
 +ÇA : ni+ce (46a/4), ni+çe (38a/11)
 +CI+CU : akm+cı (23a/7), ‘araba+cı+ (25a/10), göz+ci (28a/),
 tob+cı+ (25a/10), yol+cu (46a/1)
 +daş : yol+daş+ (14b/4)
 +düz : gün+düz (49b/5)
 +eş : güneş (9b/4)
 +In : yak+ın (47a/7), uçun>iç+ün (4a/2)
 +(I)ncI : altı+ncı (18b/74), iki+nci (11b/6), yedi+nci (19a/6),
 beş+inci (17b/3), sekiz+inci (18b/6); dokuz+uncı (21b/5),
 dörd+üncü (16b/8), on+uncu (22a/10), otuz+uncu (51b/5)
 +kek : ir+kek (40b/6)
 +LIK : ay+lık (22a/6), ayru+lık (9a/6), dost+lık (8a/6), hor+lık
 (9a/5), kafadâr+lık (24b/5), korku+lık (21b/11), yoldaş+lık
 (47a/1), şingün+lığ+uñ (9a/2), dar+lığ+anmaya (53a/1),
 ‘ases+lik (34b/9), süst+lik (33a/3), şikeste+lik (12a/8)
 +II, +IU : kum+lı ve toz+lı (9b/3), taş+lı (9b/4); at+lu (33a/7),
 ad+lu şan+lu (24b/2), ot+lu ve şu+lu ve odun+lu (27b/9),
 kol+lu (28a/9), toz+lu (29a/5), cebe+lü (25a/6), dür+lü
 (40b/19), gerek+lü (15b/1), heybet+lü (12b/4), şevket+lü
 (26b/8), yir+lü (25b/4)
 +rA : soñ+ra (14a/4), taş+ra (10b/7), üz(e)+re (35a/9)
 +sIz, +sUz : eti+siz (36b/5), toz+suz (39b/1)
 +(U)z : gö+z (49a/9), gögüz>gög+(ü)s (30a/5)

b) İsimden fiil yapma ekleri:

- +A- : beñ(i)z+e- (25a/11) oy(u)n+a- (15a/1)
 +IA- : av+la- (52a/11), kulavuz+la- (5b/6), şak+la- (5a/6);
 bek+le- (44a/3), giz+le- (15b/2), iş+le- (35a/1),
 söz>söy+le- (18b/9)

c) Fiilden isim yapma ekleri:

- ağ+ : ır-ağ+ (28b/8), kon-ağ+ (28a/4), şan-cağ+ (37b/3)
 -aş+ : sav-aş (44b/2)

- cağ+ : şıgım-cağ (47b/6)
- GUn+ : şın-ğün+ (9a/2), sür-ğün (24b/8)
- I+/-U+ : kork-ı (32b/11), kork-u (14b/2)
- (I)t+ : bin-it+ (40a/2)
- k+ : eksü-k (15a/7)
- mAğ : ır-mağ+ (28a/1)
- (y)IcI+ : tut-ıcı+ (3a/3), şakla-yıcı (17b/6), id-ici+ (3a/3), vir-ici (23b/2)
- (y)Iş+ : yüri-y-iş (48a/3)
- İsim-fiiller:
- mAĞ+ : acukdurma-mağ (6b/1), ağsır-mağ (40a/3), bağla-mağ (3b/9), bulmağ (16b/6), çık-mağ (41b/8), kaç-mağ (8b/9), ko-mağ (26b/10), kon-mağ (49a/4), ol-mağ (18a/5) şakla-mağ (5a/6), doyur-mağ (6a/9), durmağ (27a/1), ur-mağ (48b/10), yapış-mağ (16b/2), ol-mağ (9a/6); alıgör-mek (35a/1), berkit-mek (35a/39, bil-mek (43a/4), di-mek (22b/8), egirt-mek (5a/4), geç-mek (27b/11), gel-mek (24b/10), göç-mek (12a/5), it-mek (3b/4), kes-mek (10b/9), kişne-mek (40a/4), öksür-mek (40a/3), söyleş-mek (49b/2), vir-mek (30b/3), yürü-mek (27a/2)
- mA+ : at-ma+ (45a/1), başla-ma+ (14a/4), çal-ma+ (45a/2), dut-ma+ (45a/1), kon-ma+ (21b/8), ol-ma+ (19b/2); göç-me+ (21b/8)
- Sıfat-fiiller:
- AcAĞ+ : barış-ıcağ (17b/2), kon-acağ (27b/9), koyıl-acağ (13a/7), ol-acağ (13b/1), dur-acağ (31b/2), durğur-acağ (13a/3), uğraş-acağ (3b/7), uzad-acağ (13a/5), var-acağ (13a/4); berkid-ecek (15b/3), göç-ecek (12a/6), id-ecek (31a/9), idil-ecek (27a/4), ilçileş-ecek (13a/9), işlen-ecek (36b/11)
- (y)An+ : baş-an (7b/1), çık-an (42a/7), kal-an (42b/1), kov-an (37b/6), ol-an (14a/8), var-an (25b/7), tut-an+ları (19a/7); düş-en (46b/5), düzül-en (47b/11), gel-en (8a/9), seçil-en (34a/5), viril-en (21a/109, söyle-(y)en (48b/3)
- (A)r : kork-ar (44b/5-6)

-dUK+ : çık-duğ+1 (10b/8), kon-duğ+1 (27b/7), konul-duğ+1 (49a/8), şın-duğ+1 (36b/11), dur-duğ+1 (29a/4), dur-duğ+uñuz (36b/3), ol-duğ+da (7a/3), şın-duğ+dan (38a/11), bul-duğ+ları (39a/5), dur-duğ+ları (14a/9); bin-düğ+i (43b/1), bit-dük+den (52b/9), düş-dük+leri (48a/7), götür-dük+leri (20a/9), göster-dük+leri (46b/8)

-mİş : ayrıl-mış (37a/4), gel-miş (35a/3), gir-miş (38b/9)

Zarf-fiiller:

-IcAK : barış-ıcağ (17b/2), bul-ıcağ (8b/6), çık-ıcağ (40b/4), kal-ıcağ (21b/7), ol-ıcağ (28b/4), şın-ıcağ (38a/9), dağıl-ıcağ (36a/5), uğraş-ıcağ (9b/2), varıcağ (28a/4); dön-icek (33a/11), düş-icek (24b/1), göç-icek (26b/39), gönder-icek (25a/4), gör-icek (37b/5), id-icek (33b/6), işid-icek (8b/2), işlen-icek (36b/11)

-IncA : kal-ınca (39b/3), kon-ınca (28a/5), ol-ınca (50a/7), var-ınca (22a/8); bil-ince (28a/6), geç-ince (35b/3)

-Ip, -Up : aç-up (52a/10), alın-up (51a/11), çık-up (52a/109), kaç-up (7b/9), kork-up (5a/9), ol-up (25b/9), dur-up (33b/11), tut-up (47b/3), var-up (48b/1), berkid-up (16b/5), bildür-up (9a/3), bil-up (46a/9), düş-up (49b/3), edil-up (25a/2), gel-up (26b/11), getir-up (30b/3), gör-up (37a/8), id-up (37b/9), in-up (35a/8), sür-up (35b/1), vir-up (5b/5), yitiş-up (53a/2)

-madın : açdur-madın (49a/9), ol-madın (7b/6),

-ken : kaçır-ken (38a/6), kovar-ken (38a/5)

-sA : añıl-sa (45b/9), bulunmaz-sa (29a/9), bul-sa (5b/8), kaçır-sa (16a/1), korkul-sa (41b/10), şır-sa (13b/5), dur-sa (33b/10), yarar-sa (19b/4); döner-se (37a/3), düşer-se (32a/1), eser-se (9b/6), geç-se (11b/1), ider-se (10b/3), ister-se (10b/4)

-(y)ü : di-yü (26b/6)

ç) Fiilden fiil yapma ekleri:

Ettirgenlik ekleri

-Ar- : çık-ar- (25a/2)

- dIr-/-dUr- : acuk-dur- (6b/1), aç-dur- (49b/6), kal-dur- (42b/10),
kat-dur- (38a/8), kon-dur- (28b/3), şın-dur- (22a/5),
yağ-dur- (36a/1); bil-dür- (16b/9), it-dür- (13a/4)
- t- : çığır-t- (8b/1), yürü-t- (49b/8); kork-ut- (47a/10)
- Ur- : art-ur- (15b/7), duy-ur- (41a/5)

Edilgenlik eki

- (I)l-/(U)l- : añ-ıl- (45b/9), bas-ıl- (14b/3), çıkar-ıl- (25a/2), uğraş-ıl-
(32b/10), dur-ıl- (10a/2), duy-ıl- (33a/3); ed-ıl- (25a/2), eg-
ıl- (35a/5), gör-ıl- (25a/7), id-ıl- (33a/3), işid-ıl- (19a/9),
kes-ıl- (25a/3) seç-ıl- (34a/5), vir-ıl- (21a/10); kon-ul-
(49a/8), kork-ul- (4b/4), yor-ul- (5a/9)
- (I)n- : di-n-ıl- (51a/2), ol-ın- (16a/4)

Dönüştürme eki

- (I)n-/(U)-n- : bağla-n- (25a/6), işle-n- (33b/9), söyle-n- (18b/1);
al-ın- (51a/11), bul-ın- (29a/9), kaç-ın- (19a/9), yap-
ın- (35a/9); gör-in- (44b/7), id-in- (6b/9)

İşteşlik eki

- ş- : dürt-üş- (44a/1), ilçile-ş- (13a/9), söz > söyle-ş- (21b/1);
kar-ış- (7a/8), yap-ış- (16b/2); yit-ış- (7a/2)

Fiilden fiil yapan diğer ekler

- mA- : bulın-ma- (29a/9), çık-ma- (40a/11), ol-ma- (38b/3); bil-
me- (20a/9), gel-me- (45b/4), it-me- (37b/11)
- ş- : İşteşlik eki olduğu hâlde *yap-ış-mak* (16b/2)
örneğinde kalıplaşmıştır.

3.2. Yapılarına Göre Fiiller

İncelememizin dizinler bölümünde basit ve birleşik fiillerin tamamı bulunduğu buradan tekrarı gereksiz görüldü. Bu başlık altında birleşik fiillerden metnimizde örneği bulunan tasvir fiilleriyle karmaşık fiillere yer vermekle yetinildi:

Tasvir Fiilleri

Anlamlarına göre yeterlik, tezlik ve süreklilik fiilleri olmak üzere üç çeşidi bulunan bu yapılar, fiillerin -A veya -I/-U zarf-fiil eki alan biçimlerine tasvir edici *bil-*, *dur-*, *eyle-*, *gel-*, *getür-*, *gör-*, *kal-*, *ko-*, *dur-*,

ver- gibi fiiller getirilerek yapılır. Metnimizden tespit edilen örnekleri şunlardır:

Yeterlik filleri: gönüllerin alagetüresin (18a/4), gelebilmesine (33b/1), tedbir idebile (37b/7), şıyabildilirse (41b/10), haber alıgörmek (35a/1), gözediduralar (37b/4)

Süreklilik fiili: serkeşi olup dur- (43b/10)

Karmaşık Fiiller

Sıfat-fiillerin *ol-* yardımcı fiilleriyle birleşmesinden meydana gelen yapılar karmaşık filler olarak adlandırılmaktadır. Metnimizden -*acak ol-* ve -*mİş ol-* şeklinde tespit edilenler şunlardır:

ilhağ idecek olursa (13b/6), leşker dağılıcağ olursa (36a/5), ceng görmüş ola (40b/10), müteheyyi olmuş ola (51b/8), tecribeler itmiş ola (12a/1), dolmuş ola (12a/2)

3.3. Fiil Çekimi

Metnimizden tespit edilen bildirme ve tasarlama kipleriyle birleşik çekim aşağıdaki kelimelerle örneklendi. Olumsuz çekimler için *ekler dizinine* bakılabilir:

Basit çekim

Görülen geçmiş zaman

T. 1. k. düzdüm (2a/2), itdüm (2a/7)

T. 3. k. buldı (22a/9), çıkdı (22a/7), şakladı (47a/8) bildürdi (47a/11), gitdi (46b/11), virdi (53a/5)

Ç. 1. k. olduk (21a/8)

Ç. 3. k. ısmarladılar (46b/11), kodılar (46b/10), gitdiler (53a/6), göçdiler (53a/6), işlediler (35a/1)

Anlatılan geçmiş zaman

T. 3. k. dimişdür (46a/2), düşmişdür (50b/8)

Ç. 3. k. olmuşlardur (50b/8), itmişlerdür (24b/10)

Şimdiki zaman ve geniş zaman

Şimdiki zamanla geniş zaman aynı eklerle gösterilmekte olup bunların farkı fiilin ve cümlenin anlamından anlaşılır:

T. 2. k. istersin (21a/5)

T. 3. k. beñzer (25a/11), söyler (18b/9), uyur (46b/7); korçar (44b/5), saçar (44b/10), yıkar (23a/8), geçer (7a/5), gezer (24a/3), sürer

(23a/10); buyurur (34a/5), çıkarılır (25a/2), kırtarur (44a/9); bilür (43b/6), bildürür (2b/4), işlenür (33b/9), kesilür (25a/3)

Ç. 1. k. virürüz (52b/7)

Ç. 3. k. kıorlar (46b/7), beklerler (31b/6); kıaçarlar (10a/9), düzerler (24a/4), iderler (21b/10); olurlar (8b/4), görürler (24b/8), gözedürler (23b/4)

Dilek kipi

T. 3. k. bulsa (5b/8), kııkısa (26a/3), dursa (33b/10), geçse (11b/1), gıtse (21b/11), yürise (7b/6)

Ç. 3. k. olsalar (34a/6), uğraşılar (8b/4), egirdseler (11a/4), itseler (50b/10)

İstek kipi

T. 2. k. alasin (2a/6), ayırasın (11a/2), olasin (10a/8); berkidesin (15b/3), getüresin (18a/4), kesesin (11a/2), şaklayasın (21a/2)

T. 3. k. kııkıa (28a/4), kıaza (50a/1), dura (28a/5); bildüre (8b/8), düşe (9b/8), seçe (34a/2); aldaya (52b/8), avlaya (52a/11), kıoya (25b/4)

Ç. 1. k. idevüz (49b/1); getürelüm (51a/2), idelüm (52b/8), söyleşelüm (49a/10)

Ç. 2. k. olasız (36b/6), sapasız (36b/9), idesiz (36b/7)

Ç. 3. k. kıovalar (37a/10), duralar (42a/3), yaqalar (42a/7); gireler (29b/9), göçeler (53a/3), seçeler (14b/2); kıoyalar (9b/1), şaklayalar (18b/7); siñirleyeler (41b/3), söyleyeler (21a/8)

Gereklilik kipi

Metnimizde gereklik için "gerekdür" sözü çokça kullanılmıştır: gerekdür (6a/9)

Bunun yanında bir örnekte kıomaludur (48b8) şeklinde tespit edilmiştir.

Emir kipi

T. 2. k. baqısun (29b/2), kııkısun (29b/2), dursun (31a/6); dilesün (51a/2), dönsün (32a/1), düzsün (29b/2), yürüsün (27a/6), olmasun (50b/10); olğıl (2a/1), bilgil (5b/6)

Ç. 2. k. kıovuñ (37a/1), oluñ (35a/11), olmañ (36b/4), şakınuñ (37a/5), sapuñ (35a/11), duruñ (37a/3); geluñ (35a/9), iduñ (36b/2)

Ç. 3. k. alsunlar (27b/6), kıoysunlar (36a/7), şansunlar (51b/1); diksünler (31a/8), gezsünler (34b/11), itsünler (29b/7)

Birleşik çekim

Geniş/şimdiki zamanın hikâyesi

T. 3. k. olurdu (43b/3); bilürdi (43a/1)bildürürdi (20b/11)

Ç. 1. k. iderdük (20b/10)

Görülen geçmiş zamanın şartı

T. 3. k. başladıysa 14a/1

Geniş/şimdiki zamanın şartı

T. 2. k. korķarsañ (28a/11), olursañ (18a/3), bilürseñ (19b/3)

T. 3. k. yararsa (19b/4); dirse (45b/5), isterse (10b/4); kaçarsa (16a/1); dönerse (37a/1), düşerse (32a/1), eserse (9b/6), işidilirse (19a/9); bulnursa (29a/11), olursa (6a/1); gelürse (19a/8), görünürse (14a/7), yitişürse (36a/11)

Ç. 3. k. isterlerse (38a/7), söylerlerse (20a/10); gelürlerse (38a/1), yürürlerse (25b/8)

Gereklilik kipinin şartı

T. 3. k. itmelü ise (12b/9)

3.4. Şekil Bilgisi Bakımından Dikkati Çeken Hususlar

a) EAT'nin genel kullanımına uygun olarak belirtme hâli metnimizde de +(y)I şeklindedir. Teklik 3. kişi iyelik ekini alan kelimelerden sonra belirtme hâli eki +n olarak kullanılmıştır. Seçilen örnekler şunlardır: naşihâtin (19b/4), yoldaşın (44b/5); ahvâlin (12a/5), çerisin (13a/1), hâlin (38a/5), kısmetin (31a/9), leşkerin (13b/8), tedbîrin (5a/6)

b) İşaret sıfatı *o* bir yerde (*o ceng* 44a/7) *o* şeklinde diğer yerlerde *ol* şeklinde tespit edilmiştir.

c) Metnimizde *ki* bağlacı üç yerde (5b/1, 5b/5, 51b/7) *kim* şeklinde kullanılmıştır.

ç) EAT metinlerinde *-Inca* anlamında kullanılan *-IcAk* zarf-fiil ekinin metnimizdeki örnekleri yukarıda sıralandı.

d) Çokluk 1. kişi eki bir örnekte *-vüz* şeklinde kullanılmıştır: *idevüz* (49b/1)

e) *ol-gül* (2a/1) ve *bil-gil* (2a/1, 5b/6, 19b/9, 20b/11, 22b/1) kelimelerinde eski emir morfemi *-gül/-gil* tespit edilmiştir.

f) Gereklilik kipi metnimizde çokça tespit edilen "gerekdür ki" kalıbıyla da ifade edilmiştir.

g) Fiillerde olumsuzluk *-mA* ekiyle yapılmıştır.

ğ) Soru eki iki kelimedede tespit edilmiştir: yarar mı (11b/5), var mıdur (52a/3)

KAYNAKÇA

- Arat, R. R. (1979). *Kutadgu Bilig III, İndeks*. (hzl. Kemal Eraslan, O. F. Sertkaya, N. Yüce), İstanbul: Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yay.
- Atalay, B. (1986). *Divânü Lügati't-Türk dizini "endeks". C 4*, Ankara: TDK Yay.
- Bilgegil, K. (1982). *Türkçe dilbilgisi*, İstanbul: Dergâh Yayınevi.
- Çağırın, Ö. (2011). *İki şiveli ve satır altı tefsirli Kur'an mealinin ilk şivesi üzerinde dil incelemeleri ışığında Eski Anadolu Türkçesi*, Kastamonu, Şahsî yayın.
- Çağrııcı, M. (2004). *Nasihah (Diyanet İslam ansiklopedisi)*. İstanbul, C 32, s. 408.
- Divânü Lugâti't-Türk giriş-metin-çeviri-notlar-dizin* (2015). (hzl. Ercilasun, A.; Akkoyunlu, Z.) Ankara: TDK Yayınları: 1120.
- Erdoğan, B. (2013). *Risâle-i Âdâb-ı Harb*. Marmara Üniversitesi, Türkiye Araştırmaları Enstitüsü (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), İstanbul.
- Ergin, M. (1963). *Dede Korkut kitabı II indeks-gramer*. Ankara.
- Ergin, M. (1977). *Türk dil bilgisi*. İstanbul: Bayrak Yay.
- Gülsevin, G. (2007). *Eski Anadolu Türkçesinde ekler*. Ankara: TDK Yay.: 673.
- Gülsevin, G. ve Boz, E. (2004). *Eski Anadolu Türkçesi*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Hatiboğlu, V. (1981). *Türkçenin ekleri*. Ankara: TDK Yay.
- Kaya, M. (1991). *Aristo (Diyanet İslam ansiklopedisi)*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı, C 3, s.-375-378.
- Kayasandık, A., Direkci, B. Karasoy, Y.- Yavuz, O. (2017). *Üniversiteler için uygulamalı Türk Dili ve kompozisyon bilgileri*. Konya: Palet Yay.
- Kayasandık, A. (2018). *Tuhfetü'l-ihvan (dil özellikleri-metin-dizin)*, Konya: Palet Yay.
- Korkmaz, Z. (2003). *Türkiye Türkçesi grameri (Şekil bilgisi)*. Ankara: TDK Yay.

- Özkan, M. (2000). *Türk Dilinin gelişme alanları ve Eski Anadolu Türkçesi*. İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Pala, İ. (2004). *Nasihât (Diyanet İslam ansiklopedisi)*. İstanbul 2004, C 32, s. 409.
- Şahin, H. (2003). *Eski Anadolu Türkçesi*. Ankara: Akçağ.
- Timurtaş, F. K. (1980). *Tarihî Türkiye Türkçesi araştırmaları III Osmanlı Türkçesi grameri*. İstanbul.
- Timurtaş, F. K. (1994). *Eski Türkiye Türkçesi (gramer-metin-sözlük)*. İstanbul: Enderun Kitabevi.
- Türk Dil Kurumu (2005). *Yazım kılavuzu*. Ankara: TDK Yay.
- Ünver, İ. (2008). Çevriyazıda yazım birliği üzerine öneriler, *Turkish Studies*, Volume 3, s. 1-46.
- Vasfiyetnâme-i Aristotales*. Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı <https://portal.yek.gov.tr/works/detail/277271>
- Yavuz, O. (2006). *Anadolu Türkçesi ile yapılan en eski Tezkiretü'l-Evliyâ tercümesi ve dil özellikleri (inceleme-gramer-metin)*. Konya: Tablet Yay.
- Dizinler için yararlanılan sözlükler***
- Ayverdi, İ. (2006). *Misalli büyük Türkçe sözlük*. 3 cilt, İstanbul: Kubbealtı Neşriyatı.
- Baalbaki, R. (1995). *Al-Mawrid kamus Arabi-İngilizî* (seventh edition). Beirut-Lebanon: Dar El-İlm Lilmalayın.
- Caferoğlu, A. (1968). *Eski Uygur Türkçesi sözlüğü*. İstanbul.
- Çağbayır, Y. (2007). *Ötüken Türkçe sözlük*. 5 Cilt, İstanbul.
- Devellioğlu, F. (1982). *Osmanlıca-Türkçe ansiklopedik lûgat*, Ankara: Aydın Kitabevi
- Dilçin, C. (1983). *Yeni tarama sözlüğü*. Ankara: TDK Yay.
- Eyuboğlu, İ. Z. (1991). *Türk Dilinin etimoloji sözlüğü*. İstanbul: Sosyal Yayınlar.
- Gülensoy, T. (2007). *Türkiye Türkçesindeki Türkçe sözcüklerin köken bilgisi sözlüğü*. 2 cilt, Ankara: TDK Yay.: 911.
- Kanar, M. (2003). *Örnekli etimolojik Osmanlı Türkçesi sözlüğü*. İstanbul: Derin Yayınları.
- Karahisarlı M. b. Ş. (1324). *Ahterî-i kebir*. İstanbul.
- Muallim Nâci (1995). *Lûgat-ı Nâci*, İstanbul: Çağrı Yay.

Olgun, İ. - Cemşit Drağsan (1984). *Farsça-Türkçe sözlük*, Ankara: Elhan Kitabevi.

Parlatır, İ. (2006). *Osmanlı Türkçesi sözlüğü*, Ankara: Yargı Yayınevi.

Redhouse, S. J. W. (2006). *A Turkish and English lexicon new edition*. 3. Edition, İstanbul: Çağrı Yay.

Sarı, M. (1982). *El-mevarid Arapça-Türkçe lûgat*, İstanbul: Bahar Yayınları.

Şemsettin Sami (1317). *Kâmûs-ı Türkî*, İstanbul.

Tietze, A. (2002). *Tarihi ve etimolojik Türkiye Türkçesi lugatı*. İstanbul: Simurg.

Türk Dil Kurumu (1993). *Derleme sözlüğü*. Ankara: TDK Yay.

Türk Dil Kurumu (1998). *Türkçe sözlük*. Ankara: TDK Yay.

Genel ağdaki sözlükler:

<https://lugatim.com>

<http://www.otukensozluk.com>

<https://sozluk.gov.tr>

<https://kamus.yek.gov.tr>

<https://www.osmanlicasozlukler.com>

<https://osmanlica.mollacami.com>

<https://lehcediz.com/>

<https://www.lexiqamus.com/tr>

<http://kasgarlimahmut.com>

<https://www.tebdiz.com>

<https://tr.glosbe.com>

<https://www.almaany.com>

<https://www.etimolojiturkce.com>

<https://www.etymonline.com>

<https://www.nisanyansozluk.com>

METİN

[1b] ¹ bismillahirrahmanirrahim ² Arestatalis evvel kitabında eydür hamd *³ olsun şol Allah'a ki bize viribdi ma'arif-i ⁴ ilahiyyeyi ve hidāyet itdi meşālih-i ⁵ dñiyyeyi ve dünyāviyyeyi * ve bize 'aṭā itdi ⁶ nevamiş-i felsefiyyeyi * ve daḥı şalāt ⁷ ve selām olsun Allah'uñ muḳarreb meleklerine ⁸ ve mürsel nebīlerine ve velīlerine [2a] * ¹ bilgil ve aḡāh olḡıl ben saña bir kitab ² düzdüm ki benden saña yadigār olup ³ sen anı muḳteda idinesin benüm Allah'dan ⁴ ümizüm budur ki eger sen anı bilüp ⁵ muḳtedasınca 'amel idesin berr ü baḥr bilād ⁶ 'ibād ḳomayuḡ alasin ve kitabı ⁷ otuz bāb üzerine tertīb itdüm ve her ⁸ bābda gereklü olan tedbīrleri 'ālā vech-i ⁹ et-tafşil beyān itdüm ve min Allahi't-tevfikü [2b] ¹ ve bihi esta'inü ve tevekkelü 'aleyhi * ² evvelki bāb pādişahlaruñ ³ ḥüsn-i tedbīrin ve ḥıfz-ı memleketin ⁴ bildürür **ikinci bāb** pādişahlarda ⁵ ve aşḫābında olan faziletleri bildürür ⁶ **üçüncü bāb** ḫazer vācib olan ⁷ kimesnelerden ḫazer ve degme ⁸ bir kişiyi inanmamaḡı bildürür **dördüncü bāb** ⁹ pādişahlaruñ rıfḳın bildürür **beşinci bāb** [3a] ¹ meşveret ḫālin bildürür **altıncı bāb** ² sır şaklamaḡı bildürür **yedinci bāb** ³ naşīhat idicileri ve naşīhat tutanları ⁴ bildürür **sekizinci bāb** gözcileruñ ⁵ ve cāsuslaruñ ḫālin bildürür **doğuzuncı bāb** ⁶ sāz u seleb ve ta'biye-i leşker ⁷ ḫālin bildürür **onuncu bāb** ⁸ ta'biye-i leşkerde gerek olan nesneleri ⁹ bildürür **on birinci bāb** leşkerleruñ [3b] ¹ adların bildürür **on ikinci bāb** ² seferde gerek olan şaḳınmaḡları ³ bildürür **on üçüncü bāb** seferde ⁴ bir ḫavf vāḳi' olsa ne 'amel itmek ⁵ gerek **on dördüncü bāb** leşker ⁶ ḳonduḡı vaktlerde olan ihtiyātları ⁷ bildürür **on beşinci bāb** uğraşacak ⁸ yiri bildürür **on altıncı bāb** alaylar ⁹ baḡlamak aḫvālin bildürür **on yedinci bāb** [4a] ¹ az leşkerde ne tedbīr itmek gerek anı bildürür ² **on sekizinci bāb** uğraş tedbīr için ³ gerek olan ba'zı mevzi'üñ adın bildürür ⁴ **on doğuzuncı bāb** uğraş vaktinde ⁵ gerek olan işi bildürür **yirminci bāb** ⁶ 'aduda ḡalebe şüreti ḡörinse ⁷ ne 'amel itmek gerek anı bildürür **yirmi birinci bāb** ⁸ 'adu şınsa ne 'amel itmek gerek ⁹ anı bildürür **yirmi ikinci bāb** ḳaravullara [4b] ¹ tedbīrin bildürür **yirmi üçüncü bāb** ² busılar tedbīrin bildürür **yirmi dördüncü bāb** ³ şebīḫün aḫvālin bildürür **yirmi beşinci bāb** ⁴ şebīḫündan ḳorḳulsa ne 'amel itmek gerek ⁵ anı bildürür **yirmi altıncı bāb** ⁶ pādişahlar cengde leşkerin ne miḳdārdur ⁷ bilmek

gerek idügiñ bildürür **yirmi yedinci** ⁸ **bāb** pādişahlaruñ kendü ⁹ hāvaşından bilmesi vācib olan nesnelere **[5a]** ¹ bildürür **yirmi sekizinci bāb** şol ² şucları bildürür ki aña ‘uqūbet itmek ³ vācibdür **yirmi doquzuncı bāb** ⁴ kal‘alar egirtmek ve feth itmek aḥvālin ⁵ bildürür **otuzuncı bāb** kal‘alar ⁶ şaklamak tedbirin bildürür **bāb-ı evvel** ⁷ pādişahlaruñ ḥüsn-i tedbirin ve ḥıfz-ı memleketin ⁸ bildürür evvel vācib olan tedbir ḥarbde ⁹ budur ki Allah‘dan ḳorḳuḳ ve tā‘ate meşḡul **[5b]** ¹ ola ve daḡı gerekdür kim pādişahlar ² fikrde olalar evvel zāhir olan ray-ile ³ ‘amel itmeye ta rayi şavābı bulmayınca * ve ⁴ gerekdür ger pādişahlar dayim ‘adli elden ⁵ ḳomayalar ta kim Allahuta‘ālā tevfiḳ virüp ⁶ dayim doḡru yola ḳulavuzlaya bilgil ki ⁷ evvel vācib pādişahlara budur ki bir ‘aduya ⁸ zafer bulsa zafer şükrānesi intikāmı terk ⁹ ide Allahuta‘ālā men‘itdügi yirde olmaya **[6a]** ¹ hiç bir ‘aduyı ḥor görmeye ne ḳadar ednā ² olursa hiç bir ‘adudan emīn olmaya ³ ne ḳadar şafā-yı ḡātir daḡı olmaz ise ⁴ ve gerekdür ki leşkerine tamām i‘timād itmeye ⁵ dayim bir nev‘ iḡtiyātdan ḡālī olmaya ve ⁶ ehline ve veledine sırrını fāş itmeye ve daḡı ⁷ bilmek gerekdür ki leşker bir ‘adudur ki ⁸ anuñla bir ‘adu-yı āḡar def‘ olur anları ⁹ şöyle doyurmak gerekdür ki ziyāde **[6b]** ¹ azmayalar ve şöyle acukdurmamak gerekdür ki ² ḡalḳuñ ḡüç-ile elinden nesnelere almayalar ³ ve gerekdür ki pādişahlar ehlin ve cemā‘atin ⁴ ve evlādın ḳatı ḳorḳutmaya ve anlaruñ-la ziyāde ⁵ laḡifeye meşḡul olmaya ki anlaruñ ḳatında ⁶ heybeti köp saltānata ḡama‘ itmeyeler ve ⁷ ‘aduya isti‘mālat idüp işlāḡ itmek yigdür ⁸ helākine ḳaşd itmeden pādişahlara gerekdür ki ⁹ iki şıfatı kendüye ‘ādet idine bir[i] bu ki **[7a]** ¹ doḡru söyleye ve bir[i] bu ki iḡsān ide ² ta ki bu iki şıfat-ile ‘ālī maḳāmlara yitişe ³ gerekdür ki rayı tamām olduḡda ḡayretinde ⁴ te‘ḡir ve taḳşir itmeye ve fırsat fevt itmeye ⁵ ki fırsat yil gibi geçer ve mümkin olduḡca uğraş ⁶ itmeye ray-ile def‘ ide ve daḡı bilmek gerek ki ⁷ leşker pādişahuñ ḡükminededür mādem ki ‘adu ⁸ leşkerine ḳarışmaya imdi gerekdür ki her ne ⁹ tedbir ve ḡile iderse uğraşdan öñ ide ki **[7b]** ¹ leşkeri başan ḡile vü tedbirdür bahādırlar ² degüldür ve māl ḡarc itmek degüldür ve ‘aduya ³ evvel ḡüccet izḡār idüp uğraşa ⁴ iḡdām itmek gerek zīra vaḡt olur ki ‘adu ⁵ ḡüccet-ile muḡī‘ olur ḳılıca ḡacet olmaz ve ḳatı ⁶ ki ‘adu ta‘cīl idüp leşkeri cem‘ olmadın yürise ⁷ gerekdür ki pādişahlar bir ḳaçḡoç girisine ⁸ leşker cem‘ iḡün ḡöçmekden ‘ār itmeyeler ⁹ ‘acz

izhārından kaçuþ zīra Őol ‘acz ki Őoñı **[8a]** ¹ nuŐret ola yigdūr Őol izhār-ı tehevürden ki ² Őoñı kahr ola anuñ-içün ki kahr ‘izzeti giderür ³ nuŐret-ile zillet bāki kalmaz nuŐret Allah'dan ⁴ hāŐıl olur hüsün sīret-ile Őafā-yı serīret-ile ⁵ eyle gerekdür ki pādiŐahlar kendü miŐli ⁶ pādiŐahlar-ıla dostlık muhkem ide ve leŐkerinüñ ⁷ silāhın ve bahādırlaruñ atların eyü ide ve ⁸ leŐkerleri Őaf Őaf idüp kendüden ⁹ öñ gelen ray ehli pādiŐahlar leŐker içinde **[8b]** ¹ münādīlerine çıgırduğın çıgırda AreŐto ² eydür münādīlerüñ sözlerin iŐidicek ³ ‘asker bahādırlara ikdām ziyāde olur * ⁴ her leŐker ki uğraŐsalar ğālib olurlar ve daħı ⁵ gerek ki pādiŐahlar leŐkerine isti‘mālat ide ⁶ cengden evvel ve va‘deler eyleye ve zafer bulıcağ ⁷ va‘delerin yirine getüre ve cengden evvel ⁸ anlara bildüre ki kendü harbde Őābitkademdür ⁹ kaçmağ yokdur ve ‘ākibet kār Őabr idenlerüñdür **[9a]** ¹ ve daħı gerekdür ki pādiŐahlar leŐkerine naŐihat ² idüp Őingünliğüñ fesādların ve nuŐret ³ ve zafer fā‘īdelerin bildürüp eyde ki ‘izzet ⁴ ve Őevket dayim manŐūrlaruñdur ve dürlü ⁵ dürlü ĥorlıklar ve helākler ve ehil ve ‘ayān ⁶ ayrılıklar ve māl ve milk yağma olmağ Őınmağdadur ⁷ imdi gerekdür ki her ne vech-ile olursa ⁸ cehd idesin ki eger oda daħı girmelü ⁹ olursa giresin ve daħı gerekdür ki **[9b]** ¹ uğraŐ gicesi busıya adam koyalar ve ² ‘adu-y-ıla uğraŐıcağ gerekdür ki ³ bir berk yirde uğraŐalar kumlu ve tozlu ⁴ ve taŐlı yir olmaya ve cehd ide ki yil ve güneŐ ⁵ ‘adu leŐkerinüñ öñinde ola ki ‘āciz ⁶ olalar ve eger yil kendü tarafına eserse cehd ⁷ ide bir vech-ile dura ki yil ‘adu tarafına ⁸ düŐe ve eger çare bulmasa cehd ide ki yil ⁹ Őol tarafına düŐe ve daħı cehd olına ki **[10a]** ¹ ‘adu leŐkeri durduğı yirden yüksekde ² durıla ve dayim tedārük ide ki ‘adu leŐkerine ³ yabandan leŐker karıŐmaya eger ‘asker Őınkun ⁴ katı vāki‘ olsa atdan inüp yayan ⁵ ceng ideler süñüler-ile oğlar-ıla ve durdukları ⁶ yirden ayrılmayalar her ne kadar ‘adu hücum iderse ⁷ ıztırāb gösterdükcce ‘aduya kuvvet-i kalb ⁸ hāŐıl olur amma bir pāre ki Őābitkadem olasin ⁹ yürekleri duymaz kaçarlar gerekdür ki **[10b]** ¹ pādiŐah kendü Őebīhün itmeye ve ‘adu ² her neye kaŐd iderse anuñ ‘aksin tuta ³ eger uğraŐ taleb iderse bir pāre uğraŐı ⁴ uzada eger bir pāre sehl isterse aman ⁵ virmeyüp uğraŐa eger kal‘alar ve beceneler ⁶ feth etmek murad olsa hīle etmek gerek ⁷ ki ol kal‘alaruñ ve becenelerüñ adamısı taŐra ⁸ cenge çıka hemīn çıkdığı gibi cenge muqayyed ⁹ olmayuþ arasın kesmek ardınca ola * **[11a]** ¹ eger Őöyle ki hiŐār ve

becene halkınıñ arasın² kesesin hişārdan ve beceden ayırasın³ fetḥ ü zafer senüñdür ve eger saña muḥāsara vāқи⁴ olsa ya'ni seni veya bir kal'añı egirdseler 'adu⁵ leşkerine muḳābele itmege adam göndürmeyesin⁶ zīra ki senden eksilenüñ yirine adam gelmez⁷ 'adudan eksilenüñ yirine adam gelür ve daḥı⁸ pādişaha vācibdür ki her nesnenüñ vaktin⁹ gözleyüp vaktinde fırsatı fevt itmeye **[11b]**¹ zīra ki her işüñ bir vakti var ol vakt geçse² ol işe ayruḳ tedārük olmaz ve daḥı gerekdür ki³ pādişah leşkerinüñ her birinüñ elinden⁴ ne miḳdār iş gelür bile ve ne nev' 'amele kādirdür⁵ ve atı ve silāhı işe yarar mı anı daḥı bile **ikinci bāb**⁷ pādişahlarda ve leşkerinde gerek olan 'ameli⁸ faziletleri bildürür pādişah olan gerekdür ki⁹ çerisi kendüye ḡāyet muḫı' ve 'aḳılda kāmīl ola **[12a]**¹ ve tecribeler itmiş ola ve 'āleme şīt ü şadası² dolmuş ola ve tedbīr-i ḥarbden kāmīl ola ve fırsat³ mevzi'lerin ve ḥīle yirlerin bile ve leşkeri başmaḳda⁴ ve ālāt-ı ḥarb ta'abya itmekde māhir ola ve⁵ ḳonmaḳ ve göçmek aḥvālin bile ḳonacaḳ yirde⁶ ḳona ve göçecek yirde göçe ve çerisinüñ⁷ yüregine ḳuvvet-i ḳalb vire ve 'adusınıñ yüregine⁸ ḥavf biraḡa nā-gāḥ bir şikestelik⁹ vāқи' olursa envā'-ı ḥīle-y-ile kendüsini **[12b]**¹ ve leşkerini selāmet-ile ḳurtarmaḡa kādir² ola ve gerekdür ki pādişahların aḥlāḳı³ gökcek ola ve 'iffet ehli ola ḥalkıñı⁴ ḥaremine ḳaşd itmeye heybetlü ola dayim eṭrāf⁵ ve cevābından ihtiyātda ola uyanuḳ ola⁶ ḡāfil olmaya bahādır ola ve cömerd ola⁷ ve daḥı pādişahların fezāilindendür ki⁸ uğraş vaktinde işbu zıkr itdüğüm umuru⁹ bile ve ḥüsn-i tedbīr-ile her ḳanḳısın itmelü ise ide **[13a]**¹ evvel vācib budur ki çerisin ḳındıra ve ḳuvvet-i² ḳalb vire ve maḥallinde ılḡar ide ve çerisin³ durḡuracaḳ yirde durḡura ve ḥareket⁴ itdüreceḳ yirde ḥareket itdüre varacaḳ⁵ yirde ilerü vara bir pāre cengi uzadacaḳ⁶ yirde uzada ve ḡaflet-ile 'adu leşkerinüñ⁷ üzerine ḳoyılacaḳ yirde ḳoyıla ve ceng-i⁸ sultānı gerek olan yirde ceng ide ve⁹ ilçileşecek yirde ilçileşe ve ḥücüm idecek **[13b]**¹ yirde ḥücüm ide ve cem' olacaḳ yirde cem' ola² ve leşker-ile biraz cevelān idüp girü yirine gele³ bir şikestelik vāқи' olursa hemīn ol ḳadar⁴ ḳaçmayup dönmege mecāl var-ise döne⁵ eger 'adu leşkerin şırsa bir pāre ḳova ve⁶ ḳovmaḳda ilḥāḥ idecek olursa ilḥāḥ⁷ ide ve eger ray ḳovmaḳdan leşkerin⁸ men' itmek gösterürse leşkerin ḳovmaḳdan⁹ men' ide ve ḳadar ḥācette ḳova daḥı döne **[14a]**¹ ve ne yirde cenge başladı-y-sa ol

erati² kendüye kal'a bile ve uğraşda dutsak³ olanları kırmakda teemmül ide ve cenge öñürdi⁴ başlamada veya şöñra başlamada teemmül ide kanķısı⁵ münāsib ise anı ide bu mezkūr olan⁶ emirlerde hūsñ-i tedbīr ide ve ray ve fikr-ile⁷ kanķısı münāsib görünürse anı ide ve leşkere⁸ vācib olan oldur ki pādişahlarına⁹ her vech-ile muṭī' olalar ve durduķları **[14b]**¹ yirden ayrılmayalar ta ki cengde manşūr olalar² ve kōrķu yirin emīn maķāmından seçeler³ başmak ve başılmak leşkerin fark ideler⁴ uğraş vaķtinde yoldaşı yoldaşına⁵ yardım ide ve biribirinüñ hāliline vāķif⁶ oluraķ uğraşalar her birisi kendü⁷ kolayına ceng itmeyeler ve đarbda gerek⁸ olan 'amelleri bileler ve her silāhuñ a'māline⁹ kādīr olalar ve atda oturmaķda ve at **[15a]**¹ oynatmaķda māhir olalar **üçünci bāb**² hāzer vācib olan kimesneden hāzer itmegi³ ve degme bir kişiyeye inanmamaģı bildürür evvel⁴ vācib hārbde budur ki 'adu senüñ aħvālüne⁵ muṭṭali' olmaya sen anuñ hāliline muṭṭali' olasın⁶ ve leşkerinüñ hālinden hābīr olasın dayim⁷ cāsusları eksük itmeyesin dayim 'adunuñ⁸ aħvāliline muṭṭali' olasın ve dayim 'adudan⁹ hāzerde olasın ve hāzer itmekden 'ār itmeyesin **[15b]**¹ ve cengde gāyet gereklü hīle budur ki² aħvālünü 'adudan gizleyüp dayim hāzerde³ olasın berkidecek yirleri berkidesin⁴ ve dayim hāzerde olup 'aduyı büyük bilmek⁵ gerek ve 'aduya yaraģı 'adu kadarından⁶ artuķ itmek gerek eger 'adu az olup⁷ yaraķ artursa ol miķdār ziyāde olmaz ki⁸ nā-gāh ki yaraķ az olup 'adu çok gele⁹ ve 'aduya hōr bakmamak gerek eger 'adu **[16a]**¹ kaķarsa bir daģı dönmesin fikr idüp andan² emīn olmamaķ gerek ve eger 'adu kaṭı yakın³ gelürse andan hāvf itmemek gerek⁴ vaķt olur ki bir sehel hücüm-ile def' olunur⁵ ve bir emir şavāb zāhir olsa teħīr itmeyüp⁶ def' itmek gerek ki nā-gāh fırsat fevt⁷ olur her işe daģı gelmedin yaraķ itmek gerek⁸ ki ol işüñ āfātından emīn olma ve hışm⁹ ve kin ve 'afvda ve hīlme ifrāt itmemek **[16b]**¹ gerek her işde za'īfin koyuüp muħkemine² yapışmak gerek esbābı muħkem itmek gerek³ Allah'a tevekkül idüp işde taķşīr itmemek gerek⁴ zīra Allah umurı esbāb-ıla işler evvel⁵ esbābı berkidüp Taṭrıya andan tevekkül itmek gerek⁶ her işde zafer bulmaķ 'amelinde kavi olanlaruñdur⁷ ve her işde nā-murād olup mahrūm olmaķ 'amelinde⁸ taķşīr idenlerüñdür **dördünci bāb**⁹ pādişahlaruñ rıfķın bildürür mādem ki iş **[17a]**¹ iş rıfķ-ıla hāşıl olur rıfķ itmek gerek² mādem ki hīle ile 'adu def' olunur *³ uğraş itmemek gerek

ve emîn olmamak gerek ⁴ ve ‘adunuñ dönmedüğine ve ceng teñür itmedüğine ⁵ mağrūr olmamak gerek ihtimāl ola ki ⁶ furşata muntazır ola pādişahlar şöyle gerek ki ⁷ ‘aduyı muṭī‘ itmek cemī‘ini dünyā lezzatından ⁸ aña yig gele dayim düşmana zafer bulmak tedbīrinde ⁹ ola ta ki memleket ve ra‘iyyet emr ü amanda ola **[17b]** ¹ ve dañı gerekdür ki itā‘at gösterenüñ itā‘atin ² kabūl ide ve tamām ‘ahd idüp barışıcak ³ ‘ahdin bozmaya **beşinci bāb** ⁴ meşveret hālın bildürür gerekdür ki meşveret ⁵ bir şāhib ray ve şāhib tecribe-y-ile ola ⁶ ve pādişahuñ hāvaşından ola ve sır şaklayıcı ⁷ ola ve hāvşala ehli ola eger meşveret ⁸ olınan birkaç olursa dañı dürüstdür ⁹ tek mu‘temed kimesneler olsun ve eger **[18a]** ¹ meşveret idecek kimesneler mu‘temedler ² olmazsa sen elbette anlaruñla meşveret ³ itmege muhtāc olursañ gerekdür ki evvel ⁴ gönüllerin alagetüresin andan meşveret ⁵ idesin eger meşveret akran ve emşāl-ile olmak ⁶ lāyık görünmezse ednā hāllü mu‘temed kimesneler-ile ⁷ olsun ki dem olur aña bir ve ‘ayāna zāhir ⁸ olmayan bir ‘acemi kıla ve bir küçük oğlana ⁹ zāhir olur gerekdür ki meşveret olınan **[18b]** ¹ kimesne-y-ile lutf-ile söylene ve meşveret ² olınan emrden ziyāde bahş ve teftiṣ ³ olına ta ki hayrdan ve şerden ne var-ısa ⁴ zāhir ola **altıncı bāb** ⁵ sır şaklamağı bildürür pādişahlar gerekdür ki ⁶ mümkün oldukça i‘timād itdüğü kişilerden ⁷ sırrın şaklayalar ki bu kıanda kıaldı ki ⁸ i‘timād itmedüğü kişilerden ve her söz ki ⁹ söyler fikr idüp söyleye zīra ba‘zı **[19a]** ¹ söz olur ki kişinüñ gönlindekin bildürür ² ve dañı gerekdür ki ‘acemi kıullarından ve küçük ³ oğlanlardan sırrın şaklamağıda takşīr itmeye ⁴ bunlar duymazlar diyüp anlaruñ kıatında her sözi ⁵ söylemeye iy niçe esrār oldu ki anlar duydu ⁶ niçe fesādlar müterettib oldu **yedinci bāb** ⁷ naşīhat idicileri ve naşīhat kıutanları bildürür ⁸ gerekdür ki naşīhat her kimden gelürse maqbūl ⁹ olına ve tōhmetden kıaçına her kimden işidilirse **[19b]** senden ba‘īd olanuñ naşīhatın revā itme ² ve saña kıarıb olanuñ tōhmetinden emîn olma ³ ve bir kıişıyi kendüñe düşman dañı bilürsen ⁴ naşīhatın işit ve ray it yararsa işle ⁵ ba‘zı kıişi olur ki ne kıadar saña düşman olursa ⁶ naşīhatı hākdur **sekizinci bāb** ⁷ gözciler ve cāsusları bildürür gerekdür ki ⁸ pādişahlar cāsus emrinde ihtimām ideler ki ⁹ cemī‘ đarbde ve hīlede baş budur bilgil ki **[20a]** ¹ eger ‘adu senüñ bir cāsusuña muṭṭalı‘ olup ² ‘uķūbet ide bāki cāsuslar getürdüğü ³ haber igen mu‘temed olmaz gerekdür ki getürdüğüleri ⁴ haberde muhkem

teemmül idesin degme bir habere ⁵ i'timād itmeyesin cehd idesin ki cāsusuñ ⁶ ve gözcüñ emīn ve mu'temed ve saña şādık ⁷ kimesne ola ve bir cāsusu bir cāsusa ⁸ bildürme ve gerekdür ki cāsusları ve gözcüleri ⁹ 'asker halkı bilmeye ve getürdükleri habere ¹⁰ teemmül olma eger muhtelif söylerlerse ¹¹ sözlerinüñ ihtilāfın hiç birine günāh şaymaya [20b] ¹ zīra dem olur ki sözlerini tevfiķ itmek ² mümkün olur bir vech-ile ki cümlesinüñ sözi ³ şādık ola eger bir cāsusuñ günāhına ⁴ ittılā' olunursa ol günāhı andan setr ⁵ idüp mu'aķabe itmemek gerek mümkün oldukça ⁶ anı işlāh itmek gerek eger izhār itmek ⁷ ray olunursa bir vech-ile izhār itmek gerek ki ⁸ utana ayruķ bir daķı itmeye ba'zı hükemā-yı şalātından ⁹ şöyle mervīdür ki eger 'adusuñ bir cāsusına ¹⁰ muṭṭali' olsa aña şol vech-ile ihsānlar iderdük ¹¹ 'adusını aña bildürürdi bilgil ki mümkün degüldür [21a] ¹ 'askerüñden 'adunuñ cāsusın men' idesin ² amma cehd it ki sırruñ şaklayasın ³ ta ki kimesne muṭṭali' olmaya ve gāh olur ki ⁴ 'aduya bir hīle itmek için bir sırruñ izhār ⁵ itmek istersin cehd eyle ki 'adunuñ ⁶ cāsusına anı bir vech-ile izhār idesin ⁷ ki varalar anı 'aduya senüñ bir ķavi sırruña ⁸ muṭṭali' olduğ diyü söyleyeler ta ki hīle ⁹ zāhir olmaya ve daķı cehd eyle ki ilçiyeye ¹⁰ ve cāsusa virilen mektüblara kimesne-i ¹¹ muṭṭali' kılmayasın ve cehd eyle ki cāsuslar-ıla [21b] ¹ sen kendüñ yaluñuz söyleşesin ve eger ² bu mümkün olmazsa cehd eyle ki her bir ³ cāsus-ıla senüñ ortañda bir emīn ⁴ ve mu'temed kişi vasıta ola amma anlar daķı ⁵ birbirin bilmeyeler **doķuzuncı bāb** ⁶ sāz u seleb ve ta'bya-yı leşker hālin bildürür ⁷ gerekdür ki 'adu biş güç yir kılcaķ cümle ⁸ leşker göçmede ve ķonmada tamām ālāt-ı harbi ⁹ müretteb ideler belki ehl-i tecribeden şöyle ¹⁰ rivāyet iderler ki vaķtı ki bir leşker uğraşa ¹¹ gitse ķorķuluk vaķtinde ne vech-ile [22a] ¹ ihtiyāt iderse emn vaķtinde daķı şöyle ² ide illa meger zārüret ola ki bir pāre ihtiyāt ³ itmekden taḥfif ide şöyle rivāyet ⁴ olunur ki 'āķil pādişahlardan ba'zı ⁵ şamdan sındura müteveccih oldı ki uğraş ⁶ ide araları altı aylık yol-iken evvel menzildeki ⁷ şamdan çıkdı def'i 'askerüñ dolayına ⁸ ḥandaķ kazdurdı ta sinden varınca bu vech-ile ⁹ itdi āḥir 'adusına zafer buldı bi'avnillah ¹⁰ **onuncu bāb** ¹¹ **تَغْبِيَةٌ** leşkerde gerek olan nesnelere bildürür [22b] ¹ bilgil ki çeri üç kısmdur birine cumhūr ² dirler ki ortada olur pādişahı ³ ihāta ider bir kısmına meymune dirler ki ⁴ pādişahuñ sağ tarafında olur ⁵ ve

bir kısmına meysere dirler ki pādişahuñ ⁶ şol tarafında olur bu üç kısımdan ⁷ her bir kısmuñ iki tarafına cenāh dirler ya‘ni ⁸ kanat dimek olur dem olur ki ⁹ bu üç kısmuñ her birisi daħı üç ¹⁰ kısım idüp ortalarına kalb dirler ¹¹ sağ taraflarına meymune dirler ve şol **[23a]** ¹ taraflarına meysere dirler ve gāh olur ki ² göçmekde ve қonmaқda ve alay baғlamaқda ³ ve uғraşlarda otuz şaf çeri olur ⁴ ol eşnafuñ birisine serāyā dirler serāyā ⁵ cemī‘ seriyedür seriyye dört yüz ⁶ miқdārı çeriye dirler bu şol tā‘ifedür ki ⁷ aқıncı gibi çerinüñ her tarafından ‘adu ⁸ iқliminde yürür yıkar yaқar ve biri қaravuldur ⁹ ve biri қulavuzdur * ve biri nevāқışdur bu ¹⁰ şol tā‘ifedür ki çeriye sürer ve biri ¹¹ debadibedür bu şol tā‘ifedür ki tabl u **[23b]** ¹ neққare ve nefir ve bunuñ emşāli şüret ² virici nesneye meşğüllerdür * ve birine ³ دَيَايَا dirler bu tā‘ife şunlardur ki ⁴ depelerden ‘adu leşkerin gözedürler * ⁵ ve biri ersāddur ki leşker umurına ⁶ gözcilerdür ve nehye-i esbāb itmege ⁷ mübāşirlerdür * ve biri daħı meşālihdür ⁸ bu şol tā‘ifedür ki meşāliḥ-i leşker için ⁹ gerekdür urucılar gibi * ve biri derrācedür ¹⁰ bu şol tā‘ifedür ki meşāliḥ-i leşker için ¹¹ dört yaña gönderilür çavuşlar ve bāқи **[24a]** ¹ hizmet қulları gibi ve biri ‘asedür ² ki gicelerde ‘asker maşlahatı için ³ gezer * ve biri cāsuslardur ve biri meşafdur ⁴ ki şaflar düzerler * ve biri muқaddimedür ⁵ ki aña çarḥ-zen dirler ve biri saқadur ⁶ ki aña şol سُزُن dirler * ve biri ⁷ rid‘dür ki қalbüñ ardında durur ve biri ⁸ mertebedür ki yirlü yirinde tertib ⁹ olmışdur ve maқāmları ta‘yīn olmışdur ¹⁰ ve biri kemīndür ki busıda қonılır ¹¹ ve biri mededdür ki çeriye meded yitişmeg-içün **[24b]** ¹ gönderilür ḥācet düşicek ve biri ² daħı ḥayl[-i] mütereffi‘dür bu şol adlu şanlı ³ beglerdür ki her birine bunca leşker uymışdur ⁴ ve biri daħı ḥayl-ı māni‘dür leşkerüñ ardınca ⁵ қafadārлық iderler * ve biri daħı ḥayl-ı ⁶ مُنْتَبَهْ dür ki aña dümdār dirler * ve biri ⁷ daħı ḥayl-ı muқavvedür ki leşkerüñ қuvveti ⁸ maşlahatını görürler sürgün tā‘ifesi gibi ⁹ ve biri ḥayl-ı müterahḥimedür ki anları çeriye ¹⁰ gelmek için mu‘āf ve müsellem itmişlerdür ¹¹ müsellem tā‘ifesi gibi * ve biri ḥayl-ı müntāḥabedür **[25a]** ¹ ki vaқt-i ḥācetde atludan ve yayadan urundulanur ² çıkarılır ‘ulūfe edilüp ḥācet tamām olıcaқ ³ ‘ulūfeleri kesilür veyāḥud şol ‘askerdür ⁴ ki bir yire ‘asker göndericek urundulanur ⁵ gönderilür * ve biri ḥayl-ı muḥtesibedür bu ⁶ şol leşkerdür ki cebeli baғlanmışdur cebelü ⁷ görilicek iḥtisāb olunur * ve biri daħı ⁸ ḥayl-ı rābiḥadur ki çerinüñ

ayrılanın cem‘ ider⁹ ve biri dağı hayl-ı muḳavvemdür ki taḳ‘ım u ālāt-ı¹⁰ ḥarb anlara mevḳūfdur ṭobcılar ve ‘araba-¹¹ cılar gibi ve bunlara beñzer kim var-ısa [25b]¹ biri dağı hayl-ı şākiriyyedür * ve biri² dağı hayl-ı şartadır gerekdür ki pādişahlar³ bu otuz şaf ‘askerinüñ aḥvālin bile⁴ her birin yirlü yiründe ḳoya ve her birine müfevvaḅ⁵ olan ‘amelleri itdüre **on birinci bāb**⁶ leşkerüñ adların bildürür üç yüzden⁷ biş yüze varan leşkere serāyā dirler⁸ eger gicede yürürlerse süvārib dirler⁹ sekiz yüzden zaīd olup biñe varınca¹⁰ hayl-ı أَشْتِحَاشْ dirler biñe varınca ceşş-i¹¹ azlem dirler dört biñe varınca ceşş-i [26a]¹ caḥfel dirler on iki biñe varınca ceşş-i² cerrār dirler sevādib ve serāyā adlu leşker³ ve ḳatı ki çıḳsa dağılsa kırḳdan aşağasına⁴ cerāyid dirler kırḳdan yukārusına üç⁵ yüze varınca makānib dirler üç yüzden⁶ biş yüze varınca cemerāt dirler ve gāḥ⁷ olur ki kırḳ kişiye gāzabe dirler⁸ ve dağı dirler ki serāyānuñ ḥayrlusı⁹ dört yüzdür * ve ḥayşuñ ḥayrlusı dört¹⁰ biñdür ve on iki biñ çeri az şayılmaz¹¹ on ikinci bāb [26b]¹ göçmekde ve ḳonmaḳda vācib olan² ihtiyātları bildürür gerekdür ki bir menzilden³ bir menzile göçecek öñürdi ḳaravullar *⁴ gönderile ve çerinüñ öñine baş dikilen beg⁵ gönderile ve ḳaravul ḥalkından biri⁶ baş dikilen beg ḳondı diyü ḥaber getürmeyince⁷ pādişah ḳonmaya ve dağı leşkerden bir şāhib-i⁸ ḳuvvet ve şevketlü kişi göndürmek⁹ gerek ki dayim yolları arıda ve köprileri¹⁰ yapa ve ardınca bir bahādır kişi ḳomaḳ gerek ki¹¹ ardın divşüre ve at üzerine gelüp [27a]¹ cemī‘ leşkeri mürettib olunca durmaḳ gerek² andan soñra yürümek gerek ve her menzilde³ bu vechile itmek gerek **on ikinci bāb**⁴ bir ḳorḳu vaḳtinde idilecek ‘amelleri bildürür⁵ eger ḥavf ‘askerüñ öñinde olursa⁶ şol ṭarafıñ nişfi yürüsün andan soñra⁷ sağ ṭaraf nişfi yürüsün andan soñra⁸ ḳalb yürüsün andan soñra şol ḳoluñ⁹ nişf bāḳisi yürüsün andan soñra¹⁰ sağ ḳoluñ nişf bāḳisi yürüsün¹¹ eger ḳorḳu sağ ṭarafda olursa sağ [27b]¹ ḳol yürüsün andan soñra şol ḳol² yürüsün eger ḥavf ḳanḳı ṭarafdan idüğü³ ma‘lūm olmazsa ḳaravullar çerinüñ dört⁴ ṭarafında dursunlar bāḳi leşker yirlü yirinde⁵ dursunlar pādişah ḳalb ortasında⁶ dursun aḡruğı öñe alsunlar **on**⁷ **dördüncü bāb** leşker ḳonduğı vaḳt⁸ gerek olan ihtiyātları bildürür gerekdür ki⁹ dayim ḳonacaḳ yirde otlu ve şulu ve odunlu¹⁰ yirler gözedile ve göçmegi ḳonmağı āsān ola¹¹ şöyle ki ‘adunuñ öñine ve ardına geçmek [28a]¹ maḳşūd olsa mümkin ola gerekdür ki dayim²

dağa veya ırmağa arka vire ta ki busıdan ³ ve şebîhünden emîn ola ve pâdişah gerekdür ki ⁴ konağa varıcağ leşker içinden çıka ⁵ silâh-ıla dura tamâm leşker kınınca * ve ⁶ öñindeki menzilden karavul haberin bilince ⁷ andan soñra her depeye gözci kıoya ve ‘asker ⁸ içinde bir kışi ta‘yîn ide ki her kışıye yirlü ⁹ yirin göstere kıollu kıolına kıondura gerekdür ki ¹⁰ şafları atludan ve piyâdeden her biri kışıye ¹¹ bir baş dıke eger şebîhünden kıorkarsañ **[28b]** ¹ ħandağ kıaz ħandağdan taşrada butraq ² sağ leşkerüñ her tarafına yir yir kıaravullar ³ kıondur ve otlağda leşker-ile kıomağ gerek ⁴ ta davar otlaya aħşâm olıcağ ⁵ otlağdan getüreler ve gıce olıcağ her ⁶ taraıdan şayħa itmek gerek ta ki çerıyi ⁷ ġāfil bılmeyeler ve bir alay atlıları leşkerüñ ⁸ etrafından ġöndürmek gerek ırakdan tekbıre ⁹ ve tehlıle meşğül olalar ve daħı ‘asesler-ile ¹⁰ leşker içinde teecessüs itdürmek gerek ¹¹ **on beşinci bāb [29a]** ¹ uğraş mevzi‘in bildürür gerekdür ki uğraş ² vaqtinde ‘asker bir yire arka vire ol taraıdan ³ düşmandan emîn ola cehd eyle ki leşkerüñ ⁴ kıalbı durduğı yir bir yir olsun yüksek ola ⁵ ve berk yir ola tozlu yir olmaya eger mümkün olmazsa ⁶ bari pâdişahuñ durduğı yir bir yir olsun ki ⁷ kıi leşker bile ġözüke ta ki her birine tedbır ⁸ kıaşd iderse idebile eger pâdişaha bir ⁹ yüksek yir bulınmazsa kıalb içinde yirine bir ¹⁰ kımsei ħalife kıosun leşkerüñ her nıresinde ¹¹ bir yüksek yir bulınursa anda varsun **[29b]** ¹ eger aña daħı çare olmazsa kıalb içinde ² bir yüksek yir düzsün aña çıksun baısun ³ ve cehd itmek gerek kı yil kendü taraına ese ⁴ eger mümkün olmazsa cemı‘ atlılar yayan ⁵ olsunlar yirlü yirlerinde muħkem dursunlar ⁶ kıımıldamasunlar ‘adu ħücüm itdükce muķābele ⁷ itsünler ve daħı gerekdür ki kıalbüñ cenāħı-y-la ⁸ şol kıol ortasında kıi büyük yol kıonıla ⁹ ta kıi cenge adamlar oradan ġıreler çıkalalar ¹⁰ ve daħı gerekdür ki sağ kıol beġinüñ ve şol ¹¹ kıol beġinüñ kıatında kürkler kıoyalar ve daħı **[30a]** ¹ pâdişah kıatında bir kürk kıoyalar ² **on altıncı bāb** ³ şaılarıñ şekıllerın bildürür bir şaf budur kıi ⁴ dübdüz ola bu şaf ġāyet muħkem şafdur ⁵ ve bir şaf budur kıi ġöġsi içeryü ola ⁶ ve kıanatları taşra ola bu şaf kıalbı muħkem ider ⁷ amma cenāħlara za‘af virür eger ittıfakı ⁸ şaf böyle düşerse cenāħlara leşker ⁹ bir pâre taıkıyet itmek gerek ve bir şaf ¹⁰ daħı budur kıi ġöġsi taşra ola ve kıanatları ¹¹ içeryü ola bu şaf kıalbe za‘af virür **[30b]** ¹ amma kıanatları muħkem ider bu şaf kıatı mekrühdur ² eger şöyle kıi ittıfak vākı‘ olsa sağa ³ ve şola leşker ġetürüp kıalbe kıuvvet vırmek ⁴

gerek ve bāki şaflar gerekdür ki birbiri-y-le ⁵ bes berāber olalar **on yedinci bāb** ⁶ az olan çerinün tertibin bildürür gerekdür ki ⁷ uğraş eri dokuzdan eksük olmaya ⁸ ta ki üç kalb ola ve üç sağ ola ⁹ ve üç şol ola ve gāh olur ki ¹⁰ üç kişi uğraş yiri kalb olur ve biri ¹¹ sağ olur ve biri şol olur ve eger ceng **[31a]** ¹ iden bir kişi dağı olursa kendü naqşı üç ² cüz' fikr itmek gerek bir cüz' kalb i'tibār idüp ³ bir cüz'i sağ ve bir cüz'i şol i'tibār itmek ⁴ gerek eger ceng iden iki-y-ise biri ceng ⁵ itsün ardına kosun eger ceng iden dörd-ise ⁶ biri ortada dursun eger altı ise biri ⁷ busıda dursun ve eger yedi ise birin ⁸ baş diksünler **on sekizinci bāb** ⁹ ceng idecek yirün kısmetin bildürür büyük uğraşlarda ¹⁰ kalb gerek sağ gerek şol gerek bir yire bu üçden ¹¹ bir yir dağı bu üç yirün ardıdur aña rida'-ı kalb dirler **[31b]** ¹ bir yir dağı rida'-ı kalb dinilen yirün ardıdur ² bu eşkāl duracağ yirdür bir yir dağı bu üçüncü ³ yirün ardıdur bu eşkāle sen def' için ⁴ vaz' olınan yirdür bir yir dağı bunuñ ⁵ ardıdur ki anda sağa leşkeri durur ki ⁶ ardını beklerler **on dokuzuncu bāb** ⁷ şol nesneleri bildürür ki uğraş vaktinde ⁸ ve 'aduya hamle itdükde gerek olur eger hamleden ⁹ soñra yirlü yirüne dönmege ihtiyāc düşerse ¹⁰ degme bir ihtiyāc için dönme ki ta ki ¹¹ hezimet şüreti görünmeye eger ziyāde hācet **[32a]** ¹ düşerse kalb dönsün yap yap yirine ² gelsün ve eger bahādırlar yirlü yirine gelürse ³ cümle bir uğurdan hamle itdükden soñra ⁴ bir kula dağı hamle itmek için veyāhud cem' ⁵ olmak için cāizdür amma şol şart-ıla ki ⁶ şadr-ı leşker 'adu leşkerinden yaña müteveccih ⁷ ola ve dağı vācibdür ki leşker halkı şükrullah ⁸ birle ve kelimāt-ı zaferle ve leşkeri kındırmağ-ıla ⁹ tekellüm eyleyeler ta ki 'adunuñ kalbine korku ¹⁰ düşe mağlūb ola andan soñra kalbe ura ¹¹ döne şol tarafa ura andan soñra sağa **[32b]** ¹ hamle ide ve dağı vācib oldur ki alaydan ² adam ayrılmaya illa meger ki haşmına yitişmege ³ cāzim ola ve dağı lāyık degüldür hamle idene ⁴ ki atınuñ cemī'-i maqdūrın şarf ide ⁵ ve dağı gerekdür ki 'aduya hamle-i fevt ⁶ itmeye mādem ki kendünüñ aşhābi-y-la 'adunuñ ⁷ arasında üç bahş mesāfenün ikisi ola ⁸ ve katı ki şelaş mesāfet kala 'adu-y-ıla kendü ⁹ ortasında ortaya tecāvüz itmeye ve katı ki ¹⁰ 'adu-y-ıla uğraşıla 'adunuñ tamām kemāl-i ¹¹ cem'iyyeti ola korkı ola gerekdür ki **[33a]** ¹ gāyet hıfz-ıla ve muhkem leşker-ile vaqār-ıla * ² uğraşıla ve dağı gerekdür ki haşm-ıla mekāre ³ idilmeye illa meger ki anlarda süstlik duyıla ⁴ ve dağı gerekdür ki hamle itmek şöhet

içün⁵ ya gayret-i cāhiliyye için olmaya ve illa tiz helāke⁶ yitişdürür * ve dağı gerekdür ki yirinden ırılmaya⁷ bir atlu için ki leşkerden taşra düşdi⁸ veyāhud bir hamle idici için ki ‘adu tarafından⁹ hamle itdi amma muvāfık düşmesi ve eger ‘aduda¹⁰ bir hālel görürse fırsatı fevt itsün yirini¹¹ muhkem itdükden soñra yine dönicek yirine [33b]¹ gelebilmesine ‘ilmi olduğdan soñra ve dağı bir² yaramaz yirde durmaya ğazab idüp veya³ yoldaşına haqd idüp ve dağı gerekdür ki⁴ leşker bir aradan hamle itmeye illa şunuñ⁵ gibi yirdeki berk ola tozlu olmaya ve dağı⁶ bir uğraşdan hamle idicek cehd ide ki yüksekten⁷ alçağa hamle ide **yirminci bāb**⁸ şol ‘amelleri bildürür ki ‘adunuñ ğalebesi⁹ vaktinde işlenür vaqti ki iki leşker birbirine¹⁰ mukābil dursa nā-ğāh leşker ardından¹¹ düşman zāhir olsa eger ardında durup [34a]¹ leşker def’ itmezse gerekdür ki şol taraftan² leşker seçe anlaruñ def’i için göndere andan³ soñra dönmeyeler illa izn-i pādişah-ile ve dağı⁴ durmayalar illa meger ki şol yirdeki pādişah⁵ buyurur evla budur ki bu şol koldan seçilen⁶ leşker sağ koluñ tarafına olsalar⁷ ve kalb şol kol yirine düşe ve sağ kol⁸ kalb yirine düşe şol kol sağ kol yirine⁹ düşer eyle olıcağ pādişah bir cemā‘at-ile¹⁰ yap yap sağ kola varsun ve eger¹¹ ceng tamām olmadın aḥşām olursa [34b]¹ ‘adu leşkeri dönmeyince leşkerinden² gitmesün andan soñra şaff-ı evvel yürisün³ andan soñra anuñ ardındaki yürisün amma⁴ ḥayl-i muḳaddime ve ḥayl’ü-ş-şart ve ḥayl’ü-l-muḥtesibe⁵ yirinde dursun ta şavka degin ki ḥalk⁶ ḥandaḳlarına gireler andan soñra⁷ bu leşker dağı yirlü yirine varsun⁸ ve pādişah leşkere ḥayl-i münteḥa-y-ıla⁹ ‘aseslik itsün ve çeri başları ve ser¹⁰ leşkerler ve şāhib-i şarta eṭrāf-ı leşkeri¹¹ gezsünler andan soñra ‘adu leşkerinden [35a]¹ haber alıgörmek ol gice ne iş işlediler² ve dağı leşkerde olan esirleri ve³ aman-ıla gelmiş kişileri muhkem berkitmek gerek⁴ ve eger aḥşām olup dönmege mecāl olmaya⁵ sağ kol ve şol kol bir pāre egilsün⁶ birbirine muttaşıl olsun leşker dāire⁷ olup at nalı ortaya alsunlar ve eger ‘adu⁸ sizüñ hamleñüz gibi hamle ide siz atdan inüp⁹ diz üzere gelüñ ḳalkan yapınuñ gönderleri¹⁰ kenarlarına dizüñ yirüñüzden deprenmeñ cümleñüz¹¹ bir şaf oluñ üzerlerine oğ sapuñ [35b]¹ ve eger ‘adu sizüñ üzerüñüze sürüp² toz ḳopara siz hamle itmeñ taḥammül itmeñ³ toz geçince andan soñra ḥayl-i münteḥibe⁴ hamle itsün andan soñra pādişah ilerü⁵ yürisün her taraftan ‘alemleri ihāta⁶

itsünler ve dağı ihtiyāt itmek gerek ⁷ ‘adunuñ evvel hamlesinden ta ki evvel şaflar ⁸ büzülmeye ve eger evvel hamlede kırkağlar yirinden ⁹ ırılursa hayl-i muhtesibe ve hayl-i ridü'l-ğalb ¹⁰ bunlara yardım itsünler andan şoñra hayl-i ¹¹ münteħibe ve hayl-i revābıtı ‘adu üzerine [36a] ¹ hüçüm itsün çekre oğları yağdursunlar ² ve eger bu arada bir yoldaşa cirāhat yitişse ³ gerekdür ki aña muqayyed olunmaya ve anı ma‘reke ⁴ arasından çıkarmağa kaşd olunmaya ve eger ⁵ leşker dağılıcağ olursa ‘adu leşkeri ⁶ hamle idicek hayl-ı şart ve hayl-ı revābıt halkı ⁷ yine handağlarına qoysunlar andan şoñra ⁸ hayl-ı rid‘ü'l-ğalb ‘adu yüzine tutsunlar ⁹ eger ‘adu ‘aciz qalursa ‘askerine degin ¹⁰ qosunlar eger ‘adu leşkerinüñ etrāf-ı cevānibden ¹¹ mededleri yitişürse etrāfı handağa gelürse [36b] ¹ yaya leşkeri-y-le müteheyyi olmağ gerek andan ² hamle itmek gerek bir aradan hamle idüñ ³ ve durduğunuz yirlere nāzır oluñ ⁴ ‘adudan yaña nāzır olmañ eger şābitqadem ⁵ olursa çare budur ki etisiz kılıca * ⁶ meşğül olasız yirüñüzde kām olasız ⁷ şaflaruñuzu muhkem idesiz her tarafdān ⁸ süñüler-ile hamle idesiz ve her yañadan oğ ⁹ sapasız anlar ne miqdār şabr u taħammül iderse ¹⁰ siz dağı idesiz **yirmi birinci bāb** ¹¹ leşker şıñduğı zamānda işlen[ecek] işleri bildürür [37a] ¹ eger ‘adunuñ yüzi dönerse qovuñ ² mādem ki yil ve toz anlardan yaña gide ³ eger yil dönerse sākin olursa duruñ ⁴ illa meger ki ‘askerden ayrılmış çeri ola ⁵ amma busıdan şaқınıñ ve gerekdür ki şāhib-i ⁶ ‘ilm dağı ilerü yüriye şıñkun leşker ⁷ ardınca ve bir yirde qarār ide ta ki leşker ⁸ ‘alemüñ yürüdüğün görüp ‘adu leşkerinüñ ⁹ şıñduğına cezm ideler qalbleri qavi ¹⁰ olup geregi gibi qovalar ve dağı şıñkun ¹¹ leşkeri qonağa gerekdür ki cebeden [37b] ¹ ve cevşenden ve bāki ālāt-ı harbden oğdan ² ve yaydan ğayrı nesne götürmeyeler * ve ³ gerekdür ki dayim kendülerüñ şancağların ⁴ dağı gözediduralar ve gerekdür ki ⁵ şāhib-i qalb ‘adunuñ şıñduğün göricek ⁶ ardınca becid gide qovan leşkerden igen ⁷ ayrılmaya ta ki bir iş düşerse tedbır idebile ⁸ ve ne miqdār yaya var-ısa uğraq üzerine ⁹ anlara muhkem isti‘mālat idüp üzerlerine ¹⁰ bir mu‘temed ‘āqıl kimesne qoya ki nā-ğāh ‘adu ¹¹ leşkerinüñ busısı ağraqı talan itmeye [38a] ¹ gelürlerse def‘ ideler eger ‘adunuñ ² şıñduğından şoñra bir dağı dönmesi müteħammil ³ olursa alayları igen dağıtmaya ve ziyāde ⁴ ardınca varmaya ve dağı gerekdür ki ⁵ ‘adu leşkerin qovarken öñine geçmeye ⁶ gitdüğü yoldan redd itmeye ve qaçarken içmege ⁷ şu

isterlerse içmekden men' itmeye ki ol ⁸ şu anlaruñ yüregın katdurur kaçmağa mecāl ⁹ komaz ve dağı gerekdür ki 'adu leşkeri şınıcağ ¹⁰ mālā ve esbāba muqayyed olmaya 'adu tamāmen def ¹¹ olmayınca iy niçe leşker bu sebebden şındukdan **[38b]** ¹ soñra kendü şındı ve bi'l-cümle 'adu leşkeri ² bi'l-küllıye mağhūr olmayınca ihtiyātı ³ terk idüp ferāğat üzerine olmaya ⁴ **yirmi ikinci bāb** ⁵ qaravul hālın bildürür gerekdür ki qaravula ⁶ baş dikilen 'ākıl kişi ola adı meşhūr ola ⁷ ve bahādır ve müdebbir ola ihtiyāt ehli ola ⁸ ve cemī'i qaravul ehli dağı şāhib-i tecrıbe gerek ⁹ çok cenglere girmiş kişiler gerek ve qaravuldan ¹⁰ haber getüren kişi dağı gāyet 'ākıl kişi gerek ¹¹ ve dağı gerekdür ki qaravul halkımuñ atları **[39a]** ¹ gāyet yügrek ola ve arqaları sağ ola ² ve dırnaqları sağ ola dölek ola ³ gerekdür ki qaravul halkı cebe ve qalkan ⁴ götürmeyeler ve bāki eşkalden nesne olmaya ⁵ belki hemīn ok yay getüreler ve bulduqları ⁶ çeri-y-le uğraşmayalar meger ki zārüret ⁷ düşe qaravul gerekdür ki üç kişiden ⁸ aşağa olmaya ki biri haber getüre ve ikisi ⁹ 'adu tarafına gide her biri bir mil yirde gerekdür ¹⁰ bir adam dura ta ki birbirinuñ arđın şaklaya ¹¹ gerekdür ki qaravul yüksek yirlerden **[39b]** ¹ ve tozsuz yirlerden gideler 'adu leşkeri-y-le ² kendü leşkerleri arasında olan mesāfenüñ ³ üç bahşında bir bahşı qalınca qaravul ⁴ gide andan öte tecāvüz itmeye eger bir haber ⁵ olursa gele leşkere yitişe añlıcağ ⁶ şāhib leşkere haber vire ve dağı gerekdür ki ⁷ şāhib leşker-ile qaravul halkı ortasında ⁸ muvaza'a olunmuş 'alāmet ola ki haber ⁹ ulaşdurmağa mecāl olmayıcağ ol 'alāmet ¹⁰ izhār itmeg-ile ahvāl ma'lüm ola * ¹¹ **yirmi üçüncü bāb** **[40a]** ¹ busıların ahvālın bildürür gerekdür ki ² busı ehlinüñ kendüsinde ya binidinde ³ 'illet olmaya öksürmek ve ağısırmağ gibi ⁴ ve kişnemek gibi ve buña beñzer ne kim var-ısa ⁵ ta ki anuñ sebebi-y-le busınuñ yirine ⁶ vākıf olmayalar ve dağı gerekdür ki ⁷ bir gözci ola ve dağı busı yiri bir yir gerekdür ki ⁸ şuya hācet olursa şu bulalar ve busı ⁹ halkı gerekdür ki etrāfi ve havālinde olan ¹⁰ vuhūşı ve tuyürü incidmeyeler ve gerekdür ki ¹¹ şāhih haber bilmedin busı ehli çıkmaya ve busıdan **[40b]** ¹ çıkıcağ qaba kuşluk çıka leşker gāfil-iken ² yazın gāyet ıssı vaktinde çıka ve kışı ³ gāyet şovuk vaktinde çıka busı ⁴ çıkıcağ gerekdür ki bir niçe bölük ola ⁵ andan gaflet-ile 'adu leşkerine hamle ideler ⁶ ve gerekdür ki cemī'inüñ atı irkek ola ⁷ **yirmi dördüncü bāb** ⁸ şebihün itmegi bildürür gerekdür ki ⁹ şebihün iden iki dürlü tã'ife

ola¹⁰ bir[i] bu ki ehl-i tecrube ola çok ceng görmüş¹¹ ola ve biri bu ki ol ehl-i tecrube olan kişilere **[41a]**¹ muṭī‘ ola şebīhūn itmege gāyet eyü gice² oldur ki qarañu ola ve cehd ide ki ‘adu³ leşkerine bir ırmağ kenarından gide ki⁴ anuñ çāğıldusu şebīhūn idenleruñ hareketin⁵ ‘aduya duyurmaya ve dağı gerekdür ki⁶ ‘adu leşkeri çok olsa şebīhūn gice ola⁷ ve eger az olursa şabāha yakın ola ve şebīhūn⁸ ehli ‘adu leşkerine varıcağ gerekdür ki⁹ bir miqdārı leşker ortasına gire¹⁰ ve bākisi etrāfın ihāta eyleye ol ortasına¹¹ giren avāze eyleye andan taşrada olan **[41b]**¹ oğ sapa vaḳtı ki ‘adu qarçaşa içeriden² silāh-ıla ve taşradan oğ-ıla ceng ide³ ve ‘adunuñ atların siñirleyeler ve bir yirde⁴ durmayalar leşkeri dolaşalar⁵ ve ortalarında bir ‘alāmet vaz‘ ideler⁶ ta ki şebīhūn halkı birbirin kırmayalar⁷ ve eger çeriyi şıyabildilerse hoş ve illa⁸ cehd ideler ki māla tama‘ itmeyüp çıkmak⁹ ardınca olalar **yirmi beşinci bāb**¹⁰ şebīhūndan qorqulsa anı niçe def‘ itmek¹¹ gerek anı bildürür şebīhūndan havf **[42a]**¹ olıcağ gerekdür ki dört² baḡş ideler bir baḡşı piyāde olup yolda³ duralar ve bir baḡşı leşkeruñ qapusında⁴ demür butraklar ardında duralar ve qalb⁵ ve sağ kol ve şol kol leşkerden taşra⁶ çıka ve bāki leşker esbāb ve eşqāl ile⁷ dura çok odlar yaqalar ve taşra çıkan leşkere⁸ bir yirde busı ideler ‘ases tā‘ifesi ve⁹ pasbānlar ‘amellerinden vazgeleler eger ‘adu¹⁰ leşkerinden şebīhūn gelüp leşkere girürse¹¹ ol busıda leşker ardlarından hamle **[42b]**¹ ideler bāki qalan leşker önlerinden hamle² idüp ortaya alalar ve hiç söz³ söylemeyeler illa şol tarafdaki ‘adu⁴ evvel araya gele ol arada üç tekbir⁵ ideler ta ki ‘adu ma‘lūm ola şāhib⁶ leşker ol araya vara oradan men‘⁷ idüp bir tarafa dağı giderse orada⁸ dağı tekbir ideler ve şāhib leşkeruñ⁹ ardınca gerekdür ki leşker halkı¹⁰ odlar qalduralar ta ki şāhib leşker¹¹ qanda ıduğı ma‘lūm olursa selāmeti biline **[43a]**¹ ve leşker halkınuñ ‘ākili oldur ki leşkerde² feryād olup şebīhūn olıcağ yirinden³ ayrılmaya **yirmi altıncı bāb**⁴ pādişah leşkeruñ hālın bilmek gerek⁵ idügin bildürür gerekdür ki pādişah⁶ leşkeruñ hālın bir bir bile ve her birinuñ ne⁷ miqdār iş gelür ve dilāverliği ne mertebededür⁸ geregi gibi tecrube ide ba‘zı pādişahlardan⁹ şöyle rivāyet olunur ki leşkerinden¹⁰ dört biñ kişi edile ve nesebi-y-ile ve şehri-y-le¹¹ ve şüret-i hey‘eti-y-le bilürdi hatta kılıcını **[43b]**¹ ve kuşağını ve bindügi atını ve yoldaşını² ve elinden ne miqdār iş geldüğini bildürürdi³ ve bahādırlar dağı dürlü dürlü olurdu⁴

gerekdür ki her birinün hālī ma'lūm ola⁵ yirlü yirince isti'māl olına ya'ni bahādır⁶ ceng aḥvālin eyü bilür her işi yirlü yirince⁷ işler ba'zı bahādır hemīn 'aduyı⁸ gördüğü gibi at şalar ba'zı bahādır⁹ ferrār ü kerrār olur ba'zı eyü varur ve eyü dutar¹⁰ ba'zı bahādır ters serkeşi olup durduğı¹¹ yire lāzım olur ba'zı bahādır mu'annid **[44a]**¹ olur dürtüşdüğü kişi-y-ile bir yaña olmayınca² kıomaz ve daḥı leşker ḥalkımuñ ba'zı çadırdan³ bekleyüp çadırı üzerinde ceng ider⁴ ba'zı kimesne sākinü'l-ḳalb olur yirinde⁵ durur ba'zı kimesne cüst ü çālāk olur⁶ dört yañadan çalar çarpar ba'zı kimesne⁷ o ceng güninde yoldaşına yardımını doḳunmaz⁸ ba'zı kimesne oldur ki bir iş düşe⁹ yoldaşın kıurtarur ba'zı kimesne begi görse¹⁰ veya yoldaşın ol vaḳt ceng ider ba'zı¹¹ kimesne gerek görsünler ve gerek **[44b]**¹ görmesünler ceng ider ba'zı kimesne² kıakıyıcak şavaş ider ve ba'zı kimesne³ māl ṭama'ı için şavaş ider ba'zı kimesne⁴ ğayret-i dīn-içün uğraş ider ba'zı⁵ kıorḳar vardır ki yoldaşı bile kıorḳudur⁶ ba'zı kıorḳar vardır ki zāhirde bahādır⁷ gibi görünür ba'zı kimesne vardır ki atda⁸ yig ceng ider ba'zı kimesne vardır ki⁹ yayaḳ yig ceng ider ba'zı bahādır oldur ki¹⁰ heybetinden etrāfa od saçar ba'zı vardır ki¹¹ zāhirde ğāyet sākin görünür ba'zı kimesne **[45a]**¹ atmada ve ba'zı kimse dutmada ve ba'zı kimesne² çalmada kāmīl olur ve ḳalanın buña kııyās eyle³ gerekdür ki pādīşah bu añduğumuz kışilerün⁴ hālīn bilüp yirlü yirinde tertīb ide⁵ **yirmi yedinci bāb**⁶ pādīşah kendü ḥāvaşınıñ aḥvālini ve aḥlākını⁷ bilmek gerek idügin bildürür pādīşaha⁸ lāyık oldur ki kendüye yaḳın olanlarıñ⁹ aḥvālin bile ta ki her birini lāyık olduğı yire¹⁰ kıoya ba'zı kimesne sır şaḳlamaḳda kāmīl olur¹¹ ba'zı kimesne pādīşahlar emrinde ğāyet mücid **[45b]**¹ olur ba'zı kimesnenün rayı ḥüb olur² ba'zı kimse dayim pādīşaha ḥayr naşīḥat³ ne-y-ise anı dir gerek pādīşahuñ mizācına ḥoş⁴ gelsün gerekse gelmesün ba'zı kimesne⁵ pādīşah her ne dirse aña muṭī' olur⁶ gerekse ḥayr olsun ve gerekse şer⁷ olsun ba'zı kimesne pādīşah kıatında⁸ bir kimesne-i ḥayr-ile yād ider ba'zı kimesne⁹ a'yān memleketinden bir kimse añılsa¹⁰ zemmine meşḳül olur pādīşahı ender ḥıfz¹¹ idüp ba'zı kimesne dayim bir yol üzerine **[46a]**¹ olup yolcu yitürmez ba'zı kimesne² hezl ehli olur ve ḥükemā dimişdür el-hezl ü fi'l-keḻām³ kalimlih fi't-ṭa'āmi * ya'ni laṭīfe aşda⁴ ṭuz gibi gerek ya'ni nice ki ṭuz çok⁵ olsa ṭa'ām ifsād ider hezl daḥı çok⁶ olsa ābrü-yı

salṭanatı giderür amma ⁷ tefrīḥ-i ḥāṭır için dürüstdür ve pādīṣah ⁸ gerekdür ki bu zıkr olan ahlāk ehlini ⁹ ve zıdd-y-la mevşūḳ olanları bilüp ¹⁰ her birinüñ ḳadrince muşāḥabet ide ¹¹ **yirmi sekizinci bāb [46b]** ¹ şol şuḳları bildürür ki anı ‘afv itmek ² dürüst degüldür belki ‘uḳūbet itmek vācibdür ³ bu mücrimler şunlardur ki izn olmadın tekbīr ⁴ ider ya tabl çalar veya uğraş ider veyāḥud ⁵ ceng güninde aña düşen işi işlemez veyā- ⁶ ḥud alaydan çıkar veyāḥud bir kedük beklemege ⁷ ḳorlar anda uyur veyāḥud kendüye yakın ⁸ olan yolda yürümez * veyāḥud gösterdükleri ⁹ yirde durmaz veyāḥud ta‘yīn olınan yirden ¹⁰ tecāvüz ider * veyāḥud bir iş üzerine ḳodılar ¹¹ bıraḳdı gitdi veyāḥud bir ḥayra ışmarladılar **[47a]** ¹ gelüp yitüştürmedi * veyāḥud bir yoldaşlık ² yirinde yoldaşına yardım itmedi veyāḥud ³ māl-ı ḡanīmet gizledi * veyāḥud uğraşdan ⁴ ḳaçdı veyāḥud re‘īs-i leşkere bir intikām ⁵ fikr itdi veyāḥud dayim begini mesāvī itdi ⁶ ḥalḳuñ ḳalbini andan dönderdi * ve kendü ⁷ leşkerini begenmeyüp ‘adu leşkerini ögdi ⁸ ve ‘adudan duyduḡunu kendü beginden şaḳladı ⁹ veyāḥud kendü aştābını dayim ‘adudan * ¹⁰ ḳorḳutdı * veyāḥud ‘aduya kendülerüñ ¹¹ aḥvālinden nesne bildürdi zıkr olınan **[47b]** ¹ tā‘ifeye aman virmeyüp ‘uḳūbet ² itmek gerek ta ki bāḳi ‘asker bunlardan ³ ‘ibret dutup bunun emşāli cürm itmeyeler ⁴ **yirmi dokuzuncı bāb** ⁵ ḳal‘alar ve beceneler ve derbendler ve bunlara ⁶ beñzer ne ḳadar şıḡıncaḳ var-ısa anuñ ⁷ fetḥin bildürür * amma şehir ve ḳal‘alar almak ⁸ tarīḳi budur ki müddet-i medīd muḥāşara ⁹ idüp muḳābelesinde meterisler yapalar ¹⁰ ve dürlü dürlü ḥile-y-le meşḡul olalar * ¹¹ ve ḥiṣārlar fetḥi için düzülen esbābi **[48a]** ¹ isti‘māl ideler biri nāfi‘ düşmezse ² anı terk idüp birin daḫı isti‘māl ideler ³ ve ḥiṣār ḥalḳı ḡāfil-iken yürüiş ideler ⁴ ve ceḥd idüp ḥile ideler ki ḥiṣār ḥalḳı ⁵ uğraşa çıkalar ve yir yir busılar ḳoyup ⁶ ortaya alalar ve ḥiṣār fetḥinde evvel vācib ⁷ oldur ki def‘i üzerine düşdükleri gibi ⁸ bir vech-ile muḥāşara ideler ki taşradan içerü ⁹ ve içerüden taşra adam çıḳmaya ve ceḥd ¹⁰ olma ki ḥiṣāra ḳatı yakın ḳonıla ve ehl-i ¹¹ isti‘mālat olma ve içlerine ḳorḳu bıraḡıla **[48b]** ¹ ve gerekdür ki her kişi ilerü varup ḳal‘a ² ḥalḳı-y-la söyleşmege ḳomayalar ve ilerü * ³ varup söyleyen ḡāfil ve mu‘temed ve pādīṣaha ⁴ şādīḳ kişiler olalar ve pādīṣahlara lāyīḳ ⁵ oldur ki bir ḥiṣāruñ üzerine varmalu ⁶ olıcaḳ evvel bileler ki ḳanḳı taraf şarbdur ⁷ ve ḳanḳı taraf āsāndur ve ḳanḳı mevzi‘i oḳ ⁸ atmaḡa āsāndur

ve top ne yirde kıomaludur⁹ ve ne yirde meteris gerekdür ve ne yirde¹⁰ nerdübân urmağ gerek ve lağım ne tarafdan¹¹ mümkündür ve kıapusu kaçdur ve kıankı tarafadur **[49a]**¹ ve bi'l-cümle her aleti isti'māl itmege ve her tedbır² ve hıle işlemege ne yir münāsib ise³ anı ma'lūm itmek gerek andan şöıra hışāruñ⁴ üzerine ol tertīb üzerine kıonmağ gerek⁵ ta ki bu ālāt hayl tertīb āsān ola şöıra⁶ yirinden ırmağa hācet olmaya * ve dağı⁷ gerekdür ki cemī' ālāt ve esbāb muhāşara⁸ yaraqlana ta ki hışāra kıonulduğı gibi⁹ göz açdurmadın a'māl olına hışār halkınuñ¹⁰ gözün ügretmedin evvel söyleşelüm eger¹¹ razı olmazlarsa ālāt ve esbāba mübāşeret **[49b]**¹ idevüz dinmeye belki ālāt ve esbābı müheyye² idüp andan söyleşmek yigdür anı eyle ide³ ki ziyāde kıorkı düşüp itā'at ideler⁴ ve dağı gerekdür ki bir hışāra düşicek⁵ gice gündüz göz açdurmayup envā'-ı hıleler⁶ ideler bir lahza tekāsül göstermeyeler ve dağı⁷ gerekdür ki günde bir kerre ser leşkere⁸ bu hışār üzerine düşen halkı yürüte ve ne⁹ 'amelledür göre kıındura isti'mālat ide taqşır¹⁰ idenün hākkından gele ve hışār üzerine¹¹ düşene gerekdür ki şebīhündan gāyet **[50a]**¹ ... ide etrāfına hāndağ kıaza dayim² ... kıaravul kıoya ve dağı gerekdür ki³ hışār ehli za'af izhār itdükce⁴ sen ciddünde ziyāde olasın ve dağı gerekdür ki⁵ bir hışāruñ üzerine düşicek etrāfında⁶ olan 'adu vilāyetin urmayasın hışār⁷ ehlinde istignā hāşıl olunca eger⁸ ol vilāyetden leşkere nef hāşıl olursa⁹ azuğ cihetinden ve hışār ehlinün re'āyadan¹⁰ olunana isti'mālat itmek gerek ve re'islerini¹¹ envā'-ı hıleler ile aldamağ gerek ta ki **[50b]**¹ esrār[-ı] hışārı haber vire ve içinde mücrimler² ve dutsağlar var-ısa anlara envā'-ı lutfılar³ ve va'deler idüp anlardan haber almağ gerek⁴ ve dağı kıal'a ehline dimek gerek ki bu⁵ kıal'anuñ içinde bir kışı vardur ki cemī'⁶ esrārları bize i'lām ider ve dağı bize şöyle⁷ ma'lūm oldu ki helākünüz birbirine⁸ düşmüşdür alaca olmışlardur bir gice içiñüzde⁹ olan re'isünuze kıaşd idüp depeleyüp¹⁰ hışārı bize teslim itseler gerek gāfil olmasun¹¹ re'isünüz canı bedeninde iken hışārı **[51a]**¹ bize teslim itsün her ne murādı var-ısa² bizden dilesün yirine getürelüm dinile ve bi'l-cümle³ bunuñ emşāli hıleler ile ve gāh kıorkı⁴ virüp ve gāh isti'mālat itmeg-ile dayim⁵ ehli hışāra haberi eksük itmemek gerek⁶ ve bu haberün cevābına güve[n]meyüp leylene ve nehāren⁷ her kışı kendüye ta'yın olunan ceng⁸ 'ameline meşğül olmağ gerek ta ki bu sözleri⁹ cengden yorulduklarından söylerler şanmayalar¹⁰ belki

kendülere şefkatden ve hişār zārb-ı¹¹ dest-ile alınup bunca nüfūs helāk olmasından **[51b]**¹ ihtirāz idüp söylerler şansunlar ve hişār² alınduktan soñra eger zābtā kābil ise³ zābt olına ve eger kābil degül-ise bir vech-ile⁴ yaqalar ki ayruk şaklamağa kābil olmaya⁵ **otuzuncı bāb**⁶ hişār ehlinüñ üzerine düşen leşkeri def⁷ itmegi bildürür hişār ehline gerekdür kim⁸ evvelden yarağın görüp müteheyyi olmuş ola⁹ cemī'i berkidecek yirleri berkideler ve her¹⁰ anda 'adunuñ gelmesini fikri üzere olalar¹¹ ve cehd eyleyüp bileler ki 'adu nice yarağ- ıla gelür **[52a]**¹ aña göre tedārük ideler ve re'īs-i qal'a² gerekdür ki dayim aşhābınüñ aḥvālin³ tecessüs ide içinde alaca var mıdır ki⁴ taşraya haber gönderür anı bile eger anuñ gibi⁵ var-ısa tedārük ide ve hişār ehline dayim⁶ isti'mālat ide ve envā'-ı telaffuz-ıla cenge⁷ terğīb ide ve ālāt-ı cengden 'adunuñ⁸ def'inde kankısı nāfi'dür göre anı isti'māl⁹ ide ve qadr-i ḥācetden ziyāde ve 'abeṣ yire telef¹⁰ itmeye hişār qapusın açup çıkup uğraş¹¹ itmege ikdām itmeye illa meger ki bir fırsat avlaya **[52b]**¹ ve kaṭ'i bile ki muzaffer olur ve mādem ki² ḥīle ile 'adunuñ cengin def' itmek³ ola ceng itmeyüp ḥīle ide hişār⁴ ehline bir pāre süstlik gelüp veyāḥud⁵ ālāt-ı ḥarbden birini tebeh itmeg-içün bir pāre⁶ cengden ferāğat itmege ḥācet olursa⁷ 'adudan aman dileye hişārı virürüz⁸ birbirimiz-ile tanışık idelüm diyü aldaya⁹ ḥācet bit[d]ükden soñra ba'zımız virmege¹⁰ razı olmadı diyüp girü cenge bünyād ide¹¹ ve ne kadar müzāyaka görürse gönünü giñ **[53a]**¹ tutup darlığanmaya vaqt ola ki² 'adu leşkerine daḥı bir ḥāl yitişüp³ def'i göçeler gideler iy niçe hişārılar⁴ oldı ki alınmağa qarīb olduğı vaqt⁵ ḥaḳ ta'āla 'aduya bir ḥāl virdi ki def'i⁶ göçdiler gitdiler ālāt ve esbābın daḥı⁷ almadılar * zīra Allahuta'ālā muḳallibül'eḥvāldür⁸ anuñ 'ināyetinden ümizi kesmek olmaz⁹ temme bi'avni'l-lahi ve ḥüsn-i tevfiḳihi ve şalla'l-lahü¹⁰ 'ala seyyidinā muḥammedin ve şahbihi¹¹ ecma'in

DİZİNLER

Eski eserlerin dil özellikleri yanında söz varlığı oldukça önemlidir. Tarihî metinlerin dizinleri, dilin kelime dağarcığının nasıl geliştiğini göstermeye de hizmet eder. Eserde hangi kelimelerin kullanıldığı belgelenirken bunların incelenen metinde kazandıkları anlamlar da verilir. Böylece köken bilgisi, yapı bilgisi ve anlam bilgisi alanlarında araştırma yapanlar için mevcut kaynaklara yenileri eklenmiş olur. Dizinler araştırmacılara kolaylıklar sağlar, ayrıca zaman kazandırır. Dizin hazırlamak sabır ve dikkat gerektiren zorlu bir iş olmakla birlikte bunların yararları hesaba katıldığında alan araştırmaları için değerli kaynaklar arasındadır.

Aşağıdaki dizinler hazırlanırken *TürkSözDiz* yazılımından yararlanıldı. Bu yazılımın çok zaman kazandırdığı ve kolaylık sağladığı muhakkaktır. Ancak programın kelimeleri ve ekleri listelemesi, veri girdisinin hatasız yapılmasını gerektirmektedir. Eksik veya fazladan konan bir boşluk, nokta, herhangi bir harf ya da sayı karakteri yazılımın veriyi işlemesine engel olmaktadır. Yazılım için veri girdi hazırlanırken önce metnin satırlara ayrılması, her satırın başına varak ve satır numaralarının yazılması gerekiyor. İsimlere gelen eklerle fiillere gelen eklerin ayrı karakterlerle işaretlenmesi; tamlamaların, birleşik fiillerin belirtilmesi, aynı kelimenin farklı anlamlarının ayrılması, sesteş kelimelerin anlam ve görev farklılıklarının işaretlenmesi gerekiyor. Bir işaretin yanlış konması veya yerinin yanlış olması çıktıda ciddi hatalara sebep oluyor. Bu sebeple dizin çıktılarında göre veri girdisindeki eksik veya fazla işaretlemelerin düzeltilerek çıktılarının tekrar alınması gerekmektedir.

Kutadgu Bilig dizini örnek alınarak dil bilgisi dizini hazırlanırken aşağıda belirtilen usullere ve sıraya uyulmuştur:

1. Dizinlere, metindeki çok az sayıdaki Arapça ibareler dışında, bütün kelimeler alınmış ve karşılıklarına sözlüklerdeki asıl anlamları da gözetilerek bunların metindeki anlamları verilmiştir.

2. Kişi adı dışındaki yabancı kelimelerin kökenleri yay ayrıç içinde (*Ar.*), (*Far.*) örneklerindeki gibi gösterilmiştir. Yabancı dillerden alınma kelimelere Türkçe ekler getirilerek genişletilen Türkçeleşmiş kelimelerle aynı dil unsurlarıyla oluşturulan kelimelerin kökenleri belirtilmemiştir.

3. İsimler aldığı eklerle alfabetik olarak sıralandıktan sonra çokluk eki, edatlı örnekler, birleşik şekiller ve terkipler sıralamasıyla verildi. Fiillerde

ise birleşik filler, fiilin aldığı ekin alfabe sırasıyla madde altında sıralandı.

4. Sesteş kelimeler sıralanırken önce isim, sonra fiil (*var*, *var-*) sırası gözetildi ve bunların metindeki farklı anlamları ayrı ayrı yazıldı.

5. Ayın ve hemzeyle transkripsiyon işaretleri sıralamayı değiştirmedüğinden kelimeler ve ekler normal alfabe sırasına göre aranmalıdır.

6. *Korkı*, *korğu* örneğindeki gibi farklı yazılan kelimeler, ortak madde başında birleştirilmeyerek yazım özelliklerinin de görülebilmesi için ayrı madde başlarında yazıldı ve birbirlerine göndermeler yapıldı.

7. Sayılar metinde geçtiği şekilde madde başlarında verildi.

8. Aynı satırda birden fazla geçen kelimelerin satır numaraları bir kez gösterildi.

9. Metindeki aynı kelimenin veya ekin farklı şekillerde yazılması doğal olarak dizinlerde de görülmektedir. Bu durum okuma hatasından değil imla özelliğinden kaynaklanmaktadır.

10. Ses olaylarını göstermeye ihtiyaç duyulmayan kelimelerde bir tasarrufta bulunulmadı.

11. Arapça, Farsça kelimeler Prof. Dr. İsmail Ünver'in *Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler* adlı makalesindeki ilkelere göre yazıldı.

12. İsimlere gelen eklerin başına (+), fiillere gelen eklerin başına (-) işareti konuldu. Ekler dizininde *n* ve *y* yardımcı sesleri parantez içinde gösterildi. *Nesebi-y-le* örneğindeki gibi okunuşlarla tamlamalar da (-) işaretiyle gösterildi.

13. Kelimelerin aldığı ekler alfabe sırasına göre dizildi. İyelik üçüncü kişi ile belirtme hâli eki, zaman ekleriyle sıfat-fiil eki, zarf-fiil eki gibi birbiriyle karışma olasılığı olan eklerden belirtme hâli eki (*b.h.*), sıfat-fiil ekleri (*s.f.*) ve zarf-fiil ekleri (*z.f.*) kısaltmalarıyla işaret edildi.

14. Madde başındaki kelimedeki aldığı ekler sebebiyle düşen ünlüler *gög(ü)s* örneğindeki gibi gösterildi. Ünsüz değişimleri ise *işit-* *i-* (*d*)*icek* örneğindeki gibi parantez içinde ekin başında gösterildi.

Her ne kadar bir yazılım yardımıyla hazırlanmış olsa da çok fazla dikkat gerektiren bu tür çalışmalarda bazı eksikliklerin veya gözden kaçan hususların bulunması olasıdır. Varsa bunlara dair tespitlerin iletilmesinden memnuniyet duyarız.

GRAMATİKAL DİZİN

A, Ā

‘abes (Ar.) boş, gereksiz

‘a. 52a/9

ābrū (Far.) yüz suyu, onur

ā.+ 46a/6

‘acemî (Ar.) toy, usta olmayan

‘a. 18a/8, 19a/2

‘āciz (Ar.) güçsüz, çaresiz, aciz

‘ā. kalursa 36a/9

‘ā. olalar 9b/5

acuçdurma - acıktırmamak

a.- maḳ 6b/1

‘acz (Ar.) güçsüzlük

‘a. 7b/9

aç - (kapıyı) açmak

a.- uḫ 52a/10

açdur - açtırmak

a.- madın (z.f.) 49a/9

a.- mayuḫ 49b/5

ad ad, isim

a.+ ı 38b/6

a.+ ın 4a/3

a.+ ların 3b/1, 25b/6

adam kişi, adam

a. 9b/1, 11a/5, 11a/6, 11a/7,

32b/2, 39a/10, 48a/9

a.+ ısı 10b/7

a.+ lar 29b/9

‘ādet (Ar.) alışılmış şey, âdet

‘ā. idine 6b/9

‘adl (Ar.) adalet

‘a.+ i (b.h.) 5b/4

adlu tanınmış, adlı

a. 24b/2, 26a/2

‘adu (Ar.) düşünme

‘a. 4a/8, 7a/7, 7b/4, 7b/6,
9b/5, 9b/7, 10a/1, 10a/2, 10a/6,
10b/1, 11a/4, 13a/6, 13b/5,
15a/4, 15b/5, 15b/6, 15b/8,
15b/9, 16a/2, 17a/2, 20a/1,
21b/7, 23a/7, 23b/4, 29b/6,
32a/6, 33a/8, 34b/1, 34b/11,
35a/7, 35b/1, 35b/11, 36a/5,
36a/8, 36a/9, 36a/10, 37a/8,

37b/10, 38a/5, 38a/9, 38a/10,

38b/1, 39a/9, 39b/1, 40b/5,

41a/2, 41a/6, 41a/8, 41b/1,

42a/9, 42b/3, 42b/5, 47a/7,

50a/6, 51b/11, 53a/2

‘a.+ da 4a/6, 33a/9

‘a.+ dan 6a/2, 11a/7, 15a/8,

15b/2, 36b/4, 47a/8, 47a/9,

52b/7

‘a.+ dur 6a/7

‘a.+ nuñ 15a/7, 17a/4, 21a/1,

21a/5, 27b/11, 32a/9, 32b/6,

32b/10, 33b/8, 35b/7, 37a/1,

37b/5, 38a/1, 41b/3, 51b/10,

52a/7, 52b/2

‘a.+ sına 22a/9

‘a.+ sını 20b/11

‘a.+ sınıñ 12a/7, 20b/9

‘a.+ ya 5b/7, 6b/7, 7b/2,

10a/7, 15b/5, 15b/9, 21a/4,

21a/7, 31b/8, 32b/5, 41a/5,

47a/10, 53a/5

‘a.+ yı 6a/1, 15b/4, 17a/7,

43b/7

‘a.+ y-ıla 9b/2, 32b/8, 32b/10

‘a.- yı āḫar 6a/8

āfāt (Ar.) felaketler

ā.+ ından 16a/8

‘afv (Ar.) bağışlama, af

‘a.+ da 16a/9

‘a. itmek 46b/1

agāh (Far.) farkında, uyanık

a. olğıl 2a/1

ağraḳ savaş gereçleri, eşya

a.+ (ğ)ı (b.h.) 37b/11

ağruḳ yük, levazım

a.+ (ğ)ı 27b/6

ağsır - aksırmak

a.- maḳ 40a/3

āḫar (Ar.) başka, diğer

ā. 6a/8

‘ahd (Ar.) yemin, ant

‘a.+ ın 17b/3

‘a. idüḫ 17b/2

āḫir (Ar.) son

ā. 22a/9

ahlāk (Ar.) iyi özellikler, güzel huylar

a. 46a/8

a.+ ı 12b/2

a.+ ını 45a/6

aḥṣām akşam

a. 28b/4, 34a/11, 35a/4

aḥvāl (Ar.) durumlar, hâller

a. 39b/10

a.+ in 3b/9, 4b/3, 5a/4, 12a/5,

25b/3, 40a/1, 43b/6, 45a/9,

52a/2

a.+ inden 47a/11

a.+ ine 15a/8

a.+ ini 45a/6

a.+ üne 15a/4

a.+ üni 15b/2

‘aḳıl (Ar.) dimağ, us, akıl

‘a.+ da 11b/9

aḳıncı hafif süvari, öncü

a. 23a/7

‘ākıbet (Ar.) son

‘ā. 8b/9

‘aḳıl (Ar.) akıllı

‘ā. 22a/4, 37b/10, 38b/6,

38b/10

‘ā.+ i 43a/1

aḳran (Ar.) denk, emsal

a. 18a/5

‘aḳsi (Ar.) ters, zıt, aksi

‘a.+ n 10b/2

al - 1. bir nesneyi yerinden kaldırmak, almak

a.- madılar 53a/7

2. gönlünü etmek, almak

a.- a getüresin 18a/4

3. önüne koymak, ortaya almak

a.- alar 42b/2, 48a/6

a.- sunlar 27b/6, 35a/7

4. ders veya öğüt almak

a.- asın 2a/6

5. haber almak

a.- maḳ 50b/3

6. zaptetmek

a.- maḳ 47b/7

7. elinden almak, gasp etmek

a.- mayalar 6b/2

‘ālā (Ar.) çok güzel, âlâ

‘a. 2a/8

alaca iki yüzlü, münafık

a. 52a/3

a. olmuşlardır 50b/8

‘alāmet (Ar.) belirti, işaret

‘a. 39b/9, 41b/5

‘a. ola 39b/8

ālāt (Ar.) aletler, gereçler

ā. 49a/5, 49a/7, 49a/11, 49b/1,

53a/6

ā.- ı cengden 52a/7

ā.- ı ḥarb 12a/4, 25a/9

ā.- ı ḥarbden 37b/1, 52b/5

ā.- ı ḥarbi 21b/8

alay orduda taburdan büyük birlik

a. 23a/2, 28b/7

a.+ dan 32b/1, 46b/6

a.+ lar 3b/8

a.+ ları 38a/3

alçaḳ yükseğin karşıtı, aşağı

a.+ (ğ)a 33b/7

alda - aldatmak, kandırmak

a.- maḳ 50a/11

a.- ya 52b/8

‘alem (Ar.) işaret, sembol, bayrak

‘a.+ leri 35b/5

‘a.+ üñ 37a/8

‘ālem (Ar.) yaratılmışların hepsi, evren, âlem

‘ā.+ e 12a/1

alet (Ar.) bir işte kullanılmak üzere yapılan nesne, araç

a.+ i (b.h.) 49a/1

ahgör - haber alıp bakmak

a.- mek 35a/1

alın - zapt edilmek, alınmak

a.- duḳdan 51b/2

a.- maḡa 53a/4

a.- uḡ 51a/11

‘ālī (Ar.) en üstün, ulu, yüce

‘ā. 7a/2

Allah (Ar.) eksiksiz, ezeli, ebedî, her şeyin yegâne sâhibi, mâliki ve yaratıcısı olup eşi benzeri ve zıddı tasavvur edilemeyen, diğer varlıkların

zaruri kaynağı ve gerçek sebebi olan tek ve mutlak varlık, Tanrı, Cenâbıhakk'ın doksan dokuz isminden en büyüğü

A. 16b/4

A.+ a 1b/3, 16b/3

A.+ dan 2a/3, 5a/9, 8a/3

A.+ uñ 1b/7

Allahuta'ālā (Ar.) yüce Allah

A. 5b/5, 5b/9, 53a/7

altı sayma sayısı altı

a. 22a/6, 31a/6

altıncı altıncı

a. 3a/1, 18b/4

a'māl (Ar.) işler

a.+ ine 14b/8

a. olına 49a/9

aman 1. bağışlanma

a.+ ıla 35a/3

a. dileye 52b/7

a. virmeyüp 47b/1

2. güven, emniyet

a. 10b/4

a.+ da 17a/9

'amel (Ar.) iş, dinî buyruklar çerçevesindeki her türlü hâl ve hareket

'a.+ dedür 49b/9

'a.+ e 11b/4

'a.+ i (b.h.) 11b/7

'a.+ inde 16b/6, 16b/7

'a.+ ine 51a/8

'a.+ leri 14b/8, 25b/5, 27a/4,

33b/8

'a.+ lerinden 42a/9

'a. idesin 2a/5

'a. itmek 3b/4, 4a/7, 4a/8,

4b/4

'a. itmeye 5b/3

amma (Ar.) ama, zıt ifadeleri bağlama edatı

a. 10a/8, 21a/2, 21b/4, 30a/7,

30b/1, 32a/5, 33a/9, 34b/3,

37a/5, 46a/6, 47b/7

añ - zikretmek, anmak

a.- duğumuz 45a/3

aña ona

a. 5a/2, 17a/8, 18a/7, 20b/10, 20b/11, 24a/5, 24a/6, 24b/6, 29b/1, 29b/2, 31a/11, 36a/3, 45b/5, 46b/5, 52a/1

anda onda

a. 29a/11, 31b/5, 46b/7, 51b/10

andan ondan

a. 16a/1, 16a/3, 16b/5, 18a/4, 20b/4, 36b/1, 39b/4, 40b/5, 41a/11, 47a/6, 49b/2

andan şoñra ondan sonra

a. 27a/2, 27a/6, 27a/7, 27a/8, 27a/9, 27b/1, 28a/7, 32a/10, 32a/11, 34a/2, 34b/2, 34b/3, 34b/6, 34b/11, 35b/3, 35b/4, 35b/10, 36a/7, 49a/3

anı onu

a. 2a/3, 2a/4, 4a/1, 4a/7, 4a/9, 4b/5, 11b/5, 14a/5, 14a/7, 20b/6, 21a/6, 21a/7, 36a/3, 41b/10, 41b/11, 45b/3, 46b/1, 48a/2, 49a/3, 49b/2, 52a/4, 52a/8

añıl - hatırlanmak, anılmak

a.- sa 45b/9

anlar onlar

a. 19a/5, 21b/4, 36b/9

a.+ a 8b/8, 25a/10, 37b/9, 50b/2

a.+ da 33a/3

a.+ dan 37a/2, 50b/3

a.+ ı 6a/8, 24b/9

a.+ uñ 6b/5, 19a/4, 34a/2,

38a/8

a.+ uñla 6b/4, 18a/2

añılcağ hemen o anda

a.- 39b/5

anuñ onun

a. 10b/2, 15a/5, 34b/3, 40a/5, 41a/4, 47b/6, 52a/4, 53a/8

a.+ la 6a/8

a.+ için 8a/2

'ar (Ar.) utanma

'ā. itmeyeler 7b/8

'ā. itmeyesin 15a/9

ara iki kişi, yer veya nesne arasındaki boşluk

a.+ da 36a/2, 42b/4
 a.+ dan 33b/4, 36b/2
 a.+ ları 22a/6
 a.+ sını 10b/9, 11a/1
 a.+ sında 32b/7, 39b/2
 a.+ sından 36a/4
 a.+ ya 42b/4, 42b/6
‘arabacı arabacı
 ‘a.+ lar 25a/10
Arestatilis (k.a.) (MÖ 384-322) Aristoteles veya kısaca Aristo, Yunan filozof, polimat ve bilge
 A. 1b/2
Areşto (bk. Arestatilis)
 A. 8b/1
arıt- temizleme, güvenli hâle getirme
 a.- (d)a 26b/9
arka 1. ön olarak kabul edilen yönün tam aksi yüzü, arka
 a. 28a/2, 29a/2
 2. sırt
 a.+ ları 39a/1
art arka taraf, peş, art
 a.+ (d)ıdur 31a/11, 31b/1, 31b/3, 31b/5
 a.+ (d)ın 26b/11, 39a/10
 a.+ (d)ına 27b/11, 31a/5
 a.+ (d)ınca 10b/9, 24b/4, 26b/10, 37a/7, 37b/6, 38a/4, 41b/9, 42b/9
 a.+ (d)ında 24a/7, 33b/11, 42a/4
 a.+ (d)ındaki 34b/3
 a.+ (d)ından 33b/10
 a.+ (d)ımı 31b/6
 a.+ (d)larından 42a/11
artuk fazla, çok
 a. 15b/6
artur - arttırmak
 a.- sa 15b/7
āsān (Far.) kolay
 ā.+ dur 48b/7, 48b/8
 ā. ola 27b/10, 49a/5
‘ases (Ar.) gece düşmanı gözleyip bilgi toplayan asker, gece bekçisi

‘a. 42a/8
 ‘a.+ dür 24a/1
 ‘a.+ ler-ile 28b/9
‘aseslik gece bekçiliği
 ‘a. 34b/9
aşhâb (Ar.) sohbet edilen, danışılan kişiler
 a.+ ında 2b/5
 a.+ ını 47a/9
 a.+ inuñ 52a/2
 a.+ ı-y-la 32b/6
‘asker (Ar.) ordunun her kademesindeki kişiler, asker
 ‘a. 8b/3, 10a/3, 20a/9, 24a/2, 25a/4, 28a/7, 29a/2, 47b/2
 ‘a.+ den 37a/4
 ‘a.+ dür 25a/3
 ‘a.+ ine 36a/9
 ‘a.+ inüñ 25b/3
 ‘a.+ üñ 22a/7, 27a/5
 ‘a.+ üñden 21a/1
aş yemek
 a.+ da 46a/3
aşağa aşağı
 a. 39a/8
 a.+ sına 26a/3
at binek hayvanı at
 a. 14b/9, 26b/11, 35a/7, 43b/8
 a.+ da 14b/9, 44b/7
 a.+ dan 10a/4, 35a/8
 a.+ ı 11b/5, 40b/6
 a.+ ını 43b/1
 a.+ inuñ 32b/4
 a.+ ları 38b/11
 a.+ ların 8a/7, 41b/3
at - ok atmak
 a.- mada 45a/1
 a.- mağa 48b/8
‘atâ (Ar.) bağışlama, ihsan
 ‘a. itdi 1b/5
atlu siivari, atlı
 a. 33a/7
 a.+ dan 25a/1, 28a/10
 a.+ lar 29b/4
 a.+ ları 28b/7
avâze (Far.) yüksek ses
 a. eyleye 41a/11
avla - avlamak

- a.- ya 52a/11
‘ayān (Ar.) *belli, aşikâr*
 ‘a. 9a/5
 ‘a.+ a 18a/7
a‘yān (Ar.) *seçkinler, danışılan kişiler*
 a. 45b/9
ayır - *arasını açmak ayırmak*
 a.- asın 11a/2
aylık *bir ay süresince*
 a. 22a/6
ayrıl - *ayrılmak*
 a.- anın 25a/8
 a.- maya 32b/2, 37b/7, 43a/3
 a.- mayalar 10a/6, 14b/1
 a.- mış (s.f.) 37a/4
ayruk *1.başka, ayrı*
 a. 11b/2, 51b/4
 2. *artık*
 a. 20b/8
ayruluk *ayrılık*
 a.+ lar 9a/6
az *çok olmayan, az*
 a. 4a/1, 26a/10, 30b/6, 41a/7
 a. olup 15b/6, 15b/8
az - *yoldan çıkmak*
 a.- mayalar 6b/1
azlem (Ar.) *çok zalim*
 ceys-i a. 25b/11
azuk *yolunu kaybeden*
 a. 50a/9

B

- bāb** (Ar.) *kitap bölümlerinden her biri*
 b. 2a/7, 2b/2, 2b/4, 2b/6, 2b/8, 2b/9, 3a/1, 3a/2, 3a/4, 3a/6, 3a/7, 3a/9, 3b/1, 3b/3, 3b/5, 3b/7, 3b/8, 3b/9, 4a/2, 4a/4, 4a/6, 4a/8, 4a/9, 4b/1, 4b/2, 4b/3, 4b/5, 4b/8, 5a/1, 5a/3, 5a/5, 11b/6, 15a/1, 16b/8, 17b/3, 18b/4, 19a/6, 19b/6, 21b/5, 22a/10, 25b/5, 26a/11, 27a/3, 27b/7, 28b/11, 30a/2, 30b/5, 31a/8, 31b/6, 33b/7, 36b/10, 38b/4, 39b/11, 40b/7,

- 41b/9, 43a/3, 45a/5, 46a/11, 47b/4, 51b/5
 b.+ da 2a/8
 b.- ı evvel 5a/6
bağla - *kurmak, oluşturmak*
 b.- mağ 3b/9
 b.- mağda 23a/2
bağlan - *oluşturulmak*
 b.- mışdur 25a/6
bahadır (Far.) *kahraman, yiğit, bahadır*
 b. 26b/10, 38b/7, 43b/5, 43b/7, 43b/8, 43b/10, 43b/11, 44b/6, 44b/9
 b.+ lar 7b/1, 32a/2, 43b/3
 b.+ lara 8b/3
 b.+ laruñ 8a/7
 b. ola 12b/6
bahır (Ar.) *deniz, derya*
 b. 2a/5
bahs (Ar.) *konuşma, bahis*
 b. 18b/2
bağış (Far.) *bağış, ihsan, güvenli mesafe*
 b. 32b/7
 b.+ ı 39b/3, 42a/2, 42a/3
 b.+ ında 39b/3
 b. ideler 42a/2
ba‘id (Ar.) *uzak*
 b. olanuñ 19b/1
bağ - *görmek, bakmak*
 b.- mamağ 15b/9
 b.- sun 29b/2
baki (Ar.) *sonsuz, ebedî*
 b. 8a/3, 20a/2, 23b/11, 27b/4, 30b/4, 37b/1, 39a/4, 42a/6, 42b/1, 47b/2
 b.+ si 27a/9, 27a/10, 41a/10
barış - *barışmak*
 b.- ıcağ (z.f.) 17b/2
bari *hiç olmazsa*
 b. 29a/6
baş - *ansızın hücum etmek, basmak*
 b.- an 7b/1
 b.- mağ 14b/3
 b.- mağda 12a/3
başıl - *baskına uğramak,*

- basılmak*
b.- mağ 14b/3
- baş** *1. başçı, komutan*
b. 26b/4, 26b/6, 28a/11, 31a/8, 38b/6
b.+ ları 34b/9
- 2. ilk*
b. 19b/9
- başla** - *harekete geçmek, başlamak*
b.- dı-y-sa 14a/1
b.- mada 14a/4
- ba'zı** (*Ar.*) *bir kısım, kimi, bazı*
b. 4a/3, 18b/9, 19b/5, 20b/8, 22a/4, 43a/8, 43b/7, 43b/8, 43b/9, 43b/10, 43b/11, 44a/2, 44a/4, 44a/5, 44a/6, 44a/8, 44a/9, 44a/10, 44b/1, 44b/2, 44b/3, 44b/4, 44b/6, 44b/7, 44b/8, 44b/9, 44b/10, 44b/11, 45a/1, 45a/10, 45a/11, 45b/1, 45b/2, 45b/4, 45b/7, 45b/8, 45b/11, 46a/1
b.+ muz 52b/9
- becene** *sığınılan gizli yer, avcı kulübesi*
b. 11a/1
b.+ den 11a/2
b.+ ler 10b/5, 47b/5
b.+ lerüñ 10b/7
- becid** *çabuk, derhal*
b. 37b/6
- beden** *vücut, beden*
b.+ inde 50b/11
- beg** *bey*
b. 26b/4, 26b/6
b.+ i 44a/9
b.+ inden 47a/8
b.+ ini 47a/5
b.+ inüñ 29b/10, 29b/11
b.+ lerdür 24b/3
- beğen** - *beğenmek*
b.- meyüp 47a/7
- bekle** - *beklemek*
b.- mege 46b/6
b.- rler 31b/6
b.- yüp 44a/3
- belki** *olabilir ki, belki*
b. 21b/9, 39a/5, 46b/2, 49b/1, 51a/10
- ben** *teklik 1. kişi zamiri, ben*
b. 2a/1
b.+ den 2a/2
b.+ üm 2a/3
- beñze** - *benzemek*
b.- r 25a/11, 40a/4, 47b/6
- berāber** (*Far.*) *bir arada, beraber*
b. olalar 30b/5
- berk** *katı, sağlam*
b. 9b/3, 29a/5
b. ola 33b/5
- berkit** - *sağlamlaştırmak*
b.- (d)ecek (z.f.) 15b/3, 51b/9
b.- (d)eler 51b/9
b.- (d)esin 15b/3
b.- mek 35a/3
b.- (d)üp 16b/5
- berr** (*Ar.*) *kara, toprak*
b. 2a/5
- bes** *sadece*
b. 30b/5
- beşinci** *beşinci*
b. 2b/9, 17b/3
- beyān** (*Ar.*) *söyleme, açıklama*
b. itdüm 2a/9
- bırağul** - *korku salınmak*
b.- a 48a/11
- bırağ** - *1. korku salmak*
b.- (ğ)a 12a/8
- 2. terketmek*
b.- dı 46b/11
- bi'avn'illah** (*Ar.*) *Allah'ın yardımıyla*
b. 22a/9
- bil** - *bilmek*
b.- e 11b/4, 11b/5, 12a/3, 12a/5, 12b/9, 14a/2, 25b/3, 29a/7, 43a/6, 45a/9, 52a/4, 52b/1
b.- eler 14b/8, 48b/6, 51b/11
b.- gil 2a/1, 5b/6, 19b/9, 20b/11, 22b/1
b.- ince 28a/6
b.- medin (z.f.) 40a/11
b.- mek 4b/7, 6a/7, 7a/6,

15b/4, 43a/4, 45a/7
 b.- mesi 4b/9
 b.- meye 20a/9
 b.- meyeler 21b/5, 28b/7
 b.- üp 2a/4, 45a/4, 46a/9
 b.- ür 43b/6
 b.- ürdi 43a/11
 b.- ürseñ 19b/3
bilād (Ar.) *beldeler*
 b. 2a/5
bildür - *bildirmek, anlatmak*
 b.- di 47a/11
 b.- e 8b/8
 b.- me 20a/8
 b.- üp 9a/3
 b.- ür 2b/4, 2b/5, 2b/8, 2b/9,
 3a/1, 3a/2, 3a/4, 3a/5, 3a/7,
 3a/9, 3b/1, 3b/3, 3b/7, 3b/8,
 3b/9, 4a/1, 4a/3, 4a/5, 4a/7,
 4a/9, 4b/1, 4b/2, 4b/3, 4b/5,
 4b/7, 5a/1, 5a/2, 5a/5, 5a/6,
 5a/811b/8, 15a/3, 16b/9, 17b/4,
 18b/5, 19a/1, 19a/7, 19b/7,
 21b/6, 22a/11, 25b/6, 26b/2,
 27a/4, 27b/8, 29a/1, 30a/3,
 30b/6, 31a/9, 31b/7, 33b/8,
 36b/11, 38b/5, 40a/1, 40b/8,
 41b/11, 43a/5, 45a/7, 46b/1,
 47b/7, 51b/7
 b.- ürdi 20b/11, 43b/2
bile *dahi, bile (edat)*
 b. 44b/5
bilin - *bilinmek*
 b.- e 42b/11
bi'l cümle (Ar.) *bütün, hep*
 b. 38b/1, 49a/1, 51a/2
bi'l külliye (Ar.) *tamamen*
 b. 38b/2
biñ *bin sayısı (1000)*
 b.+ e 25b/9, 25b/10
bin - *binmek*
 b.- dügi 43b/1
binit *binilecek şey*
 b.+ (d)inde 40a/2
bir *herhangi bir, bir*
 b. 2a/1, 2b/8, 3b/4, 5b/7, 6a/5,
 6a/7, 6a/8, 7b/7, 9b/3, 9b/7,
 10a/8, 10b/3, 10b/4, 11a/4,

11b/1, 12a/8, 13a/5, 13b/3,
 13b/5, 15a/3, 16a/1, 16a/4,
 16a/5, 17b/5, 18a/7, 18a/8,
 19b/3, 20a/1, 20a/4, 20a/7,
 20b/2, 20b/3, 20b/7, 20b/8,
 20b/9, 21a/4, 21a/6, 21a/7,
 21b/3, 21b/10, 22a/2, 22b/3,
 22b/5, 25a/4, 26b/2, 26b/3,
 26b/7, 26b/10, 27a/4, 28a/8,
 28a/11, 28b/7, 29a/2, 29a/4,
 29a/6, 29a/8, 29a/9, 29a/11,
 29b/2, 30a/1, 30a/3, 30a/5,
 30a/9, 31a/1, 31a/2, 31a/3,
 31a/10, 31a/11, 31b/1, 31b/2,
 31b/4, 31b/10, 32a/3, 32a/4,
 33a/7, 33a/8, 33a/10, 33b/1,
 33b/4, 33b/6, 34a/9, 35a/5,
 35a/11, 36a/2, 36b/2, 37a/7,
 37b/7, 37b/10, 38a/2, 39a/9,
 39a/10, 39b/3, 39b/4, 40a/7,
 40b/4, 41a/3, 41a/9, 41b/3,
 41b/5, 42a/2, 42a/3, 42a/8,
 42b/7, 44a/1, 44a/8, 45b/8,
 45b/9, 45b/11, 46b/6, 46b/10,
 46b/11, 47a/1, 47a/4, 48a/8,
 48b/5, 49b/4, 49b/6, 49b/7,
 50a/5, 50b/5, 50b/8, 51b/3,
 52a/11, 52b/4, 52b/5, 53a/2,
 53a/5
biraz *çok değil, biraz*
 b. 13b/2
birbiri *birbiri, karşılıklı olarak*
bir diğeri
 b.+ müz-ile 52b/8
 b.+ n 21b/5, 41b/6
 b.+ ne 33b/9, 35a/6, 50b/7
 b.+ nüñ 14b/5, 39a/10
 b.+ y-le 30b/4
biri *biri, herhangi biri*
 b. 6b/9, 7a/1, 23a/8, 23a/9,
 23a/10, 23b/5, 23b/7, 23b/9,
 24a/1, 24a/3, 24a/4, 24a/5,
 24a/6, 24a/7, 24a/10, 24a/11,
 24b/1, 24b/4, 24b/5, 24b/6,
 24b/9, 24b/11, 25a/5, 25a/7,
 25a/9, 25b/1, 26b/5, 30b/10,
 30b/11, 31a/4, 31a/6, 39a/8,
 40b/10, 40b/11, 48a/1

b.+ n 31a/7, 48a/2
 b.+ ne 22b/1, 23b/2
 b.+ ni 52b/5
 b.+ sine 23a/4
birkaç *çok olmayan, az sayıda*
 b. 17b/8
bir bir *tek tek*
 b. 43a/6
birle *ile (çekim edatı)*
 b. 32a/8
bismillahirrahmanirrahim
(Ar.) esirgeyen ve bağışlayan Allah'ın adıyla
 b. 1b/1
biş *beş sayısı*
 b. 21b/7
biş yüz *beş yüz (500)*
 b.+ e 25b/7, 26a/6
bit - *gerek kalmamak*
 b.- dükten 52b/9
biz *Çokluk 1. kişi zamiri, biz*
 b.+ den 51a/2
 b.+ e 1b/3, 1b/5, 50b/6,
 50b/10, 51a/1
boz - *sözünde durmamak*
 b.- maya 17b/3
bölük *bütünden ayrılan kişiler, grup*
 b. 40b/4
böyle *bunun gibi, bu şekilde*
 b. 30a/8
bu *1. yer veya zaman olarak yakında bulunamı işaret eder, bu*
 b. 6b/9, 7a/1, 7a/2, 14a/5,
 18b/7, 22b/6, 22b/9, 23a/6,
 23a/9, 23a/11, 23b/8, 24b/2,
 25b/3, 31a/10, 31a/11, 31b/2,
 31b/3, 34a/5, 36a/2, 40b/10,
 40b/11, 45a/3, 46a/8, 50b/4
 b.+ dur 2a/4, 5a/9, 5b/7,
 13a/1, 15a/4, 15b/1, 19b/9,
 30a/3, 30a/5, 30a/10, 34a/5,
 36b/5, 47b/8
 b.+ ña 40a/4, 45a/2
 b.+ nlar 19a/4
 b.+ nlara 25a/11, 35b/10,
 47b/5

b.+ nlardan 47b/2
 b.+ nuñ 23b/1, 31b/4, 47b/3,
 51a/3
 2. *bu (işaret zamiri)*
 b. 21b/2, 23b/10, 25a/5,
 31b/2
 3. *bu (işaret sıfatı)*
 b. 22a/8, 23b/3, 27a/3, 30a/4,
 30a/6, 30a/11, 30b/1, 34b/7,
 38a/11, 46b/3, 49a/5, 49b/8,
 51a/6, 51a/8
bul - *1. elde etmek, ulaşmak, bulmak*
 b.- dı 22a/9
 b.- duıkları 39a/5
 b.- ıcağ 8b/6
 b.- mak 16b/6
 b.- mağ 17a/8
 b.- mayınca 5b/3
 b.- sa 5b/8
 2. *keşfetmek*
 b.- alar 40a/8
 b.- masa 9b/8
bulın - *keşfedilmek, bulunmak*
 b.- mazsa 29a/9
 b.- ursa 29a/11
bunca *bu kadar, bu denli*
 b. 24b/3, 51a/11
busu *pusu*
 b. 40a/2, 40a/7, 40a/8, 40a/11,
 40b/3
 b.+ da 24a/10, 31a/7, 42a/11
 b.+ dan 28a/2, 37a/5, 40a/11
 b.+ lar 4b/2, 48a/5
 b.+ laruñ 40a/1
 b.+ nuñ 40a/5
 b.+ sı 37b/11
 b.+ ya 9b/1
 b. ideler 42a/8
butrak *pitrak, düşman askerinin ayaklarına batması için pitrak şeklinde tuzak*
 b. 28b/1
 b.+ lar 42a/4
buyur - *emretmek, buyurmak*
 b.- ur 34a/5
bünyād *Far.) esas, temel, yapı*
 b. ide 52b/10

büyük *ortalamanın üstünde olan, büyük*

b. 15b/4, 29b/8, 31a/9

büzül - *daralmak*

b.- meye 35b/8

C

cāhiliyye (Ar.) *bilgisizlik, cahillik*

ğayret-i c. 33a/5

cāiz (Ar.) *uygun*

c.+ dür 32a/5

can (Far.) *ruh, can*

c.+ ı 50b/11

cāsus (Ar.) *ajan, casus*

c. 19b/8

c.+ a 20a/7, 21a/10

c.+ ı(b.h.) 20a/7

c.+ ın 21a/1

c.+ ına 20b/9, 21a/6

c.+ lar 20a/2

c.+ lardur 24a/3

c.+ ları 15a/7, 19b/7, 20a/8

c.+ lar-ıla 21a/11

c.+ ların 3a/5

c.+ uñ 20a/5, 20b/3

c.+ uña 20a/1

c.+ -ıla 21b/3

cāzim (Ar.) *kesin karar veren*

c. ola 32b/3

cebe *zırh*

c. 39a/3

c.+ den 37a/11

cebeli *zırhlı (krş. cebelü)*

c. 25a/6

cebelü *zırhlı (krş. cebeli)*

c. 25a/6

cehd (Ar.) *çok gayret harcama, uğraşma*

c. 29a/3

c. eyle 21a/5, 21a/9, 21a/11, 21b/2

c. eyleyüp 51b/11

c. ide 9b/4, 9b/6, 9b/8, 33b/6, 41a/2

c. ideler 41b/8

c. idesin 9a/8, 20a/5

c. idüp 48a/4

c. it 21a/2

c. itmek 29b/3

c. olına 9b/9, 48a/9

cem' (Ar.) *toplanma*

c. 7b/8

c. ider 25a/8

c. ola 13b/1

c. olacak 13b/1

c. olmadın 7b/6

c. olmak 32a/4

cemā'at (Ar.) *bir yere*

toplanmış kalabalık

c.+ ile 34a/9

c.+ in 6b/3

cemerāt (Ar.) *asker sayısı 300*

ila 500 arasında olan askeri birlik

c. 26a/6

cemī' (Ar.) *bütün, hep, cümle*

c. 19b/9, 23a/5, 27a/1, 29b/4, 49a/7, 50b/5

c.+ i 38b/8, 51b/9

c.+ ini 17a/7

c.+ inüñ 40b/6

c.- i maқdürin 32b/4

cem'iyet (Ar.) *topluluk*

kemāl-i c.+ i 32b/11

cenāh (Ar.) *orduda kanat*

c. 22b/7

c.+ ı-y-la 29b/7

c.+ lara 30a/7, 30a/8

ceng (Far.) *cenk, savaş*

c. 17a/4, 31a/9, 34a/11, 40b/10, 43b/6, 44a/7, 46b/5, 51a/7

c.+ de 4b/6, 14b/1, 15b/1

c.+ den 8b/6, 8b/7, 51a/9, 52a/7, 52b/6

c.+ e 10b/8, 14a/1, 14a/3, 29b/9, 52a/6, 52b/10

c.+ i 13a/5

c.+ in 52b/2

c.+ lere 38b/9

c. ide 13a/8, 41b/2

c. ideler 10a/5

c. iden 30b/11, 31a/4, 31a/5

c. ider 44a/3, 44a/10, 44b/1,

44b/8, 44b/9
 c.- i sultāni 13a/7
 c. itmeyeler 14b/7
 c. itmeyüp 52b/3
 c. itsün 31a/4
cerāyid (Ar.) asker sayısı 1 ila 40 arasında değişen askerî birlik
 c. 26a/4
cerrār (Ar.) harp aletleriyle donatılmış asker sayısı 4.000 - 12.000 arasında değişen ordu, askerî birlik
 ceyš-i c. 26a/2
cevāb (Ar.) karşılık, cevap
 c.+ ma 51a/6
 c.+ ndan 12b/5
cevānib (Ar.) taraflar, yanlar
 eṭrāf-ı c.+ den 36a/10
cevelān (Ar.) dolaşma, gidip gelme
 c. idüp 13b/2
cevşen (Far.) zincir ve puldan yapılan örme zrh
 c.+ den 37b/1
ceyš (Ar.) asker, ordu
 c.- i azlem (asker sayısı bin olan birlik) 25b/10
 c.- i caḥfel (asker sayısı 4000 olan birlik) 25b/11
 c.- i cerār (harp aletleriyle donatılmış asker sayısı 4.000 - 12.000 arasında değişen ordu, askerî birlik) 26a/1
cezm (Ar.) kesin karar verme
 c. ideler 37a/9
cidd (Ar.) ceht, gayret
 c.+ ünde 50a/4
cihet (Ar.) yön, taraf
 c.+ inden 50a/9
cirāḥat (Ar.) yara
 c. 36a/2
cömerd (Ar.) cömert, eli açık
 c. ola 12b/6
cumhūr (Ar.) askerdeki gruplardan biri
 c. 22b/1
cümle (Ar.) bütün, hep

c. 21b/7, 32a/3
 c.+ nüz 35a/10
 c.+ sinüñ 20b/2
cürm (Ar.) suç, kabahat
 c. itmeyeler 47b/3
cüst (Far.) çevik
 c. 44a/5
cüz' (Ar.) parça, bölük
 c. 31a/2
 c.+ i 31a/3

Ç

çadır barınma amacıyla açık havada kurulan, taşınabilen barınak, çadır
 ç.+ dan 44a/2
 ç.+ ı 44a/3
çāğıldu su sesi, çağıldı
 ç.+ sı 41a/4
çal - 1. hırsızlık yapmak
 ç.- ar 44a/6
 ç.- mada 45a/2
 2. davul çalmak
 ç.- ar 46b/4
çalāk (Far.) tez canlı, çevik
 ç. olur 44a/5
çare (Far.) çözüm, çare
 ç. 9b/8, 36b/5
 ç. olmazsa 29b/1
çarḥ-zen (Far.) çarḥ vuran, dönen
 ç. 24a/5
çarp - el çabukluğuyla aşırarak, çalmak
 ç.- ar 44a/6
çavuş orduda bir rütbe
 ç.+ lar 23b/11
çekre oluktan atılan küçük ok
 ç. 36a/1
çeri asker
 ç. 22b/1, 23a/3, 26a/10, 34b/9, 37a/4
 ç.+ nün 23a/7, 25a/8, 26b/4, 27b/3, 30b/6
 ç.+ si 11b/9
 ç.+ sin 13a/1, 13a/2
 ç.+ sinüñ 12a/6

ç.+ ye 23a/6, 24a/11, 24b/9
 ç.+ yi 23a/10, 28b/6, 41b/7
 ç.+ y-le 39a/6
çığirt - *çağirtmak*
 ç- (d)a 8b/1
 ç- duğın 8b/1
çık - 1. bir yerin içinden dışarı
 varmak, gitmek, çıkmak
 ç.- a 28a/4, 40b/1, 40b/2,
 42a/6
 ç.- alar 29b/9
 ç.- an 42a/7
 ç.- ar 46b/6
 ç.- dı 22a/7
 ç.- ıcağ 40b/1, 40b/4
 ç.- mağ 41b/8
 ç.- maya 40a/11, 48a/9
 ç.- sa 26a/3
 ç.- sun 29b/2
 ç.- up 52a/10
 2. bir iş için gitmek, ayrılmak
 ç.- a 10b/8,
 ç.- duğı 10b/8
 ç.- alar 48a/5
 3. bitmek, vakti dolmak
 ç.- a 40b/3
çıkar - *arasından ayırmak,*
çıkarmak
 ç.- mağa 36a/4
çıkarıl - *çıkarmak*
 ç.- ur 25a/2
çok *az olmayan, çok*
 ç. 15b/8, 38b/9, 40b/10, 41a/6,
 42a/7, 46a/5
 ç. olsa 46a/4
D
dağ *dağ*
 d.+ a 28a/2
dağıl - *dağılmak*
 d.- ıcağ 36a/5
 d.- sa 26a/3
dağıt - *birbirinden*
uzaklaştırmak, dağıtmak
 d.- maya 38a/3
dahı *dahi, bile*
 d. 1b/6, 5b/1, 6a/3, 6a/6, 7a/6,

8b/4, 9a/1, 9a/8, 9a/9, 9b/9,
 11a/7, 11b/2, 11b/5, 12b/7,
 13b/9, 16a/1, 16a/7, 17b/1,
 17b/8, 19a/2, 19b/3, 20b/8,
 21a/9, 21b/4, 22a/1, 22b/9,
 23b/7, 24b/2, 24b/4, 24b/5,
 24b/7, 25a/7, 25a/9, 25b/1,
 25b/2, 26a/8, 26b/7, 28b/9,
 29b/1, 29b/7, 29b/10, 29b/11,
 30a/10, 31a/1, 31a/11, 31b/1,
 31b/2, 31b/4, 32a/4, 32a/7,
 32b/1, 32b/3, 32b/5, 33a/2,
 33a/4, 33a/6, 33b/1, 33b/3,
 33b/5, 34a/3, 34b/7, 35a/2,
 35b/6, 36b/10, 37a/6, 37a/10,
 37b/4, 38a/2, 38a/4, 38a/9,
 38b/8, 38b/10, 38b/11, 39b/6,
 40a/6, 40a/7, 41a/5, 42b/7,
 42b/8, 43b/3, 44a/2, 46a/5,
 48a/2, 49a/6, 49b/4, 49b/6,
 50a/2, 50a/4, 50b/4, 50b/6,
 53a/2, 53a/6
däire (Ar.) *çember şeklinde,*
daire
 d. olup 35a/6
darb (Ar.) *vurma, dövme*
 d.+ da 14b/7
 d.+ de 19b/9
darlığan - *daralmak, bunalmak*
 d.- maya 53a/1
davar *küçükbaş hayvan, davar*
 d. 28b/4
dayım (Ar.) *sürekli, devamlı*
 d. 5b/4, 5b/6, 6a/5, 9a/4,
 10a/2, 12b/4, 15a/6, 15a/7,
 15a/8, 15b/2, 15b/4, 17a/8,
 26b/9, 27b/9, 28a/1, 37b/3,
 45b/2, 45b/11, 47a/5, 47a/9,
 50a/1, 51a/4, 52a/2, 52a/5
debadibe *bando?*
 d.+ dür 23a/11
def (Ar.) *kovma, öteye itme*
 d. 16a/4, 31b/3
 d.+ i 22a/7, 34a/2, 48a/7,
 53a/3, 53a/5
 d.+ inde 52a/8
 d. ide 7a/6
 d. ideler 38a/1

d. itmegi 51b/6
 d. itmek 16a/6, 41b/10, 52b/2
 d. itmezse 34a/1
 d. olunur 17a/2
 d. olmayınca 38a/10
 d. olur 6a/8
degin *kadar, değin*
 d. 34b/5, 36a/9
degme *sıradan, gelişigüzel*
 d. 2b/7, 15a/3, 20a/4, 31b/10
degül *değil (olumsuzluk edatı)*
 d.+ dür 7b/2, 20b/11, 32b/3,
 46b/2
 d.+ ise 51b/3
dem (*Far.*) *vakit, an*
 d. olur 18a/7, 20b/1, 22b/8
demür *demir*
 d. 42a/4
depe *tepe*
 d.+ lerden 23b/4
 d.+ ye 28a/7
depele - *tepelemek, bozguna
 uğratmak*
 d.- yüp 50b/9
depren - *kıpırdamak*
 d.- meñ 35a/10
derbend (*Far.*) *küçük kale*
 d.+ ler 47b/5
derrāce (*Ar.*) *bir tür savaş
 arabası*
 d.+ dür 23b/9
dest (*Far.*) *el*
 zārb-ı d.+ ile 51a/11
dırnağ *turnak*
 d.+ ları 39a/2
di - *demek, söylemek*
 d.- mek 50b/4
 d.- mek olur 22b/8
 d.- mişdür 46a/2
 d.- r 45b/3
 d.- rler 22b/2, 22b/3, 22b/5,
 22b/7, 22b/10, 22b/11, 23a/1,
 23a/4, 23a/6, 23b/3, 24a/5,
 24a/6, 24b/6, 25b/7, 25b/8,
 25b/10, 25b/11, 26a/1, 26a/2,
 26a/4, 26a/5, 26a/6, 26a/7,
 26a/8, 31a/11
 d.- rse 45b/5

d.- yü 21a/8, 26b/6, 52b/8
 d.- yüp 19a/4, 52b/10
dik - *komutan olarak
 görevlendirmek*
 d.- e 28a/11
 d.- sünler 31a/8
dikil - *komutan olarak
 görevlendirilmek*
 d.- en 26b/4, 26b/6, 38b/6
dilāverlik *yığıtlık*
 d.+ (g)i 43a/7
dile - *istemek, dilemek*
 d.- sün 51a/2
 aman d.- ye 52b/7
dīn (*Ar.*) *iman, inanç, din
 gayret-i d.* 44b/4
din - *denmek, söylenmek*
 d.- meye 49b/1
dinil - *denilmek*
 d.- e 51a/2
 d.- en 31b/1
divşür - *arkasını toplamak*
 d.- e 26b/11
diz *uyulup ile baldır kemiklerini
 birleştiren eklem yeri*
 d. 35a/9
diz - *sıraya koymak, dizmek*
 d.- ün 35a/10
doğru *doğru*
 d. 5b/6, 7a/1
doğun - *dokunmak*
 d.- maz 44a/7
doğuz *dokuz sayısı*
 d.+ dan 30b/7
doğuzuncı *dokuzuncu*
 d. 3a/5, 21b/5
dol - *dolmak*
 d.- miş 12a/2
dolaş - *dolaşmak*
 d.- alar 41b/4
dolayı *etraf, çevre*
 d.+ na 22a/7
dostlık *dostluk*
 d. 8a/6
doyur - *açlığını gidermek,
 doyurmak*
 d.- mağ 6a/9
dölek *düz, engebesiz*

d. ola 39a/2
dön - *I. geri gelmek, dönmek*
 d.- e 13b/4, 13b/9
 d.- ıcek (z.f.) 33a/11
 d.- me 31b/10
 d.- medüğine 17a/4
 d.- mege 13b/4, 31b/9, 35a/4
 d.- mesi 38a/2
 d.- mesin 16a/1
 d.- meyeler 34a/3
 d.- meyince 34b/1
 d.- süin 32a/1
 2. yön değiştirmek, sapmak
 d.- e 32a/11
 d.- erse 37a/1, 37a/3
dönder - *yüz çevirmek*
 d.- di 47a/6
dördüncü *dördüncü*
 d. 2b/8, 16b/8
dört *dört sayısı*
 d. 23b/11, 27b/3, 42a/1, 44a/6
 d.+ (d)-ise 31a/5
dört bin *dört bin (4.000)*
 d. 43a/10
 d.+ dür 26a/9
 d.+ e 25b/11
dört yüz *dört yüz (400)*
 d. 23a/5
 d.+ dür 26a/9
dur - *hareketsiz kalmak, durmak*
 d.- a 9b/7, 28a/5, 39a/10, 42a/7
 d.- acağ (s.f.) 31b/2
 d.- alar 42a/3, 42a/4
 d.- duğı 10a/1, 29a/4, 29a/6, 43b/10
 d.- duęuñuz 36b/3
 d.- duğları 10a/5, 14a/9
 d.- mağ 27a/1
 d.- maya 33b/2
 d.- mayalar 34a/4, 41b/4
 d.- maz 46b/9
 d.- sa 33b/10
 d.- sun 27b/6, 31a/6, 31a/7, 34b/5
 d.- sunlar 27b/4, 27b/5, 29b/5
 d.- uñ 37a/3

d.- up 33b/11
 d.- ur 24a/7, 31b/5, 44a/5
durgur - *durdurmak*
 d.- a 13a/3
 d.- acağ (s.f.) 13a/3
durul - *kalınmak, durulmak*
 d.- a 10a/2
dut - *yakalamak, tutmak*
 d.- ar 43b/9
 d.- mada 45a/1
dutsağ *esir, tutsak*
 d.+ lar 50b/2
 d. olanları 14a/2
duy - *işitmek, duymak*
 d.- duğunu 47a/8
 d.- maz 10a/9
duy - *işitmek, duymak*
 d.- dı 19a/5
 d.- mazlar 19a/4
duyl - *işitilmek, duyulmak*
 d.- a 33a/3
duyur - *duyurmak*
 d.- maya 41a/5
dübdüz *dümdüz*
 d. ola 30a/4
dümdär (*Far.*) *artçı, ordunun arkasındaki ağırlıkları, malzemeleri toplamakla görevli kimse*
 d. 24b/6
dünyä (*Ar.*) *yeryüzü, dünya*
 d. 17a/7
dürlü *çeşitli, türlü*
 d. 40b/9
dürlü dürlü *çeşit çeşit, türlü türlü*
 d. 9a/4, 43b/3, 47b/10
dürtüş - *karşılıklı olarak bir savaş aracıyla birbirini dürtmek*
 d.- düği 44a/1
dürüst (*Far.*) *doğru, uygun*
 d. 46b/2
 d.+ dür 17b/8, 46a/7
düş - *I. ihtiyacı olmak,*
 d.- e 9b/8, 9b/9, 39a/7, 44a/8
 d.- en 46b/5
 d.- ene 49b/11

- d.- erse 30a/8, 31b/9, 32a/1, 37b/7
d.- ıcek 24b/1, 50a/5
d.- mesi 33a/9
d.- mezse 48a/1
2. *üzerine yürüme, atılmak*
d.- en 49b/8, 51b/6
d.- ıcek 49b/4, 50a/5
d.- mişdür 50b/8
3. *özen göstermek*
d.- dükleri 48a/7
4. *bir şeyin etkisinde kalmak*
d.- e 32a/10
d.- üp 49b/3
5. *konmak, düşmek*
d.- e 34a/7, 34a/8
d.- er 34a/9
6. *dışarıda kalmak*
d.- di 33a/7
düşman (*Far.*) *düşman*
d. 19b/3, 33b/11
d.+ a 17a/8
d.+ dan 29a/3
d. olursa 19b/5
düz - 1. *kitap yazmak*
d.- düm 2a/2
2. *sıralamak*
d.- erler 24a/4
3. *kurmak*
d.- sün 29b/2
düzül - *gerekli şeyler hazırlanmak*
d.- en 47b/11

E

- edil** - 1. *bir araya getirilmek*
e.- e 43a/10
2. *verilmek*
e.- üp 25a/2
ednā (*Ar.*) *en aşığı, adı*
e. 18a/6
e. olursa 6a/1
eger (*Far.*) *şayet, eğer*
e. 2a/4, 9a/8, 9b/6, 9b/8, 10a/3, 10b/3, 10b/4, 10b/5, 11a/1, 11a/3, 13b/5, 13b/7, 15b/6, 15b/9, 16a/2, 17b/7,

- 17b/9, 18a/5, 20a/1, 20a/10, 20b/3, 20b/6, 20b/9, 21b/1, 25b/8, 27a/5, 27a/11, 27b/2, 28a/11, 29a/5, 29a/8, 29b/1, 29b/4, 30a/7, 30b/2, 30b/11, 31a/4, 31a/5, 31a/6, 31a/7, 31b/8, 31b/11, 32a/2, 33a/9, 33b/11, 34a/10, 35a/4, 35a/7, 35b/1, 35b/8, 36a/2, 36a/4, 36a/9, 36a/10, 36b/4, 37a/1, 37a/3, 38a/1, 39b/4, 41a/7, 41b/7, 42a/9, 49a/10, 50a/7, 51b/2, 51b/3, 52a/4
egil - *eğilmek*
e.- sün 35a/5
egirt - *kuşatmak, muhasara etmek*
e.- mek 5a/4
e.- (d)seler 11a/4
eh(i)l (*Ar.*) 1. *halk, ahali*
e.+ in 6b/3
e.+ i 40a/11, 41a/8, 50a/3
e.+ inden 50a/7
e.+ ine 50b/4, 51b/7, 52a/5, 52b/4
e.+ inüñ 40a/2, 50a/9
2. *sahip*
e. 9a/5
e.+ i 8a/9, 12b/3, 38b/7, 38b/8, 46a/2,
e.+ ini 46a/8
e.+ inüñ 51b/6
e.+ i ola 17b/7
e.- i hişāra 51a/5
e.- i isti'mālat 48a/10
e.- i tecribe 40b/10, 40b/11
e.- i tecribeden 21b/9
3. *zevce, eş*
e.+ ine 6a/6
eksil - *eksilmek, azalmak*
e.- enüñ 11a/6, 11a/7
eksük *eksik, az*
e. 30b/7
e. itmemek 51a/5
e. itmeyesin 15a/7
el *el*
e.+ den 5b/4
e.+ inden 6b/2, 11b/3, 43b/2

elbette (Ar.) *elbette, mutlaka*
e. 18a/2

emîn (Ar.) *kendisine güvenilir, emin*
e. 14b/2, 20a/6, 21b/3
e. ola 28a/3, 29a/3
e. olına 16a/8
e. olma 19b/2
e. olmamak 16a/2, 17a/3
e. olmaya 6a/2

em(i)r (Ar.) *buyruk, emir*
e. 16a/5, 17a/9
e.+ den 18b/2
e.+ inde 19b/8, 45a/11
e.+ lerde 14a/6

emn (Ar.) *güvenlik, emniyet*
e. 22a/1

emşâl (Ar.) *benzer, emsal*
e.+ i 23b/1, 51a/3
e.+ i (b.h.) 47b/3
e.+ ile 18a/5

ender (Ar.) *çok nadir, pek az*
e. 45b/10

envâ* (Ar.) *çeşitler, türler*
e.+ ı 12a/9
e.- ı hîleler 49b/5
e.- ı hîleler 50a/11
e.- ı luflar 50b/2
e.- ı telaffuz-ıla 52a/6

er *rütbesiz asker, er*
e.+ i 30b/7

erat *erler,*
e.+ ı 14a/1

erşād (Ar.) *gözlemler*
e.+ dur 23b/5

es - (yel) esmek
e.- e 29b/3
e.- erse 9b/6

esbāb (Ar.) *1. sebepler*
e. 23b/6
e.+ a 38a/10
e.+ ı (b.h.) 16b/2, 16b/5
e.+ ıla 16b/4

2. *vasıtalara, araçlar*
e. 42a/6, 49a/7
e.+ a 49a/11
e.+ ı (b.h.) 47b/11, 49b/1
e.+ ın 53a/6

esİR (Ar.) *tutsak, esir*
e.+ leri 35a/2

eşķāl (Ar.) *aķır yükler*
e. 31b/2, 42a/6
e.+ den 39a/4
e.+ e 31b/3

eşnaf (Ar.) *sınıflar*
e.+ uñ 23a/4

esrār (Ar.) *sırlar*
e. 50b/1
e.+ ları 50b/6
e. oldı 19a/5

etisiz *sahipsiz*
e. 36b/5

eṭrāf (Ar.) *çevre, etraf*
e. 12b/4
e.+ a 44b/10
e.+ ı 36a/11, 40a/9
e.+ ın 41a/10
e.+ ına 50a/1
e.+ ında 50a/5
e.+ ından 28b/8
e.- ı cevānibden 36a/10
e.- ı leşkeri 34b/10

evla (Ar.) *daha iyi*
e. 34a/5

evlād (Ar.) *çocuklar*
e.+ ın 6b/4

evvel *önce, evvel*
e. 1b/2, 5a/8, 5b/2, 5b/7, 7b/3,
8b/6, 8b/7, 13a/1, 15a/3, 16b/4,
18a/3, 22a/6, 35b/7, 35b/8,
42b/4, 48a/6, 48b/6, 49a/10
e.+ den 51b/8
bāb-ı e. 5a/6
şaff-ı e. 34b/2

evvelki *birinci*
e. 2b/2

eyd - söylemek, demek,
e.- e 9a/3
e.- ür 1b/2, 8b/2

eyle *öyle*
e. 8a/5, 34a/9, 49b/2

eyle - eylemek; yapmak, etmek
anlamında yardımcı fiil
e. 29a/3
cehd e. 21a/5, 21a/9, 21a/11,
21b/2

kıyās e. 45a/2
 avāze e.- ye 41a/11
 ihāta e.- ye 41a/10
 va'deler e.- ye 8b/6
 tekellüm e.- yeler 32a/9
 cehd e.- yüp 51b/11
eyü iyi
 e. 41a/1, 43b/6, 43b/9
 e. ide 8a/7

F

fark (Ar.) ayırım, fark
 f. ideler 14b/3
fāş (Far.) açık, ortaya çıkmış
 f. itmeye 6a/6
fazilet (Ar.) erdem, fazilet
 f.+ leri 2b/5, 11b/8
fā'ide (Ar.) yarar, fayda
 f.+ lerin 9a/3
felsefiyye (Ar.) felsefi,
 hikmetli bilgiler
 f.+ yi 1b/6
ferāgat (Ar.) vaz geçme
 f. 38b/3
 f. itmege 52b/6
ferrār (Ar.) kaçırın, kaçıcı
 f. 43b/9
feryād (Far.) bağırıp çağırma,
 feryat
 f. olup 43a/2
fesād (Ar.) bozulma, bozukluk,
 fitne
 f.+ lar 19a/6
 f.+ ların 9a/2
feth (Ar.) ele geçirme, fetih
 f. 11a/3
 f.+ i 47b/11
 f.+ in 47b/7
 f.+ inde 48a/6
 f. itmek 5a/4, 10b/6
fevt (Ar.) elden çıkarma,
 kaybetme
 f. itmeye 7a/4, 11a/9, 32b/5
 f. itsün 33a/10
 f. olur 16a/6
fezāil (Ar.) erdemler
 f.+ indendür 12b/7

fıkr (Ar.) fikir, düşünce
 f.+ de olalar 5b/2
 f.+ i 51b/10
 f.+ ile 14a/6
 f. idüp 16a/1, 18b/9
 f. itdi 47a/5
 f. itmek 31a/2
furşat (Ar.) bir işin yapılması
 veya bir şeyin gerçekleşmesi
 için en uygun durum, zaman,
 şart, fırsat
 f. 7a/4, 7a/5, 12a/2, 16a/6,
 52a/11
 f.+ a 17a/6
 f.+ ı 33a/10
 f.+ ı (b.h.) 11a/9

G Ğ

gāfil (Ar.) gaflet içinde olan
 kimse, gafil
 ğ. 28b/7, 48b/3
 ğ.+ iken 40b/1, 48a/3
 ğ. olmasun 50b/10
 ğ. olmaya 12b/6
gāflet (Ar.) tedbirsizlik
 ğ.+ ile 13a/6, 40b/5
gāh (Far.) bazen, an, kâh
 g. 21a/3, 30b/9, 51a/3, 51a/4
 g. olur 23a/1, 26a/6
galebe (Ar.) üstün gelme,
 yenme
 ğ. 4a/6
 ğ.+ si 33b/8
gālib (Ar.) yenen, galip
 ğ. olurlar 8b/4
ganīmet (Ar.) savaşta
 düşmandan ele geçirilen mal
 vb.
 ğ. 47a/3
gāyet (Ar.) çok iyi, son derece,
 gayet
 ğ. 11b/9, 15b/1, 30a/4, 33a/1,
 38b/10, 39a/1, 40b/2, 40b/3,
 41a/1, 44b/11, 45a/11, 49b/11
gayret (Ar.) uğraş, gayret
 ğ. inde 7a/3
 ğ.- i cāhiliyye 33a/5

ğ.- i dîn 44b/4
ğayrı (Ar.) başka
 ğ. 37b/2
ğazab (Ar.) öfke, gazap
 ğ. idüp 33b/2
ğazabe (Ar.) kırk kişilik birliğe verilen özel ad
 ğ. 26a/7
geç - 1. önüne veya arkasına geçmek
 g.- mek 27b/11
 g.- meye 38a/5
 2. ortadan kalkmak
 g.- ince 35b/3
 3. geçip gitmek
 g.- er 7a/5
 g.- se 11b/1
gel - ulaşmak, varmak, gelmek
 g.- düğini 43b/2
 g.- e 13b/2, 15b/8, 17a/8, 39b/5, 42b/4, 49b/10
 g.- en 8a/9
 g.- medin (z.f.) 16a/7
 g.- mek 24b/10
 g.- mesini 51b/10
 g.- mesün 45b/4
 g.- mez 11a/6
 g.- miş (s.f.) 35a/3
 g.- sün 32a/2, 45b/4
 g.- üñ 35a/9
 g.- üp 26b/11, 42a/10, 47a/1, 52b/4
 g.- ür 11a/7, 11b/4, 43a/7, 51b/11
 g.- ürlerse 38a/1
 g.- ürse 16a/3, 19a/8, 32a/2, 36a/11
 g.- ebilmesine 33b/1
ger (Far.) eğer
 g. 5b/4
gerek gerekli, lazım
 g. 3b/5, 4a/1, 4a/7, 4a/8, 4b/4, 7a/6, 7b/4, 8b/5, 10b/6, 15b/5, 15b/6, 15b/9, 16a/2, 16a/3, 16a/6, 16a/7, 16b/1, 16b/2, 16b/3, 16b/5, 17a/1, 17a/3, 17a/5, 17a/6, 20b/5, 20b/6, 20b/7, 26b/9, 26b/10, 27a/1,

27a/2, 27a/3, 28b/3, 28b/6, 28b/8, 28b/10, 29b/3, 30a/9, 30b/4, 31a/2, 31a/4, 31a/10, 35a/3, 35b/6, 36b/1, 36b/2, 38b/8, 38b/9, 38b/10, 41b/11, 43a/4, 44a/11, 45a/7, 45b/3, 46a/4, 47b/2, 48b/10, 49a/3, 49a/4, 50a/10, 50a/11, 50b/3, 50b/4, 50b/10, 51a/5, 51a/8
 g.+ dür 5b/1, 5b/4, 6a/4, 6a/7, 6a/9, 6b/1, 6b/3, 6b/8, 7a/3, 7a/8, 7b/7, 8a/5, 9a/1, 9a/7, 9a/9, 9b/2, 10a/9, 11b/2, 11b/8, 12b/2, 17b/1, 17b/4, 18a/3, 18a/9, 18b/5, 19a/2, 19a/8, 19b/7, 20a/3, 20a/8, 21b/7, 23b/9, 25b/2, 26b/2, 27b/8, 28a/1, 28a/3, 28a/9, 29a/1, 29b/7, 29b/10, 30b/4, 30b/6, 32b/5, 32b/11, 33a/2, 33a/4, 33a/6, 33b/3, 34a/1, 36a/3, 37a/5, 37a/11, 37b/3, 37b/4, 38a/4, 38a/9, 38b/5, 38b/11, 39a/3, 39a/7, 39a/9, 39a/11, 39b/6, 40a/1, 40a/6, 40a/7, 40a/9, 40a/10, 40b/4, 40b/6, 40b/8, 41a/5, 41a/8, 42a/1, 42b/9, 43a/5, 43b/4, 45a/3, 46a/8, 48b/1, 48b/9, 49a/7, 49b/4, 49b/7, 49b/11, 50a/2, 50a/4, 51b/7, 52a/2
 g.+ (g)i 37a/10, 43a/8
 g.+ se 45b/4, 45b/6
 g.+ idügiñ 4b/7
 g. olan 3a/8, 3b/2, 4a/3, 4a/5, 11b/7, 13a/8, 14b/7, 22a/11, 27b/8
 g. olur 31b/8
gerekli eğerli
 g. 15b/1
 g. olan 2a/8
getür - gelmesini sağlamak, getirmek
 g.- düği 20a/2
 g.- dükleri 20a/3, 20a/9
 g.- e 8b/7, 39a/8
 g.- eler 28b/5, 39a/5
 g.- elüm 51a/2

g.- en 38b/10
 g.- esin 18a/4
 g.- meyince 26b/6
 g.- üp 30b/3
gez - *gezmek*
 g.- er 24a/3
 g.- sünler 34b/11
gibi *gibi (benzetme edatı)*
 g. 7a/5, 10b/8, 23a/7, 23b/9,
 24a/1, 24b/8, 24b/11, 25a/11,
 33b/5, 35a/8, 37a/10, 40a/3,
 40a/4, 43a/8, 43b/8, 44b/7,
 46a/4, 48a/7, 49a/8, 52a/4
gice *gece*
 g. 28b/5, 35a/1, 41a/1, 41a/6,
 49b/5, 50b/8
 g.+ de 25b/8
 g.+ lerde 24a/2
 g.+ si 9b/1
gider - *ortadan kaldırmak*
 g.- ür 8a/2, 46a/6
giñ *geniş, ferah*
 g. 52b/11
gir - *1. dıştan içe geçmek,*
girmek
 g.- e 41a/9
 g.- eler 29b/9, 34b/6
 g.- esin 9a/9
 g.- melü 9a/8
 g.- ürse 42a/10
 2. *katılmak, dahil olmak*
 g.- en 41a/11
 g.- miş (s.f.) 38b/9
giri *arka taraf, geri*
 g.+ sine 7b/7
girü *tekrar, yeniden*
 g. 13b/2, 52b/10
git - *bir yere doğru yönelmek,*
gitmek
 g.- di 46b/11
 g.- diler 53a/6
 g.- (d)e 37a/2, 37b/6, 39a/9,
 39b/4, 41a/3
 g.- (d)eler 39b/1, 53a/3
 g.- (d)erse 42b/7
 g.- mesün 34b/2
 g.- se 21b/11
 g.- dügi 38a/6

gizle - *saklamak, gizlemek*
 g.- di 47a/3
 g.- yüp 15b/2
göç - *bir yerden başka bir yere*
gitmek, göçmek
 g.- diler 53a/6
 g.- e 12a/6
 g.- ecek (s.f.) 12a/6
 g.- eler 53a/3
 g.- icek 26b/3
 g.- mede 21b/8
 g.- megi 27b/10
 g.- mek 12a/5
 g.- mekte 23a/2, 26b/1
 g.- mekten 7b/8
gög(üs) *gövdenin boyun ile*
karın arasında kalan kısmı,
göğüs
 g.+ i 30a/5, 30a/10
gökcek *güzel, hoş*
 g. ola 12b/3
gönder *uzun ve kalın sıruk*
 g.+ leri 35a/9
gönder - *yollamak, göndermek*
(krş. göndür-)
 g.- e 34a/2
 g.- icek 25a/4
 g.- ür 52a/4
gönderil - *yollanmak,*
gönderilmek
 g.- e 26b/4, 26b/5
 g.- ür 23b/11, 24b/1, 25a/5
göndür - *göndermek,*
uğurlamak (krş. gönder-)
 g.- mek 26b/8, 28b/8
 g.- meyesin 11a/5
göñ(ü) *gönül*
 g.+ indekin 19a/1
 g.+ lerin 18a/4
 g.+ üni 52b/11
gör - *bir şeyin varlığını göz ile*
algılamak, görmek
 g.- dügi 43b/8
 g.- e 49b/9, 52a/1, 52a/8
 g.- icek 37b/5
 g.- mesünler 44b/1
 g.- meye 6a/1
 g.- se 44a/9

g.- sünler 44a/11
g.- üp 37a/8, 51b/8
g.- ürler 24b/8
g.- ürse 33a/10, 52b/11
g.- miş ola 40b/10
göril - *görülme*
g.- ecek 25a/7
görin - *görünmek (krş. görün-)*
g.- se 4a/6
g.- ür 44b/7, 44b/11
görün - *görünmek (krş. görün-)*
g.- meye 31b/11
g.- mezse 18a/6
g.- ürse 14a/7
göster - *görülmesini sağlamak, göstermek*
g.- dükce 10a/7
g.- dükleri 46b/8
g.- e 28a/9
g.- enüñ 17b/1
g.- meyeler 49b/6
g.- ürse 13b/8
götür - *yanında taşımak, götürmek*
g.- meyeler 37b/2, 39a/4
göz *görme organı*
g. 49a/9, 49b/5
g.+ in 49a/10
gözcü *gözetleyen kimse, gözcü (krş. gözcü)*
g. 28a/7, 40a/7
g.+ ler 19b/7
g.+ lerdür 23b/6
g.+ lerüñ 3a/4
gözcü *gözetleyen kimse, gözcü (krş. gözcü)*
g.+ leri 20a/8
g.+ ñ 20a/6
gözet - *korumak, gözetmek*
g.- (d)iduralar 37b/4
g.- (d)ürler 23b/4
gözedil - *tercih edilmek, gözetilmek*
g.- e 27b/10
gözle - *vaktini beklemek*
g.- yüp 11a/9
gözük - *gözükmek, ortaya çıkmak*

g.- e 29a/7
güç *güç*
g. 21b/7
g.+ ile 6b/2
gün 1. *24 saatlik zaman dilimi*
g.+ de 49b/7
2. *bir işin yapıldığı vakit*
g.+ inde 44a/7, 46b/5
günāh (*Far.*) *Allah'ın emir ve yasaklarına aykırı olarak yapılan iş, günah*
g. 20a/11
g.+ ı 20b/4
g.+ ina 20b/3
gündüz *günün aydınlık bölümü*
g. 49b/5
güneş *ısı ve ışık kaynağı büyük gök cismi*
g. 9b/4
güven - *güvenmek*
g.- meyüp 51a/6

H H H

haber (*Ar.*) *herhangi bir şey hakkında verilen veya edinilen bilgi, haber*
h. 20a/3, 26b/6, 35a/1, 38b/10, 39a/8, 39b/4, 39b/6, 39b/8, 40a/11, 50b/1, 50b/3, 52a/4
h.+ de 20a/4
h.+ e 20a/4, 20a/9
h.+ i (b.h.) 51a/5
h.+ in 28a/6
h.+ üñ 51a/6
habir (*Ar.*) *haberli*
h. olasn 15a/6
hacet (*Ar.*) *ihtiyaç*
h. 24b/1, 25a/2, 31b/11, 52b/9
h.+ ce 13b/9
h.+ de 25a/1
h.+ den 52a/9
h. olmaya 49a/6
h. olmaz 7b/5
h. olursa 40a/8, 52b/6
hak (*Ar.*) *doğru, hakikat*
h.+ dur 19b/6

hâkd (Ar.) düşmanlığını
gizleme

h. idüp 33b/3

hâkq (Ar.) hak

h.+ ından 49b/10

hâk ta'âla (Ar.) yüce Allah

h. 53a/5

hâl (Ar.) durum, hâl

h. 53a/2, 53a/5

h.+ i 43b/4

h.+ in 3a/1, 3a/5, 3a/7, 17b/4,
21b/6, 38b/5, 43a/4, 43a/6,
45a/4

h.+ inden 15a/6

h.+ ine 14b/5, 15a/5

halel (Ar.) bozukluk, eksiklik

h. 33a/10

hâli (Ar.) boş

h. olmaya 6a/5

hâlife (Ar.) lider, komutan

h. 29a/10

halk (Ar.) topluluk, halk

h. 34b/5

h.+ ı 20a/9, 32a/7, 36a/6,

39a/3, 39b/7, 40a/9, 41b/6,

42b/9, 48a/3, 48a/4, 49b/8

h.+ ından 26b/5

h.+ ınuñ 11a/1, 38b/11, 43a/1,

44a/2, 49a/9

h.+ uñ 6b/2, 12b/3, 47a/6

h.+ ı-y-la 48b/2

hâllü hâlli, belirtilen durumda
olan

h. 18a/6

hâmd (Ar.) nimete şükür, hamt

h. olsun 1b/2

hâmlë (Ar.) saldırma, hamle

h. 32b/3, 33a/8

h.+ de 35b/8

h.+ den 31b/8

h.+ nüz 35a/8

h.+ sinden 35b/7

h. ide 32b/1, 33b/7, 35a/8

h. ideler 40b/5, 42a/11

h. idesiz 36b/8

h. idicek 33b/6, 36a/6

h. idüñ 36b/2

h. idüp 42b/1

h. itdi 33a/9

h. itdükde 31b/8

h. itdükden 32a/3

h. itmek 32a/4, 33a/4, 36b/2

h. itmeñ 35b/2

h. itmeye 33b/4

h. itsün 35b/4

h.- i fevt 32b/5

handaq (Ar.) hendek

h. 22a/8, 28b/1, 50a/1

h.+ a 36a/11

h.+ dan 28b/1

h.+ larına 34b/6, 36a/7

hârb (Ar.) savaş, harp

h.+ de 5a/8, 8b/8, 15a/4

âlât-ı h. 12a/4, 25a/10

âlât-ı h.+ den 37b/1, 52b/5

tedbîr-i h.+ den 12a/2

âlât-ı h.+ i 21b/8

hârc (Ar.) harcama, sarf

h. itmek 7b/

hâreket (Ar.) yer değiştirme,

devinim, hareket

h. 13a/3, 13a/4

h.+ in 41a/4

hârem (Ar.) zevce, karı, eş

h.+ ine 12b/4

hâşıl (Ar.) ortaya çıkma,

türeme

h. olunca 50a/7

h. olur 8a/4, 10a/8, 17a/1

h. olursa 50a/8

hâşm (Ar.) hasım, düşman

h.+ ına 32b/2

h.+ ıla 33a/2

hâtır (Ar.) hatır, gönül

şafâ-yı h. 6a/3

tefrîh-i h. 46a/7

hâtta (Ar.) bundan başka

h. 43a/11

hâvâli (Ar.) yöre, civar

h.+ nde 40a/9

hâvaş (Ar.) nitelik, özellik

h.+ ından 4b/9, 17b/6

h.+ ınuñ 45a/6

hâvf (Ar.) korku

h. 3b/4, 12a/8, 27a/5, 27b/2,

41b/11

h. itmemek 16a/3
havşala (Ar.) *anlama, kavrama yetisi, anlayış*
 h. 17b/7
hayl (Ar.) *at, süvari, atlı asker*
 h. 24b/2, 49a/5
 h. 1 24b/9
 h.- 1 azşanihaş 25b/10
 h.- 1 māni'dür 24b/4
 h.- 1 muhtesibedür 25a/5
 h.- 1 muqavvedür 25a/9
 h.- 1 muqavvedür 24b/7
 h.- 1 müntahabedür 24b/11
 h.- 1 rābitadur 25a/8
 h.- 1 revābit 36a/6
 h.- 1 rid'ül-ğalb 35b/9, 36a/8
 h.- 1 şakiriyyedür 25b/1
 h.- 1 şart 36a/6
 h.- 1 şartadur 25b/2
 h.- i muhtesibe 35b/9
 h.- ü'l-muhtesibe 34b/4
 h.- i muqaddime 34b/4
 h.- i münteħa-y-ıla 34b/8
 h.- i münteħibe 35b/3, 35b/10
 h.- i revābiti 35b/11
 h.- ü's-şart 34b/4
hayr (Ar.) *karşılık beklenmeden yapılan her türlü yardım, iyilik, güzellik, hayır*
 h. 45b/2
 h.+ a 46b/11
 h.+ dan 18b/3
 h.+ ile 45b/8
 h. olsun 45b/6
hayrlu *hayırlı*
 h.+ sı 26a/8, 26a/9
hays (Ar.) *bir grup insan*
 h.+ uñ 26a/9
hazer (Ar.) *sakinma,*
 h. 2b/6, 2b/7, 15a/2
 h.+ de olası 15a/9, 15b/2
 h.+ de olup 15b/4
 h. itmegi 15a/2
 h. itmekden 15a/9
helāk (Ar.) *yok olma, ölme*
 h.+ e 33a/5
 h.+ ine 6b/8
 h.+ ler 9a/5

h.+ üñüz 50b/7
 h. olmasından 51a/11
hemim (Far.) *her zaman bu şekilde*
 h. 10b/8, 13b/3, 39a/5, 43b/7
her (Far.) *bütün, hep, her*
 h. 2a/7, 7a/8, 8b/4, 9a/7, 10a/6, 10b/2, 11a/8, 11b/1, 12b/9, 14a/9, 14b/8, 16a/7, 16b/1, 16b/6, 16b/7, 18b/8, 19a/4, 19a/8, 19a/9, 23a/7, 27a/2, 28a/7, 28a/8, 28a/10, 28b/2, 28b/5, 29a/10, 35b/5, 36b/7, 36b/8, 43b/6, 45b/5, 48b/1, 49a/1, 51a/1, 51a/7, 51b/9
her bir *her bir*
 h. 21b/2, 22b/7
her biri *her biri*
 h. 28a/10, 39a/9
 h.+ n 25b/4
 h.+ ne 24b/3, 25b/4, 29a/7
 h.+ ni 45a/9
 h.+ nüñ 11b/3, 43a/6, 43b/4, 46a/10
 h.+ si 14b/6, 22b/9
heybet (Ar.) *korku ve saygı uyandıran görünüş, heybet*
 h.+ i (b.h.) 6b/6
 h.+ inden 44b/10
heybetlü *heybetli*
 h. ola 12b/4
hey'et (Ar.) *şekil, durum*
 şüret-i h.+ i-y-le 43a/11
hezimet (Ar.) *büyük yenilgi, bozgun*
 h. 31b/11
hezl (Ar.) *alay, şaka*
 h. 46a/2, 46a/5
hıfz (Ar.) *koruma*
 h.+ ıla 33a/1
 h. idüp 45b/10
 h.- 1 memleketin 2b/3, 5a/7
hışm (Far.) *kızgınlık, öfke*
 h. 16a/8
hiç (Ar.) *hiç*
 h. 42b/2
hiç bir *hiçbir*

h. 6a/1, 6a/2
 h.+ ine 20a/11
hidāyet (Ar.) *doğru yolu bulma*
 h. itdi 1b/4
hīle (Ar.) *aldatma, hile*
 h. 7b/1, 12a/3, 15b/1, 17a/2,
 21a/8, 49a/2, 52b/2
 h.+ de 19b/9
 h.+ ler 51a/3
 h.+ y-ile 12a/9
 h.+ y-le 47b/10
 h. ide 52b/3
 h. ideler 48a/4
 h. iderse 7a/9
 h. itmek 10b/6, 21a/4
 envā⁴-ı h.+ ler ideler 49b/5
 envā⁴-ı h.+ ler 50a/11
hilm (Ar.) *karakterdeki yumuşaklık, sakinlik*
 h.+ de 16a/9
hişār (Ar.) *küçük kale, hisar*
 h. 11a/1, 48a/3, 48a/4, 48a/6,
 49a/9, 49b/8, 49b/10, 50a/3,
 50a/6, 50a/9, 51a/10, 51b/1,
 51b/6, 51b/7, 52a/5, 52a/10,
 52b/3
 h.+ a 48a/10, 49a/8, 49b/4
 h.+ dan 11a/2
 h.+ ı 50b/1
 h.+ ı (b.h.) 50b/10, 50b/11,
 52b/7
 h.+ lar 47b/11, 53a/3
 h.+ uñ 48b/5, 49a/3, 50a/5
 ehl-i h.+ a 51a/5
hizmet (Ar.) *başkalarına ait işleri yapma, hizmet*
 h. 24a/1
hor (Far.) *değersiz, adi*
 h. 6a/1, 15b/9
horlık *bayağılık, adilik*
 h.+ lar 9a/5
hoş (Far.) *iyi, güzel*
 h. 41b/7, 45b/3
hüb (Far.) *güzel*
 h. olur 45b/1
hüccet (Ar.) *kanıt, delil*
 h. 7b/3
 h.+ ile 7b/5

hücüm (Ar.) *saldırma, atılma, hücum*
 h.+ ile 16a/4
 h. ide 13b/1
 h. idecek 13a/9
 h. iderse 10a/6
 h. itdükce 29b/6
 h. itsün 36a/1
hükemā (Ar.) *hâkimler*
 h. 46a/2
 h.- yı şalâtından 20b/8
hüküm (Ar.) *emir, buyruk, hüküm*
 h.+ indedür 7a/7
hüs(ü)n (Ar.) *güzel*
 h. 8a/4
 h.- i tedbîrin 2b/3, 5a/7
 h.- i tedbîr-ile 12b/9
 h.- i tedbîr ide 14a/6

I

ilğar akın
 1. 13a/2
ır - ayırmak, uzaklaştırmak
 1.- mağa 49a/6
ırağ uzak
 1.+ dan 28b/8
ırıl - yerinden ayrılmak
 1.- maya 33a/6
 1.- urşa 35b/9
ırmağ büyük akarsu, ırmak
 1. 41a/3
 1.+ (ğ)a 28a/2
ışmarla - yönelmek
 1.- dılar 46b/11
ıssı sıcak
 1. 40b/2
ıttılā⁴ (Ar.) *bilme, haberdar olma*
 1. olursa 20b/4
ıztırāb (Ar.) *eziyet, zahmet, ızdırap*
 1. 10a/7
î
i - -i fiili, isimlerle çekim

- oluşturur*
i.- de 12b/9, 13a/2, 14a/5,
14a/7, 49b/2, 50a/1
i.- duğı 42b/11
i.- düği 27b/2
i.- düğün 43a/5, 45a/7
i.- se 6a/3, 12b/9, 13b/4,
14a/5, 31a/6, 31a/7, 49a/2,
51b/2
- ‘ibād** (Ar.) *kullar*
‘i. 2a/6
- ‘ibret** (Ar.) *bir olaydan alınması gereken ders, ibret*
‘i. tutuþ 47b/3
- iç** *herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan yer, dışın karşıtı*
i.+ eriden 41b/1
i.+ erü 48a/8
i.+ erüden 48a/9
i.+ erü ola 30a/5, 30a/11
i.+ inde 8a/9, 28a/8, 28b/10,
29a/9, 29b/1, 50b/1, 50b/5,
52a/3
i.+ inden 28a/4
i.+ iñüzde 50b/8
i.+ lerine 48a/11
- iç - sıvı bir şeyi içmek**
i.- mege 38a/6
i.- mekten 38a/7
- içün** *için (edat)*
i. 4a/2, 7b/8, 21a/4, 23b/8,
23b/10, 24a/2, 24b/10, 31b/3,
31b/10, 32a/4, 32a/5, 33a/4,
33a/5, 33a/7, 33a/8, 34a/2,
44b/3, 44b/4, 46a/7, 47b/11
- idil - yapılmak, edilmek**
i.- ecek (s.f.) 27a/4
i.- meye 33a/3
- idin - kendini bir şeye sahip kılmak, edinmek**
‘âdet i.- e 6b/9
- ‘iffet** (Ar.) *dürüstlük, namus, iffet*
‘i. 12b/3
- ifrāt** (Ar.) *aşırı gitme*
i. itmek 16a/9
- ifsād** (Ar.) *bozma*
i. ider 46a/5
- igen** *çok, pek fazla*
i. 20a/3, 37b/6, 38a/3
- iḥāta** (Ar.) *etrafını sarma, kuşatma*
i. eyleye 41a/10
i. ider 22b/3
i. itsünler 35b/5
- iḥsān** (Ar.) *bağış*
i.+ lar 20b/10
i. ide 7a/1
- iḥtilāf** (Ar.) *anlaşmazlık*
i.+ ın 20a/11
- iḥtimāl** (Ar.) *olasılık,*
i. ola 17a/5
- ihtimām** (Ar.) *özen*
i. ideler 19b/8
- iḥtirāz** (Ar.) *çekinme, sakınma*
i. idüþ 51b/1
- iḥtisāb** (Ar.) *hesaplama*
i. olunur 25a/7
- iḥtiyāc** (Ar.) *gereksinim, ihtiyaç*
i. 31b/9, 31b/10
- iḥtiyāt** (Ar.) *sakınma, tedbir*
i. 38b/7
i.+ da ola 12b/5
i.+ dan 6a/5
i.+ ı (b.h.) 38b/2
i.+ ları 3b/6, 26b/2, 27b/8
i. iderse 22a/1
i. itmek 35b/6
i. itmekden 22a/2
- iḥdām** (Ar.) *sürekli çalışma, gayret etme*
i. 8b/3
i. itmek 7b/4
i. itmeye 52a/11
- iken** *iken (bağlaç)*
i. 50b/11
- iki** *iki sayısı*
i. 6b/9, 7a/2, 22b/7, 29a/7,
29b/8, 33b/9, 40b/9
i.+ si 32b/7, 39a/8
i.+ y-ise 31a/4
- ikinci** *ikinci*
i. 2b/4, 11b/6

iklim (Ar.) yer, bölge

i.+ inde 23a/8

i'lām (Ar.) bildirme

i. ider 50b/6

ilçi elçi

i.+ ye 21a/9

ilçileş - karşılıklı elçi
göndermek

i.- e 13a/9

i.- ecek (s.f.) 13a/9

ile ile (bağlama edatı)

i. 17a/2, 42a/6,

50a/11, 51a/3, 52b/2

ilerü öne, ileri

i. 13a/5, 35b/4, 37a/6, 48b/1,
48b/2

ilhāh (Ar.) ısrar etme

i. ide 13b/6

i. idecek 13b/6

illa (Ar.) yalnız, ancak

i. 22a/2, 32b/2, 33a/3, 33a/5,

33b/4, 34a/3, 34a/4, 37a/4,

41b/7, 42b/3, 52a/11

'illet (Ar.) hastalık, maraz

'i. 40a/3

'ilm (Ar.) bilgi, ilim

'i.+ i 33b/1

şāhib-i 'i. 37a/6

imdi şimdi

i. 7a/8, 9a/7

in - yüksekte veya yukarıdan
aşağı gelmek, inmek

i.- üp 10a/4, 35a/8

inan - inanmak

i.- mamağı 2b/8, 15a/3

'ināyet (Ar.) yardım

'i.+ inden 53a/8

incid- incitmek

i.- meyeler 40a/10

intikām (Ar.) öç

i. 47a/4

i.+ ı (b.h.) 5b/8

irkek erkek

i. 40b/6

işlāh (Ar.) düzeltme

i. itmek 6b/7, 20b/6

iste - talep etmek, istemek

i.- rlerse 38a/7

i.- rse 10b/4

i.- rsin 21a/5

istignā (Ar.) çekinme

i. 50a/7

isti'māl (Ar.) kullanma,
kullanış

i. ide 52a/8

i. ideler 48a/2

i. itmege 49a/1

i. olına 43b/5

isti'mālat (Ar.) kullanışlar

i. ide 8b/5, 49b/9, 52a/6

i. idüp 6b/7, 37b/9

i. itmeg-ile 51a/4

i. itmek 50a/10

ehl-i i. olına 48a/11

iş uğraş, iş

i. 11b/4, 16b/9, 17a/1, 37b/7,

43a/7, 43b/2, 44a/8, 46b/10

i.+ de 16b/1, 16b/3, 16b/6,
16b/7

i.+ e 11b/2, 11b/5, 16a/7

i.+ i (b.h.) 4a/5, 43b/6, 46b/5

i. işlediler 35a/1

i.+ leri 36b/11

i.+ üñ 11b/1, 16a/8

işbu işte bu

i. 12b/8

işidil - duyulmak, işitilmek

i.- irse 19a/9

işit - duymak, işitmek

i. 19b/4

i.- (d)icek 8b/2

işle - yapmak

i. 19b/4

iş i.- diler 35a/1

i.- mege 49a/2

i.- mez 46b/5

i.- r 16b/4, 43b/7

işlen - yapılmak

i.- icked (s.f.) 36b/11

i.- ür 33b/9

it - I. etmek, yapmak, kılmak

i.- di 22a/9

i.- (d)e 7a/9, 22a/2

i.- (d)ebile 29a/8

i.- (d)ecek (s.f.) 31a/9

i.- (d)eler 42b/5

- i.- (d)en 40b/9
i.- (d)ene 32b/3
i.- (d)enlerüñ 41a/4
i.- (d)erdük 20b/10
i.- (d)esiz 36b/10
i.- (d)evüz 49b/1
i.- (d)ici 33a/8
i.- (d)icileri 3a/3, 19a/7
i.- me 19b/1
i.- mege 23b/6, 41a/1
i.- megi 40b/8
i.- mek 15b/6, 27a/3,
i.- mekde 12a/4
i.- melü 12b/9
i.- meye 7a/6, 10b/1, 20b/8
i.- miş 12a/1
i.- sün 34b/9
i.- (d)üp 22b/10
2. isimlerle birleşik fiiller
oluşturur
cehd i. 21a/2
ray i. 19b/4
bünyād i.- (d)e 52b/10
cehd i.- (d)e 9b/4, 9b/7, 9b/8,
33b/6, 41a/2
ceng i.- (d)e 13a/8, 41b/2
def' i.- (d)e 7a/6
eyü i.- (d)e 8a/7
hamle i.- (d)e 32b/1, 33b/7,
35a/8
hile i.- (d)e 52b/3
hücüm i.- (d)e 13b/1
hüsni tedbîr i.- (d)e 14a/6
ih̄sān i.- (d)e 7a/1
ilhāh i.- (d)e 13b/7
isti'māl i.- (d)e 52a/9
isti'mālat i.- (d)e 8b/5, 49b/9,
52a/6
kabül i.- (d)e 17b/2
karār i.- (d)e 37a/7
men' i.- (d)e 13b/9
muhkem i.- (d)e 8a/6
muşāhabet i.- (d)e 46a/10
şarf i.- (d)e 32b/4
taḥfif i.- (d)e 22a/3
ta'yîn i.- (d)e 28a/8
tecessüs i.- (d)e 52a/3
tecribe i.- (d)e 43a/8
- tedārük i.- (d)e 10a/2, 52a/5
teemmül i.- (d)e 14a/3, 14a/4
tergîb i.- (d)e 52a/7
terk i.- (d)e 5b/8
tertîb i.- (d)e 45a/4
uğraş i.- (d)e 22a/6
'uḳûbet i.- (d)e 20a/2
yardım i.- (d)e 14b/5
ilhāh i.- (d)ecek 13b/6
baḥş i.- (d)eler 42a/2
busı i.- (d)eler 42a/8
cehd i.- (d)eler 41b/8
ceng i.- (d)eler 10a/5
cezm i.- (d)eler 37a/9
def' i.- (d)eler 38a/1
envā'-ı hîleler i.- (d)eler
49b/6
esbābı i.- (d)eler 48a/1
farḳ i.- (d)eler 14b/3
hamle i.- (d)eler 40b/5, 42b/1
hile i.- (d)eler 48a/4
ihtimām i.- (d)eler 19b/8
isti'māl i.- (d)eler 48a/2
iṭā'at i.- (d)eler 49b/3
muḥāşara i.- (d)eler 48a/8
müretteb i.- (d)eler 21b/9
tedārük i.- (d)eler 52a/1
tekbîr i.- (d)eler 42b/8
vaz' i.- (d)eler 41b/5
yürüyüş i.- (d)eler 48a/3
tanışık i.- (d)elüm 52b/8
ceng i.- (d)en 31a/1, 31a/4,
31a/5
şabr i.- (d)enlerüñdür 8b/9
taḳşîr i.- (d)enlerüñdür 16b/8
taḳşîr i.- (d)enüñ 49b/10
cemî' i.- (d)er 25a/8
ceng i.- (d)er 44a/3, 44a/10,
44b/1, 44b/8, 44b/9
ifsād i.- (d)er 46a/5
ihāta i.- (d)er 22b/3
i'lām i.- (d)er 50b/6
muhkem i.- (d)er 30a/6,
30b/1
şavaş i.- (d)er 44b/2, 44b/3
tecāvüz i.- (d)er 46b/10
tekbîr i.- (d)er 46b/4
uğraş i.- (d)er 44b/4, 46b/4

yād i.- (d)er 45b/8
 kafadārlik i.- erler 24b/5
 rivāyet i.- (d)erler 21b/10
 hīle i.- (d)erse 7a/9
 hücūm i.- (d)erse 10a/6
 ihtiyāt i.- (d)erse 22a/1
 kaşd i.- (d)erse 10b/2, 29a/8
 taḥammül i.- (d)erse 36b/9
 taleb i.- (d)erse 10b/3
 ‘amel i.- (d)esin 2a/5
 cehd i.- (d)esin 9a/8, 20a/5
 izhār i.- (d)esin 21a/6
 men‘ i.- (d)esin 21a/1
 meşveret i.- (d)esin 18a/5
 mukteda i.- (d)esin 2a/3
 teemmül i.- (d)esin 20a/4
 ḥamle i.- (d)esiz 36b/8
 muḥkem i.- (d)esiz 36b/7
 tedbīr i.- (d)ebile 37b/7
 ḥamle i.- (d)icek 33b/6
 ḥamle i.- (d)üñ 36b/2
 ‘ahd i.- (d)üp 17b/2
 cehd i.- (d)üp 48a/4
 cevelān i.- (d)üp 13b/2
 fikr i.- (d)üp 16a/1, 18b/9
 ḡaḡab i.- (d)üp 33b/2
 ḡaḡd i.- (d)üp 33b/3
 ḥamle i.- (d)üp 42b/2
 ḥıfz i.- (d)üp 45b/11
 ihtirāz i.- (d)üp 51b/1
 isti‘mālat i.- (d)üp 6b/7, 37b/9
 izhār i.- (d)üp 7b/3
 i‘tibār i.- (d)üp 31a/2
 kaşd i.- (d)üp 50b/9
 men‘ i.- (d)üp 42b/7
 muḡāşara i.- (d)üp 47b/9
 müheyye i.- (d)üp 49b/2
 naşihat i.- (d)üp 9a/2
 şaf şaf i.- (d)üp 8a/8
 setr i.- (d)üp 20b/5
 ta‘cīl i.- (d)üp 7b/6
 terk i.- (d)üp 38b/3, 48a/2
 tevekkül i.- (d)üp 16b/3
 va‘deler i.- (d)üp 50b/3
 hücūm i.- (d)ecek (s.f.) 13a/9
 meşveret i.- (d)ecek (s.f.) 18a/1

‘atā i.- di 1b/5
 fikr i.- di 47a/5
 ḥamle i.- di 33a/9
 hidāyet i.- di 1b/4
 mesāvī i.- di 47a/5
 i‘timād i.- dügi 18b/6
 men‘ i.- dügi 5b/9
 zikr i.- dügüm 12b/8
 hücūm i.- dükke 29b/6
 izhār i.- dükke 50a/3
 ḥamle i.- dükde 31b/8
 ḥamle i.- dükden 32a/3
 muḡkem i.- dükden 33a/11
 beyān i.- düm 2a/9
 tertīb i.- düm 2a/7
 ḥamle i.- (d)icek 36a/6
 kaşd i.- meden (z.f.) 6b/8
 yardım i.- medi 47a/2
 i‘timād i.- medügi 18b/8
 telhīr i.- medüğine 17a/4
 ferāḡat i.- mege 52b/6
 isti‘māl i.- mege 49a/1
 meşveret i.- mege 18a/3
 muḡābele i.- mege 11a/5
 uğraş i.- mege 52a/11
 def‘ i.- megi 51b/7
 ḡazer i.- megi 15a/2
 ta‘bya i.- megiçün 52b/5
 isti‘mālat i.- megile 51a/4
 izhār i.- meg-ile 39b/10, 28b/6
 ‘afv i.- mek 46b/1
 ‘amel i.- mek 3b/4, 4a/7, 4a/8, 4b/4
 cehd i.- mek 29b/3
 def‘ i.- mek 16a/6, 41b/10, 52b/2
 fetḡ i.- mek 5a/4, 10b/6
 fikr i.- mek 31a/2
 ḥamle i.- mek 32a/4, 33a/4, 36b/2
 ḡarc i.- mek 7b/2
 hīle i.- mek 10b/6, 21a/4
 ihtiyāt i.- mek 35b/6
 iḡdām i.- mek 7b/4
 işlāḡ i.- mek 6b/7, 20b/6
 isti‘mālat i.- mek 50a/10
 izhār i.- mek 20b/6, 20b/7,

21a/5
i'tibār i.- mek 31a/3
ma'lūm i.- mek 49a/3
men' i.- mek 13b/8
muḥkem i.- mek 16b/2
muṭī' i.- mek 17a/7
rıfķ i.- mek 17a/1
taqvıyet i.- mek 30a/9
tedbīr i.- mek 4a/1
tevekkül i.- mek 16b/5
tevfıķ i.- mek 20b/1
'uķūbet i.- mek 5a/2, 46b/2,
47b/2
yaraķ i.- mek 16a/7
ḥazer i.- mekden 15a/9
iḥtiyāt i.- mekden 22a/3
eksük i.- memek 51a/5
ḥavf i.- memek 16a/3
ifrāt i.- memek 16a/9
mu'aķabe i.- memek 20b/5
taķşīr i.- memek 16b/3
uġraş i.- memek 17a/3
ḥamle i.- meñ 35b/2
taḥammül i.- meñ 35b/2
'amel i.- meye 5b/3
fāş i.- meye 6a/6
fevt i.- meye 7a/4, 11a/9
ḥamle i.- meye 33b/4
ḥamlei fevt i.- meye 32b/6
iķdām i.- meye 52a/11
i'timād i.- meye 6a/4
kaşd i.- meye 12b/4
men' i.- meye 38a/7
redd i.- meye 38a/6
taķşīr i.- meye 7a/4, 19a/3
talan i.- meye 37b/11
tecāvüz i.- meye 32b/9, 39b/4
telef i.- meye 52a/10
'ār i.- meyeler 7b/8
ceng i.- meyeler 14b/7
cürm i.- meyeler 47b/3
ṭama' i.- meyeler 6b/6
'ār i.- meyesin 15a/9
eksük i.- meyesin 15a/7
i'timād i.- meyesin 20a/4
ceng i.- meyüp 52b/3
ṭama' i.- meyüp 41b/8
teḥīr i.- meyüp 16a/5

def' i.- mezse 34a/1
müsellem i.- mişlerdür
24b/10
teslīm i.- seler 50b/10
ceng i.- sün 31a/5
fevt i.- sün 33a/10
ḥamle i.- sün 35b/4
hücüm i.- sün 36a/1
teslīm i.- sün 51a/1
iḥāta i.- sünler 35b/6
muķābele i.- sünler 29b/7
yardım i.- sünler 35b/10
iḥā'at (Ar.) *buyruġu yerine
getirme, itaat*
i. 17b/1
i.+ in 17b/1
i. ideler 49b/3
itdür - *yaptırmak, ettirmek*
i.- e 13a/4, 25b/5
i.- ecek (s.f.) 13a/4
tecessüs i.- mek 28b/10
i'tibār (Ar.) *güvenme, değer
verme*
i. idüp 31a/2
i. itmek 31a/3
i'timād (Ar.) *içten onaylayarak
baġlanma, inanma*
i. itdüġi 18b/6
i. itmedüġi 18b/8
i. itmeye 6a/4
i. itmeyesin 20a/5
ittifaķ (Ar.) *görüş birliġi*
i. 30b/2
i.+ ı 30a/7
iy *ey (seslenme edati)*
i. 19a/5, 38a/11, 53a/3
iżhār (Ar.) *ortaya koyma,
gösterme*
i.+ ından 7b/9
i. idesin 21a/6
i. idüp 7b/3
i. itdükce 50a/3
i. itmegile 39b/10
i. itmek 20b/6, 20b/7, 21a/4
i.- ı tehevürden 8a/1
iżn (Ar.) *izn*
i. olmadın 46b/3
i.- i pādīşah-ile 34a/3

‘izzet (Ar.) şeref, şan

‘i. 9a/3

‘i.+ i (b.h.) 8a/2

K K

kaba kuşluk *Güneşin doğuşu ile öğle arasındaki zaman aralığı*

ķ. 40b/1

ķābil (Ar.) mümkün

ķ. 51b/2, 51b/3

ķ. olmaya 51b/4

ķabūl (Ar.) uygun bulma

ķ. ide 17b/2

ķaç *bir şeyin sayısını öğrenmek için kullanılan soru kelimesi*

ķ.+ dur 48b/11

ķaç - *bulunduğu yerden hızla uzaklaşmak*

ķ.- arken 38a/6

ķ.- arlar 10a/9

ķ.- arsa 16a/1

ķ.- dı 47a/4

ķ.- mağa 38a/8

ķ.- maķ 8b/9

ķ.- mayuþ 13b/4

ķ.- uþ 7b/9

ķaçgöç *terkedilebilecek yer*

ķ. 7b/7

ķaçın - *sakınmak, uzak durmak*

ķ.- a 19a/9

ķadar (Ar.) miktarında, derecesinde, kadar

ķ. 6a/1, 6a/3, 10a/6, 13b/3,

13b/9, 19b/5, 47b/6, 52b/11

ķ.+ ından 15b/5

ķādir (Ar.) kudret sahibi, güçlü

ķ.+ dür 11b/4

ķ. ola 12b/1

ķ. olalar 14b/9

ķadr (Ar.) değer, kıymet

ķ.+ ince 46a/10

ķ.- i hācetden 52a/9

ķafadārlik *kafadar olma durumu*

ķ. iderler 24b/5

ķahr (Ar.) üzüntü, sıkıntı

ķ. 8a/2

ķ. ola 8a/2

ķāim (Ar.) ayakta durma

ķ. olası 36b/6

ķakı - *öfkelenmek*

ķ.- y-ıcaķ 44b/2

ķal - *1. durumunu korumak*

ķ.- a 32b/8

ķ.- dı 18b/7

ķ.- ıcaķ 21b/7

ķ.- ınca 39b/3

ķ.- maz 8a/3

2. *arda kalmak, geride kalmak*

ķ.- an 42b/1

ķ.- anın 45a/2

3. *gücü yetmemek*

‘āciz ķ.- ursa 36a/9

ķal’a (Ar.) korunma amacıyla yapılan kalın duvarlı, burçlu, mazgallı yapı, kale

ķ. 14a/2, 48b/1, 50b/4

ķ.+ lar 5a/4, 5a/5, 10b/5, 47b/5, 47b/7

ķ.+ laruñ 10b/7

ķ.+ ñı 11a/4

ķ.+ nuñ 50b/5

re’is-i ķ. 52a/1

ķalb (Ar.) 1. *can alıcı nokta, ortadaki en önemli yer,*

ordunun merkezi, orta cephe

ķ. 22b/10, 27a/8, 27b/5, 29a/9,

29b/1, 30b/8, 30b/10, 31a/2,

31a/10, 32a/1, 34a/7, 34a/8,

42a/4

ķ.+ e 30a/11, 30b/3, 32a/10

ķ.+ i 29a/4

ķ.+ i (b.h.) 30a/6

ķ.+ ine 32a/9

ķ.+ leri 37a/9

ķ.+ üñ 24a/7, 29b/7

rida’-ı ķ. 31a/11, 31b/1

şāhib-i ķ. 37b/5

ķuvvet-i ķ. 10a/7, 12a/7,

13a/2

2. *niyet*

ķ.+ ini 47a/6

ķaldur - *yükseltmek*

ķ.- alar 42b/10

kalқан *eskiden savunma, korunma aracı, kalkan*

қ. 35a/9, 39a/3

kāmīl (Ar.) *tam, eksiksiz*

k. ola 11b/9, 12a/2

k. olur 45a/2, 45a/10

қанат *savaş düzenindeki ordunun sağ ve sol yanları*

қ. 22b/8

қ.+ ları 30a/6, 30a/10, 30b/1

қанда *nerede*

қ. 18b/7, 42b/11

қанқı *hangi*

қ. 27b/2, 48b/6, 48b/7, 48b/11

қ.+ sı 14a/4, 14a/7, 52a/8

қ.+ sın 12b/9

қапу *капі*

қ.+ sı 4b/11

қ.+ sın 52a/10

қ.+ сında 42a/3

kār (Far.) *kazanç, kâr*

k. 8b/9

қараңу *karanlık*

қ. 41a/2

қарār (Ar.) *durma*

қ. ide 37a/7

қаравул *gece bekçisi, nöbetçi*

қ. 26b/5, 28a/6, 38b/5, 38b/8, 38b/11, 39a/3, 39a/7, 39a/11, 39b/3, 39b/7, 50a/2

қ.+ а 38b/5

қ.+ дан 38b/9

қ.+ dur 23a/8

қ.+ lar 26b/3, 27b/3, 28b/2

қ.+ lara 4a/9

қарсаş - *karma karışık olmak*

қ.- а 41b/1

қарış - *biribirine katılmak*

қ.- maya 7a/8, 10a/3

қарīb (Ar.) *yakın*

қ. olanıñ 19b/2

қ. oldıǵı 53a/4

қаşд (Ar.) *niyet, kasıt*

қ. iderse 10b/2, 29a/8

қ. idüp 50b/9

қ. itmeden (z.f.) 6b/8

қ. itmeye 12b/4

қ. оlinmaya 36a/4

қат *huzur, ön, makam*

қ.+ ında 6b/5, 19a/4, 29b/11, 30a/1, 45b/7

қатдур - *kurutmak, gevretmek*

қ.- ur 38a/8

қатı *çok, fazla*

қ. 6b/4, 7b/5, 10a/4, 16a/2, 26a/3, 30b/1, 32b/8, 32b/9, 48a/10

қат'ı (Ar.) *kesin*

қ. 52b/1

қавı (Ar.) *kuvvetli, güçlü*

қ. 21a/7

қ. olanlarıñdur 16b/6

қ. olup 37a/9

қаз - *toprağı eşmek, kazmak*

қ. 28b/1

қ.- а 50a/1

қаздур - *toprağı eştirmek*

қ.- ді 22a/8

кедүк *кепенек, yağмurluk*

қ. 46b/6

kelimāt (Ar.) *kelimeler, sözler*

қ.- ı заферle 32a/8

kemāl (Ar.) *yetkinlik*

қ.- i cem'iyyeti 32b/10

kemīn (Ar.) *pusuda bekleyen asker*

қ.+ дүр 24a/10

kenar (Ar.) *kıyı, kenar*

қ.+ ından 41a/3

қ.+ larına 35a/10

kendü *kendi, kendisi*

қ. 4b/8, 8a/5, 8b/8, 9b/6, 10b/1, 14b/6, 29b/3, 31a/1, 32b/8, 38b/1, 39b/2, 45a/6, 47a/6, 47a/8, 47a/9

қ.+ den 8a/8

қ.+ ñ 21b/1

қ.+ ñe 19b/3

қ.+ нүñ 32b/6

қ.+ sinde 40a/2

қ.+ sini 12a/9

қ.+ ye 6b/9, 11b/9, 14a/2, 45a/8, 46b/7, 51a/7

қ.+ lere 51a/10

қ.+ lerüñ 37b/3, 47a/10

kerrār (Ar.) *harpte ricattan sonra tekrar tekrar hücum eden*

g. 43b/9

kerre (Ar.) *defa, kere*

k. 49b/7

kes - 1. *arasını açmak, ayırmak*

k.- esin 11a/2

k.- mek 10b/9

2. *bitirmek*

k.- mek 53a/8

kesil - *bitirilmek, ödenmemek*

k.- ür 25a/3

kııl - *İsimden sonra "etmek, eylemek" anlamında birleşik fiil yapar.*

muttālī' k.- mayasın 21a/11

kıılıc *eskiden bir savaş aleti, kılıç*

ķ.+ a 7b/5, 36b/5

ķ.+ ını 43a/11

kıılmılda - *hareket etmek*

ķ.- masunlar 29b/6

kıındır - *kandırmak (krş. kıındır-)*

ķ.- a 13a/1

ķ.- mağ-ıla 32a/8

kıındur - *kandırmak,*

inandırmak (krş. kıındır-)

ķ.- a 49b/9

kıır - *öldürmek*

ķ.- mağda 14a/3

ķ.- mayalar 41b/6

kıırķ *kırk sayısı*

ķ. 26a/7

ķ.+ dan 26a/3, 26a/4

kııs(ı)m (Ar.) *kısım, parça*

ķ. 22b/10

ķ.+ dan 22b/6

ķ.+ dur 22b/1

ķ.+ ına 22b/3, 22b/5

ķ.+ uñ 22b/7, 22b/9

kıismet (Ar.) *nasip, kader*

ķ.+ in 31a/9

kıış *sonbahardan sonraki mevsim*

ķ.+ ı 40b/2

kıyās (Ar.) *karşılaştırma*

ķ. eyle 45a/2

ķi (Far.) *ķi (bağlama edatı)*

k. 1b/3, 2a/2, 2a/4, 5a/2, 5a/9,

5b/6, 5b/7, 6a/4, 6a/7, 6a/9,

6b/1, 6b/3, 6b/5, 6b/8, 6b/9,

7a/1, 7a/2, 7a/3, 7a/5, 7a/6,

7a/7, 7a/8, 7a/9, 7b/4, 7b/6,

7b/7, 7b/9, 8a/1, 8a/2, 8a/5,

8b/4, 8b/5, 8b/8, 9a/1, 9a/3,

9a/7, 9a/8, 9a/9, 9b/2, 9b/4,

9b/5, 9b/7, 9b/8, 9b/9, 10a/2,

10a/8, 10a/9, 10b/7, 11a/1,

11a/6, 11a/8, 11b/1, 11b/2,

11b/8, 12b/2, 12b/7, 13a/1,

14a/8, 14b/1, 15a/4, 15b/1,

15b/7, 15b/8, 16a/4, 16a/6,

16a/8, 16b/9, 17a/2, 17a/5,

17a/6, 17a/9, 17b/1, 17b/4,

18a/3, 18a/7, 18a/9, 18b/3,

18b/5, 18b/7, 18b/8, 19a/1,

19a/2, 19a/5, 19a/8, 19b/5,

19b/7, 19b/8, 19b/9, 20a/3,

20a/5, 20a/8, 20b/1, 20b/2,

20b/7, 20b/9, 20b/11, 21a/2,

21a/3, 21a/5, 21a/7, 21a/8,

21a/9, 21a/11, 21b/2, 21b/7,

21b/10, 22a/2, 22a/4, 22a/5,

22b/1, 22b/2, 22b/3, 22b/5,

22b/8, 23a/1, 23a/6, 23a/10,

23a/11, 23b/3, 23b/5, 23b/8,

23b/10, 24a/2, 24a/4, 24a/5,

24a/6, 24a/7, 24a/8, 24a/10,

24a/11, 24b/3, 24b/6, 24b/7,

24b/9, 25a/1, 25a/4, 25a/6,

25a/8, 25a/9, 25b/2, 26a/3,

26a/7, 26a/8, 26b/2, 26b/9,

26b/10, 27b/8, 27b/11, 28a/1,

28a/2, 28a/3, 28a/8, 28a/9,

28b/6, 29a/1, 29a/3, 29a/6,

29a/7, 29b/3, 29b/7, 29b/9,

29b/10, 30a/3, 30a/5, 30a/10,

30b/2, 30b/4, 30b/6, 30b/8,

30b/9, 31b/5, 31b/7, 31b/10,

32a/5, 32a/7, 32a/9, 32b/1,

32b/2, 32b/4, 32b/5, 32b/6,

32b/8, 32b/9, 32b/11, 33a/2,

33a/3, 33a/4, 33a/6, 33a/7,

33a/8, 33b/3, 33b/6, 33b/8,

33b/9, 34a/1, 34a/4, 34a/5,
34b/5, 35b/7, 36a/3, 36b/5,
37a/2, 37a/4, 37a/5, 37a/7,
37a/11, 37b/3, 37b/4, 37b/7,
37b/10, 38a/4, 38a/7, 38a/9,
38b/5, 38b/11, 39a/3, 39a/6,
39a/7, 39a/8, 39a/10, 39a/11,
39b/6, 39b/8, 40a/1, 40a/5,
40a/6, 40a/7, 40a/9, 40a/10,
40b/4, 40b/6, 40b/8, 40b/10,
40b/11, 41a/2, 41a/3, 41a/5,
41a/8, 41b/1, 41b/6, 41b/8,
42a/1, 42b/5, 42b/9, 42b/10,
43a/1, 43a/5, 43a/9, 43b/4,
44a/8, 44b/5, 44b/6, 44b/7,
44b/8, 44b/9, 44b/10, 45a/3,
45a/8, 45a/9, 46a/4, 46a/8,
46b/1, 46b/3, 47b/2, 47b/8,
48a/4, 48a/7, 48a/8, 48a/10,
48b/1, 48b/5, 48b/6, 49a/5,
49a/7, 49a/8, 49b/3, 49b/4,
49b/7, 49b/11, 50a/2, 50a/4,
50a/11, 50b/4, 50b/5, 50b/7,
51a/8, 51b/4, 51b/11, 52a/2,
52a/3, 52a/11, 52b/1, 53a/1,
53a/4, 53a/5

kim I. kim (soru zamiri)

k. 25a/11
k.+ den 19a/8, 19a/9

kim II. ki (bağlama edatı)

k. 5b/1, 5b/5, 40a/4, 51b/7

kimesne kimse, kişi (krş.

kimse)

k. 20a/7, 21a/3, 37b/10, 44a/4,
44a/5, 44a/6, 44a/8, 44a/9,
44a/11, 44b/1, 44b/2, 44b/3,
44b/7, 44b/8, 44b/11, 45a/1,
45a/10, 45a/11, 45b/4, 45b/7,
45b/8, 45b/11, 46a/1
k.+ den 15a/2
k.+ i 21a/10, 45b/8
k.+ nüñ 45b/1
k.+ ler 17b/9, 18a/1
k.+ lerden 2b/7
k.+ ler-ile 18a/6
k.+ y-ile 18b/1

kimse kimse, kişi (krş.

kimesne)

k. 45a/1, 45b/2, 45b/9

k.+ i 29a/10

kin (Far.) gizli düşmanlık,

garez

k. 16a/9

kişi kimse, kişi

k. 19b/5, 21b/4, 26b/8,
26b/10, 28a/8, 30b/10, 31a/1,
38b/6, 38b/10, 43a/10, 48b/1,
50b/5, 51a/7

k.+ den 39a/7

k.+ nüñ 19a/1

k.+ ye 2b/8, 15a/3, 26a/7,
28a/8, 28a/10

k.+ yi 19b/3

k.+ ler 38b/9, 48b/4

k.+ lerden 18b/6, 18b/8

k.+ lere 40b/11

k.+ leri 35a/3

k.+ lerüñ 45a/3

k.+ y-ile 44a/1

kişne - (at için) ses çıkarmak,

kişnemek

k.- mek 40a/4

kitab (Ar.) kitap

k. 2a/1

k.+ ı 2a/6

k.+ ında 1b/2

ko - bir yere bir şey bırakmak,

koymak

ķ.- dılar 46b/10

ķ.- maķ 26b/10, 28b/3

ķ.- maludur 48b/8

ķ.- mayalar 5b/5, 48b/2

ķ.- mayuğ 2a/6

ķ.- maz 38a/9, 44a/2

ķ.- rlar 46b/7

ķ.- sun 29a/10, 31a/5

ķ.- ya 25b/4, 28a/7, 37b/10,
45a/10, 50a/2

ķ.- yalar 9b/1, 29b/11, 30a/1

ķ.- yuğ 16b/1, 48a/5

ķ.- sunlar 36a/10

kol askerî birliklerin bir

yöndeki sıralı düzeni

ķ. 27b/1, 29b/8, 29b/10,

29b/11, 34a/7, 34a/8, 35a/5,

42a/5

k.+ a 34a/10
 k.+ dan 34a/5
 k.+ ina 28a/9
 k.+ uñ 27a/8, 27a/10, 34a/6
kolay *zor olmayan*
 k.+ ina 14b/7
kollu *askerî birlikteki yeri*
 k. 28a/9
kon - *bir süre için bir yere yerleşmek*
 k.- a 12a/6
 k.- acak (s.f.) 12a/5, 27b/9
 k.- dı 26b/6
 k.- duğı 3b/6, 27b/7
 k.- mca 28a/5
 k.- mada 21b/8
 k.- mağı 27b/10
 k.- mak 12a/5, 49a/4
 k.- makda 23a/2, 26b/1
 k.- maya 26b/7
konak *geçici olarak kalınacak, barınılacak yer*
 k.+ (ğ) a 28a/4, 37a/11
kondur - *kondurmak*
 k. 28b/3
 k.- a 28a/9
konul - *birakılmak, konulmak*
(krş. konul-)
 k.- a 29b/8, 48a/10
 k.+ ur 24a/10
konul - *birakılmak, konulmak*
(krş. konul-)
 k.- duğı 49a/8
kopar - *(toz) kaldırmak*
 k.- a 35b/2
korq - *korkmak*
 k.- ar 44b/5, 44b/6
 k.- arsañ 28a/11
 k.- up 5a/9
korqaq *korkan kimse, korkak*
 k.+ lar 35b/8
korqı *bir tehlike karşısında duyulan ruhi sarsıntı, kaygı, korku* *(krş. korqı)*
 k. 32b/11, 49b/3, 51a/3
korqu *bir tehlike karşısında duyulan ruhi sarsıntı, kaygı, korku* *(krş. korqı)*

k. 14b/2, 27a/4, 27a/11, 32a/9, 48a/11
korqul - *korkulmak*
 k.- sa 4b/4, 41b/10
korqulik *korkulu*
 k. 21b/11
korqut - *korkutmak*
 k.- dı 47a/10
 k.- (d)ur 44b/5
 k.- maya 6b/4
kov - *bir yerden uzaklaştırmak, kovmak*
 k.- a 13b/5, 13b/9
 k.- alar 37a/10
 k.- an 37b/6
 k.- arken 38a/5
 k.- makda 13b/6
 k.- makdan 13b/7, 13b/8
 k.- uñ 37a/1
koy - *bir yere bırakmak, koymak*
 k.- sunlar 36a/7
koyil - *konulmak, bırakılmak*
 k.- a 13a/7
 k.- acak (s.f.) 13a/7
köp *çok*
 k. 6b/6
köpri *iki yaka arasında bağlantı kuran yapı, köprü*
 k.+ leri 26b/9
kul *köle, kul*
 k.+ a 18a/8, 32a/4
 k.+ ları 24a/1
 k.+ larından 19a/2
kulavuz *rehber, kılavuz*
 k.+ dur 23a/9
kulavuzla - *rehberlik etmek*
 k.- ya 5b/6
kumlu *kum olan yer, kumlu*
 k. 9b/3
kurtar - *kurtarmak*
 k.- mağa 12b/1
 k.- ur 44a/9
kuşak *bele bağlanan nesne, kuşak*
 k.+ (ğ) ını 43b/1
kuvvet *(Ar.) güç, kuvvet*
 k. 30b/3

ķ.+ i 24b/7
ķ.- i ķalb 10a/7, 12a/7, 13a/1
şāhib-i ķ. 26b/8

ķūķūķ *būyūķ olmayan*

k. 18a/8, 19a/2

ķūķ *ince ve sık tūylū hayvan postu*

k. 30a/1

ķ.+ ler 29b/11

L

laġım (Yun.) *ķuşatma birlikleri tarafından sahra veya tahkimli dūşman tesislerini patlayıcı ile uķurmak iķin yer altından aķılan geķit.*

l. 48b/10

lahza (Ar.) *kısa zaman, an*

l. 49b/6

laķife (Ar.) *şaka, latife*

l. 46a/3

l.+ ye 6b/5

lāyık (Ar.) *yaraşır, uygun*

l. 18a/6, 32b/3, 45a/8

l. olduġı 45a/9

lāzım (Ar.) *gerekli*

l. olur 43b/11

leşker (Ar.) *asker, ordu*

l. 3b/5, 6a/7, 7a/7, 7b/8, 8a/9,

8b/4, 10a/3, 21b/8, 21b/10,

23b/5, 24b/3, 26a/2, 27b/4,

27b/7, 28a/4, 28a/5, 28b/10,

29a/7, 30a/8, 30b/3, 32a/7,

33b/4, 33b/9, 33b/10, 34a/1,

34a/2, 34a/6, 34b/7, 35a/6,

36a/5, 36b/11, 37a/6, 37a/7,

38a/11, 40b/1, 41a/9, 42a/6,

42a/11, 42b/1, 42b/6, 42b/9,

42b/10, 43a/1, 44a/2

l.+ de 4a/1, 22a/11, 35a/2,

43a/1

l.+ den 26b/7, 33a/7, 37b/6,

42a/5

l.+ dūr 25a/6

l.+ e 14a/7, 25b/7, 34b/8,

39b/5, 39b/6, 42a/7, 42a/10,

49b/7, 50a/8

l.+ i 7b/1, 7b/6, 10a/1, 27a/1,
31b/5, 32a/8, 34b/1, 36a/5,
38a/9, 38b/1, 41a/6, 51b/6

l.+ i (b.h.) 12a/3, 37a/11,
41b/4

l.+ in 4b/6, 13b/5, 13b/7,
13b/8, 14b/3, 23b/4, 38a/5

l.+ inde 11b/7

l.+ inden 32a/6, 34b/1,
34b/11, 42a/10, 43a/9

l.+ ine 6a/4, 7a/8, 8b/5, 9a/1,
10a/2, 11a/5, 40b/5, 41a/3,

41a/8, 53a/2

l.+ ini 12b/1, 47a/7

l.+ inūñ 8a/6, 9b/5, 11b/3,
13a/6, 15a/6, 36a/10, 37a/8,

37b/11

l.+ ün 24b/4, 24b/7, 25b/6,
28b/2, 28b/7, 29a/10, 29a/3,

42a/3, 42b/8, 43a/4, 43a/6

l.+ i-y-le 36b/1, 39b/1

l.+ ler 34b/10

l.+ leri 8a/8, 39b/2

l.+ lerūñ 3a/9

l.+ ile 13b/2, 28b/3, 33a/1,
39b/7

meşālih-i l. 23b/8, 23b/10

şadr-ı l. 32a/6

ta‘bya-yı l. 21b/6

ta‘bya-tı l.+ de 3a/8

re‘is-i l.+ e 47a/4

etrāf-ı l.+ i 34b/10

leylen (Ar.) *geceleyin*

l. 51a/6

lezzat (Ar.) *lezzetler*

l.+ ından 17a/7

luķf (Ar.) *iyilik, ihsan, lūtuf*

l.+ ile 18b/1

envā‘-ı l.+ lar 50b/2

M

ma‘ārif (Ar.) *bilgi, irfan*

m.- i ilahiyeyi 1b/3

mādem (Ar.) *-dīġı iķin, başına getirildiġi cümleyi sıradakine bağlar, madem*

m. 7a/7, 16b/9, 17a/2, 32b/6,

37a/2, 52b/1
mağlûb (Ar.) yenilmiş
 m. ola 32a/10
mağrûr (Ar.) kendini beğenen,
 kibirli, gururlu
 m. olmamak 17a/5
maḥall (Ar.) yer
 m.+ inde 13a/2
māhir (Ar.) becerikli,
 maharetli
 m. ola 12a/4
 m. olalar 15a/1
maḥrûm (Ar.) istediğini elde
 edemeyen, mahrum
 m. olmak 16b/7
maḫām (Ar.) bulunulan yer,
 mevki, makam
 m.+ ından 14b/2
 m.+ lara 7a/2
 m.+ ları 24a/9
makānib (Ar.) asker sayısı
 kırktan üç yüze kadar olan
 birlik
 m. 26a/5
maḫbûl (Ar.) kabul edilmiş
 m. olına 19a/8
maḫdûr (Ar.) var güç
 cemî'-i m.+ ın 32b/4
maḫhûr (Ar.) yenilgiye,
 bozguna uğramış
 m. olmayınca 38b/2
maḫşûd (Ar.) maksat, amaç
 m. olsa 28a/1
māl (Ar.) servet, varlık, mal
 m. 7b/2, 9a/6, 44b/3
 m.+ a 38a/10, 41b/8
 m.- ı ğanîmet 47a/3
ma'lûm (Ar.) herkes
 tarafından bilinen, malum
 m. itmek 49a/3
 m. ola 39b/10, 42b/5, 43b/4
 m. oldı 50b/7
 m. olmazsa 27b/3
 m. olursa 42b/11
māni' (Ar.) engel olan
 ḫayl-ı m.+ dūr 24b/
manşûr (Ar.) yardım edilen
 m.+ laruñdur 9a/4

m. olalar 14b/1
ma'reke (Ar.) cenk edilecek
 yer, harp meydanı
 m. 36a/3
maşlahat (Ar.) yarar sağlayan
 şey
 m.+ ı 24a/2
 m.+ ını 24b/8
mecâl (Ar.) derman, takat
 m. 13b/4, 38a/8
 m. olmaya 35a/4
 m. olmayıcağ 39b/9
meded (Ar.) yardım
 m. 24a/11
 m.+ dūr 24a/11
 m.+ leri 36a/11
medid (Ar.) uzayıp giden, çok
 süren
 müddet-i m. 47b/8
meger (Far.) oysa ki, halbuki,
 meğer (bağlama edatı)
 m. 22a/2, 32b/2, 33a/3, 34a/4,
 37a/4, 39a/6, 52a/11
mekâre (Ar.) eşya taşımak için
 kiralanan yük hayvanı
 m. idilmeye 33a/2
mekrûh (Ar.) iğrenç, uygun
 olmayan
 m.+ dur 30b/1
mektûb (Ar.) mektup
 m.+ lara 21a/10
melek (Ar.) Allah'ın emirlerini
 yerine getirmekle görevli
 ruhani varlık, melek
 m.+ lerine 1b/7
memleket (Ar.) vatan
 m. 17a/9
 ḫıfzı m.+ in 2b/3, 5a/7
 m.+ inden 45b/9
men' (Ar.) yasaklama, men
 m. ide 13b/9
 m. idesin 21a/1
 m. idüþ 42b/6
 m. itdügi 5b/9
 m. itmek 13b/8
 m. itmeye 38a/7
menzil (Ar.) durulan yer
 m.+ de 27a/2

m.+ deki 22a/6
 m.+ den 26b/2, 28a/6
 m.+ e 26b/3
mertebe (Ar.) *derece, rütbe*
 m.+ dedür 43a/7
 m.+ dür 24a/8
mervî (Ar.) *rivayet edilen*
 m.+ dür 20b/9
meşaf (Ar.) *asker saflarını düzen*
 m.+ dur 24a/3
mesāfe (Ar.) *uzaklık, ara*
 m.+ nüñ 32b/7, 39b/2
mesāfet (Ar.) *uzaklık*
 m. 32b/8
meşāliḥ (Ar.) *sınır karakolu, işler, maslahatlar*
 m.+ dür 23b/7
 m.- i dīniyyeyi 1b/4
 m.- i leşker 23b/8, 23b/10
mesāwî (Ar.) *kötülükler*
 m. itdi 47a/5
meşgûl (Ar.) *bir işle uğraşan, meşgul*
 m.+ lerdür 23b/2
 m. ola 5a/9
 m. olalar 28b/9, 47b/10
 m. olasız 36b/6
 m. olmak 51a/8
 m. olmaya 6b/5
 m. olur 45b/10
meşhûr (Ar.) *tanınmış*
 m. ola 38b/6
meşveret (Ar.) *bir konu hakkında bilgili olanlara danışma, fikir alma*
 m. 3a/1, 17b/4, 17b/7, 18a/5
 m. idecek 18a/1
 m. idesin 18a/4
 m. itmege 18a/2
 m. olunan 18a/9, 18b/1
meteris (Ar.) *toprak siper*
 m. 48b/9
 m.+ ler 47b/9
mevḳûf (Ar.) *durdurulmuş, tutuklanmış*
 m.+ dur 25a/10
mevşûḳ (Ar.) *sağlam, güvenilir*

m. 46a/9
mevzi' (Ar.) *savaşta askerin tedbir olarak yerleştiği yer, mevzi*
 m.+ i (b.h.) 48b/7
 m.+ in 29a/1
 m.+ lerin 12a/3
 m.+ üñ 4a/3
meymune (Ar.) *savaş durumundaki ordunun sol kanadı*
 m. 22b/3, 22b/11
meysere (Ar.) *savaş durumundaki ordunun sağ kanadı*
 m. 22b/5, 23a/1
mezkûr (Ar.) *zikredilen, anılan*
 m. olan 14a/5
miḳdâr (Ar.) *miktar*
 m. 11b/4, 15b/7, 36b/9, 37b/8, 43a/7, 43b/2
 m.+ dur 4b/6
 m.+ ı 23a/6, 41a/9
mil (Ar.) *uzunluğu denizde, karada ve değişik yerlerde farklı uzaklık ölçü birimi*
 m. 39a/9
milḳ (Ar.) *taşınmaz mal, mülk*
 m. 9a/6
mişl (Ar.) *benzer, misil*
 m.+ i 8a/5
mizâc (Ar.) *karakter, huy, mizaç*
 m.+ ina 45b/3
mu'âf (Ar.) *bağışlanmış, ayrıcalık tanınmış*
 m. 24b/10
mu'aḳabe (Ar.) *cezalandırma*
 m. itmek 20b/5
mu'annid (Ar.) *inatçı*
 m. olur 43b/11
muḥâşara (Ar.) *etrafını kuşatma*
 m. 11a/3, 49a/7
 m. ideler 48a/8
 m. idüp 47b/8
muḥkem (Ar.) *sağlam, dayanıklı*

m. 20a/4, 29b/5, 30a/4, 33a/1,
35a/3, 37b/9
m.+ ine 16b/1
m. ide 8a/6
m. ider 30a/6, 30b/1
m. idesiz 36b/7
m. itdükdən 33a/11
m. itmek 16b/2
muhtâc (Ar.) *ihtiyacı olan*
m. olursañ 18a/3
muhtelif (Ar.) *ihtilaflı, farklı*
m. 20a/10
muhtesibe (Ar.) *hesapları*
tutan
hıyl-ı m. 35b/9
hıyl-ı m.+ dür 25a/5
muķābele (Ar.) *karşı koyma,*
karşılık
m.+ sinde 47b/9
m. itmege 11a/5
m. itsünler 29b/6
muķābil (Ar.) *karşı karşıya*
gelme
m. 33b/10
muķaddime (Ar.) *öncü birlik*
m.+ dür 24a/4
hıyl-i m. 34b/4
muķallibü'l-eħvāl (Ar.)
korkuyu tersine çeviren
m.+ dür 53a/7
muķarreb (Ar.) *Allah'a yakın*
m. 1b/7
muķavvem (Ar.) *dayanıklı*
hıyl-ı m.+ dür 25a/9
muķavvete (Ar.) *askerin*
durumunu, dayanıklılığını
gözedən
hıyl-ı m.+ dür 24b/7
muķayyed (Ar.) *kayıtlı*
m. olinmaya 36a/3
m. olmaya 38a/10
m. olmayup 10b/8
muķteda (Ar.) *önder, lider*
m.+ sınca 2a/5
m. idinesin 2a/3
muntazır (Ar.) *bekleyen*
m. ola 17a/6
murad (Ar.) *istek, amaç, murat*

m.+ ı (b.h.) 51a/1
m. olsa 10b/6
muşāhabet (Ar.) *karşılıklı*
konuşma, sohbet
m. ide 46a/10
mu'temed (Ar.) *emin,*
güvenilir
m. 17b/9, 18a/6, 20a/6, 21b/4,
37b/10, 48b/3
m.+ ler 18a/1
m. olmaz 20a/3
muṭī' (Ar.) *itaat eden, uyan*
m. 11b/9
m. itmek 17a/7
m. ola 41a/1
m. olalar 14a/9
m. olur 7b/5, 45b/5
muṭṭali' (Ar.) *haber almış,*
bilen
m. kılmayasın 21a/11
m. olasın 15a/5, 15a/8
m. olduk 21a/8
m. olmaya 15a/5, 21a/3
m. olsa 20b/10
m. olup 20a/1
muttaşıl (Ar.) *bitişik*
m. olsun 35a/6
muvāfiķ (Ar.) *uygun*
m. 33a/9
muvāza'a (Ar.) *danışıklı*
m. olinmiş 39b/8
mużaffer (Ar.) *galip, zafer*
kazanan
m. olur 52b/1
mübāşeret (Ar.) *bir işi*
yapmaya girişme
m. 49a/11
mübāşir (Ar.) *iş yapma, düzen*
sağlamakla görevli
m.+ lerdür 23b/7
mücid (Ar.) *ciddiyetle çalışan*
m. olur 45a/11
mücrim (Ar.) *suçlu*
m.+ ler 46b/3, 50b/1
müddet (Ar.) *süre, mühlet*
m.- i medid 47b/8
müdebbir (Ar.) *tedbirli*
m. ola 38b/7

müfevvaż (Ar.) *tevdî edilmiş*
m. olan 25b/4

müheyye (Ar.) *hazırlanmış*
m. idüp 49b/1

mümkîn (Ar.) *olması imkân dâhilinde, mümkün*
m. 20b/11
m.+ dür 48b/11
m. ola 28a/1
m. oldukça 7a/5, 18b/6, 20b/5
m. olmazsa 21b/2, 29a/5, 29b/4
m. olur 20b/2

münâdî (Ar.) *tellal, yüksek sesle çağırıcı*
m.+ lerine 8b/1
m.+ lerüñ 8b/2

münâsib (Ar.) *uygun*
m. 14a/5, 14a/7, 49a/2

müntaḥabe (Ar.) *seçilmiş*
ḥayl-ı m.+ dür 24b/11

münteha (Ar.) *son, nihayet*
ḥayl-i m.+ y-ıla 34b/8

müntehibe (Ar.) *çapulcu, yağmacı*
ḥayl-i m. 35b/3, 35b/11

müretteb (Ar.) *sıralı, düzenli*
m. ideler 21b/9

mürettib (Ar.) *düzenlenmiş*
m. olinca 27a/1

mürsel (Ar.) *gönderilmiş*
m. 1b/8

müsellem (Ar.) *verilmiş, doğruluğu kabul edilmiş*
m. 24b/11
m. itmişlerdür 24b/10

müteḥammil (Ar.) *dayanıklı, tahammül eden*
m. olursa 38a/2

müteheyi (Ar.) *hazır, amade*
m. 51b/8
m. olmak 36b/1

müterahḥime (Ar.) *merhamet eden, acıyan*
m.+ dür 24b/9

mütereffi' (Ar.) *yükselen*
m.+ dür 24b/2

müterettib (Ar.) *sıraya*

konmuş, düzenlenmiş
m. oldu 19a/6

müteveccih (Ar.) *bir yere doğru yönelmiş*
m. ola 32a/6
m. oldu 22a/5

müzâyaka (Ar.) *sıkıntı, darlık*
m. 52b/11

N

nâfi' (Ar.) *yararlı*
n. 48a/1
n.+ dür 52a/8

nâ-gâh (Far.) *ansızın, birden bire*
n. 12a/8, 15b/8, 16a/6, 33b/10, 37b/10

naķş (Ar.) *nakiş, sembol*
n.+ ı 31a/1

nal (Ar.) *at eşek gibi hayvanların tirnaklarının aşınmasını önlemek için çakılan hilal şeklinde demir parçası*
n.+ ı 35a/7

nâ-murâd *isteğine erişememiş*
n. 16b/7

naşihat (Ar.) *öğüt, nasihat*
n. 3a/3, 19a/7, 19a/8, 45b/2
n.+ ı 19b/6
n.+ m 19b/1, 19b/4
n. idüp 9a/1

nâzır (Ar.) *bakan, gören*
n. olmañ 36b/4
n. oluñ 36b/3

ne 1. *ne, hangi (soru sıfatı)*
n. 3b/4, 4a/1, 4a/7, 4a/8, 4b/4, 4b/6, 6a/1, 6a/3, 7a/8, 9a/7, 10a/6, 11b/4, 18b/3, 19b/5, 21b/11, 35a/1, 36b/9, 37b/8, 40a/4, 43a/6, 43a/7, 43b/2, 47b/6, 48b/8, 48b/9, 48b/10, 49a/2, 49b/8, 51a/1, 52b/11

2. *ne, hangi soru zamiri*
n. 14a/1, 45b/5
n.+ ye 10b/2
n.+ y-ise 45b/3

nebî (Ar.) peygamber
n.+ lerine 1b/8

nef* (Ar.) yarar, çıkar
n. 50a/8

nefir (Far.) boynuzdan
yapılmış bir tür boru
n. 23b/1

nehâren (Ar.) gündüzün
n. 51a/6

nehye (Ar.) akıl
n.- i esbâb 23b/6

nekkâre (Ar.) küçük davul
n. 23b/1

nerdübân (Far.) merdiven
n. urmak 48b/10

neseb (Ar.) nesil, soy, nesep
n.+ i-y-ile 43a/10

nesne cansız varlık, şey
n. 37b/2, 39a/4, 47a/11
n.+ nüñ 11a/8
n.+ ye 23b/2
n.+ leri 3a/8, 4b/9, 22a/11,
31b/7
n.+ lerin 6b/2

nev* (Ar.) tür, çeşit
n. 6a/5, 11b/4

nevâkış (Ar.) eksikler,
noksanlar
n.+ dur 23a/9

nevamis (Ar.) kanunlar
n.- i felsefiyeyi 1b/6

nışf (Ar.) yarı, yarısı
n. 27a/9, 27a/10
n.+ ı 27a/6, 27a/7

nice 1. nasıl, nice (krş. niçe)
n. 46a/4
2. ne kadar
n. 51b/11

niçe 1. nasıl, nice (krş. nice)
n. 19a/5, 41b/10
2. ne kadar
n. 19a/6, 38a/11, 40b/4, 53a/3

nire ne yer, nere
n.+ sinde 29a/10

nuşret (Ar.) yardım
n. 8a/3, 9a/2
n.+ ile 8a/3
n. ola 8a/1

nüfus (Ar.) o bölgedeki kişiler
n. 51a/11

O

o o (işaret sıfatı) (krş. ol)
o. 44a/7

od ateş
o. 44b/10
o.+ a 9a/8
o.+ lar 42a/7, 42b/10

odunlu odunlu, ağaçlı
o. 27b/9

oğlan erkek çocuk
o.+ a 18a/8
o.+ lardan 19a/3

oğ eskiden bir savaş aleti, ok
o. 36b/8
o. 35a/11, 39a/5, 41b/1, 48b/7
o.+ dan 37b/1
o.+ ıla 41b/2
o.+ ları 36a/1
o.+ larıla 10a/5

ol 1. o (işaret sıfatı) (krş. o)
o. 10b/7, 11b/1, 11b/2, 14a/1,
15b/7, 16a/8, 20b/4, 23a/4,
29a/2, 35a/1, 38a/7, 39b/9,
40b/11, 42a/11, 42b/4, 42b/6,
44a/10, 49a/4, 50a/8
2. o (işaret zamiri ve teklik 3.
kişi zamiri)
o. 13b/3, 41a/10
o.+ a 30b/8
o.+ dur 14a/8, 32b/1, 41a/2,
43a/1, 44a/8, 44b/9, 45a/8,
48a/7

ol- 1. olmak
o.- a 9b/5, 10b/9, 12a/1, 12a/2,
12b/3, 17a/9, 17b/5, 17b/6,
17b/7, 20a/7, 29a/5, 30b/8,
30b/9, 32b/7, 32b/11, 37a/4,
38b/6, 38b/7, 40a/7, 40b/4,
40b/6, 40b/9, 40b/10, 41a/2,
41a/6, 41a/7, 51b/8, 52b/3,
53a/1
o.- alar 41b/9, 48b/4, 51b/10
o.- an 2b/5, 3b/6, 11b/8,
30b/6, 35a/2, 39b/2, 40a/9,

40b/11, 41a/11, 46b/8, 50a/6,
50b/9
o.- anları 46a/9
o.- anlarıñ 45a/8
o.- dı 53a/4
o.- duğdan 33b/1
o.- ıcağ 25a/2, 28b/4, 28b/5,
34a/9, 42a/1, 43a/2, 48b/6
o.- mağ 18a/5
o.- maya 5b/9, 9b/4, 29a/5,
30b/7, 33a/5, 33b/5, 38b/3,
39a/4, 39a/8, 40a/3
o.- mayınca 44a/1
o.- maz 6a/3, 53a/8
o.- mazsa 18a/2
o.- mış 51b/8
o.- sa 41a/6, 46a/6
o.- salar 34a/6
o.- sun 17b/9, 18a/7, 29a/4,
29a/6
o.- sunlar 29b/5
o.- up 16b/7, 35a/4, 43b/10,
46a/1
o.- ur 7b/4, 19a/1, 19b/5,
21a/3, 22b/2, 22b/4, 22b/6,
23a/3, 30b/9, 30b/10, 30b/11,
43b/9, 44a/4, 46a/2
o.- urağ 14b/6
o.- urdı 43b/3
o.- ursa 9a/7, 9a/9, 13b/6,
17b/8, 27a/5, 27a/11, 31a/1,
34a/11, 36a/5, 39b/5, 41a/7
cemī o.- acak (s.f.) 13b/1
2. İsimlerle birleşik fiiller yapar.
āsān o.- a 27b/10, 49a/5
bahādır o.- a 12b/6
berk o.- a 33b/5
cāzim o.- a 32b/3
cem' o.- a 13b/1
cömerd o.- a 12b/6
dölek o.- a 39a/2
dübdüz o.- a 30a/4
ehli o.- a 17b/7
emīn o.- a 28a/3, 29a/3
gökcek o.- a 12b/3
heybetlü o.- a 12b/4
içerü o.- a 30a/5, 30a/11
ihtimāl o.- a 17a/5

ihtiyātda o.- a 12b/5
kādir o.- a 12b/2
kāhr o.- a 8a/2
kāmil o.- a 11b/9, 12a/2
mađlūb o.- a 32a/10
māhir o.- a 12a/4
ma'lūm o.- a 39b/10, 42b/5,
43b/4
meşgöl o.- a 5a/9
meřhūr o.- a 38b/6
muntazır o.- a 17a/6
muṭī' o.- a 41a/1
müdebbir o.- a 38b/7
mümkin o.- a 28a/1
müteveccih o.- a 32a/7
nuşret o.- a 8a/1
řādık o.- a 20b/3
sağ o.- a 39a/1, 39a/2
taşra o.- a 30a/6, 30a/10
tedbīrinde o.- a 17a/9
uyanuk o.- a 12b/5
vasıta o.- a 21b/4
yügrek o.- a 39a/1
yüksek o.- a 29a/4
zāhir o.- a 18b/4
zarūret o.- a 22a/2
'alāmet o.- a 39b/8
'āciz o.- alar 9b/6
berāber o.- alar 30b/5
fıkrde o.- alar 5b/2
kādir o.- alar 14b/9
māhir o.- alar 15a/1
manřūr o.- alar 14b/1
meşgöl o.- alar 28b/9, 47b/10
muṭī' o.- alar 14a/9
gerek o.- an 3a/8, 3b/2, 4a/3,
4a/5, 11b/7, 13a/8, 14b/8,
22a/11, 27b/8
gerekli o.- an 2a/8
mezkr o.- an 14a/5
müfevvağ o.- an 25b/5
vācib o.- an 2b/6, 4b/9, 5a/8,
14a/8, 15a/2, 26b/1
zāhir o.- an 5b/2
zıkr o.- an 46a/8
dutsağ o.- anları 14a/3
kaṭı o.- anlarıñdur 16b/6
ba'ıd o.- anıñ 19b/1

karīb o.- anuñ 19b/2
 habīr o.- asın 15a/6
 hāzerde o.- asın 15a/9, 15b/3
 kadem o.- asın 10a/8
 muṭṭali' o.- asın 15a/5, 15a/8
 ziyāde o.- asın 50a/4
 kāim o.- asız 36b/6
 meşgūl o.- asız 36b/6
 esrār o.- dı 19a/5
 ma'lūm o.- dı 50b/7
 müterettib o.- dı 19a/6
 müteveccih o.- dı 22a/5
 karīb o.- duğı 53a/4
 lāyık o.- duğı 45a/9
 muṭṭali' o.- duğ 21a/8
 mümkün o.- duğça 7a/5, 18b/6, 20b/5
 tamām o.- duğda 7a/3
 lāyık o.- dular 48b/5
 agāh o.- ğıl 2a/1
 hāşıl o.- inca 50a/7
 mürettib o.- inca 27a/1
 emīn o.- ma 19b/2
 rażı o.- madı 52b/10
 cem' o.- madın (z.f.) 7b/6
 izn o.- madın (z.f.) 46b/3
 tamām o.- madın (z.f.) 34a/11
 cem' o.- mağ 32a/5
 maḥrūm o.- mağ 16b/7
 meşgūl o.- mağ 51a/8
 müteheyi o.- mağ 36b/1
 yağma o.- mağ 9a/6
 emīn o.- mamağ 16a/2, 17a/3
 mağrūr o.- mamağ 17a/5
 nāzır o.- mañ 36b/4
 helāk o.- masından 51a/11
 'ākıl o.- masun 50b/10
 emīn o.- maya 6a/2
 gāfil o.- maya 12b/6
 hācet o.- maya 49a/6
 ḥali o.- maya 6a/5
 kābil o.- maya 51b/4
 mecāl o.- maya 35a/4
 meşgūl o.- maya 6b/5
 muḳayyed o.- maya 38a/10
 muṭṭali' o.- maya 15a/5, 21a/3
 zāhir o.- maya 21a/9

vākıf o.- mayalar 40a/6
 zāhir o.- mayan 18a/8
 mecāl o.- mayıcağ 39b/9
 def' o.- mayınca 38a/11
 maḳhūr o.- mayınca 38b/2
 muḳayyed o.- mayuḫ 10b/9
 hācet o.- maz 7b/5
 mu'temed o.- maz 20a/3
 tedārūk o.- maz 11b/2
 ziyāde o.- maz 15b/7
 rażı o.- mazlarsa 49a/11
 çare o.- mazsa 29b/1
 ma'lūm o.- mazsa 27b/3
 mümkün o.- mazsa 21b/2, 29a/5, 29b/4
 ta'yin o.- mişdur 24a/9
 tertib o.- mişdur 24a/9
 alaca o.- mişlardur 50b/8
 çok o.- sa 46a/5
 maḳşūd o.- sa 28a/1
 murad o.- sa 10b/6
 muṭṭali' o.- sa 20b/10
 vāki' o.- sa 3b/4, 10a/4, 11a/4, 30b/2
 zāhir o.- sa 16a/5, 33b/11
 ḥamd o.- sun 1b/2
 ḥayr o.- sun 45b/6
 muttaşıl o.- sun 35a/6
 selām o.- sun 1b/7
 şer o.- sun 45b/7
 nāzır o.- uñ 36b/3
 şaf o.- uñ 35a/11
 az o.- uḫ 15b/6, 15b/8
 dāire o.- uḫ 35a/7
 feryād o.- uḫ 43a/2
 hāzerde o.- uḫ 15b/4
 kavi o.- uḫ 37a/10
 muṭṭali' o.- uḫ 20a/1
 piyāde o.- uḫ 42a/2
 yadigār o.- uḫ 2a/2
 zaīd o.- uḫ 25b/9
 çālāk o.- ur 44a/5
 def' o.- ur 6a/8
 dem o.- ur 18a/7, 20b/1, 22b/8
 dimek o.- ur 22b/8
 fevt o.- ur 16a/7
 gāh o.- ur 23a/1, 26a/7

gerek o.- ur 31b/8
 hâşıl o.- ur 8a/4, 10a/8, 17a/1
 hûb o.- ur 45b/1
 kâmil o.- ur 45a/2, 45a/10
 lâzım o.- ur 43b/11
 meşğûl o.- ur 45b/10
 muñî' o.- ur 7b/5, 45b/5
 muzaffer o.- ur 52b/1
 mu'annid o.- ur 44a/1
 mücid o.- ur 45b/1
 mümkün o.- ur 20b/2
 vaqt o.- ur 16a/4
 zâhir o.- ur 18a/9
 ziyâde o.- ur 8b/3
 ğâlib o.- urlar 8b/4
 düşman o.- ursa 19b/5
 ednâ o.- ursa 6a/1
 hâcet o.- ursa 40a/8, 52b/6
 hâşıl o.- ursa 50a/8
 ma'lûm o.- ursa 42b/11
 mütehammil o.- ursa 38a/3
 sâkin o.- ursa 37a/3
 şâbitkâdem o.- ursa 36b/4
 vâki' o.- ursa 12a/9, 13b/3
 muhtâc o.- ursañ 18a/3
olun - 1. *olunmak, edilmek*
 o.- an 17b/8
 o.- ana 50a/10
 o.- ur 16a/4
 2. *Kendinden önceki isimlerle
 birleşerek "olunmak, edilmek"
 anlamında birleşik fiiller
 oluşturur.*
 a'mâl o.- a 49a/9
 cehd o.- a 9b/9, 48a/10
 isti'mâlat o.- a 48a/11
 emîn o.- a 16a/8
 isti'mâl o.- a 43b/5
 maqbûl o.- a 19a/9
 teemmül o.- a 20a/10
 tefñiş o.- a 18b/3
 zabt o.- a 51b/3
 meşveret o.- an 18a/9, 18b/2
 ta'yîn o.- an 46b/9, 51a/7
 vaz' o.- an 31b/4
 zikr o.- an 47a/11
 kaşd o.- maya 36a/4
 muqayyed o.- maya 36a/3

muvaza'a o.- miş 39b/8
 def' o.- ur 17a/2
 ihtisâb o.- ur 25a/7
 rivâyet o.- ur 22a/4, 43a/9
 ittîlâ' o.- ursa 20b/4
 ray o.- ursa 20b/7
onuncu *onuncu*
 o. 3a/7, 22a/10
on altıncı *on altıncı*
 o. 3b/8, 30a/2
on beşinci *on beşinci*
 o. 3b/7, 28b/11
on birinci *on birinci*
 o. 3a/9, 25b/5
on dördüncü *on dördüncü*
 o. 3b/5, 27b/6
on ikinci *on ikinci*
 o. 3b/1, 26a/11, 27a/3
on iki biñ *on iki bin sayısı
 (12.000)*
 o. 26a/10
 o.+ e 26a/1
on sekizinci *on sekizinci*
 o. 4a/2, 31a/8
on doğuzuncu *on dokuzuncu*
 o. 4a/4, 31b/6
on üçüncü *on üçüncü*
 o. 3b/3
on yedinci *on yedinci*
 o. 3b/9, 30b/5
ora *o yer*
 o.+ da 42b/7
 o.+ dan 29b/9, 42b/6
orta *ara, orta, merkez*
 o.+ da 22b/2, 31a/6
 o.+ ñda 21b/3
 o.+ sına 41a/9, 41a/10
 o.+ sında 27b/5, 29b/8, 32b/9,
 39b/7
 o.+ larına 22b/10
 o.+ larında 41b/5
 o.+ ya 32b/9, 35a/7, 42b/2,
 48a/6
otla - *(hayvanlar için) ot yemek,
 yayılmak, otlamak*
 o.- ya 28b/4
otlak *hayvanların otlatıldığı
 yer, otlak, mera*

o.+ da 28b/3
 o.+ dan 28b/5
otlu *otu bol, otlu*
 o. 27b/9
otur - (*at üstünde, eyerde*)
oturmak
 o.- maqda 14b/9
otuz *otuz*
 o. 2a/7, 23a/3, 25b/3
otuzuncı *otuzuncu*
 o. 5a/5, 51b/5
oynat - (*at sürmek, ata binmek*)
 o.- maqda 15a/1

Ö

ög - *methetmek, övmek*
 ö.- di 47a/7
öksür - *öksürmek*
 ö.- mek 40a/3
öñ *arkanın karşıtı, ön*
 ö. 7a/9, 8a/9
 ö.+ e 27b/6
 ö.+ inde 9b/5, 27a/5
 ö.+ indeki 28a/6
 ö.+ ine 26b/4, 27b/11, 38a/5
 ö.+ lerinden 42b/1
öñürdi *önce, ilk olarak*
 ö. 14a/3, 26b/3
öte *ileri, öte*
 ö. 39b/4

P

pādişah (*Far.*) *hükümdar, sultan, padişah*
 p. 10b/1, 11b/3, 11b/8, 26b/7, 27b/5, 28a/3, 30a/1, 34a/4, 34a/9, 34b/8, 35b/4, 43a/4, 43a/5, 45a/3, 45a/6, 45b/5, 45b/7, 46a/7
 p.+ a 11a/8, 29a/8, 45a/7, 45b/2, 48b/3
 p.+ ı (b.h.) 22b/2, 45b/10
 p.+ uñ 7a/7, 17b/6, 22b/4, 22b/5, 29a/6, 45b/3
 p.+ lar 4b/6, 5b/1, 5b/4, 6b/3, 7b/7, 8a/5, 8a/9, 8b/5, 9a/1,

17a/6, 18b/5, 19b/8, 25b/2, 45a/11
 p.+ lara 5b/7, 6b/8, 48b/4
 p.+ larda 2b/4, 11b/7
 p.+ lardan 22a/4, 43a/8
 p.+ larına 14a/8
 p.+ laruñ 2b/2, 2b/9, 4b/8, 5a/7, 12b/2, 12b/7, 16b/9
 p.+ lar-ıla 8a/6
 izn-i p.+ ile 34a/3
pāre (*Far.*) *parça*
 p. 10a/8, 10b/3, 10b/4, 13a/5, 13b/5, 22a/2, 30a/9, 35a/5, 52b/4, 52b/5
pasbān (*Far.*) *gözcülük eden, bekçi*
 p.+ lar 42a/9
piyāde (*Far.*) *yaya asker, piyade*
 p.+ den 28a/10
 p. olup 42a/2

R

rābiṭa (*Ar.*) *bağ*
 ḥayl-ı r.+ dur 25a/8
ra'ıyyet (*Ar.*) *bir hükümdarın yönetimi altında olan ve vergi veren halk*
 r. 17a/9
ray (*Ar.*) *fikir, görüş, rey*
 r. 8a/9, 13b/7, 14a/6, 17b/5
 r.+ ı 7a/3, 45b/1
 r.+ i 5b/3
 r.+ ile 5b/2, 7a/6
 r. it 19b/4
 r. olunursa 20b/7
razi (*Ar.*) *hoşnut*
 r. olmadı 52b/10
 r. olmazlarsa 49a/11
re'āya (*Ar.*) *bir hükümdarın yönetiminde vergisini ödeyen halk*
 r.+ dan 50a/9
redd (*Ar.*) *kabul etmeme, ret*
 r. itmeye 38a/6
revā (*Far.*) *layık, uygun*
 r. 19b/1

revābiṭ (Ar.) *sınırdaki konuşlanan askerler, sınır koruyucuları*

ḥayl-ı r. 36a/6

ḥayl-i r.+ 1 35b/11

re'īs (Ar.) *baş, amir, reis*

r.+ lerini 50a/10

r.+ üñüz 50b/11

r.+ üñüze 50b/9

r.- i ḳal'a 52a/1

r.- i leşkere 47a/4

rifḳ (Ar.) *huyda yumuşaklık, mülayimlik*

r.+ ın 2b/9, 16b/9

r.+ ıla 17a/1

r. itmek 17a/1

rid' (Ar.) *yardım*

r.+ dür 24a/7

rida' (Ar.) *yün örtü*

r.- i ḳalb 31a/11, 31b/1

rivāyet (Ar.) *bir olayı, bilgiyi nakletme, rivayet*

r. iderler 21b/10

r. olmur 22a/3, 43a/9

S Ş Ő

şabāḥ (Ar.) *sabah vakti*

ş.+ a 41a/7

şābitḳadem (Ar.) *devamlı, bulunduğu yerde ayak direme*

ş. 8b/8, 10a/8, 36b/4

şabr (Ar.) *dayanma, sabır*

ş. 36b/9

ş. idenlerüñdür 8b/9

saç *baştaki kullar, saç*

s. 28b/2

saç - (ateş) *yaymak, püskürtmek*

s.- ar 44b/10

şada (Ar.) *ses, seda*

ş.+ sı 12a/1

şādıḳ (Ar.) *içten bağlı, sadık*

ş. 20a/6, 48b/4

ş. ola 20b/3

şadr (Ar.) *baş, komutan*

ş.- 1 leşker 32a/6

şaf (Ar.) *dizi, sıra, saf*

ş. 23a/3, 25b/3, 30a/3, 30a/4, 30a/5, 30a/6, 30a/8, 30a/9, 30a/11, 30b/1

ş.+ dur 30a/4

ş.+ lar 24a/4, 30b/4, 35b/7

ş.+ ları 28a/10

ş.+ laruñ 30a/3

ş.+ laruñuzu 36b/7

ş. oluñ 35a/11

ş.- ı evvel 34b/2

şafā (Ar.) *gönül şenliği, neşe*

ş.- yı ḥaṭır 6a/3

ş.- yı seriret-ile 8a/4

şaf şaf (Ar.) *sıra sıra*

ş. idüp 8a/8

şağ 1. (yan ve ön için) *sağ taraf, solun karşıtı, sağ*

ş. 22b/4, 22b/11, 27a/7,

27a/10, 27a/11, 29b/10, 30b/8,

30b/11, 31a/3, 31a/10, 34a/6,

34a/7, 34a/8, 34a/10, 35a/5,

42a/5

ş.+ a 30b/2, 32a/11

2. *hastaliksız, sağlam*

ş. ola 39a/1, 39a/2

şāḥib (Ar.) *bir niteliği olan malik, sahip*

ş. 17b/5, 39b/6, 39b/7, 42b/5,

42b/8, 42b/10

ş.- i 'ilm 37a/5

ş.- i ḳalb 37b/5

ş.- i kuvvet 26b/7

ş.- i şartā 34b/10

ş.- i tecrube 38b/8

şāḥiḥ (Ar.) *doğru, sahi*

ş. 40a/11

şāḳa (Ar.) *su taşıyan, sucu*

s. 31b/5

s.+ dur 24a/5

şāḳın - *sakınmak*

ş.- maḳları 3b/2

ş.- uñ 37a/5

şāḳin (Ar.) *dingin, sessiz*

s. 44b/11

s. olursa 37a/3

şāḳla - *gizlemek, saklamak*

ş.- dı 47a/8

ş.- maḳa 51b/4

ş.- mağı 3a/2, 18b/5
 ş.- mağ 5a/6
 ş.- mağda 19a/3, 45a/10
 ş.- ya 39a/10
 ş.- yalar 18b/7
 ş.- yasın 21a/2
 ş.- yıcı 17b/6
şal - (at) koşturmak
 ş.- ar 43b/8
şalât (Ar.) Hazreti
 Muhammed'in adı geçtiğinde
 saygı göstermek amacıyla
 okunan "Allah için kılınan
 namazlar onun üstüne olsun
 ve ona selam olsun"
 anlamındaki dua
 ş. 1b/6
salṭanat (Ar.) sultanlık
 s.+ a 6b/6
 s.+ ı (b.h.) 46a/6
şan - zannetmek, sanmak
 ş.- mayalar 51a/9
 ş.- sunlar 51b/1
saña teklik ikinci kişi zamirinin
 yönelme hâli ekli şekli, sana
 s. 2a/1, 2a/2, 11a/3, 19b/2,
 19b/5, 20a/6
şancağ askerî birliklerin yazı
 işlemeli, kenarları saçaklı ve
 gönderli bayrağı
 ş.+ ların 37b/3
şanlı tanınmış, meşhur, sanlı
 ş. 24b/2
sap - yön değiştirmek, sapsak
 s.- a 41b/1
 s.- asız 36b/9
 s.- uñ 35a/11
şarb çıkılması, geçilmesi zor
 dik yamaçlı yer, sarp
 ş.+ dur 48b/6
şarf (Ar.) harcama, sarf
 ş. ide 32b/4
şavâb (Ar.) doğruluk, doğru
 ş. 16a/5
 ş.+ ı 5b/3
şavaş savaş
 ş. ider 44b/2, 44b/3
şay - addetmek, dikkate almak,

saymak
 ş.- maya 20a/11
şayha (Ar.) bağırma, nara
 atma
 ş. 28b/6
şayıl - sayılmak
 ş.- maz 26a/10
şâz (Far.) at takımı
 s. 3a/6, 21b/6
sebeb (Ar.) neden, sebep
 s.+ den 38a/11
 s.+ i-y-le 40a/5
seç - iyilerini özenle belirlemek,
 seçmek
 s.- e 34a/2
 s.- eler 14b/2
seçil - belirlenmek, seçilmek
 s.- en 34a/5
sefer (Ar.) savaşa gitme
 s.+ de 3b/2, 3b/3
sehel (Ar.) biraz
 s. 16a/4
sehl (Ar.) kolay
 s. 10b/4
sekizinci sekizinci
 s. 3a/4, 19b/6
sekiz yüz sekiz yüz (800)
 s.+ den 25b/9
selâm (Ar.) selam
 s. olsun 1b/7
selâmet (Ar.) esenlik, güvende
 olma
 s.+ i 42b/11
 s.+ ile 12b/1
şelaş (Ar.) üç
 s. 32b/8
selâtin (Ar.) sultanlar
 hükemâ-yı s.+ den 20b/8
seleb (Ar.) savaş aracı
 s. 3a/6, 21b/6
sen teklik ikinci kişi zamiri
 s. 2a/3, 2a/4, 15a/5, 18a/2,
 21b/1, 31b/3, 50a/4
 s.+ den 11a/6, 19b/1
 s.+ i 11a/4
 s.+ uñ 15a/4, 20a/1, 21a/7,
 21b/3
 s.+ üñdür 11a/3

ser (Far.) baş
s. 34b/9, 49b/7

serāyā (Ar.) asker sayısı 300
ila 500 arasında olan küçük
birlik, müfreze
s. 23a/4, 25b/7, 26a/2
s.+ nuñ 26a/8

seriret (Ar.) taht
şafā-yı s.+ ile 8a/4

seriyye (Ar.) seçkin
askerlerden oluşan küçük
süvari birliği
s. 23a/5
s.+ dür 23a/5

serkeş (Far.) dik başlı, inatçı
s.+ i 43b/10

setr (Ar.) örtü
s. idüp 20b/4

sevāḍib (Ar.) askerî
birliklerden birinin adı
s. 26a/2

şifat (Ar.) nitelik, özellik
ş.+ ı (b.h.) 6b/9
ş.+ ile 7a/2

şıgıncak sığımlacak yer
ş. 47b/6

şın - kırılmak, yenilmek
ş.- dı 38b/1
ş.- duğı 36b/11
ş.- duğın 37b/5
ş.- duğına 37a/9
ş.- duğından 38a/2
ş.- dukdan 38a/11
ş.- ıcağ 38a/9
ş.- mağdadur 9a/6
ş.- sa 4a/8

sındur - yenmek, sindirmek
s.- a 22a/5

şıngunlık bozgunluk, yenilgi
ş.+ (ğ) uñ 9a/2

şınkun mağlup
ş. 10a/3, 37a/6, 37a/10

şır - yenmek, kırmak
ş.- sa 13b/5

sır(r) (Ar.) gizlenen şey, sır
s. 3a/2, 17b/6, 18b/5, 45a/10
s.+ ın 18b/7, 19a/3
s.+ ını 6a/6

s.+ uñ 21a/2, 21a/4
s.+ uña 21a/7

şıy - azaltmak
ş.- abildilerse 41b/7

silāh (Ar.) saldırı ve savuma
için kullanılan araçların genel
adı, silah
s.+ ı 11b/5
s.+ ın 8a/7
s.+ uñ 14b/8
s.+ ıla 28a/5, 41b/2

sin kabir, mezar
s.+ de 22a/8

siñirle - sınırlendirmek,
kızdırmak
s.- yeler 41b/3

siret (Ar.) yaradılış
s.+ ile 8a/4

şit (Ar.) iyi tanınma, ün
ş. 12a/1

siz çokluk ikinci kişi zamiri
s. 35a/8, 35b/2, 36b/10
s.+ uñ 35a/8, 35b/1

şol sağıın karşıtı, sol
ş. 9b/9, 22b/6, 22b/11, 24a/6,
27a/6, 27a/8, 27b/1, 29b/8,
29b/10, 30b/9, 30b/11, 31a/3,
31a/10, 32a/11, 34a/1, 34a/5,
34a/7, 34a/8, 35a/5, 42a/5
ş.+ a 30b/3

şoñ son, nihayet
ş.+ ı 7b/9, 8a/2

şoñra daha ileri bir yer ve
zamanda, sonra
ş. 14a/4, 31b/9, 32a/3, 33a/11,
33b/1, 38a/2, 38b/1, 49a/5,
51b/2, 52b/9

şovuğ soğuk
ş. 40b/3

söyle - demek, söylemek
s.- meye 19a/5
s.- meyeler 42b/3
s.- r 18b/9
s.- rler 51a/9, 51b/1
s.- rlerse 20a/10
s.- ye 7a/1, 18b/9
s.- yeler 21a/8
s.- yen 48b/3

söylen - söylenmek, denilmek

s.- e 18b/1

söyleş - konuşmak

s.- elüm 49a/10

s.- esin 21b/1

s.- mege 48b/2

s.- mek 49b/2

söz bir şeyi anlatan kelime

dizisi, kelam, söz

s. 18b/8, 19a/1, 42b/2

s.+ i 20b/2

s.+ i (b.h.) 19a/4

s.+ leri 51a/8

s.+ lerin 8b/2

s.+ lerini 20b/1

s.+ lerinün 20a/11

şu renksiz ve kokusuz sıvı, su

ş. 38a/7, 38a/8, 40a/8

ş.+ ya 40a/8

şuç kabahat, suç

ş.+ ları 5a/2, 46b/1

sultân (Ar.) hükümdar, sultan

ceng-i s.+ ı 13a/8

şulu suyu çok, sulu

ş. 27b/9

şüret (Ar.) biçim, suret

ş. 23b/1

ş.+ i 4a/6, 31b/11

ş.- i hey'eti-y-le 43a/11

süñü mızrak

s.+ ler-ile 10a/5, 36b/8

süpren (sözlüklerde

bulunamadı)

s. 24a/6

sür - bulunduğu yerden

uzaklaştırmak, sürmek

s.- er 23a/10

s.- üp 35b/1

sürgün yerinden uzaklaştırılma,

sürgün

s. 24b/8

süstlik gevşeklik, ihmalkârlık

s. 33a/3, 52b/4

süvârib (Ar.) sayısı 300 ila 500

arasında olan ve gece yürüyen

askerî birlik

s. 25b/8

Ş

şam (Far.) akşam

ş.+ dan 22a/5, 22a/7

şart (Ar.) koşul, şart

ş.+ ıla 32a/5

hayl-ı ş. 36a/6

şâhib-i ş.+ a 34b/10

hayl-ı ş.+ adur 25b/2

şavk (Ar.) ışık, parlaklık

ş.+ a 34b/5

şebihün (Far.) gece baskını

ş. 4b/3, 10b/1, 40b/8, 40b/9,

41a/1, 41a/4, 41a/6, 41a/7,

41b/6, 42a/10, 43a/2

ş.+ dan 4b/4, 28a/3, 28a/11,

41b/10, 41b/11, 49b/11

şefkat (Ar.) merhamet, acıma,

şefkat

ş.+ den 51a/10

şehr (Ar.) belde, şehir

ş. 47b/7

ş.+ i-y-le 43a/10

şekil (Ar.) biçim, şekil

ş.+ lerin 30a/3

şer (Ar.) kötülük, fenalık

ş.+ den 18b/3

ş. olsun 45b/6

şevket (Ar.) büyüklük

ş. 9a/4

şevketlü büyüklük ve güç

sahibi olan, şevketli

ş. 26b/8

şikestelik bozguna uğramışlık,

yenilmişlik

ş. 12a/8, 13b/3

şol 1. şu (işaret sıfatsı)

ş. 1b/3, 5a/1, 7b/9, 8a/1,

20b/10, 23a/6, 23a/10, 23a/11,

23b/8, 23b/10, 25a/3, 25a/6,

31b/7, 32a/5, 33b/8, 34a/4,

42b/3, 46b/1

2. şu (işaret zamiri)

ş. 24b/2

ş.+ nlardur 23b/3, 46b/3

ş.+ nuñ 33b/4

şöhret (Ar.) ün, şöhrat

ş. 33a/4

şöyle *şunun gibi, şöyle*
 ş. 6a/9, 6b/1, 11a/1, 17a/6,
 20b/9, 21b/9, 22a/1, 22a/3,
 27b/11, 30b/2, 43a/9, 50b/6
şükranē (Ar.) *iyiliğin değerini
 bilme belirtisi*
 ş.+ si 5b/8
şükruallah (Ar.) *Allah'a şükür*
 ş. 32a/7

T T

ta (Far.) *dek, değin, -sIn diye*
 t. 5b/3, 5b/5, 7a/2, 14b/1,
 17a/9, 18b/3, 21a/3, 21a/8,
 22a/8, 28a/2, 28b/4, 28b/6,
 29a/7, 29b/9, 30b/8, 31b/10,
 32a/9, 34b/5, 35b/7, 37a/7,
 37b/7, 39a/10, 40a/5, 41b/6,
 42b/5, 42b/10, 45a/9, 47b/2,
 49a/5, 49a/8, 50a/11, 51a/8
ta'ab (Ar.) *zahmet çekip yolma*
 t.+ ya 12a/4
ta'am (Ar.) *yemek*
 t. 46a/5
tā'at (Ar.) *Allah'ın emirlerini
 yerine getirme, ibadet*
 t.+ e 5a/9
ta'bya (Ar.) *küçük ve tek
 istihkâm*
 t.- -yı leşker 3a/6, 21b/6
 t.- -yı leşkerde 3a/8
tabl (Ar.) *davul*
 t. 23a/11, 46b/4
ta'cıl (Ar.) *hızlandırma, acele
 ettirme*
 t. idüp 7b/6
taḥammül (Ar.) *dayanma*
 t. iderse 36b/9
 t. itmeñ 35b/2
taḥfif (Ar.) *hafife alma*
 t. ide 22a/3
tā'ife (Ar.) *insan topluluğu*
 t.+ si 42a/8
 t.+ ye 47b/1
taḳ'im (Ar.) *teçhizat*
 t. 25a/9
taḳ'sir (Ar.) *bir şeyi yapmaktan*

çekinme
 t. idenlerüñdür 16b/8
 t. idenüñ 49b/9
 t. itmemek 16b/3
 t. itmeye 7a/4, 19a/3
taḳviyet (Ar.) *güçlendirme,
 takviye*
 t. itmek 30a/9
talān *yağma, çapul*
 t. itmeye 37b/11
taleb (Ar.) *istek, talep*
 t. iderse 10b/3
tama' (Ar.) *arzu, tamah*
 t.+ ı 44b/3
 t. itmeyeler 6b/6
 t. itmeyüp 41b/8
tamām (Ar.) *tam, tamam*
 t. 6a/4, 17b/2, 21b/8, 25a/2,
 28a/5, 32b/10
 t. olduğda 7a/3
 t. olmadın 34a/11
tamāmen *tam olarak,
 bütünüyle*
 t. 38a/10
tañışık *danışma, konuşma*
 t. idelüm 52b/8
Tağrı *Allah, Tanrı*
 T.+ ya 16b/5
taḫraf (Ar.) *yan, yön, taraf*
 t. 27a/7, 48b/6, 48b/7
 t.+ a 32a/11, 42b/7
 t.+ adur 48b/11
 t.+ da 27a/11
 t.+ daki 42b/3
 t.+ dan 27b/2, 28b/6, 29a/2,
 34a/1, 35b/5, 36b/7, 48b/10
 t.+ iñ 27a/6
 t.+ ina 9b/6, 9b/7, 9b/9, 22b/7,
 28b/2, 29b/3, 34a/6, 39a/9
 t.+ ında 22b/4, 22b/627b/4
 t.+ ından 23a/7, 33a/8
 t.+ larına 22b/11, 23a/1
taḫriḳ (Ar.) *yöntem, yol*
 t.+ i 47b/8
taşlı *taşı çok olan, taşlı*
 t. 9b/4
taşra *dışarı*
 t. 10b/7, 33a/7, 42a/5, 42a/7,

48a/9
 ʔ.+ da 28b/1, 41a/11
 ʔ.+ dan 41b/2, 48a/8
 ʔ.+ ya 52a/4
 ʔ. ola 30a/6, 30a/10
ta'yîn (Ar.) *bir göreve atama, tayin*
 t. ide 28a/8
 t. olınan 46b/9, 51a/7
 t. olmuşdur 24a/9
ṭā'ife (Ar.) *grup, bölük*
 ʔ. 23b/3, 40b/9
 ʔ.+ dür 23a/6, 23a/10, 23a/11, 23b/8, 23b/10
 ʔ.+ si 24b/8, 24b/11, 42a/8
tebeh (Far.) *harap etmek, bozmak*
 t. itmeg-içün 52b/5
teçävüz (Ar.) *saldırma, sınırı aşma*
 t. ider 46b/10
 t. itmeye 32b/9, 39b/4
tecessüs (Ar.) *aslını araştırma, gözletleme*
 t. ide 52a/3
 t. itdürmek 28b/10
tecribe (Ar.) *deneyim, tecrübe*
 t.+ ler 12a/1
 t.+ y-ile 17b/5
 t. ide 43a/8
 ehl-i t. 40b/10, 40b/11
 şāhib-i t. 38b/8
 ehl-i t.+ den 21b/9
tedārük (Ar.) *gereklerini hazırlama, tedarik*
 t. ide 10a/2, 52a/5
 t. ideler 52a/1
 t. olmaz 11b/2
tedbîr (Ar.) *önlem, tedbir*
 t. 4a/2, 5a/8, 7a/9, 29a/7, 49a/1
 t.+ dür 7b/1
 t.+ in 4b/1, 4b/2, 5a/6
 t.+ leri 2a/8
 t. idebile 37b/7
 t. itmek 4a/1
 t.+ inde ola 17a/8
 t.- i ḥarbden 12a/2

ḥüs-n-i t. ide 14a/6
 ḥüs-n-i t.+ ile 12b/9
 ḥüs-n-i t.+ in 2b/3, 5a/7
teemmül (Ar.) *etraflica düşünme*
 t. ide 14a/3, 14a/4
 t. idesin 20a/4
 t. olma 20a/10
tefrîḥ (Ar.) *ferahlandırma, iç açma*
 t.- i ḥaṭır 46a/7
teftîş (Ar.) *denetim, teftiş*
 t. olma 18b/2
tehevviir (Ar.) *öfkelenme*
 izḥār-ı t.+ den 8a/1
te'ḥîr (Ar.) *sonraya bırakma, erteleme, tehir*
 t. 7a/4
 t. itmedüğine 17a/4
 t. itmeyüp 16a/5
tehlîl (Ar.) *kelime-i tevhidi, "la ilahe illallah" sözünü söyleme*
 t.+ e 28b/9
tek yalnız, tek
 t. 17b/9
tekäsül (Ar.) *gevşeklik, kayıtsızlık*
 t. 49b/6
tekbîr (Ar.) *yüceltme, "Allahü ekber" deme*
 t. 42b/4
 t.+ e 28b/8
 t. ideler 42b/8
 t. ider 46b/3
tekellüm (Ar.) *konuşma, söyleme*
 t. eyleyeler 32a/9
telaffuz (Ar.) *söyleyiş tarzı*
 envā'-ı t.+ ıla 52a/6
telef (Ar.) *ziyan etme*
 t. itmeye 52a/9
terğîb (Ar.) *isteklendirme*
 t. ide 52a/7
terk (Ar.) *bırakma, terk*
 t. ide 5b/8
 t. idüp 38b/3, 48a/2
ters (Far.) *korku*
 t. 43b/10

tertib (Ar.) düzen, sıra, tertip

- t. 49a/4, 49a/5
t.+ in 30b/6
t. ide 45a/4
t. itdüm 2a/7
t. olmuşdur 24a/8

teslīm (Ar.) bırakma, devretme, teslim

- t. itseler 50b/10
t. itsün 51a/1

tevekkül (Ar.) işi Allah'a bırakma

- t. idüp 16b/3
t. itmek 16b/5

tevfik (Ar.) 1. yardım

- t. virüp 5b/5

2. uygun hâle getirme

- t. itmek 20b/1

tiz (Far.) hemen, derhal

- t. 33a/5

topcı (orduda bir sınıf) topçu

- †.+ lar 25a/10

top bir savaş aracı, top

- †. 48b/8

toz havada uçacak kadar küçük parçalara bölünmüş toprak parçası, toz

- t. 35b/2, 35b/3, 37a/2

tozlu çok toz olan, tozlu (krş. tozlu)

- t. 9b/3, 33b/5

tozlu çok toz olan, tozlu (krş. tozlu)

- t. 29a/5

tozsuz toz olmayan, tozsuz

- t. 39b/1

töhmet (Ar.) suç isnadı

- t.+ den 19a/9
t.+ inden 19b/2

tut - 1. (öğüt) dinlemek

- †.- anları 3a/3, 19a/7

2. yerine getirmek

- †.- a 10b/2

3. bir durumda bulundurmamak

- †.- up 53a/1

4. almak

- †.- up 47b/3

5. karşısına koymak

†.- sunlar 36a/8

tuyür (Ar.) kuşlar

- †.+ ı (b.h.) 40a/10

tuз sofra tuzu

- †. 46a/4

U

u ve (bağlama edatı)

- u. 3a/6, 21b/6, 23a/11, 25a/9, 36b/9

uğrağ konak, durulacak yer

- u. 37b/8

uğraş savaş, kavga, uğraş

- u. 4a/2, 4a/4, 7a/5, 9b/1, 10b/3, 12b/8, 14b/4, 29a/1, 30b/7, 30b/10, 31b/7
u.+ a 21b/10, 48a/5

- u.+ dan 7a/9, 33b/6, 47a/3

- u.+ ı (b.h.) 10b/3

- u.+ larda 23a/3, 31a/9

- u. ide 22a/5

- u. ider 44b/4, 46b/4

- u. itmege 52a/10

- u. itmek 17a/3

uğraş - uğraşmak, savaşmak

- u.- a 7b/3, 10b/5

- u.- acak (s.f.) 3b/7

- u.- alar 9b/3, 14b/6

- u.- da 14a/2

- u.- ıcağ 9b/2

- u.- mayalar 39a/6

- u.- salar 8b/4

uğraşıl - uğraşılmak, gayret edilmek

- u.- a 32b/10, 33a/2

uğur yön

- u.+ dan 32a/3

‘uğubet (Ar.) ceza, eziyet

- ‘u. ide 20a/2

- ‘u. itmek 5a/2, 46b/2, 47b/1

ulaş - haber iletmek

- u.- durmağa 39b/9

‘ulüfe (Ar.) eskiden askerlere

- üç ayda bir ödenen maaş

- ‘u.+ leri 25a/3

- ‘u. edilüp 25a/2

umur işler, görevler

u.+ ı (b.h.) 16b/4
 u.+ ina 23b/5
 u.+ u 12b/8
ur - *1. saldırmak, vurmak*
 u.- a 32a/10, 32a/11
 u.- mayasın 50a/6
 u.- ucılar 23b/9
2. dayamak
 nerdübān u.- maḡ 48b/10
urundulan - *seçilmek*
 u.- ur 25a/1, 25a/4
utan - *utanmak*
 u.- a 20b/8
uy - *itaat etmek, uymak*
 u.- mışdur 24b/3
uyanık *uyanık, ayık*
 u. ola 12b/5
uyu - *uyumak*
 u.- r 46b/7
uzat - *uzatmak*
 u.- (d)a 10b/4, 13a/6
 u.- (d)acaḡ (s.f.) 13a/5

Ü

ü (*Far.*) *ve (bağlama edatı)*
 ü. 2a/5, 11a/3, 12a/1, 17a/9,
 43b/9, 44a/5
üç *ikiden sonra gelen sayı, üç*
(krş. üç)
 ü. 22b/1, 22b/6, 22b/9,
 30b/10, 31a/1, 31a/11, 39a/7,
 39b/3, 42b/4
 ü.+ i 30b/8, 30b/9
 ü.+ den 31a/10
üç *ikiden sonra gelen sayı, üç*
(krş. üç)
 ü. 32b/7
üçüncü *üçüncü*
 ü. 2b/6, 15a/1, 31b/2
üç yüz *üç yüz (300) (krş. üç*
yüz)
 ü.+ den 25b/6
üç yüz *üç yüz (300) (krş. üç*
yüz)
 ü.+ den 26a/5
 ü.+ e 26a/4
üğret - *farkına varmak*

ü.- medin 49a/10
ümüz (*Far.*) *umut, ümit*
 ü.+ i (b.h.) 53a/8
 ü.+ üm 2a/4
üzer *üst, üzeri*
 ü.+ e 35a/9, 51b/10
 ü.+ üñüze 35b/1
 ü.+ inde 44a/3
 ü.+ ine 2a/7, 13a/7, 26b/11,
 35b/11, 37b/8, 38b/3, 45b/11,
 46b/10, 48a/7, 48b/5, 49a/4,
 49b/8, 49b/10, 50a/5, 51b/6
 ü.+ lerine 35a/11, 37b/9

V

vâcib (*Ar.*) *yapılması gerekli,*
vacip
 v. 5b/7, 13a/1, 15a/4, 32b/1,
 48a/6
 v.+ dür 5a/3, 11a/8, 32a/7,
 46b/2
 v. olan 2b/6, 4b/9, 5a/8, 14a/8,
 15a/2, 26b/1
va'de (*Ar.*) *mehil, süre*
 v.+ lerin 8b/7
 v.+ ler eyleye 8b/6
 v.+ ler idüp 50b/3
vaḡār (*Ar.*) *ağırbaşlılık*
 v.+ ıla 33a/1
vaḡıf (*Ar.*) *bilen, haberli*
 v. 14b/5
 v. olmayalar 40a/6
vāḡi' (*Ar.*) *meydana gelme*
 v. olsa 3b/4, 10a/4, 11a/3,
 30b/2
 v. olursa 12a/9, 13b/3
vakt (*Ar.*) *zaman, an, vakit*
 v. 7b/4, 11b/1, 27b/7, 44a/10,
 53a/1, 53a/4
 v.+ i 21b/10, 33b/9, 41b/1
 v.+ i (b.h.) 11b/1
 v.+ in 11a/8
 v.+ inde 4a/4, 11a/9, 12b/8,
 14b/4, 21b/11, 22a/1, 27a/4,
 29a/2, 31b/7, 33b/9, 40b/2,
 40b/3
 v.+ lerde 3b/6

v. olur 16a/4
v.- i hâcetde 25a/1
var *mevcut bulunan, yok karşıtı*
v. 11b/1, 13b/4
v.+ dur 44b/5, 44b/6, 44b/7,
44b/844b/10, 50b/5
v.+ ısa 18b/3, 25a/11, 37b/8,
40a/4, 47b/6, 50b/2, 51a/1,
52a/5
v.+ midur 52a/3
var - *1. istenen yere, duruma ulaşmak, yetişmek, varmak*
v.- açak (s.f.) 13a/4
v.- an 25b/7
v.- ıcaç 28a/4, 41a/8
v.- mca 22a/8, 25b/9, 25b/10,
25b/11, 26a/1, 26a/5, 26a/6
v.- sun 29a/11, 34a/10
2. *gitmek, yürümek*
v.- a 13a/5, 42b/6
v.- alar 21a/7
v.- maya 38a/4
v.- sun 34b/7
v.- up 48b/1, 48b/3
3. *saldırmak, hücum etmek*
v.- malu 48b/5
v.- ur 43b/9
vasıta (Ar.) *araç, vasıta*
v. ola 21b/4
vaz' (Ar.) *düzenleme*
v. ideler 41b/5
v. olınan 31b/4
vazgel - *vazgeçmek*
v.- eler 42a/9
ve (Ar.) *ve (bağlama edatı)*
v. 1b/4, 1b/5, 1b/6, 1b/7, 1b/8,
2a/1, 2a/6, 2a/7, 2a/9, 2b/3,
2b/5, 2b/7, 3a/3, 3a/5, 3a/6,
5a/4, 5a/7, 5a/9, 5b/1, 5b/3,
6a/4, 6a/5, 6a/6, 6b/1, 6b/3,
6b/4, 6b/6, 7a/1, 7a/4, 7a/5,
7a/6, 7a/9, 7b/2, 7b/5, 8a/6,
8a/7, 8b/4, 8b/6, 8b/7, 8b/9,
9a/1, 9a/2, 9a/3, 9a/4, 9a/5,
9a/6, 9a/9, 9b/1, 9b/3, 9b/4,
9b/6, 9b/8, 9b/9, 10a/2, 10a/5,
10b/1, 10b/5, 10b/7, 11a/1,
11a/2, 11a/3, 11a/7, 11b/2,

11b/4, 11b/5, 11b/7, 11b/9,
12a/1, 12a/2, 12a/3, 12a/4,
12a/5, 12a/6, 12a/7, 12b/1,
12b/2, 12b/3, 12b/5, 12b/6,
12b/7, 12b/9, 13a/1, 13a/2,
13a/3, 13a/6, 13a/7, 13a/8,
13a/9, 13b/1, 13b/2, 13b/5,
13b/7, 13b/9, 14a/1, 14a/2,
14a/3, 14a/6, 14a/7, 14a/9,
14b/2, 14b/3, 14b/5, 14b/7,
14b/8, 14b/9, 15a/3, 15a/6,
15a/8, 15a/9, 15b/1, 15b/4,
15b/5, 15b/9, 16a/2, 16a/5,
16a/8, 16a/9, 16b/7, 17a/3,
17a/4, 17a/9, 17b/1, 17b/2,
17b/5, 17b/6, 17b/7, 17b/9,
18a/5, 18a/7, 18a/8, 18b/1,
18b/2, 18b/3, 18b/8, 19a/2,
19a/7, 19a/9, 19b/2, 19b/3,
19b/4, 19b/7, 19b/9, 20a/6,
20a/7, 20a/8, 20a/9, 21a/3,
21a/9, 21a/10, 21a/11, 21b/1,
21b/4, 21b/6, 21b/8, 22b/5,
22b/11, 23a/1, 23a/2, 23a/3,
23a/8, 23a/9, 23a/10, 23b/1,
23b/2, 23b/5, 23b/6, 23b/7,
23b/9, 23b/11, 24a/1, 24a/3,
24a/4, 24a/5, 24a/6, 24a/7,
24a/9, 24a/10, 24a/11, 24b/1,
24b/4, 24b/5, 24b/6, 24b/9,
24b/10, 24b/11, 25a/1, 25a/5,
25a/7, 25a/9, 25a/10, 25a/11,
25b/1, 25b/4, 26a/2, 26a/3,
26a/6, 26a/8, 26a/9, 26a/10,
26b/1, 26b/4, 26b/5, 26b/7,
26b/8, 26b/9, 26b/10, 26b/11,
27a/2, 27b/9, 27b/10, 27b/11,
28a/3, 28a/5, 28a/7, 28a/10,
28b/3, 28b/5, 28b/7, 28b/9,
29a/5, 29b/3, 29b/7, 29b/10,
29b/11, 30a/5, 30a/6, 30a/9,
30a/10, 30b/3, 30b/4, 30b/8,
30b/9, 30b/10, 30b/11, 31a/3,
31a/7, 31b/8, 32a/2, 32a/7,
32a/8, 32b/1, 32b/3, 32b/5,
32b/8, 32b/9, 33a/1, 33a/2,
33a/4, 33a/5, 33a/6, 33a/9,
33b/1, 33b/3, 33b/5, 34a/3,

34a/7, 34a/10, 34b/4, 34b/8,
34b/9, 34b/10, 35a/2, 35a/4,
35a/5, 35a/7, 35b/1, 35b/6,
35b/8, 35b/9, 35b/11, 36a/2,
36a/3, 36a/4, 36a/6, 36b/3,
36b/8, 37a/2, 37a/5, 37a/7,
37a/10, 37b/1, 37b/2, 37b/4,
37b/8, 38a/3, 38a/4, 38a/6,
38a/9, 38a/10, 38b/1, 38b/7,
38b/8, 38b/9, 38b/11, 39a/1,
39a/2, 39a/3, 39a/4, 39a/5,
39a/8, 39b/1, 39b/6, 40a/3,
40a/4, 40a/6, 40a/7, 40a/8,
40a/9, 40a/10, 40a/11, 40b/2,
40b/6, 40b/11, 41a/2, 41a/5,
41a/7, 41a/10, 41b/2, 41b/3,
41b/5, 41b/7, 42a/3, 42a/4,
42a/5, 42a/6, 42a/7, 42a/8,
42b/2, 42b/8, 43a/1, 43a/6,
43a/7, 43a/10, 43a/11, 43b/1,
43b/2, 43b/3, 43b/9, 44a/2,
44a/11, 44b/2, 45a/1, 45a/2,
45a/6, 45b/6, 46a/2, 46a/7,
46a/9, 47a/6, 47a/8, 47b/5,
47b/7, 47b/10, 47b/11, 48a/3,
48a/4, 48a/5, 48a/6, 48a/9,
48a/10, 48a/11, 48b/1, 48b/2,
48b/3, 48b/4, 48b/7, 48b/8,
48b/9, 48b/10, 48b/11, 49a/1,
49a/2, 49a/6, 49a/7, 49a/11,
49b/1, 49b/4, 49b/6, 49b/8,
49b/10, 50a/2, 50a/4, 50a/9,
50a/10, 50b/1, 50b/2, 50b/3,
50b/4, 50b/6, 51a/2, 51a/3,
51a/4, 51a/6, 51a/10, 51b/1,
51b/3, 51b/9, 51b/11, 52a/1,
52a/5, 52a/6, 52a/7, 52a/9,
52b/1, 52b/11, 53a/6

vech (Ar.) *sebep*
v.+ ile 9a/7, 9b/7, 14a/9,
20b/2, 20b/7, 20b/10, 21a/6,
21b/11, 22a/8, 27a/3, 48a/8,
51b/3
v.- i et-tafşil 2a/8

veled (Ar.) *çocuk*
v.+ ine 6a/6

velî (Ar.) *Allah dostu, veli*
v.+ lerine 1b/8

veya (Ar. +Far.) *veya (bağlama edatı)*

v. 11a/4, 14a/4, 28a/2, 33b/2,
44a/10, 46b/4

veyāhūd (Ar. +Far.) *yahut, veya (bağlama edatı)*

v. 25a/3, 32a/4, 33a/8, 46b/4,
46b/5, 46b/6, 46b/7, 46b/8,
46b/9, 46b/10, 46b/11, 47a/1,
47a/2, 47a/3, 47a/4, 47a/5,
47a/9, 47a/10, 52b/4

vilāyet (Ar.) *diyar, memleket*

v.+ den 50a/8

v.+ in 50a/6

vir - 1. *bir şeyi iletmek, almasını sağlamak, vermek*

v.- di 53a/5

v.- e 12a/7, 13a/2, 39b/6

v.- ici 23b/2

v.- mek 30b/3

v.- meyüp 10b/5

v.- ür 30a/7, 30a/11

aman v.- meyüp 47b/1

2. *bağışlamak, sahibi yapmak*

v.- ibdi 1b/3

tevfik v.- üp 5b/5

3. *teslim etmek*

v.- mege 52b/9

v.- ürtüz 52b/7

4. *bildirmek*

v.- e 39b/6, 50b/1

5. *salmak*

v.- üp 51a/4

6. *(ön, arka için) yönünü oraya çevirmek*

v.- e 28a/2, 29a/2

viril - *birine bir şey verilmek*

v.- en 21a/10

vuḥūṣ (Ar.) *yabaniler, vahşiler*

v.+ ı (b.h.) 40a/10

vü *ve (bağlama edatı)*

v. 7b/1

Y

ya *ya, veya (bağlama edatı)*

y. 33a/5, 40a/2, 46b/4

yaban *yabancı, el*

y.+ dan 10a/3
yād (Far.) *anma*
 y. ider 45b/8
yadigār (Far.) *birini veya bir şeyi hatırlatmak için verilen armağan*
 y. olup 2a/2
yağdur - *çok sayıda ok atmak*
 y.- sunlar 36a/1
yağma *talan, çapul, yağma*
 y. olmak 9a/6
yağ - *ateşe vermek, yakmak*
 y.- alar 42a/7, 51b/4
 y.- ar 23a/8
yağın *uzak olmayan, yakın*
 y. 16a/2, 41a/7, 45a/8, 46b/7, 48a/10
yaluñuz *yalnız*
 y. 21b/1
yañ *yan, savaş düzeninde iki kanattan her biri*
 y.+ a 23b/11, 32a/6, 36b/4, 37a/2, 44a/1
 y.+ adan 36b/8, 44a/6
ya'ni (Ar.) *demek olur ki, yani*
 y. 11a/4, 22b/7, 43b/5, 46a/3, 46a/4
yap - *kürmek, inşa etmek*
 y.- a 26b/10
 y.- alar 47b/9
yapın - *kapanmak, başını korumak*
 y.- uñ 35a/9
yapış - *yapışmak, tutunmak*
 y.- mağ 16b/2
yaþ yaþ *yavaşça, sessizce*
 y. 32a/1, 34a/10
yara - *yaramak*
 y.- rsa 19b/4
 y.- r mı 11b/5
yarak *silah, hazırlık*
 y. 15b/7, 15b/8
 y.+ (ğ)ı 15b/5
 y.+ (ğ)ıla 51b/11
 y.+ (ğ)ın 51b/8
 y. itmek 16a/7
yaraklan - *silahlanmak*
 y.- a 49a/8

yaramaz *uygunsuz, kötü*
 y. 33b/2
yardım *yardım*
 y.+ ı 44a/7
 y. ide 14b/5
 y. itmedi 47a/2
 y. itsünler 35b/10
yay *ok atmaya yarar silah, yay*
 y. 39a/5
 y.- dan 37b/2
yaya *yaya*
 y. 36b/1, 37b/8
 y.+ dan 25a/1
yayağ *piyade, yaya*
 y. 44b/9
yayan *yaya olarak*
 y. 10a/4, 29b/4
yaz *yaz mevsiminde*
 y.+ ın 40b/2
yedi *yedi (kişi)*
 y. 31a/7
yedinci *yedinci*
 y. 3a/2, 4b/7, 19a/6
yık - *devirmek, yıkmak*
 y.- ar 23a/8
yig *daha iyi, yeğ*
 y. 17a/8, 44b/8, 44b/9
 y.+ dür 6b/7, 8a/1, 49b/2
yl *yel, rüzgâr*
 y. 7a/5, 9b/4, 9b/6, 9b/7, 9b/8, 29b/3, 37a/2, 37a/3
yine *yine, gene*
 y. 33a/11, 36a/7
yir *1. mekân, alan, konum, yer*
 y. 9b/4, 21b/7, 29a/4, 29a/5, 29a/6, 29a/9, 29a/11, 29b/2, 31a/11, 31b/1, 31b/2, 31b/4, 40a/7, 49a/2
 y.+ de 9b/3, 12a/5, 12a/6, 13a/3, 13a/4, 13a/5, 13a/6, 13a/7, 13a/8, 13a/9, 13b/1, 14a/1, 27b/9, 33b/2, 37a/7, 39a/9, 41b/3, 42a/8, 46b/9, 48b/8, 48b/9
 y.+ deki 33b/5, 34a/4
 y.+ den 10a/1, 10a/6, 14b/1, 46b/9
 y.+ dür 31b/2, 31b/4

y.+ e 25a/4, 29a/2, 31a/10,
43b/11, 52a/9
y.+ i 30b/10, 40a/7
y.+ i (b.h.) 3b/8
y.+ in 14b/2, 28a/9
y.+ ince 43b/5, 43b/6
y.+ inde 24a/8, 27b/4, 34b/5,
44a/4, 45a/4, 47a/2
y.+ inden 33a/6, 35b/8, 43a/2,
49a/6
y.+ ine 13b/2, 32a/1, 32a/2,
33a/11, 34a/7, 34a/8, 34b/7,
40a/5,
y.+ ini 33a/10
y.+ ün 31a/9, 31a/11, 31b/1,
31b/3
y.+ ünde 25b/4
y.+ üne 31b/9
y.+ üñüzde 36b/6
y.+ üñüzden 35a/10
y.+ ler 27b/10
y.+ lerden 39a/11, 39b/1
y.+ lere 36b/3
y.+ leri 15b/3, 51b/9
y.+ lerin 12a/3
y.+ lerinde 29b/5
y.+ ine getir- (isteneni
yapmak) 8b/7, 51a/2
2. *mevki, makam, görev*
y.+ de 5b/9
y.+ e 45a/9
y.+ ine 11a/6, 11a/7, 29a/9
yırlü yerli
y. 24a/8, 25b/4, 27b/4, 28a/8,
29b/5, 31b/9, 32a/2, 34b/7,
43b/5, 43b/6, 45a/4
yirmi yirmi sayısı
y. 4b/7
yirminci yirminci
y. 4a/5, 33b/7
yirmi altıncı yirmi altıncı
y. 4b/5, 43a/3
yirmi beşinci yirmi beşinci
y. 4b/3, 41b/9
yirmi birinci yirmi birinci
y. 4a/7, 36b/10
yirmi dördüncü yirmi
dördüncü

y. 4b/2, 40b/7
yirmi ikinci yirmi ikinci
y. 4a/9, 38b/4
yirmi sekizinci yirmi sekizinci
y. 5a/1, 46a/11
yirmi dokuzuncu yirmi
dokuzuncu
y. 5a/3, 47b/4
yirmi üçüncü yirmi üçüncü
y. 4b/1, 39b/11
yirmi yedinci yirmi yedinci
y. 4b/7, 45a/5
yir yir yer yer, aralıklı olarak
y. 28b/2, 48a/5
yitiş - indada gelmek, yetişmek
y.- e 7a/2, 39b/5
y.- mege 32b/2
y.- se 36a/2
y.- üp 53a/2
y.- ürse 36a/11
y.- meg-içün 24a/11
yitişdür - ulaştırmak,
yetiştirmek
y.- medi 47a/1
y.- ür 33a/6
yitür - yitirmek
y.- mez 46a/1
yok yasak
y.+ dur 8b/9
yol bir yere gitmek için
üzerinden geçmeye uygun yer
y. 29b/8, 45b/11
y.+ a 5b/6
y.+ da 42a/2, 46b/8
y.+ dan 38a/6
y.+ ları 26b/9
y.+ iken 22a/6
yolcu yolculuk yapan
y. 46a/1
yoldaş yol arkadaşı
y.+ a 36a/2
y.+ ı 14b/4
y.+ ın 44a/9, 44a/10, 44b/5
y.+ ına 14b/4, 33b/3, 44a/7,
47a/2
y.+ ını 43b/1
yoldaşlık yol arkadaşlığı
y. 47a/1

yorul - *yorulmak*

y.- duklarından 51a/9

yuşaru *yukarı*

y.+ sına 26a/4

yügrek *hızlı koşan, yüğrük*

y. ola 39a/1

yüksek *yüksek*

y. 29a/9, 29a/11, 29b/2,
39a/11

y.+ de 10a/1

y.+ den 33b/6

y. ola 29a/4

yürek *gönül, yürek, kalp*

y.+ (g)in 38a/8

y.+ (g)ine 12a/7

y.+ leri 10a/9

yüri - *yürümek (krş. yürü-)*

y.- se 7b/6

y.- sün 27a/7, 34b/2, 34b/3,
35b/5

y.- ye 37a/6

yürüiş *bir yere yürüme,*

yürüyüş

y. ideler 48a/3

yürü - *yürümek (krş. yürü-)*

y.- dügin 37a/8

y.- mek 27a/2

y.- mez 46b/8

y.- r 23a/8

y.- rlerse 25b/8

y.- sün 27a/6, 27a/8, 27a/9,
27a/10, 27b/1, 27b/2

yürüt - *yürütmek*

y.- e 49b/8

yüz *ön taraf, yüz*

y.+ i 37a/1

y.+ ine 36a/8

Z Z Z Z

za'af (Ar.) *irade zayıflığı*

z. 30a/7, 30a/11, 50a/3

zabı (Ar.) *elde tutma, silahla*

ele geçirme

z.+ a 51b/2

z. olına 51b/3

zafer (Ar.) *üstün gelme, yenme,*

zafer

z. 5b/8, 8b/6, 9a/3, 11a/3,
16b/6, 17a/8, 22a/9

kelimât-ı z.+ le 32a/8

zâhir (Ar.) *görünen, açık, belli*

z.+ de 44b/6, 44b/11

z. ola 18b/4

z. olan 5b/2

z. olmaya 21a/9

z. olmayan 18a/7

z. olsa 16a/5, 33b/11

z. olur 18a/9

zâid (Ar.) *fazla, çok*

z. olup 25b/9

za'if (Ar.) *güçsüz, zayıf*

z.+ in 16b/1

zamân (Ar.) *an, vakit*

z.+ da 36b/11

zarb (Ar.) *darp*

z.- ı dest-ile 51a/10

zarûret (Ar.) *mecburiyet,*
zorunluluk

z. 39a/6

z. ola 22a/2

zemm (Ar.) *yerği*

z.+ ine 45b/10

zidd (Ar.) *ters, zit*

z.+ yla 46a/9

zıkr (Ar.) *anma, zikir*

z. itdügüm 12b/8

z. olan 46a/8

z. olınan 47a/11

zillet (Ar.) *aşağı olma, horluk*

z. 8a/3

zîra (Far.) *çünkü, zira*

z. 7b/4, 7b/9, 11a/6, 11b/1,

16b/4, 18b/9, 20b/1, 53a/7

ziyâde (Ar.) *fazla, çok*

z. 6a/9, 6b/4, 18b/2, 31b/11,

38a/3, 49b/3, 52a/9

z. olasın 50a/4

z. olmaz 15b/7

z. olur 8b/3

EKLER DİZİNİ

+a

alçağ+a 33b/7
 Allah+a 1b/3, 16b/3
 anlar+a 8b/8, 25a/10, 37b/9, 50b/2
 ā‘yan+a 18a/7
 cāsus+a 20a/7, 21a/10
 düşman+a 17a/8
 esbāb+a 38a/10, 49a/11
 etrāf+a 44b/10
 fırsat+a 17a/6
 hāndağ+a 36a/11
 hayr+a 46b/11
 hişār+a 48a/10, 49a/8, 49b/4, 51a/5
 ırmağ+a 28a/2
 karavul+a 38b/5
 kılıc+a 7b/5, 36b/5
 kol+a 34a/10
 konağ+a 28a/4, 37a/11
 kul+a 18a/8, 32a/4
 māl+a 38a/10, 41b/8
 od+a 9a/8
 oğlan+a 18a/8
 ol+a 30b/8
 pādīşah+a 11a/8, 29a/8, 45a/7, 45b/2, 48b/3
 şabāh+a 41a/7
 sağ+a 30b/2, 32a/11
 saltanat+a 6b/6
 sol+a 30b/3
 şart+a 34b/10
 şavk+a 34b/5
 tağ+a 28a/2
 taraf+a 32a/11, 42b/7
 uğraş+a 21b/10, 48a/5
 yañ+a 23b/11, 36b/4, 37a/2, 44a/1
 yol+a 5b/6
 yoldaş+a 36a/2
 zabt+a 51b/2

-a

ala 18a/4
 arıda 26b/9
 bırağa 12a/8

bırağıla 48a/11
 çığırdı 8b/1
 çıka 10b/8, 28a/4, 40b/1, 40b/2, 40b/3, 42a/6
 dura 9b/7, 28a/5, 39a/10, 42a/7
 durğura 13a/3
 durıla 10a/2
 duyıla 33a/3
 kaçına 19a/9
 kala 32b/8
 karşıya 41b/1
 kaza 50a/1
 kındıra 13a/1
 kındura 49b/9
 kona 12a/6
 kondura 28a/9
 konıla 29b/8, 48a/10
 kopara 35b/2
 kova 13b/5, 13b/9
 koyıla 13a/7
 ola 5a/9, 9b/5, 8a/1, 8a/2, 10b/9, 11b/9, 12a/1, 12a/2, 12a/4, 12b/2, 12b/3, 12b/4, 12b/5, 12b/6, 13b/1, 17a/5, 17a/6, 17a/9, 17b/5, 17b/6, 17b/7, 18b/4, 20a/7, 20b/3, 21b/4, 22a/2, 27b/10, 28a/1, 28a/3, 29a/3, , 29a/5, 29a/4, 30a/4, 30a/5, 30a/6, 30a/10, 30a/11, 30b/8, 30b/9, 32a/7, 32a/10, 32b/3, 32b/7, 32b/11, 33b/5, 37a/4, 38b/6, 38b/6, 38b/7, 39a/1, 39a/2, 39b/8, 39b/10, 40a/7, 40b/4, 40b/6, 40b/9, 40b/10, 41a/2, 41a/6, 41a/7, 41a/1, 42b/5, 43b/4, 49a/5, 51b/8, 52b/3, 53a/1
 olma 9b/9, 16a/8, 18b/3, 19a/9, 20a/10, 43b/5, 48a/10, 48a/11, 49a/9, 51b/3
 sapa 41b/1
 sindura 22a/5
 tuta 10b/2
 uğraşa 7b/3, 10b/5
 uğraşıla 32b/10, 33a/2

ura 32a/10, 32a/11
 utana 20b/8
 uzada 10b/4, 13a/6
 vara 13a/5, 42b/6
 yapa 26b/10
 yaraqlana 49a/8
-acağ (s.f.)
 duracağ 31b/2
 durğuracağ 13a/3
 konacağ 12a/5, 27b/9
 koyılacağ 13a/7
 olacağ 13b/1
 uğraşacağ 3b/7
 uzadacağ 13a/5
 varacağ 13a/4
+a+dan
 yañ+adan 36b/8, 44a/6
+a+dur
 şart+adur 25b/2
 taraf+adur 48b/11
-a-lar
 alalar 42b/2, 48a/6
 bulalar 40a/8
 çıkalar 29b/9, 48a/5
 dolaşalar 41b/4
 duralar 42a/3, 42a/4
 gözediduralar 37b/4
 kalduralar 42b/10
 kovalar 37a/10
 olalar 5b/2, 9b/6, 14a/9,
 14b/1, 14b/9, 15a/1, 28b/9,
 30b/5, 41b/9, 47b/10, 48b/4,
 51b/10
 uğraşalar 9b/3, 14b/6
 varalar 21a/7
 yaqalar 42a/7, 51b/4
 yapalar 47b/9
-an
 başan 7b/1
 çıkan 42a/7
 kalan 42b/1
 kovana 37b/6
 olan 2b/5, 2a/8, 2b/6, 3a/8,
 3b/2, 3b/6, 4a/3, 4a/5, 4b/9,
 5a/8, 5b/2, 11b/7, 11b/8, 13a/8,
 14a/5, 14a/8, 14b/8, 15a/2,
 22a/11, 25b/5, 26b/1, 27b/8,
 30b/6, 35a/2, 39b/2, 40a/9,

40b/11, 41a/11, 46a/8, 46b/8,
 50a/6, 50b/9
 olunan 17b/8, 18a/9, 18b/2,
 31b/4, 46b/9, 47a/11, 51a/7
 varan 25b/7
-an+a
 olınana 50a/10
-an+ın
 ayrılanın 25a/8
 kalanın 45a/2
-an+ları
 olanları 46a/9
 tutanları 3a/3, 19a/7
 olanları 14a/3
-an+lar+uñ
 olanlaruñ 45a/8
-an+lar+uñ+dur
 olanlaruñdur 16b/6
-an+uñ
 olanuñ 19b/1, 19b/2
-a-
 çalar 44a/6, 46b/4
 çarpar 44a/6
 çıkar 46b/6
 dutar 43b/9
 korçar 44b/5, 44b/6
 saçar 44b/10
 şalar 43b/8
 yaqar 23a/8
 yıkar 23a/8
-ar-ken
 kaçarken 38a/6
 kovarken 38a/5
-ar-lar
 kaçarlar 10a/9
-ar-sa
 kaçarsa 16a/1
-ar-sa-ñ
 korçaršanañ 28a/11
-a-sın
 alasin 2a/6
 ayırasın 11a/2
 olasin 10a/8, 15a/5, 15a/6,
 15a/8, 15a/9, 15b/3, 50a/4
-a-sız
 olasız 36b/6
 sapsız 36b/9
+ce

hacet+**ce** 13b/9
+da
 ‘adu+**da** 4a/6, 33a/9
 ‘afv+**da** 16a/9
 ‘aķıl+**da** 11b/9
 aman+**da** 17a/9
 anlar+**da** 33a/3
 ara+**da** 36a/2, 42b/4
 aŗ+**da** 46a/3
 at+**da** 14b/9, 44b/7
 bāb+**da** 2a/8
 busı+**da** 24a/10, 31a/7, 42a/11
 dārb+**da** 14b/7
 ihtiyāt+**da** 12b/5
 ora+**da** 42b/7
 orta+**da** 22b/2, 31a/6
 otlaķ+**da** 28b/3
 taraf+**da** 27a/11
 taŗra+**da** 28b/1, 41a/11
 uġraŗ+**da** 14a/2
 yol+**da** 42a/2, 46b/8
 zamān+**da** 36b/11
+da+ki
 taraf+**daki** 42b/3
+dan
 ‘adu+**dan** 6a/2, 11a/7, 15a/8,
 15b/2, 36b/4, 47a/8, 47a/9,
 52b/7
 alay+**dan** 32b/1, 46b/6
 Allah+**dan** 2a/3, 5a/9, 8a/3
 anlar+**dan** 37a/2, 50b/3
 ara+**dan** 33b/4, 36b/2
 at+**dan** 10a/4, 35a/8
 atlu+**dan** 25a/1, 28a/10
 busı+**dan** 28a/2, 37a/5, 40a/11
 çadır+**dan** 44a/2
 doķuz+**dan** 30b/7
 dūŗman+**dan** 29a/3
 ħandaķ+**dan** 28b/1
 ħayr+**dan** 18b/3
 ħiŗār+**dan** 11a/2
 ıraķ+**dan** 28b/8
 ihtiyāt+**dan** 6a/5
 karavul+**dan** 38b/9
 kırķ+**dan** 26a/3, 26a/4
 kısım+**dan** 22b/6
 kol+**dan** 34a/5
 oķ+**dan** 37b/1

ora+**dan** 29b/9, 42b/6
 otlaķ+**dan** 28b/5
 re‘āya+**dan** 50a/9
 ŗam+**dan** 22a/5, 22a/7
 ŗebīĥūn+**dan** 4b/4, 28a/3,
 28a/11, 41b/10, 41b/11,
 49b/11
 taraf+**dan** 27b/2, 28b/6, 29a/2,
 34a/1, 35b/5, 36b/7, 48b/10
 taŗra+**dan** 41b/2, 48a/8
 uġraŗ+**dan** 7a/9, 33b/6, 47a/3
 uġur+**dan** 32a/3
 yaban+**dan** 10a/3
 yay+**dan** 37b/2
 yaya+**dan** 25a/1
 yol+**dan** 38a/6
+de
 ceng+**de** 4b/6, 14b/1, 15b/1
 dārb+**de** 19b/9
 fikr+**de** 5b/2
 gice+**de** 25b/8
 gün+**de** 49b/7
 ħaber+**de** 20a/4
 ħācet+**de** 25a/1
 ħamle+**de** 35b/8
 ħarb+**de** 5a/8, 8b/8, 15a/4
 ħazer+**de** 15a/9, 15b/2, 15b/4
 ħīlc+**de** 19b/9
 ħilm+**de** 16a/9
 iŗ+**de** 16b/1, 16b/3, 16b/6,
 16b/7
 leŗker+**de** 3a/8, 4a/1, 22a/11,
 35a/2, 43a/1
 menzil+**de** 27a/2
 sefer+**de** 3b/2, 3b/3
 sin+**de** 22a/8
 yir+**de** 5b/9, 9b/3, 12a/5,
 12a/6, 13a/3, 13a/4, 13a/5,
 13a/6, 13a/7, 13a/8, 13a/9,
 13b/1, 14a/1, 27b/9, 33b/2,
 37a/7, 39a/9, 41b/3, 42a/8,
 46b/9, 48b/8, 48b/9
 yüksek+**de** 10a/1
 zāhir+**de** 44b/6, 44b/11
+de+dür
 ‘amel+**dedür** 49b/9
 mertebe+**dedür** 43a/7
+de+ki

menzil+**deki** 22a/6
 yir+**deki** 33b/5, 34a/4
+den
 ‘asker+**den** 37a/4
 becene+**den** 11a/2
 ben+**den** 2a/2
 biz+**den** 51a/2
 cebe+**den** 37a/11
 ceng+**den** 8b/6, 8b/7, 51a/9,
 52a/7, 52b/6
 cevānib+**den** 36a/10
 cevşen+**den** 37b/1
 el+**den** 5b/4
 emr+**den** 18b/2
 eşkāl+**den** 39a/4
 evvel+**den** 51b/8
 hācet+**den** 52a/9
 hāmle+**den** 31b/8
 harb+**den** 12a/2, 37b/1, 52b/5
 içeri+**den** 41b/1
 içerü+**den** 48a/9
 kendü+**den** 8a/8
 kim+**den** 19a/8, 19a/9
 kimesne+**den** 15a/2
 kişi+**den** 39a/7
 leşker+**den** 26b/7, 33a/7,
 37b/6, 42a/5
 menzil+**den** 26b/2, 28a/6
 piyāde+**den** 28a/10
 sebep+**den** 38a/11
 sekiz yüz+**den** 25b/9
 şelāṭinden 20b/8
 sen+**den** 11a/6, 19b/1
 şefkat+**den** 51a/10
 şer+**den** 18b/3
 tecrube+**den** 21b/9
 tehevür+**den** 8a/1
 töhmet+**den** 19a/9
 üç+**den** 31a/10
 üç yüz+**den** 25b/6
 üç yüz+**den** 26a/5
 vilāyet+**den** 50a/8
 yir+**den** 10a/1, 10a/6, 14b/1,
 46b/9
 yüksek+**den** 33b/6
-dı
 bıraktı 46b/11
 buldı 22a/9

çıktı 22a/7
 duydu 19a/5
 kaçdı 47a/4
 kaldı 18b/7
 kazdurdı 22a/8
 kondı 26b/6
 korkutdı 47a/10
 oldı 19a/5, 19a/6, 22a/5,
 50b/7, 53a/4
 şakladı 47a/8
 şındı 38b/1
-dı-lar
 ışmarladılar 46b/11
 kodılar 46b/10
-dı-(y)sa
 başladıysa 14a/1
-di
 bildürdi 47a/11
 dönderdi 47a/6
 düşdi 33a/7
 gitdi 46b/11
 gizledi 47a/3
 itdi 1b/4, 1b/5, 22a/933a/9,
 47a/5
 öğdi 47a/7
 virdi 53a/5
 viribdi 1b/3
-di-ler
 gitdiler 53a/6
 göçdiler 53a/6
 işlediler 35a/1
-duğ+ı
 çıktuğı 10b/8
 ıduğı 42b/11
 durduğı 10a/1, 29a/4, 29a/6,
 43b/10
 konduğı 3b/6, 27b/7
 konulduğı 49a/8
 olduğı 45a/9, 53a/4
 şınduğı 36b/11
-duğ+ın
 çığırtduğın 8b/1
 şınduğın 37b/5
-duğ+ı+(n)a
 şınduğına 37a/9
-duğ+ı+(n)dan
 şınduğından 38a/2
-duğ+umuz

aⁿdu^ğumuz 45a/3
-du^ğ+un+ı
 duy^{du}ğ^unu 47a/8
-du^ğ+u+ñuz
 dur^{du}ğ^uñuz 36b/3
-du-ķ
 ol^{du}ķ 21a/8
-duķ+ca
 ol^{du}ķca 7a/5, 18b/6, 20b/5
-duķ+da
 ol^{du}ķda 7a/3
-duķ+dan
 al^{ın}du^ğdan 51b/2
 ol^{du}ğdan 33b/1
 ş^ındu^ğdan 38a/11
-duķ-ları
 bul^{du}ķları 39a/5
 dur^{du}ķları 10a/5, 14a/9
-duķ-lar-ı(n)dan
 yorul^{du}ķlarından 51a/9
+dur
 ‘adu+**dur** 6a/7
 āsān+**dur** 48b/7, 48b/8
 bu+**dur** 2a/4, 5a/9, 5b/7,
 13a/1, 15a/4, 15b/1, 19b/9,
 30a/3, 30a/5, 30a/10, 34a/5,
 36b/5, 47b/8
 e^rşād+**dur** 23b/5
 ĥaķ+**dur** 19b/6
 ķaç+**dur** 48b/11
 ķaravul+**dur** 23a/8
 ķısm+**dur** 22b/1
 ķulavuz+**dur** 23a/9
 mekrūh+**dur** 30b/1
 meşaf+**dur** 24a/3
 mevķūf+**dur** 25a/10
 miķdār+**dur** 4b/6
 nevākış+**dur** 23a/9
 ol+**dur** 14a/8, 32b/1, 41a/2,
 43a/1, 44a/8, 44b/9, 45a/8,
 48a/5, 48a/7
 rābıta+**dur** 25a/8
 şaf+**dur** 30a/4
 saķa+**dur** 24a/5
 şarb+**dur** 48b/6
 var+**dur** 44b/5, 44b/6, 44b/7,
 44b/8, 44b/10, 50b/5
 yoķ+**dur** 8b/9

-dur-mağ+a
 ulaş^{du}urmağa 39b/9
-düg+i
 bind^{du}ğⁱ 43b/1
 dürtüş^{du}ğⁱ 44a/1
 git^{du}ğⁱ 38a/6
 getür^{du}ğⁱ 20a/2
 gör^{du}ğⁱ 43b/8
 id^{du}ğⁱ 27b/2
 it^{du}ğⁱ 5b/9, 18b/6
-düg+i+n
 id^üğⁱⁿ 43a/5, 45a/7
 yürü^{du}ğⁱⁿ 37a/8
-düg+in+i
 gel^{du}ğⁱⁿⁱ 43b/2
-düg+üm
 it^{du}ğ^{üm} 12b/8
-dük+ce
 göster^{du}ğ^{ce} 10a/7
 it^{du}ğ^{ce} 29b/6, 50a/3
-dük+de
 it^{du}ğ^{de} 31b/8
-dük+den
 bit^{du}ğ^{den} 52b/9
 it^{du}ğ^{den} 32a/3, 33a/11
-dük+leri
 düş^{du}ğ^{leri} 48a/7
 getür^{du}ğ^{leri} 20a/3, 20a/9
 göster^{du}ğ^{leri} 46b/8
-dü-m
 düz^{du}m 2a/2
 it^{du}m 2a/7, 2a/9
+dür
 ‘ases+**dür** 24a/1
 ‘asker+**dür** 25a/3
 cāiz+**dür** 32a/5
 debadibe+**dür** 23a/11
 degül+**dür** 7b/2, 20b/11,
 32b/3, 46b/2
 derrāce+**dür** 23b/9
 dört biñ+**dür** 26a/9
 dört yüz+**dür** 26a/9
 dürüst+**dür** 17b/8, 46a/7
 gerek+**dür** 5b/1, 5b/4, 6a/4,
 6a/7, 6a/9, 6b/1, 6b/3, 6b/8,
 7a/3, 7a/8, 7b/7, 8a/5, 9a/1,
 9a/7, 9a/9, 9b/2, 10a/9, 11b/2,
 11b/8, 12b/2, 17b/1, 17b/4,

18a/3, 18a/9, 18b/5, 19a/2,
 19a/8, 19b/7, 20a/3, 20a/8,
 21b/7, 23b/9, 25b/2, 26b/2,
 27b/8, 28a/1, 28a/3, 28a/9,
 29a/1, 29b/7, 29b/10, 30b/4,
 30b/6, 32b/5, 32b/11, 33a/2,
 33a/4, 33a/6, 33b/3, 34a/1,
 36a/3, 37a/5, 37a/11, 37b/3,
 37b/4, 38a/4, 38a/9, 38b/5,
 38b/11, 39a/3, 39a/7, 39a/9,
 39a/11, 39b/6, 40a/1, 40a/6,
 40a/7, 40a/9, 40a/10, 40b/4,
 40b/6, 40b/8, 41a/5, 41a/8,
 42a/1, 42b/9, 43a/5, 43b/4,
 45a/3, 46a/8, 48b/1, 48b/9,
 49a/7, 49b/4, 49b/7, 49b/11,
 50a/2, 50a/4, 51b/7, 52a/2
 kâdir+**dür** 11b/4
 kemîn+**dür** 24a/10
 leşker+**dür** 25a/6
 mâni'+**dür** 24b/4
 meded+**dür** 24a/11
 mertebe+**dür** 24a/8
 mervî+**dür** 20b/9
 meşâlih+**dür** 23b/7
 muhtesibe+**dür** 25a/5
 muqaddime+**dür** 24a/4
 muqallibü'l-eḥvâl+**dür** 53a/7
 muqavvem+**dür** 25a/9
 muqavvete+**dür** 24b/7
 mümkin+**dür** 48b/11
 münsebeze+**dür** 24b/6
 müntahabe+**dür** 24b/11
 müterahhime+**dür** 24b/9
 mütereffi'+**dür** 24b/2
 nâfi'+**dür** 52a/8
 rid'+**dür** 24a/7
 şâbitkadem +**dür** 8b/8
 seriyye+**dür** 23a/5
 şâkiriyye+**dür** 25b/1
 tâ'ife+**dür** 23a/6, 23a/10,
 23a/11, 23b/8, 23b/10
 tedbîr+**dür** 7b/1
 vâcib+**dür** 5a/3, 11a/8, 32a/7,
 46b/2
 yig+**dür** 6b/7, 8a/1, 49b/2
 yir+**dür** 31b/2, 31b/4

+e

‘âlem+e 12a/1
 ‘amel+e 11b/4
 biñ+e 25b/9, 25b/10
 biş yüz+e 25b/7, 26a/6
 biz+e 1b/3, 1b/5, 50b/6,
 50b/10, 51a/1
 ceng+e 10b/8, 14a/1, 14a/3,
 29b/9, 52a/6, 52b/10
 dört biñ+e 25b/11
 eşkâl+e 31b/3
 ḥaber+e 20a/4, 20a/9
 helâk+e 33a/5
 iş+e 11b/2, 11b/5, 16a/7
 kalb+e 30a/11, 30b/3, 32a/10
 leşker+e 14a/7, 25b/7, 34b/8,
 39b/5, 39b/6, 42a/7, 42a/10,
 47a/4, 49b/7, 50a/8
 menzil+e 26b/3
 on iki biñ+e 26a/1
 öñ+e 27b/6
 tâ'at+e 5a/9
 tehlîl+e 28b/9
 tekbîr+e 28b/8
 üç yüz+e 26a/4
 yir+e 25a/4, 29a/2, 31a/10,
 43b/11, 45a/9, 52a/9

-e

bildüre 8b/8
 bile 11b/4, 11b/5, 12a/3, 12a/5,
 12b/9, 14a/2, 25b/3, 29a/7,
 43a/6, 45a/9, 52a/4, 52b/1
 biline 42b/11
 dike 28a/11
 dinile 51a/2
 divşüre 26b/11
 döne 13b/4, 13b/9, 32a/11
 düşe 9b/8, 9b/9, 32a/10, 34a/7,
 34a/8, 39a/7, 44a/8
 edile 43a/10
 ese 29b/3
 eyde 9a/3
 gele 13b/2, 15b/8, 17a/8,
 39b/5, 42b/4, 49b/10
 getüre 8b/7, 39a/8
 gide 37a/2, 37b/6, 39a/9,
 41a/3
 gire 41a/9
 göçe 12a/6

göndere 34a/2
 gönderile 26b/4, 26b/5
 göre 49b/9, 52a/1, 52a/8
 göster 28a/9
 gözedile 27b/10
 gözüke 29a/7
 ide 5b/8, 7a/1, 7a/6, 7a/9, 8a/6,
 8a/7, 8b/5, 9b/4, 9b/7, 9b/8,
 10a/2, 12b/9, 13a/2, 13a/8,
 13b/1, 13b/7, 13b/9, 14a/3,
 14a/4, 14a/5, 14b/5, 14a/6,
 14a/7, 17b/2, 20a/2, 22a/2,
 22a/3, 22a/6, 28a/8, 32b/1,
 32b/4, 33b/6, 33b/7, 35a/8,
 37a/7, 41a/2, 41b/2, 43a/8,
 45a/4, 46a/10, 49b/2, 49b/9,
 50a/1, 52a/3, 52a/5, 52a/6,
 52a/7, 52a/9, 52b/3, 52b/10
 idebile 29a/8
 idine 6b/9
 ilçileşe 13a/9
 itdüre 13a/4, 25b/5
 seçe 34a/2
 söylene 18b/1
 vire 12a/7, 13a/2, 28a/2, 29a/2,
 39b/6, 50b/1
 yitişe 7a/2, 39b/5
 yürüte 49b/8

-ecek
 idecek 13b/6

-ecek (s.f.)
 berkidecek 15b/3, 51b/9
 idecek 18a/1, 31a/9
 idilecek 27a/4
 ilçileşecek 13a/9
 itdürececek 13a/4
 idecek 13a/9

-e-ler
 berkideler 51b/9
 bileler 14b/8, 48b/6, 51b/11
 getüreler 28b/5, 39a/5
 gideler 39b/1, 53a/3
 gireler 29b/9, 34b/6
 göçeler 53a/3
 ideler 10a/5, 14b/3, 19b/8,
 21b/9, 37a/9, 38a/1, 40b/5,
 41b/5, 41b/8, 42a/2, 42a/8,
 42b/1, 42b/5, 42b/8, 48a/2,

48a/3, 48a/4, 48a/8, 49b/3,
 49b/6, 52a/1
 isti'mâl ideler 48a/1
 seçeler 14b/2
 vazgeleler 42a/9

-elüm
 getürelüm 51a/2
 idelüm 52b/8
 söyleşelüm 49a/10

-en
 dikilen 26b/4, 26b/6, 38b/6
 dinilen 31b/1
 düşen 46b/5, 49b/8, 51b/6
 düzülen 47b/11
 gelen 8a/9
 getüren 38b/10
 giren 41a/11
 iden 31a/1, 31a/4, 31a/5,
 40b/9
 seçilen 34a/5
 virilen 21a/10

-en+e
 düşene 49b/11
 idene 32b/3

-en+ler+üñ
 idenlerüñ 41a/4

-en+ler+üñ+dür
 idenlerüñdür 8b/9, 16b/8

-en+üñ
 eksilenüñ 11a/6, 11a/7
 gösterenüñ 17b/1
 idenüñ 49b/10

-er
 düşer 34a/9
 geçer 7a/5
 gezer 24a/3
 ider 22b/3, 25a/8, 30a/6,
 30b/1, 44a/3, 44a/10, 44b/1,
 44b/2, 44b/3, 44b/4, 44b/8,
 44b/9, 45b/8, 46a/5, 46b/4,
 46b/10, 50b/6
 sürer 23a/10

-er-dü-k
 iderdük 20b/10

-er-ler
 düzerler 24a/4
 iderler 21b/10, 24b/5

-er-se

dönerse 37a/1, 37a/3
 düşerse 31b/9, 32a/1, 37b/7
 eserse 9b/6
 giderse 42b/7
 iderse 7a/9, 10a/6, 10b/2,
 10b/3, 22a/1, 29a/8, 36b/9
+erü
 iç+erü 30a/5, 30a/11, 48a/8
+erü+den
 içerüden 48a/9
-e-sin
 berkidesin 15b/3
 getüresin 18a/4
 giresin 9a/9
 idesin 2a/5, 9a/8, 18a/5, 20a/4,
 20a/5, 21a/1, 21a/6
 idinesin 2a/3
 kesesin 11a/2
 söyleşesin 21b/1
-e-siz
 idesiz 36b/7, 36b/10, 36b/8
-e-vüz
 idevüz 49b/1
-ğıl
 olğıl 2a/1
-gil
 bilgil 2a/1, 5b/6, 19b/9,
 20b/11, 22b/1
+ı
 ad+ı 38b/6
 ağruğ+ı 27b/6
 ahlāk+ı 12b/2
 anlar+ı 6a/8, 24b/9
 at+ı 11b/5, 40b/6
 bağış+ı 39b/3, 42a/2, 42a/3
 can+ı 50b/11
 çadır+ı 44a/3
 erat+ı 14a/1
 eṭrāf+ı 36a/11, 40a/9
 fırsat+ı 33a/10
 günāh+ı 20b/4
 halk+ı 20a/9, 32a/7, 36a/6,
 39a/3, 39b/7, 40a/9, 41b/6,
 42b/9, 48a/3, 48a/4
 hişār+ı 50b/1
 ittifāk+ı 30a/7
 kıış+ı 40b/2
 kitab+ı 2a/6

maşlahat+ı 24a/2
 miqdār+ı 23a/6, 41a/9
 nağış+ı 31a/1
 nal+ı 35a/7
 naşīhat+ı 19b/6
 nişf+ı 27a/6, 27a/7
 ray+ı 7a/3, 45b/1
 revābīṭ+ı 35b/11
 şavāb+ı 5b/3
 silāh+ı 11b/5
 şoñ+ı 7b/9, 8a/2
 sulṭān+ı 13a/8
 tama‘+ı 44b/3
 yarağ+ı 15b/5
 yardım+ı 44a/7
 yoldaş+ı 14b/4
+ı (b.h.)
 ağrak+ı 37b/11
 cāsus+ı 20a/7
 esbāb+ı 16b/2, 16b/5, 47b/11,
 49b/1
 fırsat+ı 11a/9
 halk+ı 49b/8
 hişār+ı 50b/10, 50b/11, 52b/7
 ihtiyāt+ı 38b/2
 intikām+ı 5b/8
 murād+ı 51a/1
 pādīşah+ı 22b/2, 45b/10
 saltanat+ı 46a/6
 şıfat+ı 6b/9
 tuyūr+ı 40a/10
 uğraş+ı 10b/3
 umur+ı 16b/4
 vuḥūş+ı 40a/10
-ıcağ (z.f.)
 barışıcağ 17b/2
 bulıcağ 8b/6
 çıkıcağ 40b/1, 40b/4
 dağılıcağ 36a/5
 kalıcağ 21b/7
 olıcağ 25a/2, 28b/4, 28b/5,
 34a/9, 42a/1, 43a/2, 48b/6
 sınıcağ 38a/9
 uğraşıcağ 9b/2
 varıcağ 28a/4, 41a/8
+ı+ıdur
 ard+ııdur 31a/11, 31b/1, 31b/3,
 31b/5

+ın

ad+ın 4a/3
 ard+ın 26b/11, 39a/10
 cāsus+ın 21a/1
 esbāb+ın 53a/6
 etrāf+ın 41a/10
 evlād+ın 6b/4
 ihtilāf+ın 20a/11
 maḳdūr+ın 32b/4
 naṣīhat+ın 19b/1, 19b/4
 rıfḳ+ın 2b/9, 16b/9
 sırr+ın 18b/7, 19a/3
 silāh+ın 8a/7
 yarağ+ın 51b/8
 yoldaş+ın 44a/9, 44a/10,
 44b/5

+ın

ṭaraf+ın 27a/6

+ı+(n)a

ard+ına 27b/11, 31a/5
 cāsus+ına 20b/9, 21a/6
 cevāb+ına 51a/6
 etrāf+ına 50a/1
 günāh+ına 20b/3
 ḥaṣm+ına 32b/2
 kısım+ına 22b/3, 22b/5
 kolay+ına 14b/7
 ḳol+ına 28a/9
 mizāc+ına 45b/3
 ṭaraf+ına 9b/6, 9b/7, 9b/9,
 22b/7, 28b/2, 29b/3, 34a/6,
 39a/9
 umur+ına 23b/5
 yoldaş+ına 14b/4, 33b/3,
 44a/7, 47a/2

+ı+(n)ca

ard+ınca 10b/9, 24b/4, 26b/10,
 37a/7, 37b/6, 38a/4, 41b/9,
 42b/9

-ınca

ḳalınca 39b/3
 ḳonınca 28a/5
 olınca 27a/1, 50a/7
 varınca 22a/8, 25b/9, 25b/10,
 25b/11, 26a/1, 26a/5, 26a/6

+ı+(n)da

ard+ında 24a/7, 33b/11, 42a/4
 aṣḥāb+ında 2b/5

baḥş+ında 39b/3

etrāf+ında 50a/5

ḳat+ında 6b/5, 19a/4, 29b/11,
 30a/1, 45b/7

ḳitab+ında 1b/2

ṭaraf+ında 22b/4, 22b/6,
 27b/4

+ı+(n)da+ki

ard+ındaki 34b/3

+ı+(n)dan

āfāt+ından 16a/8

ard+ından 33b/10

cevāb+ından 12b/5

etrāf+ından 28b/8

ḥaḳḳ+ından 49b/10

ḥalk+ından 26b/5

ḥāvaş+ından 4b/9, 17b/6

iżhār+ından 7b/9

ḳadar+ından 15b/5

kenar+ından 41a/3

lezzat+ından 17a/7

maḳām+ından 14b/2

ṭaraf+ından 23a/7, 33a/8

+ı+(n)ı

aḥlāḳ+ımı 45a/6

ard+ımı 31b/6

aşḥāb+ımı 47a/9

at+ımı 43b/1

ḳılıc+ımı 43a/11

ḳuşağ+ımı 43b/1

maşlahat+ımı 24b/8

sırr+ımı 6a/6

yoldaş+ımı 43b/1

+ı+(n)uñ

aşḥāb+ınuñ 52a/2

at+ınuñ 32b/4

ḥalk+ınuñ 11a/1, 38b/11,
 43a/1, 44a/2, 49a/9

ḥāvaş+ınuñ 45a/6

+ı+(y)la

aşḥāb+ı-y-la 32b/6

cenāh+ı-y-la 29b/7

ḥalk+ı-y-la 48b/2

+i

beg+i 44a/9

cemī'+i 51b/9

cem'ıyyet+i 32b/11

ceng+i 13a/5

cüz'+i 31a/3
 def'+i 22a/7, 34a/2, 48a/7,
 53a/3, 53a/5
 dilâverlig+i 43a/7
 ehl+i 8a/9, 12b/3, 17b/7,
 38b/7, 38b/8, 40a/11, 41a/8,
 46a/2, 50a/3
 emşâl+i 23b/1, 51a/3
 er+i 30b/7
 fetḥ+i 47b/11
 fikr+i 51b/10
 gereg+i 37a/10, 43a/8
 gögs+i 30a/5, 30a/10
 ḥâl+i 43b/4
 ḥarb+i 21b/8
 ḳalb+i 29a/4
 kimesne+i 21a/10, 45b/8
 kimse+i 29a/10
 kuvvet+i 24b/7
 leşker+i 7b/1, 7b/6, 10a/1,
 27a/1, 31b/5, 32a/8, 34b/1,
 34b/10, 36a/5, 38a/9, 38b/1,
 41a/6, 51b/6
 mişl+i 8a/5
 ray+i 5b/3
 selâmet+i 42b/11
 sen+i 11a/4
 serkeş+i 43b/10
 söz+i 20b/2
 şüret+i 4a/6, 31b/11
 tarîḳ+i 47b/8
 ta'ube+i 22a/11
 üç+i 30b/8, 30b/9
 vaḳt+i 21b/10, 33b/9, 41b/1
 yir+i 30b/10, 40a/7
 yüz+i 37a/1
 'âḳil+i 43a/1
 'ilm+i 33b/1
+i (b.h.)
 'adl+i 5b/4
 'amel+i 11b/7
 alet+i 49a/1
 emşâl+i 47b/3
 ḥaber+i 51a/5
 heybet+i 6b/6
 iş+i 4a/5, 43b/6, 46b/5
 'izzet+i 8a/2
 ḳalb+i 30a/6

leşker+i 12a/3, 37a/11, 41b/4
 mevzi'+i 48b/7
 söz+i 19a/4
 ümiz+i 53a/8
 vaḳt+i 11b/1
 yir+i 3b/8
-icek (z.f.)
 dönicek 33a/11
 düşicek 24b/1, 49b/4, 50a/5
 göçicek 26b/3
 göndericek 25a/4
 göricek 37b/5
 görilicek 25a/7
 idicek 33b/6, 36a/6
 işidicek 8b/2
 işlen[icek] 36b/11
-ici
 idici 33a/8
 virici 23b/2
-icileri
 idicileri 3a/3, 19a/7
+i+n
 'ahd+in 17b/3
 ahvâl+in 3b/9, 4b/3, 5a/4,
 12a/5, 25b/3, 40a/1, 43b/6,
 45a/9, 52a/2
 cemâ'at+in 6b/3
 ceng+in 52b/2
 ehl+in 6b/3
 fetḥ+in 47b/7
 göz+in 49a/10
 ḥâber+in 28a/6
 ḥâl+in 3a/1, 3a/5, 3a/7, 17b/4,
 21b/6, 38b/5, 43a/4, 43a/6,
 45a/4
 ḥareket+in 41a/4
 iṭâ'at+in 17b/1
 ḳismet+in 31a/9
 leşker+in 4b/6, 13b/5, 13b/7,
 13b/8, 14b/3, 23b/4, 38a/5
 memleket+in 2b/3, 5a/7
 mevzi'+in 29a/1
 tedbîr+in 2b/3, 4b/1, 4b/2,
 5a/6, 5a/7
 tertîb+in 30b/6
 vaḳt+in 11a/8
 vilâyet+in 50a/6
 yir+in 14b/2, 28a/9

yüreg+**in** 38a/8
 za‘ıf+**in** 16b/1
+i+(n)ce
 kıdr+**ince** 46a/10
 yir+**ince** 43b/5, 43b/6
-ince
 bil**ince** 28a/6
 geç**ince** 35b/3
+i+(n)de
 ‘amel+**inde** 16b/6, 16b/7
 beden+**inde** 50b/11
 binid+**inde** 40a/2
 def+**inde** 52a/8
 emr+**inde** 19b/8, 45a/11
 fetḥ+**inde** 48a/6
 gayret+**inde** 7a/3
 gün+**inde** 44a/7, 46b/5
 iç+**inde** 8a/9, 28a/8, 28b/10,
 29a/9, 29b/1, 50b/1, 50b/5,
 52a/3
 iklim+**inde** 23a/8
 leşker+**inde** 11b/7
 mahall+**inde** 13a/2
 öñ+**inde** 9b/5, 27a/5
 tedbîr+**inde** 17a/8
 üzer+**inde** 44a/3
 vakt+**inde** 4a/4, 11a/9, 12b/8,
 14b/4, 21b/11, 22a/1, 27a/4,
 29a/2, 31b/7, 33b/9, 40b/2,
 40b/3
 yir+**inde** 24a/8, 27b/4, 34b/5,
 44a/4, 45a/4, 47a/2
+i+(n)de+dür
 hük+m+**indedür** 7a/7
+i+(n)de+ki
 öñ+**indeki** 28a/6
+i+(n)de+ki+n
 göñl+**indeki**n 19a/1
+i+(n)den
 aḥvâl+**inden** 47a/11
 beg+**inden** 47a/8
 cihet+**inden** 50a/9
 ehl+**inden** 50a/7
 el+**inden** 6b/2, 11b/3, 43b/2
 ḥâl+**inden** 15a/6
 heybet+**inden** 44b/10
 iç+**inden** 28a/4
 ‘inâyet+**inden** 53a/8

leşker+**inden** 32a/6, 34b/1,
 34b/11, 42a/10, 43a/9
 memleket+**inden** 45b/9
 töhmet+**inden** 19b/2
 yir+**inden** 33a/6, 35b/8, 43a/2,
 49a/6
+i+(n)den+dür
 fezâil+**indendür** 12b/7
+i+(n)e
 aḥvâl+**ine** 15a/8
 a‘mâl+**ine** 14b/8
 ‘amel+**ine** 51a/8
 ‘asker+**ine** 36a/9
 ehl+**ine** 6a/6, 50b/4, 51b/7,
 52a/5, 52b/4
 ḥâl+**ine** 14b/5, 15a/5
 harem+**ine** 12b/4
 helâk+**ine** 6b/8
 hiç bir+**ine** 20a/11
 kalb+**ine** 32a/9
 leşker+**ine** 6a/4, 7a/8, 8b/5,
 9a/1, 10a/2, 11a/5, 40b/5,
 41a/3, 41a/8, 53a/2
 muhkem+**ine** 16b/1
 öñ+**ine** 26b/4, 27b/11, 38a/5
 üzer+**ine** 2a/7, 13a/7, 26b/11,
 35b/11, 37b/8, 38b/3, 45b/11,
 46b/10, 48a/7, 48b/5, 49a/4,
 49b/8, 49b/10, 50a/5, 51b/6
 veled+**ine** 6a/6
 yir+**ine** 8b/7, 11a/6, 11a/7,
 13b/2, 29a/9, 32a/1, 32a/2,
 33a/11, 34a/7, 34a/8, 34b/7,
 40a/5, 51a/2
 yüreg+**ine** 12a/7
 yüz+**ine** 36a/8
 zemm+**ine** 45b/10
+i+(n)i
 aḥvâl+**ini** 45a/6
 beg+**ini** 47a/5
 cemî‘+**ini** 17a/7
 ehl+**ini** 46a/8
 kalb+**ini** 47a/6
 leşker+**ini** 12b/1, 47a/7
 yir+**ini** 33a/10
+i+(n)ün
 ‘asker+**inün** 25b/3
 beg+**inün** 29b/10, 29b/11

ehl+**inüñ** 40a/2, 50a/9, 51b/6
 leşker+**inüñ** 8a/6, 9b/5, 11b/3,
 13a/6, 15a/6, 36a/10, 37a/8,
 37b/11
+iñüz+de
 iç+**iñüzde** 50b/8
-ir-se
 işidilirse 19a/9
+i-(y)ile
 neseb+**i-y-ile** 43a/10
+i-(y)le
 hey^cet+**i-y-le** 43a/11
 leşker+**i-y-le** 36b/1, 39b/1
 sebeb+**i-y-le** 40a/5
 şehri+**i-y-le** 43a/10
+la
 anuñ+**la** 6a/8
+lar
 adam+**lar** 29b/9
 alay+**lar** 3b/8
 ‘arabacı+**lar** 25a/10
 atlu+**lar** 29b/4
 ayruklık+**lar** 9a/6
 bahadır+**lar** 7b/1, 32a/2,
 43b/3
 busı+**lar** 4b/2, 48a/5
 butrak+**lar** 42a/4
 cāsus+**lar** 20a/2
 çavuş+**lar** 23b/11
 dutsak+**lar** 50b/2
 fesād+**lar** 19a/6
 hişār+**lar** 47b/11, 53a/3
 ħorlık+**lar** 9a/5
 ihsān+**lar** 20b/10
 kal‘a+**lar** 5a/4, 5a/5, 10b/5,
 47b/5, 47b/7
 karavul+**lar** 26b/3, 27b/3,
 28b/2
 korkak+**lar** 35b/8
 lutf+**lar** 50b/2
 od+**lar** 42a/7, 42b/10
 pādīşah+**lar** 4b/6, 5b/1, 5b/4,
 6b/3, 7b/7, 8a/5, 8a/9, 8b/5,
 9a/1, 17a/6, 18b/5, 19b/8,
 25b/2, 45a/11
 pasbān+**lar** 42a/9
 şaf+**lar** 24a/4, 30b/4, 35b/7
 tobcı+**lar** 25a/10

+lar+a
 bahadır+**lara** 8b/3
 cenāh+**lara** 30a/7, 30a/8
 karavul+**lara** 4a/9
 maķām+**lara** 7a/2
 mektüb+**lara** 21a/10
 pādīşah+**lara** 5b/7, 6b/8,
 48b/4
+lar+da
 pādīşah+**larda** 2b/4, 11b/7
 uğraş+**larda** 23a/3, 31a/9
+lar+dan
 oğlan+**lardan** 19a/3
 pādīşah+**lardan** 22a/4, 43a/8
+lar+dur
 cāsus+**lardur** 24a/3
+ları
 alay+**ları** 38a/3
 ara+**ları** 22a/6
 arķa+**ları** 39a/1
 at+**ları** 38b/11
 atlu+**ları** 28b/7
 baş+**ları** 34b/9
 cāsus+**ları** 15a/7, 19b/7, 20a/8
 dirnaķ+**ları** 39a/2
 esrār+**ları** 50b/6
 ihtiyāt+**ları** 3b/6, 26b/2, 27b/8
 ķanat+**ları** 30a/6, 30a/10,
 30b/1
 ķul+**ları** 24a/1
 maķām+**ları** 24a/9
 oķ+**ları** 36a/1
 şaf+**ları** 28a/10
 şuç+**ları** 5a/2, 46b/1
 yol+**ları** 26b/9
+ları+n
 ad+**ların** 3b/1, 25b/6
 at+**ların** 8a/7, 41b/3
 fesād+**ların** 9a/2
 şancaķ+**ların** 37b/3
+ları+(n)a
 ħandaķ+**larına** 34b/6, 36a/7
 kenar+**larına** 35a/10
 orta+**larına** 22b/10
 pādīşah+**larına** 14a/8
 taraf+**larına** 22b/11, 23a/1
+ları+(n)da
 orta+**larında** 41b/5

+ları+(n)danard+**larından** 42a/11kul+**larından** 19a/2**+lar+uñ**bahadır+**laruñ** 8a/7busı+**laruñ** 40a/1cāsus+**laruñ** 3a/5kal'a+**laruñ** 10b/7pādişah+**laruñ** 2b/2, 2b/9,

4b/8, 5a/7, 12b/2, 12b/7,

16b/9

şaf+**laruñ** 30a/3**+lar+uñ+dur**manşūr+**laruñdur** 9a/4**+lar+uñuz+ı**şaf+**laruñuzı** 36b/7**+le**bir+**le** 32a/8zafer+**le** 32a/8**+ler**becene+**ler** 10b/5, 47b/5derbend+**ler** 47b/5gözcü+**ler** 19b/7helāk+**ler** 9a/5hîle+**ler** 49b/5, 50a/11, 51a/3kimesne+**ler** 17b/9, 18a/1kişi+**ler** 38b/9, 48b/4kürk+**ler** 29b/11leşker+**ler** 34b/10meteris+**ler** 47b/9mu'temed+**ler** 18a/1mücrim+**ler** 46b/3, 50b/1tecribe+**ler** 12a/1va'de+**ler** 8b/6, 50b/3yir+**ler** 27b/10**+ler+de**emir+**lerde** 14a/6gıce+**lerde** 24a/2vaqt+**lerde** 3b/6**+ler+den**depe+**lerden** 23b/4kimesne+**lerden** 2b/7kişi+**lerden** 18b/6, 18b/8yir+**lerden** 39a/11, 39b/1**+ler+dür**beg+**lardür** 24b/3gözcü+**lardür** 23b/6meşgül+**lardür** 23b/2mübāşir+**lardür** 23b/7**+ler+e**ceng+**lere** 38b/9kendü+**lere** 51a/10kişi+**lere** 40b/11yir+**lere** 36b/3**+leri**'alem+**leri** 35b/5'amel+**leri** 14b/8, 25b/5,

27a/4, 33b/8

esīr+**leri** 35a/2fazilet+**leri** 2b/5, 11b/8gönder+**leri** 35a/9gözcü+**leri** 20a/8iş+**leri** 36b/11kalb+**leri** 37a/9kişi+**leri** 35a/3köpri+**leri** 26b/9leşker+**leri** 8a/8, 39b/2meded+**leri** 36a/11nesne+**leri** 3a/8, 4b/9, 22a/11,

31b/7

söz+**leri** 51a/8tedbīr+**leri** 2a/8'ulūfe+**leri** 25a/3yir+**leri** 15b/3, 51b/9yürek+**leri** 10a/9**+leri+n**fā'ide+**lerin** 9a/3göñül+**lerin** 18a/4mevzi'+**lerin** 12a/3nesne+**lerin** 6b/2söz+**lerin** 8b/2şekil+**lerin** 30a/3va'de+**lerin** 8b/7yir+**lerin** 12a/3**+leri+(n)de**yir+**lerinde** 29b/5**+leri+(n)den**'amel+**lerinden** 42a/9öñ+**lerinden** 42b/1**+leri+(n)e**iç+**lerine** 48a/11melek+**lerine** 1b/7münādī+**lerine** 8b/1nebī+**lerine** 1b/8üzer+**lerine** 35a/11, 37b/9velī+**lerine** 1b/8

+leri+(n)i

re'îs+lerini 50a/10

söz+lerini 20b/1

+leri+(n)üñ

söz+lerinüñ 20a/11

+ler+üñ

becene+lerüñ 10b/7

gözcü+lerüñ 3a/4

kendü+lerüñ 37b/3, 47a/10

kişi+lerüñ 45a/3

leşker+lerüñ 3a/9

münâdî+lerüñ 8b/2

-ma

olma 19b/2

-ma+da

atmada 45a/1

başlamada 14a/4

çalmada 45a/2

dutmada 45a/1

konmada 21b/8

-ma-dı

olmadı 52b/10

-ma-dı-lar

almadılar 53a/7

-madın (z.f.)

açdurmadın 49a/9

olmadın 7b/6, 34a/11, 46b/3

-mağ+a

alınmağa 53a/4

atmağa 48b/8

çıkarmağa 36a/4

ırmağa 49a/6

kaçmağa 38a/8

kurtarmağa 12b/1

şaklamağa 51b/4

-mağ+ı

konmağı 27b/10

şaklamağı 3a/2, 18b/5

-mağ

ağsırmağ 40a/3

aldamağ 50a/11

almağ 47b/7, 50b/3

bağlamağ 3b/9

başılmağ 14b/3

başmağ 14b/3

bulmağ 16b/6, 17a/8

çıkmağ 41b/8

dourmağ 6a/9

durmağ 27a/1

kaçmağ 8b/9

koşmağ 26b/10, 28b/3

konmağ 12a/5, 49a/4

olmağ 9a/6, 16b/7, 18a/5,

32a/5, 36b/1, 51a/8

şaklamağ 5a/6

urmağ 48b/10

yapışmağ 16b/2

-mağ+da

bağlamağda 23a/2

başmağda 12a/3

kırmağda 14a/3

konmağda 23a/2, 26b/1

kovmağda 13b/6

oturmağda 14b/9

oynatmağda 15a/1

şaklamağda 19a/3, 45a/10

-mağ+da+dur

şınmağdadur 9a/6

+mağ+dan

kovmağdan 13b/7, 13b/8

+mağ+ları

şakınmağları 3b/2

-malu

varmalu 48b/5

-malu-dur

şomaludur 48b/8

-ma-mağ+ı

inanmağ 2b/8, 15a/3

-ma-mağ

acukdurmamak 6b/1

bakmamak 15b/9

olmamak 16a/2, 17a/3, 17a/5

-ma-ñ

olmañ 36b/4

-ma-sa

bulmasa 9b/8

-ma+sı+(n)dan

olmasından 51a/11

-ma-sun

olmasun 50b/10

-ma-sun-lar

kımıldamasunlar 29b/6

-ma-(y)a

ayrılmaya 32b/2, 37b/7, 43a/3

bozmaya 17b/3

çıkmaya 40a/11, 48a/9

- dağıtmaya 38a/3
darlığanmaya 53a/1
durmaya 33b/2
duyurmaya 41a/5
ırılmaya 33a/6
karışmaya 7a/8, 10a/3
konmaya 26b/7
korçutmaya 6b/4
olinmaya 36a/3, 36a/4
olmaya 5b/9, 6a/2, 6a/5, 6b/5, 9b/4, 12b/6, 15a/5, 21a/3, 21a/9, 29a/5, 30b/7, 33a/5, 33b/5, 35a/4, 38a/10, 38b/3, 39a/4, 39a/8, 40a/3, 49a/6, 51b/4
şaymaya 20a/11
varmaya 38a/4
- ma-(y)a-lar**
almayalar 6b/2
ayrılmayalar 10a/6, 14b/1
azmayalar 6b/1
durmayalar 34a/4, 41b/4
kırmayalar 41b/6
komayalar 5b/5, 48b/2
olmayalar 40a/6
şanmayalar 51a/9
uğraşmayalar 39a/6
- ma-(y)an**
olmayan 18a/8
- ma-(y)a-sın**
urmayasın 50a/6
kılmayasın 21a/11
- ma-(y)ıcağ**
olmayıcağ 39b/9
- ma-(y)ınca**
bulmayınca 5b/3
olmayınca 44a/1
olmayınca 38a/11, 38b/2
- ma-(y)uğ**
açdurmayuğ 49b/5
kaçmayuğ 13b/4
komayuğ 2a/6
olmayuğ 10b/9
- maz**
doğunmaz 44a/7
durmaz 46b/9
duymaz 10a/9
kalmaz 8a/3
- komaz 38a/9, 44a/2
olmaz 6a/3, 7b/5, 11b/2, 15b/7, 20a/3, 53a/8
şayılmaz 26a/10
- maz-lar**
duymazlar 19a/4
- maz-lar-sa**
olmazlarsa 49a/11
- maz-sa**
bulınmazsa 29a/9
olmazsa 18a/2, 21b/2, 27b/3, 29a/5, 29b/1, 29b/4
- me**
bildürme 20a/8
dönme 31b/10
itme 19b/1
- me+de**
göçmede 21b/8
- meden**
itmeden 6b/8
- me-di**
yitişdürmedi 47a/1
itmedi 47a/2
- medin (z.f.)**
bilmedin 40a/11
gelmedin 16a/7
öñretmedin 49a/10
- me-düg+i**
itmedügi 18b/8
- me-düg+i+(n)e**
dönmedüğine 17a/4
itmedüğine 17a/4
- meg+e**
beklemege 46b/6
dönmege 13b/4, 31b/9, 35a/4
içmege 38a/6
işlemege 49a/2
itmege 11a/5, 18a/3, 23b/6, 41a/1, 49a/1, 52a/11, 52b/6
söyleşmege 48b/2
virmege 52b/9
yitişmege 32b/2
- meg+i**
göçmegi 27b/10
itmegi 15a/2, 40b/8, 51b/7
- mek**
alıgörmek 35a/1
berkitmek 35a/3

- bilmek** 4b/7, 6a/7, 7a/6, 15b/4,
 43a/4, 45a/7
dimek 22b/8, 50b/4
egirtmek 5a/4
geçmek 27b/11
gelmek 24b/10
göçmek 12a/5
göndürmek 26b/8, 28b/8
itmek 3b/4, 4a/1, 4a/7, 4a/8,
 4b/4, 5a/2, 5a/4, 6b/7, 7b/2,
 7b/4, 10b/6, 13b/8, 15b/6,
 16a/6, 16a/7, 16b/2, 16b/5,
 17a/1, 17a/7, 20b/1, 20b/6,
 20b/7, 21a/4, 21a/5, 27a/3,
 28b/6, 29b/3, 30a/9, 31a/2,
 31a/3, 32a/4, 33a/4, 35b/6,
 36b/2, 41b/10, 46b/1, 46b/2,
 47b/2, 49a/3, 50a/10, 52b/2
itdirmek 28b/10
kesmek 10b/9, 53a/8
kişnemek 40a/4
öksürmek 40a/3
söyleşmek 49b/2
virmek 30b/3
yürüme 27a/2
-mek+de
göçmekde 23a/2, 26b/1
itmekde 12a/4
-mek+den
göçmekden 7b/8
içmekden 38a/7
itmekden 15a/9, 22a/3
-melü
girmelü 9a/8
itmelü 12b/9
-me-mek
itmemek 16a/3, 16a/9, 16b/3,
 17a/3, 20b/5, 51a/5
-me-ñ
deprenmeñ 35a/10
itmeñ 35b/2
-me+si
bilmesi 4b/9
dönmesi 38a/2
düşmesi 33a/9
-me-sin
dönmesin 16a/1
-me+si+(n)e
gelebilmesine 33b/1
-me+si+(n)i
gelmesini 51b/10
-me-sün
gelmesün 45b/4
gitmesün 34b/2
-me-sün-ler
görmesünler 44b/1
-me-(y)e
bilmeye 20a/9
büzülmeye 35b/8
dinmeye 49b/1
geçmeye 38a/5
görmeye 6a/1
görünmeye 31b/11
idilmeye 33a/3
itmeye 5b/3, 6a/4, 6a/6, 7a/4,
 7a/6, 10b/1, 11a/9, 12b/4,
 19a/3, 20b/8, 32b/6, 32b/9,
 33b/4, 37b/11, 38a/6, 38a/7,
 39b/4, 52a/10, 52a/11
söylemeye 19a/5
-me-(y)e-ler
bilmeyeler 21b/5, 28b/7
dönmeyeler 34a/3
göstermeyeler 49b/6
götürmeyeler 37b/2, 39a/4
incidmeyeler 40a/10
itmeyeler 6b/6, 7b/8, 14b/7,
 47b/3
söylemeyeler 42b/3
-me-(y)e-sin
göndürmeyesin 11a/5
itmeyesin 15a/7, 15a/9, 20a/5
-me-(y)ince
dönmeyince 34b/1
getürmeyince 26b/6
-me-(y)üp
begenmeyüp 47a/7
güvenmeyüp 51a/6
itmeyüp 16a/5, 41b/8, 52b/3
virmeyüp 10b/5, 47b/1
-mez
gelmez 11a/6
işlemez 46b/5
yitürmez 46a/1
yürümez 46b/8
-mez-se

düşmezse 48a/1
görünmezse 18a/6
itmezse 34a/1
mı
yarar mı 11b/5
mıdur
var mıdur 52a/3
-miş
olmuş 51b/8
tolmuş 12a/2
-miş (s.f.)
ayrılmış 37a/4
olunmuş 39b/8
-miş-dur
bağlanmışdur 25a/6
olmuşdur 24a/9
uymuşdur 24b/3
-miş-lar-dur
olmuşlardur 50b/8
-miş
itmiş 12a/1
-miş (s.f.)
gelmiş 35a/3
girmiş 38b/9
-miş-dür
dimişdür 46a/2
düşmişdür 50b/8
-miş-ler-dür
itmişlerdür 24b/10
+muz
ba'zı+muz 52b/9
+müz
birbiri+müz 52b/8
+n
'aksi+n 10b/2
birbiri+n 21b/5, 41b/6
biri+n 31a/7, 48a/2
her biri+n 25b/4
+ñ
gözcü+ñ 20a/6
kendü+ñ 21b/1
+(n)a
dolayı+na 22a/7
+(ñ)a
bu+ña 40a/4, 45a/2
+(ñ)da
orta+ñda 21b/3
+(n)de

havâli+nde 40a/9
+(n)e
birbiri+ne 33b/9, 35a/6, 50b/7
biri+ne 22b/1, 23b/2
her biri+ne 24b/3, 25b/4,
29a/7
+ñ+e
kendü+ñe 19b/3
+ñ+ı
kal'a+ñı 11a/4
+(n)i
biri+ni 52b/5
her biri+ni 45a/9
+(n)lar
bu+nlar 19a/4
+(n)lar+a
bu+nlara 25a/11, 35b/10,
47b/5
+(n)lar+dan
bu+nlardan 47b/2
+(n)lar+dur
şu+nlardur 23b/3, 46b/3
+(n)uñ
'adu+nuñ 15a/7, 17a/4, 21a/1,
21a/5, 27b/11, 32a/9, 32b/6,
32b/10, 33b/8, 35b/7, 37a/1,
37b/5, 38a/1, 41b/3, 51b/10,
52a/7, 52b/2
bu+nuñ 23b/1, 31b/4, 47b/3,
51a/3
busı+nuñ 40a/5
kal'a+nuñ 50b/5
serâyâ+nuñ 26a/8
şu+nuñ 33b/4
+(n)üñ
birbiri+nüñ 39a/10, 14b/5
cem'î+nüñ 40b/6
çeri+nüñ 23a/7, 25a/8, 26b/4,
27b/3, 30b/6
her biri+nüñ 11b/3, 43a/6,
43b/4, 46a/10
kendü+nüñ 32b/6
kimesne+nüñ 45b/1
kişi+nüñ 19a/1
mesâfe+nüñ 32b/7, 39b/2
nesne+nüñ 11a/8
+ñüz
cümle+ñüz 35a/10

- hamle+ñüz 35a/8
- r**
 beñzer 25a/11, 40a/4, 47b/6
 dir 45b/3
 işler 16b/4, 43b/7
 söyler 18b/9
 uyur 46b/7
 yürür 23a/8
- r-lar**
 korlar 46b/7
- r-ler**
 beklerler 31b/6
 dirler 22b/2, 22b/3, 22b/5,
 22b/7, 22b/10, 22b/11, 23a/1,
 23a/4, 23a/6, 23b/3, 24a/5,
 24a/6, 24b/6, 25b/7, 25b/8,
 25b/10, 25b/11, 26a/1, 26a/2,
 26a/4, 26a/5, 26a/6, 26a/7,
 26a/8, 31a/11
 söylerler 51a/9, 51b/1
- r-ler-se**
 isterlerse 38a/7
 söylerlerse 20a/10
 yürürlerse 25b/8
- r-sa**
 yararsa 19b/4
- r-se**
 dirse 45b/5
 isterse 10b/4
- r-sin**
 istersin 21a/5
- sa**
 añılsa 45b/9
 artursa 15b/7
 bulsa 5b/8
 çıkısa 26a/3
 dağılsa 26a/3
 dursa 33b/10
 korkulsa 4b/4, 41b/10
 olsa 3b/4, 41a/6, 10a/4, 10b/6,
 11a/4, 16a/5, 20b/10, 28a/1,
 30b/2, 33b/11, 46a/5, 46a/6
 şımsa 4a/8
 şırsa 13b/5
- sa-lar**
 olsalar 34a/6
 uğraşsalar 8b/4
- se**
- geçse 11b/1
 gitse 21b/11
 görünse 4a/6
 görse 44a/9
 ise 6a/3, 12b/9, 13b/4, 14a/5,
 31a/6, 31a/7, 49a/2, 51b/2
 yitişse 36a/2
 yürise 7b/6
- se-ler**
 egirdseler 11a/4
 itseler 50b/10
- +sı**
 busı+sı 37b/11
 çağıldı+sı 41a/4
 hayırlı+sı 26a/8, 26a/9
 kankı+sı 14a/4, 14a/7, 52a/8
 kapu+sı 48b/11
 şada+sı 12a/1
- +sı+n**
 ara+sın 10b/9, 11a/1
 kankı+sın 12b/9
 kapu+sın 52a/10
- +sı+(n)a**
 ‘adu+sına 22a/9
 aşağı+sına 26a/3
 orta+sına 41a/9, 41a/10
 yukarı+sına 26a/4
- +sı+(n)ca**
 muhteda+sınca 2a/5
- +sı+(n)da**
 ara+sında 32b/7, 39b/2
 kapu+sında 42a/3
 orta+sında 27b/5, 29b/8,
 32b/9, 39b/7
- +sı+(n)dan**
 ara+sından 36a/4
- +sı+(n)ı**
 ‘adu+sını 20b/11
- +sı+(n)uñ**
 ‘adu+sınuñ 12a/7, 20b/9
- +si**
 baki+si 27a/9, 27a/10, 41a/10
 çeri+si 11b/9
 galebe+si 33b/8
 gice+si 9b/1
 iki+si 32b/7, 39a/8
 şükranē+si 5b/8
 tā‘ife+si 24b/8, 24b/11, 42a/8

+si+nçeri+**sin** 13a/1, 13a/2**+si+(n)de**kendü+**sinde** 40a/2muqābele+**sinde** 47b/9nire+**sinde** 29a/10**+si+(n)den**hamle+**sinden** 35b/7**+si+(n)e**biri+**sine** 23a/4giri+**sine** 7b/7**+si+(n)i**kendü+**sini** 12a/9**+si+(n)ün**cümle+**sinün** 20b/2çeri+**sinün** 12a/6**-sun**

bağsun 29b/2

çıkışun 29b/2

dursun 31a/6, 27b/6, 31a/7,
34b/5

kosun 29a/10, 31a/5

olsun 1b/2, 1b/7, 17b/9, 18a/7,
29a/4, 29a/6, 35a/6, 45b/6,
45b/7

varsun 29a/11, 34a/10, 34b/7

-sun-lar

alsunlar 27b/6, 35a/7

dursunlar 27b/4, 27b/5, 29b/5

kosunlar 36a/10

koysunlar 36a/7

olsunlar 29b/5

şansunlar 51b/1

tutsunlar 36a/8

yağdursunlar 36a/1

-sün

dilesün 51a/2

dönsün 32a/1

düzsün 29b/2

egilsün 35a/5

gelsün 32a/2, 45b/4

itsün 31a/5, 33a/10, 34b/9,
35b/4, 36a/1, 51a/1yürisün 27a/7, 34b/2, 34b/3,
35b/5yürüsün 27a/6, 27a/8, 27a/9,
27a/10, 27b/1, 27b/2**-sün-ler**

diksünler 31a/8

gezsunler 34b/11

görsünler 44a/11

itsünler 29b/7, 35b/6, 35b/10

+uumur+**u** 12b/8**-ucı+lar**

urucular 23b/9

+uñAllah+**uñ** 1b/7anlar+**uñ** 6b/5, 19a/4, 34a/2,
38a/8câsus+**uñ** 20a/5, 20b/3eşnaf+**uñ** 23a/4halk+**uñ** 6b/2, 12b/3, 47a/6hişâr+**uñ** 48b/5, 49a/3, 50a/5kısm+**uñ** 22b/7, 22b/9kol+**uñ** 27a/8, 27a/10, 34a/6pâdişah+**uñ** 7a/7, 17b/6, 22b/4,
22b/5, 29a/6, 45b/3şingunlîğ+**uñ** 9a/2sırr+**uñ** 21a/2, 21a/4silâh+**uñ** 14b/8**-uñ**

duruñ 37a/3

kovuñ 37a/1

oluñ 35a/11, 36b/3

şakınuñ 37a/5

sapuñ 35a/11

yapınuñ 35a/9

+uñ+acâsus+**uña** 20a/1sırr+**uña** 21a/7**+üñüz+e**üzer+**üñüze** 35b/1**-uþ**

açuþ 52a/10

alınuþ 51a/11

çıkıþ 52a/10

durıþ 33b/11

kaçuþ 7b/9

korquþ 5a/9

oluþ 2a/2, 15b/4, 15b/6, 15b/8,

16b/7, 20a/1, 25b/9, 35a/4,

35a/7, 37a/10, 42a/2, 43a/2,

43b/10, 46a/1

tutuþ 47b/3, 53a/1

varuþ 48b/1, 48b/3

-ur

buyurur 34a/5
 çıkarılır 25a/2
 durur 24a/7, 31b/5, 44a/5
 katdurur 38a/8
 konulur 24a/10
 korqudur 44b/5
 kırtarur 44a/9
 olunur 16a/4, 17a/2, 22a/4,
 25a/7, 43a/9
 olur 6a/8, 7b/4, 7b/5, 8a/4,
 8b/3, 10a/8, 16a/4, 16a/7,
 17a/1, 18a/7, 18a/9, 19a/1,
 19b/5, 20b/1, 20b/2, 21a/3,
 22b/2, 22b/4, 22b/6, 22b/8,
 23a/1, 26a/7, 23a/3, 30b/9,
 30b/10, 30b/11, 31b/8, 43b/9,
 43b/11, 44a/1, 44a/4, 44a/5,
 45a/2, 45a/10, 45b/1, 45b/5,
 45b/10, 46a/2, 52b/1
 urundulanur 25a/1, 25a/4
 varur 43b/9

-urak

olurak 14b/6

-ur-dı

olurdı 43b/3

-ur-lar

olurlar 8b/4

-ur-sa

bulunursa 29a/11
 ırılırsa 35b/9
 olursa 6a/1, 9a/7, 9a/9, 12a/9,
 13b/3, 13b/6, 17b/8, 19b/5,
 27a/5, 27a/11, 31a/1, 34a/11,
 36a/5, 36b/5, 37a/3, 38a/3,
 39b/5, 40a/8, 41a/7, 42b/11,
 50a/8, 52b/6
 olunursa 20b/4, 20b/7
 kalursa 36a/9

-ur-sañ

olursañ 18a/3

+üm

ben+üm 2a/3
 ümiz+üm 2a/4

+üñ

‘alem+üñ 37a/8
 ‘asker+üñ 22a/7, 27a/5
 haber+üñ 51a/6

iş+üñ 11b/1, 16a/8
 kalb+üñ 24a/7, 29b/7
 leşker+üñ 24b/4, 24b/7, 25b/6,
 28b/2, 28b/7, 29a/3, 29a/10,
 42a/3, 42b/8, 43a/4, 43a/6
 mevzi‘+üñ 4a/3
 sen+üñ 15a/4, 20a/1, 21a/7,
 21b/3
 siz+üñ 35a/8, 35b/1
 yir+üñ 31a/9, 31a/11, 31b/1,
 31b/3

-üñ

dizüñ 35a/10
 gelüñ 35a/9
 idüñ 36b/2

+ü+(n)de

yir+ünde 25b/4

+üñ+de

cidd+üñde 50a/4

+üñ+den

‘asker+üñden 21a/1

+üñ+dür

sen+üñdür 11a/3

+üñ+e

aḫvāl+üñe 15a/4

+ü+(n)e

yir+üne 31b/9

+üñ+i

aḫvāl+üñi 15b/2

+ü+(n)i

göñl+üñi 52b/11

+ü+ñüz

helāk+üñüz 50b/7
 re‘is+üñüz 50b/11

+ü+ñüz+de

yir+üñüzde 36b/6

+ü+ñüz+den

yir+üñüzden 35a/10

+ü+ñüz+e

re‘is+üñüze 50b/9

-üp

berkidüp 16b/5
 bildürüp 9a/3
 bilüp 2a/4, 45a/4, 46a/9
 düşüp 49b/3
 edilüp 25a/2
 gelüp 26b/11, 42a/10, 47a/1,
 52b/4

getirüp 30b/3
 görüp 37a/8, 51b/8
 idüp 6b/7, 7b/3, 7b/6, 8a/8,
 9a/2, 13b/2, 16a/1, 16b/3,
 17b/2, 18b/9, 20b/5, 22b/10,
 31a/2, 33b/2, 33b/3, 37b/9,
 38b/3, 42b/2, 42b/7, 45b/11,
 47b/9, 48a/2, 48a/4, 49b/2,
 50b/3, 50b/9, 51b/1
 inüp 10a/4, 35a/8
 sürüp 35b/1
 virüp 5b/5, 51a/4
 yitişüp 53a/2
-ür
 bilür 43b/6
 bildürür 2b/4, 2b/5, 2b/8, 2b/9,
 3a/1, 3a/2, 3a/4, 3a/5, 3a/7,
 3a/9, 3b/1, 3b/3, 3b/7, 3b/8,
 3b/9, 4a/1, 4a/3, 4a/5, 4a/7,
 4a/9, 4b/1, 4b/2, 4b/3, 4b/5,
 4b/7, 5a/1, 5a/2, 5a/5, 5a/6,
 5a/8, 11b/8, 15a/3, 16b/9,
 17b/4, 18b/5, 19a/1, 19a/7,
 19b/7, 21b/6, 22a/11, 25b/6,
 26b/2, 27a/4, 27b/8, 29a/1,
 30a/3, 30b/6, 31a/9, 31b/7,
 33b/8, 36b/11, 38b/5, 40a/1,
 40b/8, 41b/11, 43a/5, 45a/7,
 46b/1, 47b/7, 51b/7
 eydür 1b/2, 8b/2
 gelür 11a/7, 11b/4, 43a/7,
 51b/11
 giderür 8a/2, 46a/6
 gönderilür 23b/11, 24b/1,
 25a/5
 gönderür 52a/4
 görünür 44b/7, 44b/11
 işlenür 33b/9
 kesilür 25a/3
 virür 30a/7, 30a/11
 yitişdürür 33a/6
-ür-di
 bildürürdi 20b/11, 43b/2
 bilürdi 43a/11
-ür-ler
 görürler 24b/8
 gözedürler 23b/4
-ür-ler-se

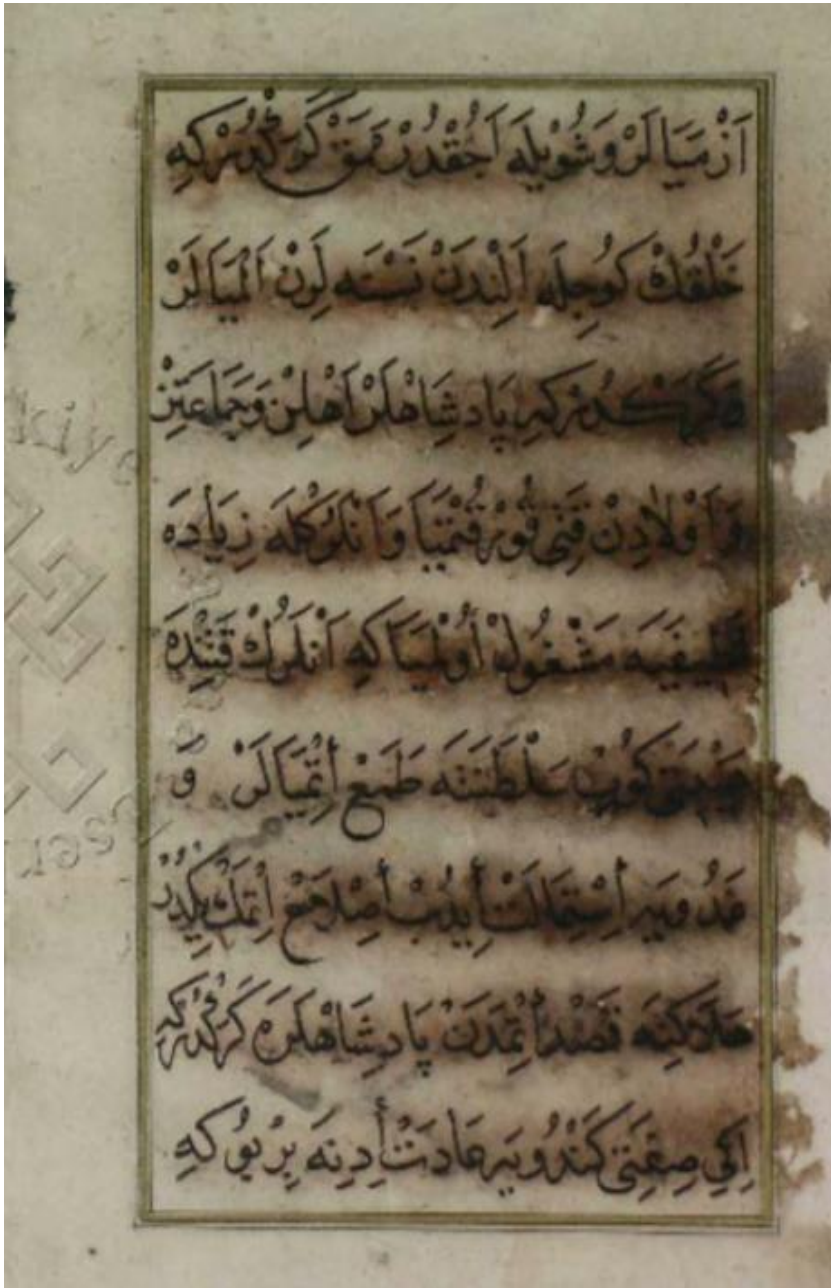
gelürlerse 38a/1
-ür-se
 gelürse 16a/3, 19a/8, 32a/2,
 36a/11
 girürse 42a/10
 görünürse 14a/7
 gösterürse 13b/8
 görürse 33a/10, 52b/11
 yitişürse 36a/11
-ür-señ
 bilürseñ 19b/3
-ür-üz
 virürüz 52b/7
+(y)a
 'adu+ya 5b/7, 6b/7, 7b/2,
 10a/7, 15b/5, 15b/9, 21a/4,
 21a/7, 31b/8, 32b/5, 41a/5,
 47a/10, 53a/5
 ara+ya 42b/4, 42b/6
 busı+ya 9b/1
 orta+ya 32b/9, 35a/7, 42b/2,
 48a/6
 su+ya 40a/8
 ta'ab+ya 12a/4
 Tañrı+ya 16b/5
 taşra+ya 52a/4
-(y)a
 aldaya 52b/8
 avlaya 52a/11
 koyay 25b/4, 28a/7, 37b/10,
 45a/10, 50a/2
 kulavuzlaya 5b/6
 otlaya 28b/4
 şaklaya 39a/10
-(y)a-lar
 koyalar 9b/1, 29b/11, 30a/1
 şaklayalar 18b/7
-(y)a-sın
 şaklayasın 21a/2
+(y)e
 çeri+ye 23a/6, 24a/11, 24b/9
 depe+ye 28a/7
 ilç+ye 21a/9
 kendü+ye 6b/9, 11b/9, 14a/2,
 45a/8, 46b/7, 51a/7
 kişi+ye 2b/8, 15a/3, 26a/7,
 28a/8, 28a/10
 latife+ye 6b/5

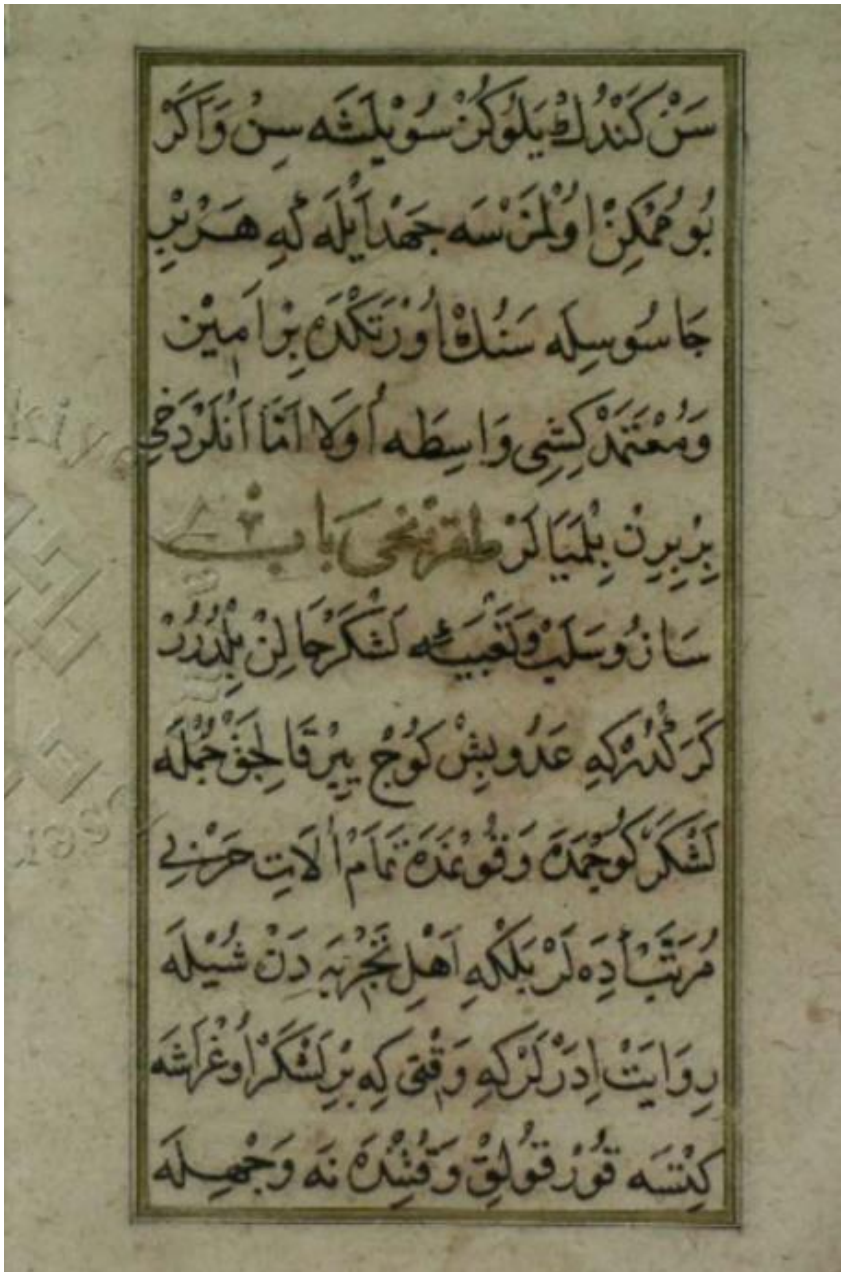
nesne+**ye** 23b/2
 ne+**ye** 10b/2
 tā'ife+**ye** 47b/1
-(y)e
 söyle**ye** 7a/1, 18b/9
 yürü**ye** 37a/6
 dile**ye** 52b/7
 eyle**ye** 8b/6, 41a/10, 41a/11
-(y)e-ler
 sinirle**yeler** 41b/3
 söyle**yeler** 21a/8
 eyle**yeler** 32a/9
-(y)en
 söyle**yen** 48b/3
+(y)ı
 āb rû+**yı** 46a/6
 ‘adu+**yı** 6a/1, 15b/4, 17a/7,
 43b/7
-(y)ıcağ (z.f.)
 kaçır**yıcağ** 44b/2
-(y)ıcı
 saklay**ıcı** 17b/6

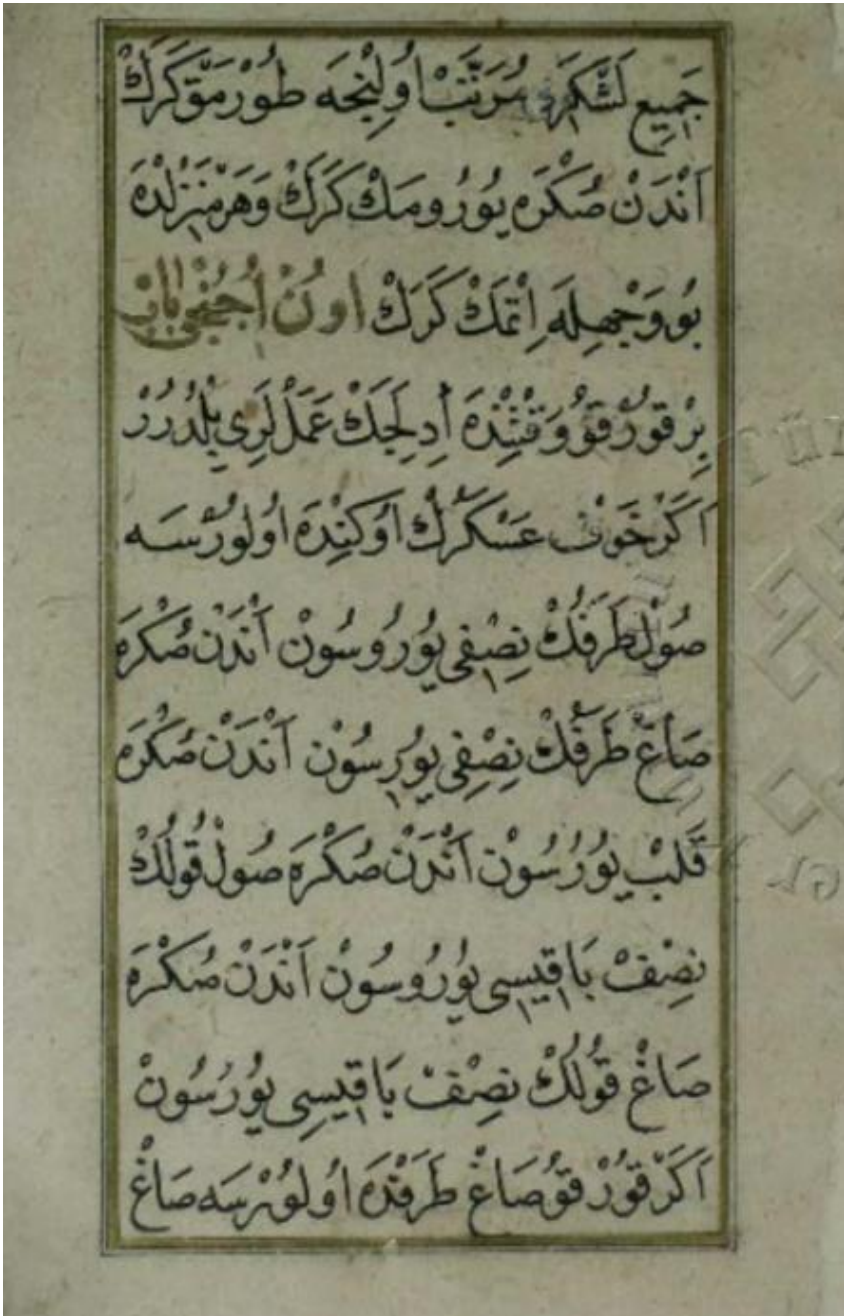
+(y)i
 çeri+**yi** 23a/10, 28b/6, 41b/7
 dīniyye+**yi** 1b/4
 dünyāviyye+**yi** 1b/5
 felsefiyye+**yi** 1b/6
 ilahiyye+**yi** 1b/3
 kişi+**yi** 19b/3
-(y)üp
 koy**üp** 16b/1, 48a/5
-(y)ü
 diy**ü** 21a/8, 26b/6, 52b/8
-(y)üp
 bekley**üp** 44a/3
 depeley**üp** 50b/9
 diy**üp** 19a/4, 52b/10
 gizley**üp** 15b/2
 gözley**üp** 11a/9
 eyley**üp** 51b/11

TIPKIBASIM ÖRNEKLERİ

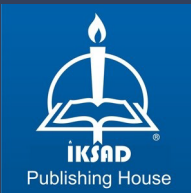

İnsanlar yaratıldıkları günden beri bir mücadele içindedirler. Hayatta kalabilmek için önceleri vahşi hayvanlarla ve tabiatla savaşan insanlar, daha sonra farklı saiklerle birbirleriyle savaştılar. Bu harp halen sürmektedir. Okuyucularına kılavuzluk etmesi amacıyla yazılan bu eserde padişahların ve yakınlarının nitelikleri, istişarenin önemi, sır saklama, öğüt verenler ve tutanlar, gözcüler ve casuslar, askerî birlikler, savaş sırasında yapılması ve sakınılması gereken hususlar, pusular, gece baskınları, suçlulara verilecek cezalar, kaleler alma ve bunları koruma gibi konular dönemine göre yalın bir üslupla işlenmiştir.

ISBN: 978-625-378-083-8